

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Betsi Cadwaladr
University Health Board

Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon

2017/2018

Mae'r Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon yn rhan o adroddiadau cyhoeddus blynyddol y Bwrdd Iechyd ac mae'n disgrifio ein darpariaeth gwasanaeth, perfformiad ariannol ac amgylcheddol am y flwyddyn ac yn disgrifio ein trefniadau rheoli a llywodraethu.

Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol, sydd yn cael ei ddarparu fel Atodiad i'r ddogfen hon, yn ffurfio rhan o adran Adroddiad Atebolrwydd yr Adroddiad Blynyddol hwn, ac yn darparu adroddiad manwl ar ein llywodraethu, trefniadau rheoli risg a systemau rheolaeth fewnol.

Mae'r Datganiad Ansawdd Blynyddol, sydd wedi ei gyhoeddi ar wahân, yn rhoi gwybodaeth am ansawdd y gofal ar draws ein gwasanaethau ac yn darlunio'r gwelliannau a'r datblygiadau rydym wedi eu cymryd dros y flwyddyn ddiwethaf er mwyn parhau i wella ansawdd y gofal rydym yn ei ddarparu.

Gallwch lawr lwytho copïau o'r holl ddogfennau hyn oddi ar wefan y Bwrdd Iechyd ar www.wales.nhs.uk/sitesplus/861/tudalen/40900 neu maent ar gael ar gais i Dîm Cyfathrebu'r Bwrdd Iechyd yn BIPBC, Bloc 5, Cwrt Carlton, Parc Busnes Llanelwy, Llanelwy, LL17 0JG, ar y ffôn ar 01248 384776 neu drwy e-bost at bcuhbpressdesk@wales.nhs.uk.

Mae'r delweddau ar y clawr yn dangos y tu mewn i Ganolfan Is-ranbarthol Gofal Dwys y Newydd-anedig yn Ysbyty Glan Clwyd a thu blaen Canolfan Iechyd a Lles y Fflint a Chanolfan Goffa Ffestiniog.

Rhagair y Cadeirydd.....	4
--------------------------	---

RHAN UN - ADRODDIAD PERFFORMIAD

Trosolwg	7
Datganiad y Prif Weithredwr	7
Ein diben a gweithgareddau.....	9
Cynllunio fframwaith.....	11
Prif faterion a risgiau sy'n effeithio ar gyflawni amcanion.....	12
Dadansoddiad Perfformiad.....	13
Crynodeb	13
Aros yn iach	14
Imiwneiddio	15
Derbyniadau i'r ysbyty.....	15
Rhoi'r gorau i ysmegu	16
Gofal diogel.....	17
Atal Haint	18
Rhagnodi gwrthficrobaidd	18
Digwyddiadau difrifol i'w hadrodd i Lywodraeth Cymru	19
Digwyddiadau na ddylent byth ddigwydd.....	19
Gofal urddasol.....	20
Triniaethau a ohiriwyd fwy nag unwaith.....	20
Gofalu am bobl sydd â dementia	21
Gofal effeithiol.....	22
Oedi wrth drosglwyddo gofal	23
Marwoldeb	23
Gofal prydlon.....	24
Cyfeirio at Driniaeth	25
Adran Achosion Brys	25
Diagnosteg.....	26
Rhoi diagnosis a thrin canser	27
Gofal strôc.....	27
Asesu iechyd meddwl	28
Gofal unigol.....	29
Cynlluniau Triniaeth Gofal (CTP).....	29
Staff ac adnoddau	30
Ein cynhyrchiant.....	30
Cleifion nad ydynt yn mynychu eu hapwyntiadau (DNAs).....	31
Ein staff.....	31
Ein gweithgarwch.....	32
Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru)	33
Adroddiad Cynladwyedd	39
Systemau Rheoli Amgylcheddol (EMS).....	40
Gwastraff.....	40
Rheoli ynni a charbon	41
Cludiant.....	43
Bioamrywiaeth ac amgylchedd naturiol	43
Caffael cynladwy.....	43
Adeiladu cynladwy	44
Llywodraethu.....	45
Crynodeb perfformiad	46
Tueddiadau Gwariant Tymor Hir	49
Datganiad Ansawdd Blynyddol.....	49

RHAN DAU - ADRODDIAD ATEBOLRWYDD

Adroddiad Llywodraethu Corfforaethol	50
Adroddiad y Cyfarwyddwyr	50
Y Bwrdd	50
Pwyllgor Archwilio	50
Datganiadau o fuddiant y cyfarwyddwyr	51
Diogelwch data	53
Cydymffurfio â gofynion dyrannu costau	53
Datganiad ar gyfrifoldebau'r Prif Weithredwr fel Swyddog Atebol y BILI	54
Datganiad o Gyfrifoldebau'r Cyfarwyddwyr o ran y cyfrifon	55
Datganiad Llywodraethu Blynnyddol	55
Adroddiad Tâl.....	56
Polisiâu ar gyfer tâl staff ac uwch reolwyr	56
Y Pwyllgor Tâl a Thelerau Gwasanaeth	56
Perthnasau tâl.....	57
Pecynnau ymadael a thaliadau diswyddo	57
Cylog uwch reolwyr a datganiadau pensiwn	57
Adroddiad Staff.....	70
Cydraddoldeb a hawliau dynol	71
Ymgysylltiadau ac ymgynghoriaethau heb fod ar y gyflogres	72
Adroddiad Atebolrwydd ac Archwilio Cynulliad Cenedlaethol Cymru	73
Tystysgrif yr Archwilydd Cyffredinol I Gynulliad Cenedlaethol Cymru	74
Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i Gynulliad Cenedlaethol Cymru	77

RHAN TRI - CYFRIFON BLYNYDDOL

Rhagair	1A
Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr	2A
Gwariant Net Cynhwysfawr Eraill.....	2A
Datganiad o Safle Ariannol	3A
Datganiad o Newidiadau yn Ecwiti Trethdalwyr.....	4A
Datganiad o Lifau Arian	6A
Nodiadau i'r Cyfrifon	8A

YCHWANEGIAD - Datganiad Llywodraethu Blynnyddol.....	1B
1 Cyflwyniad.....	1B
2 Sgôp Cyfrifoldeb.....	3B
3 Gwybodaeth Gefndirol	3B
4 Mesurau Arbennig	3B
5 Tawel Fan	6B
6 Sefyllfa Ariannol	6B
7 Cynllun Tymor Canolig Integredig (IMTP) - Cynllun Gweithredol Tair Blynedd	7B
8 Bod yn barod ar gyfer Argyfwng	8B
9 Gweithio mewn Partneriaeth.....	9B
10 Swyddogaeth y Bwrdd	10B
11 Cyfansoddiad y Bwrdd	11B
12 Effeithiolrwydd a Safonau'r Bwrdd	11B
13 Datblygiad y Bwrdd	12B

14 Trefniadau'r Bwrdd a Phwyllgorau	12B
Pwyllgor Archwilio	14B
Pwyllgor Cronfeydd Elusennol	15B
Pwyllgor Deddf Iechyd Meddwl (PDIM)	16B
Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad	17B
Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiadau	17B
Pwyllgor Strategaeth, Partneriaethau ac Iechyd y Boblogaeth	18B
Pwyllgor Tâl ac Amodau Gwasanaeth	19B
Grwpiau Cynghori	19B
Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid	19B
Fforwm Partneriaeth Leol	20B
Fforwm Gweithwyr Gofal Iechyd Proffesiynol	21B
Cydbwyllgorau	21B
15 Pwrpas y System o Reolaeth Fewnol	22B
16 Y gallu i Ymdrin â Risg	22B
17 Risg Corfforedig a Fframwaith Sicrwydd	23B
18 Prif Risgiau	24B
19 Risgiau Allweddol	24B
Gwasanaethau Mamolaeth	25B
Gwasanaethau Iechyd Meddwl	25B
MT y Tu Allan i Oriau/Gwasanaethau Gofal Cychwynnol	26B
Cyllid	26B
Perfformiad	26B
20 Y Fframwaith Rheoli	26B
21 Gorchmynion Sefydlog	27B
22 Archwilio Allanol	28B
23 Cod Llywodraethu Corfforaethol	29B
24 Trefniadau Ansawdd a Llywodraethu	29B
25 Ymgysylltu â Rhanddeiliaid	30B
26 Safonau Iechyd a Gofal Cymru: Llywodraethu, Arweinyddiaeth ac Atebolrwydd	32B
27 Safonau Iechyd a Gofal (HCS): Fframwaith Diwygiedig	33B
28 Strategaeth Gwella Ansawdd	33B
29 Elfennau Eraill ar y Fframwaith Rheoli	34B
Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Hawliau Dynol	34B
Cynllun Pensiwn	35B
Dilysu Ôl-daliadau	35B
Cynlluniau Cyflwyno Lleihau Carbon	35B
Y Gwasanaeth Atal Twyll Lleol	37B
Cyfarwyddiadau Gweinidogion	37B
30 Data	38B
Diogeldd Data	38B
Ansawdd Data	39B
31 Adolygu Effeithiolrwydd	39B
32 Archwilio Mewnol	40B
Sail dros Ffurfio'r Farn	41B
Cydymffurfiaeth Llywodraethu Corfforaethol, Rheoli Risg a Rheoleiddio	43B
Cynllunio Strategol, Rheoli Perfformiad ac Adrodd	44B
Llywodraethu a Rheoli Ariannol	44B
Ansawdd a Diogelwch	44B
Llywodraethu a Diogelwch Gwybodaeth	45B
Gwasanaeth Gweithredol a Rheoli Swyddogaethol	45B
Rheoli Gweithlu	45B
Rheoli Cyfalaf ac Ystadau	46B
33 Asesu Strwythuredig 2017	46B
34 Casgliad	47B
Aelodaeth y Bwrdd a'r Pwyllgor 2017/18	49B
Presenoldeb aelod Bwrdd Iechyd yng Nghyfarfodydd y Bwrdd a gynhaliwyd yn gyhoeddus 2017/18	54B
Cofnodion y Bwrdd Iechyd a'r Pwyllgorau a gynhaliwyd yn gyhoeddus 2017/18	56B

Rwyf yn falch o'ch croesawu i Adroddiad Blynyddol y Bwrdd Iechyd ar gyfer 2017/18. Dyma'r tro olaf y byddaf yn cael y cyfle i wneud hyn gan y bydd fy nghyfnod fel Cadeirydd yn dod i ben yn nes ymlaen yr haf hwn.

Er bod y Bwrdd Iechyd wedi gwneud cynnydd yn y gwelliannau sydd eu hangen dan y mesurau arbennig, ac mae hyn yn cynnwys ein gwasanaethau mamolaeth yn cael eu tynnu o fesurau arbennig, rydym yn parhau i wynebu heriau sylweddol iawn. Ni wnaeth y Bwrdd Iechyd fantoli ei gyllideb ac roedd problemau parhaus gyda'n perfformiad gydag amseroedd aros gofal cynlluniedig a heb ei drefnu.

Fodd bynnag, yn ystod y flwyddyn fe wnaethom barhau i gymryd camau i wella ansawdd a diogelwch ein gwasanaethau a hefyd i ddatblygu gwasanaethau arbenigol newydd i boblogaeth Gogledd Cymru megis yr Uned Is-ranbarthol Gofal Dwys i'r Newydd-anedig (SURNIC) newydd ac mewn llawfeddygaeth fasgwlaidd. Hefyd, cafodd nifer o ddatblygiadau newydd eu cwblhau; er enghraifft yn y Fflint a Blaenau Ffestiniog.

Rydym wedi datblygu cynllun strategol tair blynedd sy'n gosod ein gweledigaeth a'n blaenoriaethau ar gyfer y Gwasanaeth Iechyd yng Ngogledd Cymru am y blynyddoedd nesaf ac wedi cytuno ar strategaethau sylweddol ar gyfer gwasanaethau unigol fel y Gwasanaethau Iechyd Meddwl.

Yn ystod fy nghyfnod fel Cadeirydd, rwyf wedi cael fy ysbrydoli gan y staff rwyf wedi eu cyfarfod a'u gofal a'u hymrwymiad i wneud eu gorau glas dros eu cleifion. Rwyf hefyd yn edmygu'r mentrau a'r gwelliannau dirifedi y mae staff unigol a thimau wedi eu gwneud: cafodd llawer ohonynt eu cydnabod gan wobrau lleol a chenedlaethol.

Rwyf yn dymuno pob llwyddiant i'm holynydd Mark Polin, ac rwy'n hyderus y bydd y Bwrdd Iechyd, gydag ymrwymiad a brwdfrydedd parhaus ein staff ledled Gogledd Cymru, yn gwneud y gwelliannau sy'n weddill i ddod â'r mesurau arbennig i ben.

Dr Peter Higson OBE
Cadeirydd

Trosolwg

Datganiad y Prif Weithredwr

Mae 2017/18 wedi bod yn flwyddyn eithriadol o heriol, ond hefyd yn gyfnod o gynnydd a gwelliannau gwirioneddol mewn llawer o feysydd.

Rwy'n falch o ddweud ein bod wedi gwneud cynnydd ar draws bob un o themâu'r Mesurau Arbennig. Mae gennym eglurder llawer gwell yn ein strwythurau rheoli a phenodiadau parhaol yn y rhan fwyaf o'n swyddi uwch. Mae ein prosesau newydd ar gyfer monitro a rheoli risg wedi parhau i gael eu mireinio dros y flwyddyn. Mae ein strategaeth iechyd meddwl yn ei le, mae trefniadau Meddygon Teulu y tu allan i oriau wedi'u cryfhau ac mae'r gwelliannau mewn bydwreigiaeth wedi bod yn ddigonol nes bod y maes hwn wedi cael ei dynnu allan o fesurau arbennig.

Fodd bynnag, mewn nifer o feysydd allweddol nid ydym wedi gwneud y cynnydd yr oeddem wedi'i fwriadu ei wneud. Nid oeddem yn gallu lleihau ein hamseroedd aros ar gyfer ymgynghoriadau, llawfeddygaeth a thriniaethau a gynlluniwyd cymaint ag yr oeddem wedi ceisio ei wneud: erbyn diwedd y flwyddyn roeddem wedi llwyddo i gael lleihad o 47% ar ein sefyllfa ym mis Rhagfyr 2017 ond ein targed oedd cyflawni o leiaf 50%. Roedd ein hamseroedd aros yn ein Hadrannau Achosion Brys yn sylweddol hirach na'r hyn yr oeddem ei eisiau, er yn rhannol, roedd hyn yn adlewyrchu effaith y ffliw, lle gwelodd y GIG i gyd lefelau uwch nag arfer ond roedd Gogledd Cymru wedi'i effeithio'n arbennig gyda chyfraddau a oedd bron tair gwaith yn uwch na chyfartaledd Cymru.

Ar hyn o bryd nid oes gennym Gynllun Integredig Tymor Canolig wedi'i gymeradwyo yn ei le, ond rydym wedi datblygu cynllun gweithredol tair blynedd, sy'n defnyddio canlyniadau y gwaith ymgysylltu eang â'r cyhoedd a gynhaliwyd dros y blyneddau diwethaf. Fodd bynnag rydym yn dal i weithio ar gynllun ariannol o ddiffyg dros dro wrth i ni barhau i symud ymlaen i sefyllfa o feintoli'r gyllideb ac er ein bod wedi darparu buddion o oddeutu £42miliwn y llynedd, bu inni ddal or-wario o £39miliwn. Rydym yn cydnabod bod yr angen i gynnal ansawdd a diogelwch ein gwasanaethau a lleihau amseroedd aros yn golygu y bydd adferiad ariannol yn cymryd amser, ond mae hwn yn faes lle bydd angen i ni ddarparu gwelliannau ynddo eleni ac wrth symud ymlaen.

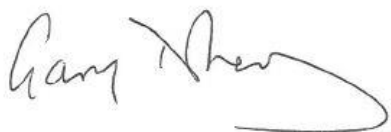
Ar draws Gogledd Cymru rydym wedi gweld tystiolaeth amlwg iawn o ddatblygiad a buddsoddiad. Mae canolfannau iechyd integredig newydd wedi agor ym Mlaenau Ffestiniog ac yn y Fflint gan greu cyfleoedd i fwy o wasanaethau gael eu darparu mewn cymunedau lleol.

Mae aildatblygiad mawr wedi bod yn yr Adran Achosion Brys yn Ysbyty Gwynedd, a gwaith gwella yn yr Adran Achosion Brys yn Wrecsam. Mae'r gwaith diweddar yn Ysbyty Glan Clwyd yn parhau i symud ymlaen, ac mae'r fynedfa newydd yn awr ar agor, ynghyd â thair ward wedi'u hailwampio a chyfnod cyntaf y Ganolfan Isranbarthol Gofal Dwys i'r Newydd-Anedig.

Rydym hefyd wedi cymryd amser i ddathlu'r sawl enghraifft o waith gwych y mae cydweithwyr yn ei wneud ar draws Gogledd Cymru. Un o'r tasgau rwy'n ei fwynhau fwyaf yw ymweld ag aelodau o staff er mwyn eu cyflwyno â 'Gwobr Seren Betsi' ar ôl iddynt gael eu henwebu gan gleifion neu gyd-aelodau staff i roi cydnabyddiaeth iddynt am y cyfraniad arbennig maent yn ei roi i wella pethau i gleifion.

Roedd ein Seremoni Gwobrau Cyrhaeddiad Staff yn gyfle arall i gydnabod y gofal, arweinyddiaeth ac arloesedd arbennig sy'n digwydd, diolch i staff y Bwrdd Iechyd ar draws ein hystod lawn o wasanaethau.

Hoffwn gofnodi fy niolch i bawb sy'n gweithio i'r Bwrdd Iechyd am eu hymdrechion dros y deuddeg mis diwethaf. Mae'r GIG dan bwysau ac mae'r galw i'w weld yn cynyddu bob blwyddyn, ond rwy'n credu ein bod wedi gorffen y flwyddyn mewn safle cryfach na'r hyn y bu i ni ddechrau arno, ac rwy'n sicr y bydd y gwelliannau yn parhau.

Gary Doherty
Prif Weithredwr

Ein diben a gweithgareddau

Mae'r Bwrdd Iechyd yn gyfrifol am wella iechyd a lles ar gyfer poblogaeth o oddeutu 678,000 o bobl ar draws chwe sir Gogledd Cymru (Ynys Môn, Gwynedd, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint a Wrecsam). Mae hyn yn cynnwys rhwystro salwch yn ogystal â thrin salwch a darparu gwasanaethau gofal iechyd ardderchog.

Mae'r Bwrdd Iechyd yn gyfrifol am ddarparu gwasanaethau cychwynnol, cymuned ac iechyd meddwl yn ogystal ag ysbytai llym. Mae'n gweithredu tri phrif ysbyty (Ysbyty Gwynedd ym Mangor, Ysbyty Glan Clwyd ym Modelwyddan ac Ysbyty Maelor Wrecsam) yn ogystal â rhwydwaith o ysbytai cymuned, canolfannau iechyd, clinigau, unedau iechyd meddwl a lleoliadau timau cymuned. Mae'r Bwrdd Iechyd hefyd yn cydlynu gwaith 107 o Feddygfeydd a gwasanaethau'r GIG sy'n cael eu darparu gan ddeintyddion, optegwyr a fferyllwyr yng Ngogledd Cymru.

Roedd gan y Bwrdd Iechyd incwm refeniw o £1.4 biliwn ar gyfer 2017/18 a gweithlu o oddeutu 17,200 (15,000 o staff sy'n gweithio ar sail gyfwerth ag amser llawn).

Ein Gweledigaeth

- Byddwn yn gwella iechyd y boblogaeth, gyda phwyslais benodol ar y rhai mwyaf bregus yn ein cymdeithas.
- Byddwn yn gwneud hyn drwy ddatblygu gwasanaeth iechyd integredig, sy'n darparu gofal ardderchog wedi'i roi mewn partneriaeth â sefydliadau sector cyhoeddus, a sefydliadau sector statudol a thrydydd sector eraill.
- Byddwn yn datblygu ein gweithlu fel bod ganddo'r sgiliau cywir a'i fod yn gweithredu mewn diwylliant dysg sy'n gyfoethog mewn ymchwil.

Ein Nodau Strategol ac Amcanion Lles

- Gwella iechyd a lles i bawb a lleihau anghydraddoldebau iechyd.
- Gweithio mewn partneriaeth i gynllunio mwy o ofal yn agosach i'r cartref a'i ddarparu.
- Gwella diogelwch a chanlyniadau gofal i gyd fynd â'r gorau o'r GIG.
- Parchu unigolion a chynnal urddas mewn gofal.
- Gwrando ar unigolion a dysgu o'u profiadau.
- Cefnogi ein staff, eu hyfforddi a'u datblygu i ragori.
- Defnyddio adnoddau'n ddoeth, gan drawsnewid gwasanaethau drwy arloesedd ac ymchwil.

Mae ein diben, gweledigaeth a nodau strategol yn gosod nodau tymor hir y Bwrdd. Mae gennym waith pellach i'w wneud i drosi'r rhain yn amcanion penodol ar gyfer gwella iechyd y boblogaeth a gwasanaethau iechyd y byddwn yn eu cynnwys yn ein cynlluniau wrth symud ymlaen. Yn benodol, rydym yn gweithio tuag at wella sut ydym yn gweithio at yr egwyddor datblygiad cynaliadwy yn ein busnes bob dydd, er mwyn bodloni ysbryd a bwriad y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswyddau i'r Bwrdd Iechyd gyda'r cyrff sector cyhoeddus eraill yng Nghymru i gyfrannu tuag at cyflawni saith nod lles cenedlaethol, i ehangu ein rhagolygon ac i feddwl yn hir dymor o ran gwneud hynny.

Yn ystod y flwyddyn bu i ni lansio ail gyfnod ein Strategaeth Gwella Ansawdd, a fydd yn cael ei gynnal o 2017 hyd at 2020. Mae hyn yn adeiladu ar y gwaith a wnaed dros y tair blynedd diwethaf, o 2014 hyd at 2017, ac wedi cael ei ddatblygu trwy ymgysylltiad helaeth gyda chleifion, staff a rhanddeiliaid allweddol eraill.

Mae'n gosod pum nod penodol i'r sefydliad:

- I gael dim marwolaethau y gellir eu hosgoi;
- I sicrhau bod gwasanaethau yn ddiogel drwy barhau i chwilio am gyfleoedd ble gallai niwed ddigwydd i gleifion a'u lleihau;
- I fod yn effeithiol drwy gyflawni'r lefel uchaf o ddibynadwyedd ar gyfer gofal clinigol;
- I ofalu a darparu'r hyn sydd o fwyaf o bwys, gan weithio mewn partneriaeth â chleifion, gofawyr a theuluoedd i fodloni eu holl anghenion a gwella eu hiechyd yn weithredol;
- I ddarparu gofal arloesol ac integredig yn agosach at y cartref, sy'n cefnogi ac yn gwella iechyd, lles a byw'n annibynnol.

Yn ogystal â gwella iechyd a chyflawni gwasanaethau gofal a chlinigol, mae gan y Bwrdd Iechyd ddyletswydd sector cyhoeddus ehangach i gefnogi polisi cenedlaethol, er enghraifft, o ran materion megis hyrwyddo cydraddoldeb, hawliau dynol, yr amgylchedd, datblygiad cynaliadwy a'r Gymraeg.

I gyflawni ein hamcanion, rydym yn gweithio'n agos gyda sefydliadau partner, megis awdurdodau lleol a'r sector gwirfoddol, i drafod anghydraddoldebau iechyd a mynd i'r afael â nhw, hyrwyddo ymgysylltu â'r gymuned a manteisio ar gyfleoedd i gydweithio. Mae'r cyrff yn cynnwys:

- Ymddiriedolaeth Gwasanaethau Ambiwylans Cymru;
- Iechyd Cyhoeddus Cymru;
- Cyngor Iechyd Cymuned Gogledd Cymru;
- Awdurdodau Lleol (Ynys Môn, Gwynedd, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint, Wrecsam);
- Cyrff GIG cyfagos yng Nghymru a Lloegr;
- Y Cyngorau Gwirfoddol Cymuned;
- Byrddau Gwasanaeth Partneriaeth / Byrddau Arweinyddiaeth Rhanbarthol.

Cynllunio fframwaith

Yn ôl Fframwaith Cynllunio GIG Cymru mae gofyn i'r Byrddau Iechyd baratoi Cynlluniau Integredig Tymor Canolig tair blynedd (IMTP) a'u cyflwyno i Llywodraeth Cymru.

Ar gyfer 2017/18, nid oedd y Bwrdd Iechyd yn gallu cynhyrchu IMTP cymeradwy a fyddai'n darparu cydbwysedd ariannol. Felly bu i ni weithio ar Gynllun Gweithredu Blyneddol sy'n gosod blaenoriaethau eglur a phethau y mae modd eu cyflawni ar gyfer y flwyddyn. Dros y flwyddyn gwnaed gynnydd ar nifer o'r meysydd allweddol a nodwyd ar gyfer eu gwella yn y cynllun yn cynnwys:

- Datblygu mentrau gwella iechyd;
- Datblygiadau mewn gwasanaethau gofal cychwynnol a'r gymuned, yn cynnwys sefydlu timau adnoddau cymuned a chefnogi Meddygfeydd;
- Gwelliannau i wasanaethau iechyd meddwl plant ac oedolion;
- Cryfhau gwasanaethau mamolaeth;
- Gwella llywodraethu'r Bwrdd;
- Ymgysylltiad ehangach gyda staff a chymunedau lleol;
- Datblygu strategaeth tymor hir y Bwrdd Iechyd, Byw'n Iach, Aros yn Iach, a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2018 a fydd yn rhoi'r cyfeiriad ar gyfer ein cynllun tymor canolig.

Mae'r Bwrdd Iechyd wedi datblygu a chytuno ar Gynllun 3 blynedd a blaenoriaethau ar gyfer eu cyflawni dros 2018/21. Mae hyn yn ymateb i'r Strategaeth Byw'n Iach, Aros yn Iach a gafodd ei lywio gan raglen eang o ymgysylltiad gydag ystod eang o randdeiliaid.

Bydd cynllun gweithredu manwl ar gyfer 2018/19 yn tanategu ein cynllun 3 blynedd ac yn cefnogi cyflawni gofynion mesurau arbennig Llywodraeth Cymru.

Mae gwaith yn parhau i gynhyrchu IMTP sy'n bodloni gofynion Llywodraeth Cymru o ran cynaliadwyedd a chydbwysedd ariannol.

Prif faterion a risgiau sy'n effeithio ar gyflawni amcanion

Mae gan y Bwrdd Iechyd broffil risg heriol o ganlyniad i'r amrywiaeth o wasanaethau a ddarperir, yn amrywio o wasanaethau cychwynnol a chymuned i wardiau ysbyty llym yn ogystal â gwasanaethau iechyd meddwl ac uned diogelwch canolog. Mae'r Bwrdd Iechyd hefyd yn darparu gwasanaethau gofal iechyd yn HMP Berwyn, Wrecsam, a dechreuodd dderbyn carcharorion ym mis Chwefror 2017. Yn ogystal â hyn, mae gan y Bwrdd Iechyd ardal ddaearyddol eang, amrywiaeth ddiwylliannol a darpariaeth sylweddol o wasanaethau sy'n dod o Loegr. Mae'n rhaid iddo hefyd fod â'r gallu i ymdrin â chynnydd yn y galw oherwydd bod Gogledd Cymru yn gyrchfan gwyliau i lawer o bobl.

Yn ystod y flwyddyn bu i'r Bwrdd gwblhau datblygu ei Dîm Rheoli Risg, a diweddarwyd y Strategaeth Rheoli Risg ym mis Tachwedd 2017. Dros y flwyddyn parhaodd y gwaith ar adolygu a mireinio'r Fframwaith Sicrwydd a Risg Corfforaethol (CRAF) a gyflwynwyd yn 2016/17.

Mae'r Bwrdd Iechyd wedi pennu naw prif risg o ran cyflawni ei nodau corfforaethol:

- Methiant i gynnal ansawdd gwasanaethau cleifion
- Methiant i gynnal cynladwyedd ariannol
- Methiant i reoli perfformiad gweithredol
- Methiant i gynnal gweithlu cysylltiedig ac effeithiol
- Methiant i ddatblygu cynlluniau strategol cydlynol
- Methiant i sicrhau buddion partneriaethau strategol
- Methiant i ymgysylltu â chleifion ac ailgysylltu â'r cyhoedd yn ehangach
- Methiant i leihau anghydraddoldeb o ran canlyniadau iechyd
- Methiant i ymgorffori trefniadau arweinyddiaeth a llywodraethu effeithiol.

Mae bob maes risg a nodwyd yn y Fframwaith Sicrwydd a Risg Corfforaethol (CRAF) yn gysylltiedig ag un o'r prif feysydd risg hyn. Mae manylion y rheoliadau cyfredol a'r gweithrediadau pellach sy'n cael eu cymryd ar gyfer pob risg a nodwyd wedi'u manylu o fewn CRAF y Bwrdd Iechyd ac ar gael yn gyhoeddus ar wefan BIPBC.

Mae'r meysydd risg penodol sy'n gysylltiedig â Mesurau Arbennig wedi'u manylu yn rhan 19 o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol, sydd wedi'i atodi i'r adroddiad hwn.

Crynodeb

Mae ein perfformiad yn cael ei fesur ar draws saith parth neu faes allweddol, sy'n cyd-fynd â Safonau Gofal Iechyd Llywodraeth Cymru a Fframweithiau Cenedlaethol Perfformiad.

Mae'r dangosfwrdd cryno isod yn dangos ein perfformiad ar draws yr ystod o ddangosyddion y mae Llywodraeth Cymru yn eu defnyddio i fesur bob Bwrdd Iechyd yng Nghymru. Rydym wedi dangos gwelliant cyffredinol o ran helpu unigolion i aros yn iach a gyda darparu gofal unigol ac urddasol. Fodd bynnag mae ein perfformiad wedi dirywio o ran darparu gofal amserol a phan fesurwyd yn erbyn dangosyddion ar gyfer gofal diogel ac effeithiol.

Bob mis rydym yn darparu gwybodaeth fanwl i'n Bwrdd ar ein perfformiad, gan egluro ble'r ydym, beth rydym yn ei wneud ynglŷn â'r meysydd sydd angen eu gwella, a phryd yr ydym yn disgwyl bod yn ôl ar y trywydd cywir.

	Perfformiad Gwell	Perfformiad Cyson	Dirywiad mewn Perfformiad	Crynodeb o'r Targed
AROS YN IACH - Mae gen i ddigon o wybodaeth a chefnogaeth i reoli fy iechyd corfforol a meddyliol fy hun	7 mesur	2 mesur	4 mesur	
GOFAL DIOGEL - Rwyf wedi fy amddiffyn rhag niwed ac yn fy amddiffyn fy hun rhag niwed	7 mesur	0 mesur	7 mesur	
GOFAL URDDASOL - Rwyf yn cael fy nhrin â pharch ac urddas ac yn trin eraill yr un fath	1 mesur	0 mesur	6 mesur	
GOFAL EFFEITHIOL - Rwyf yn cael y gofal a chefnogaeth iawn mor lleol â phosibl ac rwyf yn cyfrannu at wneud y gofal hwnnw'n llwyddiant	6 mesur	0 mesur	5 mesur	
GOFAL PRYDLON - Rwyf yn cael mynediad prydlon at wasanaethau'n seiliedig ar angen clinigol ac yn cael fy nghynnwys mewn penderfyniadau am fy ngofal	3 mesur	1 mesur	18 mesur	
GOFAL UNIGOL - Rwyf yn cael fy nhrin fel unigolyn, gyda fy anghenion a chyfrifoldebau fy hun	4 mesur	1 mesur	1 mesur	
EIN STAFF AC ADNODDAU - Gallaf ddod o hyd i wybodaeth am sut mae'r GIG yn agored a thryloyw ar y defnydd o adnoddau a gallaf eu defnyddio'n ofalus	6 mesur	0 mesur	5 mesur	
CRYNODEB	34 mesur	4 mesur	46 mesur	

Rydym yn cynnwys dangosyddion cenedlaethol a lleol yn ein hadroddiad i adlewyrchu ein blaenoriaethau lleol ac i wella iechyd, gofal a phrofiad poblogaeth Gogledd Cymru.

Aros yn iach

Mae'r maes hwn o'n perfformiad yn sicrhau ein bod yn gweithio mewn partneriaeth gydag eraill i amddiffyn iechyd a lles unigolion a'i wella ac i leihau anghydraddoldebau iechyd.

Rydym eisiau grymuso ein dinasyddion i gymryd cyfrifoldeb dros eu hiechyd a'u lles eu hunain, ac i sicrhau bod gofalwyr unigolion nad ydynt yn gallu rheoli eu hiechyd a'u lles eu hunain yn cael eu cefnogi.

Mae gennym nifer o dargedau yn y maes hwn i wella iechyd y boblogaeth; o sicrhau bod plant yn cael dechrau iach mewn bywyd i sicrhau bod cleifion sydd wedi cael cyflyrau cronig gydol oes yn cael eu cefnogi'n dda i fyw yn y gymuned.

Ein dangosyddion perfformiad		Cyfnod	Gwerth	*	Tuedd**
% o ferched beichiog a roddodd y gorau i ysmegu yn ystod bechiogrwydd (erbyn wythnos 36-38 o'u bechiogrwydd)		Blwyddyn 2016/17	10.7%		
% o blant a dderbyniodd:	3 dos o'r brechiad '5 mewn 1'	Chwarter 4 2017/18	97.3%		
	2 dos o'r brechiad MMR erbyn 5 oed	Chwarter 4 2017/18	91.8%		
% o blant 10 niwrnod oed a gafodd fynediad at gydran ymwelydd iechyd 10-14 diwrnod o'r Rhaglen Plant Iach Cymru		Chwarter 3 2017/18	90.2%		
Nifer sydd wedi cael y brechlyn cenedlaethol rhag y fflw:	Dros 65 oed	Blwyddyn 2016/17	68.7%		
	Dan 65 oed yn y grwpiau sydd mewn perygl	Blwyddyn 2016/17	49.3%		
	Merched beichiog	Blwyddyn 2016/17	75.3%		
	Gweithwyr gofal iechyd	Blwyddyn 2016/17	50.3%		
Cyfradd derbyniadau brys i'r ysbyty o fewn blwyddyn i 8 cyflwr cronig, fesul 100,000 o'r boblogaeth		12m Treigl Mawrth 18	1,039		
Cyfradd ail-dderbyniadau brys i'r ysbyty o fewn blwyddyn i 8 cyflwr cronig, fesul 100,000 o'r boblogaeth		12m Treigl Mawrth 18	220		
% o boblogaeth amcangyfrifedig y BILL sy'n ysmegu a gafodd eu trin gan wasanaethau rhoi'r gorau i ysmegu		Ch1-Ch3 2017/18	2.69%		
% o ysmygwyr a gafodd eu trin gan wasanaethau rhoi'r gorau i ysmegu sydd wedi'u dilysu am CO yn llwyddiannus		Ch1-Ch3 2017/18	31.9%		
% o bobl (16+ oed) a gafodd anhawster gwneud apwyntiad cyfleus gyda Meddyg Teulu		Blwyddyn 2017/18	36.5%		

*Yn y saith tabl perfformiad parth hyn, mae'r cod lliw yn dangos a yw perfformiad wedi gwella (gwyrdd), dirywio (coch) neu aros yr un fath (melyn).

** Mae'r 'linell gwreichionen' yn y golofn ochr dde yn nodi'r tuedd dros gyfnod yr adroddiad (y flwyddyn flaenorol ar gyfer data misol a chwarterol, cymhariaeth â'r flwyddyn flaenorol ar gyfer ffigurau blynyddol). Amodir y cyfnodau adrodd yn y tablau hyn gan Lywodraeth Cymru.

Imiwneiddio

Mae amddiffyn pobl rhag y risg o gael fflw yn brif elfen mewn helpu'r GIG leihau'r galw am ofal brys dros gyfnod y gaeaf. Mae nifer y bobl sy'n gymwys i gael eu brechu wedi codi ers y llynedd, ac mae ein gwasanaethau wedi gweithio'n galed i hyrwyddo'r angen am gael brechiad. O ganlyniad, erbyn 31 Mawrth 2018, roedd dros 8,300 yn fwy o bobl yng Ngogledd Cymru wedi cael eu brechu o'i gymharu â'r llynedd.

Y targed cenedlaethol yw bod 75% o'r grwpiau cymwys (pobl dros 65 oed a rhai dan 65 oed sydd mewn mwy o berygl o gael haint) yn cael eu brechu. Ar gyfer 2017/18, Gogledd Cymru oedd â'r ail nifer uchaf yng Nghymru, yn 70.6% ar gyfer y rheiny sydd dros 65 oed a 51.6% ar gyfer y rheiny sydd dan 65 oed. Er bod y ddau yma'n cynrychioli gwelliannau ar flynyddoedd blaenorol, bydd angen i ni barhau â'n hymdrechion i annog pobl i'w hamddiffyn eu hunain.

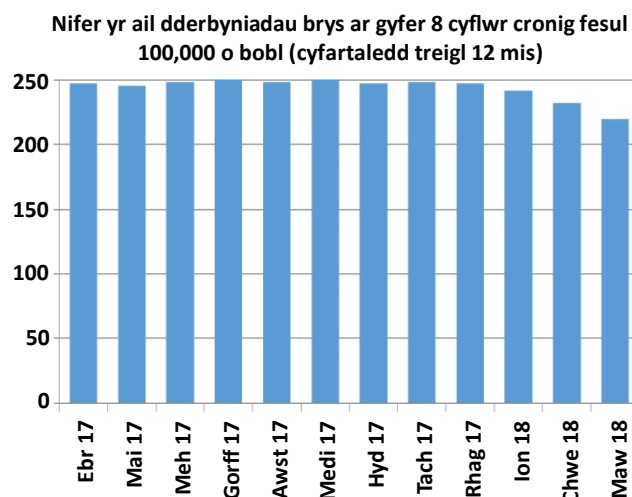
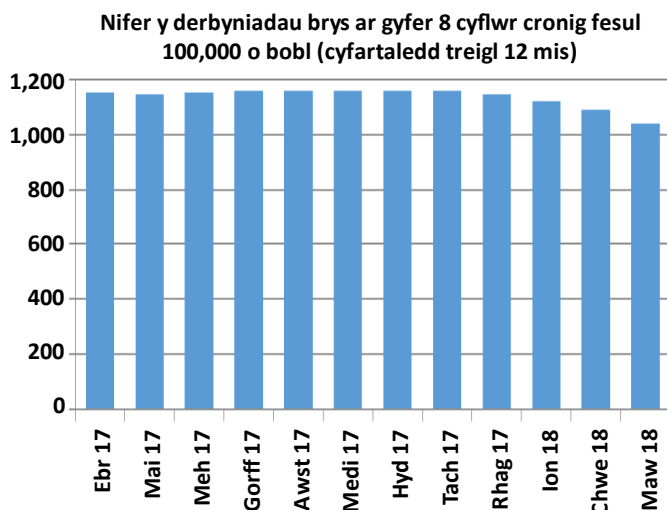
O'i gymharu â'r un pwynt yn yr ymgyrch y llynedd		Cymwys	Wedi'u himiwneiddio	% wedi'u brechu
65 oed +	2016-2017	158,298	106,342	67.2%
	2017-2018	158,825	112,130	70.6%
6 mis oed i 64 oed	2016-2017	77,598	36,576	47.1%
	2017-2018	82,635	42,603	51.6%

Enillodd y Bwrdd Iechyd yr 'Ymgyrch Wedi Gwella Fwyaf' yng ngwobrau Curo'r Fflw 2017/18 am y gwaith a wnaed i annog staff i gael eu brechu, a welodd y nifer yn cynyddu o 49.4% i 54.7% o staff.

Derbyniadau i'r ysbyty

Mae timau iechyd sy'n gweithio yn y gymuned mewn gofal cychwynnol ac eilaidd yn cydweithio ar nifer o fentrau a gynlluniwyd i leihau nifer yr adegau y mae cleifion sydd â chyflyrau cronig yn gorfod cael eu derbyn i'r ysbyty.

Rydym yn monitro hyn drwy edrych ar sawl gwaith y mae cleifion sydd ag unrhyw un o'r 8 cyflwr cyffredin yn cael eu derbyn (a adroddwyd ar gyfradd fesul 100,000 o bobl dros y 12 mis blaenorol). Mae'r data diweddaraf (ar 31 Mawrth 2018) yn dangos mai BIPBC oedd â'r cyfradd isaf o dderbyniadau (1,039 o bob 100,000 o bobl) yng Nghymru a'r drydedd gyfradd isaf o ail dderbyniadau (220 o bob 100,000), sy'n well na'r perfformiad a gynlluniwyd ar gyfer y flwyddyn.

Mae'r gwaith hwn yn cynnwys:

- Mae data derbyniadau yn cael ei rannu â chydweithwyr sy'n gweithio yng ngofal cychwynnol a chymuned i adnabod cleifion sy'n byw â diabetes a fyddai'n elwa o gymorth tîm amlddisgyblaethol ac ymyriad trwy eu Meddygfa o wasanaethau iechyd cymuned.
- Rydym yn gweithio ar ddarparu nifer cynyddol o glinigau cymuned, gyda mewnbwn gan ein staff clinigol uwch, ar gyfer cleifion sydd â chyflyrau resbiradol. Mae'r rhain yn cael eu targedu mewn cymunedau risg uchel.
- Mae gwell mynediad at adroddiadau derbyniadau ac ail dderbyniadau yn awr yn galluogi gwell cyfathrebu â chlinigwyr a all adolygu cynlluniau i reoli cleifion yn fwy effeithiol yn y gymuned/sefyllfa gofal cychwynnol.
- Mae staff sy'n gweithio yn y gymuned yn cael gwell mynediad at adroddiadau rhyddhau cleifion fel eu bod yn gallu adolygu cynlluniau a darparu cymorth sydd wedi'i deilwra'n well i gleifion sydd â chyflyrau cronig wedi iddynt ddod allan o'r ysbyty.

Rhoi'r gorau i ysmegu

Mae staff yng Ngwasanaethau Rhoi'r Gorau i Ysmegu'r Bwrdd Iechyd wedi trin 2.7% o'r boblogaeth sy'n ysmegu a oedd yr ail berfformiad uchaf yng Nghymru, er cydnabyddir nad yw hyn yn bodloni'r targed 5%.

O'r rhai a gafodd eu trin gan y gwasanaethau rhoi'r gorau i ysmegu, aeth 31.9% ymlaen i gael eu dilysu fel bod wedi rhoi'r gorau i ysmegu. Er yn welliant ar y llynedd, mae hwn yn parhau i fod o dan y targed o 40% ac mae gwella hyn yn flaenoriaeth ar gyfer 2018/19.

I annog ysmygwyr i gael mynediad at wasanaethau rhoi'r gorau i ysmegu mae'r gweithredoedd canlynol wedi cael eu cymryd:

- Mae'r Bwrdd Iechyd wedi buddsoddi mewn gwasanaeth *Helpa Fi i Stopio er Lles y Babi* yn y gwasanaethau Mamolaeth. Daeth y gwasanaeth hwn, sy'n cefnogi mamau beichiog a'u partneriaid i roi'r gorau i ysmegu, yn weithredol yn nhrydydd chwarter y flwyddyn.
- Sefydlodd y Bwrdd Iechyd wasanaeth *Helpa Fi i Stopio yn yr Ysbyty* gyda chyllid a dderbyniwyd gan y Grŵp Gweithredu Iechyd Resbiradol cenedlaethol. Mae'r gwasanaeth hwn yn cynnig cymorth i gleifion mewnol sy'n ysmegu ar ein wardiau resbiradol, cardioleg ac arenol. Mae'r Bwrdd wedi ymrwmo i gyllid parhaus ar gyfer y gwasanaeth hwn.
- Bu i Iechyd Cyhoeddus mewn partneriaeth â Rhoi'r Gorau i Ysmegu Cymru, Clystyrau a Meddygfeydd beilota prosiect *Helpa Fi i Stopio* mewn Gofal Cychwynnol yn ystod chwarter ola'r flwyddyn. Dengys hyn bod llythyr gwahoddiad personol wedi'i ardystio gan Feddyg Teulu i fynychu sesiwn anffurfiol i drafod dewisiadau ysmegu wedi arwain at gyfradd ymateb o 6%, gan frysbennu ysmygwyr at wasanaeth o ddewis. Mae'r gwaith hwn wedi'i dderbyn yn dda gan feddygfeydd ac mae cyllid wedi'i ddiogelu i weithredu'r gwaith hwn i 12 meddygfa bellach.
- Arweiniodd Iechyd Cyhoeddus ar ymgyrch cyfryngau cymdeithasol 'Stopio Iddyn Nhw' a arweiniodd at 204,616 o ymweliadau gwefan. Daeth yr ymgyrch hwn i ben ym mis Mawrth gan fod cyllid wedi'i ddiogelu gan Iechyd Cyhoeddus Cymru i weithredu ymgyrch marchnata cymdeithasol cenedlaethol.

Er mwyn gwella ansawdd y gwasanaeth mae'r Bwrdd wedi ymrwmo i sefydlu Grŵp Gwasanaethau Rhoi'r Gorau i Ysmegu i gynnwys yr holl ddarparwyr i ymdrin ag ansawdd darpariaeth y gwasanaeth. Bydd y grŵp hwn yn atebol i Grŵp Trawsffurfio Anghydraddoldeb a Gwella Iechyd a gadeiriwyd gan y Cyfarwyddwr Iechyd Cyhoeddus.

Gofal diogel

Mae'r maes hwn yn mesur diogelwch ein gwasanaethau ac yn cynnwys sut rydym yn lleihau risg a gwneud y mwyaf o ddiogelwch. Mae'n cynnwys meysydd megis atal briwiau pwysedd a niwed i'r meinwe, atal codymau, atal heintiau a'u rheoli, maeth a hydradiad, rheoli meddyginiaethau, diogelu plant ac oedolion sydd mewn risg a chwynion.

Ein dangosyddion perfformiad	Cyfnod	Gwerth		Tuedd
Nifer o dderbyniadau i'r ysbyty gydag unrhyw sôn am hunan niwed bwriadol i blant a phobl ifanc (10-24 oed) fesul 1,000 o'r boblogaeth	Blwyddyn 2016/17	5.39		
Marwolaethau cyfrifol fesul 100,000 o'r boblogaeth safonol Ewropeaidd	Blwyddyn 2016	135.1		
Nifer o thrombosis caffaeledig ysbyty yr oedd modd ei atal	Chwarter 2 2017/18	0		
Cyfanswm yr Eitemau Gwrthfacteraidd fesul 1,000 STAR-PUs	Chwarter 4 2017/18	325		
Swm dyddiol cyfartalog o NSAID fesul 1,000 STAR-Plus	Chwarter 4 2017/18	1,405		
Eitemau Fluroquinolone, cephalosporin a co-amoxiclav fel % o gyfanswm yr eitemau a ddosbarthwyd yn y gymuned	Chwarter 4 2017/18	7.7%		
Graddfa gronnus o achosion e.Coli fesul 100,000 o'r boblogaeth.	Mis Mawrth 18	71.07		
Nifer yr achosion o Staphylococcus aureus fesul 100,000 o'r boblogaeth	Mis Mawrth 18	23.69		
Graddfa cronus o achosion C.Difficile fesul 100,000 o'r boblogaeth	Mis Mawrth 18	33.84		
Nifer y Rhybuddion Datrysiaidau Diogelwch Cleifion Cymru na gafodd sicrwydd yn yr amserlenni y cytunwyd arnynt	Blwyddyn 2017/18	2		
Nifer yr Hysbysiaidau Datrysiaidau Diogelwch Cleifion Cymru na gafodd sicrwydd yn yr amserlenni y cytunwyd arnynt	Blwyddyn 2017/18	5		
Nifer y Digwyddiadau Difrifol sydd i fod i gael sicrwydd cyn pen y mis, a'r % a gafodd sicrwydd yn yr amserlenni y cytunwyd arnynt	Mis Mawrth 18	24.5%		
Nifer y Digwyddiadau na Ddylent Byth Ddigwydd	Blwyddyn 2017/18	4		
Nifer o friwiau pwysedd caffaeledig gofal iechyd graddfa 3, 4 a digynodol a nodwyd fel Digwyddiadau Difrifol	Mis Mawrth 18	69		
Nifer o wallau gweinyddu, dosbarthu a rhagnodi meddyginiaethau a nodwyd fel Digwyddiadau Difrifol	Mis Mawrth 18	2		
Nifer o godymau cleifion a nodwyd fel Digwyddiadau Difrifol	Mis Mawrth 18	8		

Atal Haint

Rydym yn parhau i weithio'n galed ar amddiffyn ein cleifion rhag risg heintiau sy'n gysylltiedig â gofal iechyd.

Gwelom gynnydd bach mewn cleifion yn datblygu *Clostridium difficile*, gyda 277 achos yn 2017/18, a 267 yn 2016/17, o'i gymharu â 355 yn 2015/16. Yn anffodus, gwelom duedd i fyny ar gyfer *Staphylococcus aureus* gyda cyfanswm nifer y heintiau llif y gwaed yn codi o 162 i 199 lle'r oedd 40 yn *Staphylococcus aureus* (MRSA) ag ymwrthedd i Methicillin, o'i gymharu â 32 yn 2016/17.

Roedd y Rhaglen Flynyddol Atal Haint yn canolbwyntio ar leihau cyfraddau haint ar gyfer heintiau allweddol a lleihau niwed oherwydd ymwrthiad gwrthficrobaidd a haint y gellir ei osgoi.

Ym mis Mai 2017 bu i ni gynnal ymgyrch #dwyloidiogel i hyrwyddo ac atgoffa staff o bwysigrwydd hylendid dwylo da ac ym mis Awst bu i ni gyflwyno ein hunain i adolygiad allanol o'n trefniadau, strwythurau a phrosesau gweithredol llywodraethu ar gyfer atal heintiau.

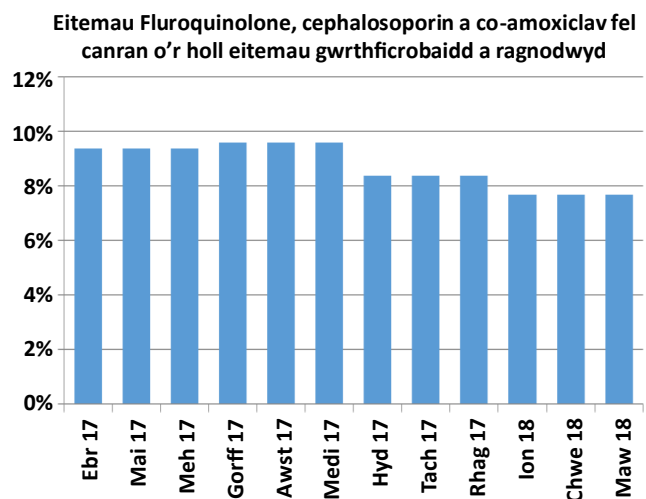
Ym mis Ionawr 2018 bu i ni lansio ein rhaglen Gofal Diogel Glân, yn canolbwyntio ar feysydd allweddol o arfer ar gyfer atal heintiau, yn cynnwys:

- hylendid dwylo a'r polisi dim byd is na'r penelin,
- cadw meysydd clinigol yn lân ac yn rhydd o annibendod,
- sicrhau bod cleifion yn cael eu hynysu'n brydlon pan fo angen i atal lledaenu heintiau,
- defnydd doeth o wrthfotigau,
- gofal effeithiol o ddyfeisiau mewnwithiol fel cathetrau a chanwlâu cleifion a
- herio unrhyw arfer nad yw'r bodloni safonau rheoli haint da.

Rhagnodi gwrthficrobaidd

Mae tua 75% o heintiau *Clostridium difficile* yn uniongyrchol gysylltiedig â defnydd o wrthfotigau, ac rydym yn cynyddu ein hymdrechion i sicrhau bod gwrthfotigau'n cael eu defnyddio dim ond pan fo angen mewn ysbytai a gan Feddygon Teulu.

Mae defnydd gofalus o wrthfotigau hefyd yn helpu i leihau'r gyfradd y mae microbau'n gallu datblygu ymwrthedd at driniaethau gwrthficrobaidd ac rydym yn gweithio i leihau'r nifer o bresgripsiynau ar gyfer tri cyffwr gwrthficrobaidd: Quinolone, Co-amoxiclav a Cephalosporin (a fesurwyd fel cyfradd gyfunol o fis Mawrth 2017). Ar 31 Mawrth 2018 y gyfradd rhagnodi gyfunol oedd 7.7%: hwn oedd y gyfradd isaf yng Nghymru, sy'n dangos perfformiad da.

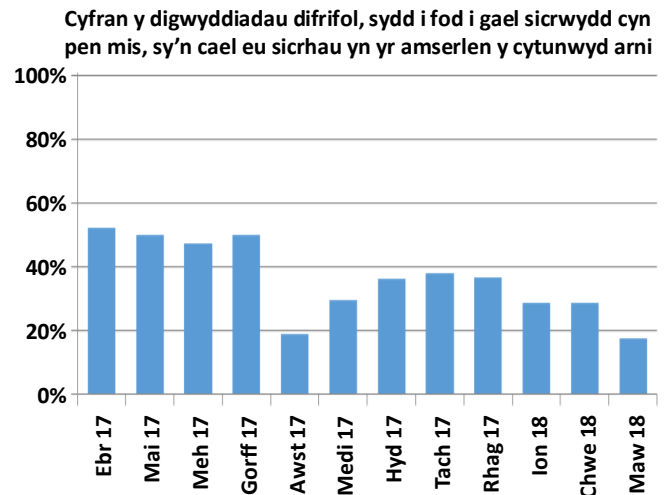

Rydym wedi cyflogi fferyllwyr gwrthficrobaidd ychwanegol ac yn ystod y flwyddyn bu i ni sefydlu swydd newydd Fferyllydd Gwrthficrobaidd Ymgynghorol. Mae'r tîm yn rhoi cyngor a chymorth i Feddygfeydd ac ysbytai, yn ymchwilio patrymau rhagnodi ac yn adnabod lle all cyfraddau rhagnodi gael eu lleihau'n briodol.

Digwyddiadau difrifol i'w hadrodd i Lywodraeth Cymru

Pan fydd digwyddiadau niweidiol difrifol yn digwydd, mae'n bwysig eu bod yn cael eu hymchwilio'n drylwyr, ein bod yn dysgu o'r hyn sydd wedi digwydd ac yn rhoi mesurau ar waith i'w hatal rhag digwydd eto a gwella diogelwch cleifion.

Mae gofyn i ni roi gwybod i Lywodraeth Cymru am ddigwyddiadau difrifol a dangos, o fewn amserlen y cytunwyd arni, ein bod wedi cymryd y mesurau priodol i leihau'r risg o ddigwyddiadau tebyg yn digwydd eto yn y dyfodol.

Mae hwn yn faes lle nad yw'r Bwrdd Iechyd wedi ymateb mor gyflym ag y dylai. Mae hwn yn fater y mae'r Bwrdd Iechyd yn ei gymryd o ddifri ac mae gwaith yn parhau i wella perfformiad.

Digwyddiadau na ddylent byth ddigwydd

Mae digwyddiadau na ddylent byth ddigwydd yn ddigwyddiadau niweidiol difrifol y dylai ein systemau a phrosesau sicrhau nad ydynt byth yn gallu digwydd ac rydym wedi ymrwymo i gyflawni hyn. Nodwyd pedwar Ddigwyddiad na Ddylai fyth Ddigwydd yn ystod y flwyddyn.

Mae'r holl Ddigwyddiadau na Ddylent Byth Ddigwydd yn cael eu hadrodd arnynt yn uniongyrchol i'n Gweithredwyr Clinigol cyn gynted ag sy'n bosibl yn dilyn y digwyddiad, ac yn cael eu hymchwilio'n llawn dan y fframwaith digwyddiadau difrifol. Mae'r broses hon yn ymgysylltu cleifion, teuluoedd a gofalwyr yn llwyr drwyddi. Mae'r ymchwiliad yn cael ei gadeirio gan Gyfarwyddwr a'i gynnal gan yr Uwch Reolwyr Ymchwilio gyda chymorth gan Uned Ddarparu Llywodraeth Cymru. Mae hyn yn sicrhau bod ymchwiliadau cadarn yn cael eu cynnal, bod yr holl wersi perthnasol yn cael eu dysgu a'u rhannu ar draws y sefydliad a bod bob cam angenrheidiol yn cael ei gymryd i atal y digwyddiad rhag digwydd eto.

Gofal urddasol

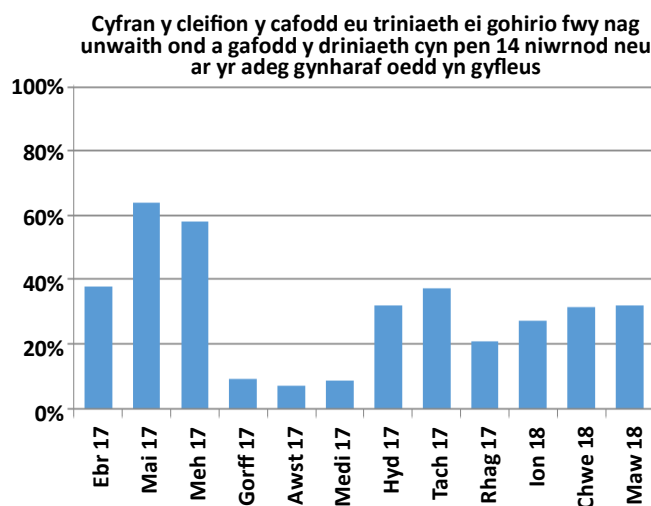
Our goal is that people's experience of health care is one where everyone is treated with dignity, respect, compassion and kindness and which recognises and addresses individual physical, psychological, social, cultural, language and spiritual needs

Ein dangosyddion perfformiad	Cyfnod	Gwerth		Tuedd
Y raddfa cyffredinol a roddir gan y cyhoedd (16+ oed) ar gyfer boddhad cyffredinol yn y gwasanaethau iechyd yng Nghymru	Blwyddyn 2016/17	6.26		
% o driniaethau a gafodd eu gohirio >1 achlysur, a gafodd driniaeth ≤ 14 diwrnod/ adeg cynharaf fwyaf cyfleus	Mis Mawrth 18	31.68%		
% o bobl sydd â dementia, oed ≥ 65 oed, sydd wedi cael diagnosis	Blwyddyn 2016/17	51.6%		
% o oedolion (16+ oed) a nododd eu bod yn hynod fodlon neu'n eithaf bodlon gyda'r gofal y maent wedi'i dderbyn gan eu Meddyg Teulu	Blwyddyn 2017/18	87.9%		
% o oedolion (16+ oed) a nododd eu bod yn hynod fodlon neu'n eithaf bodlon gyda'r gofal y maent wedi'i dderbyn gan ysbyty GIG	Blwyddyn 2017/18	89.0%		
% o dimau Meddyg Teulu sydd wedi cwblhau DES iechyd meddwl mewn gofal dementia neu hyfforddiant cyfeiriedig arall	Blwyddyn 2016/17	31.2%		
Cleifion 75+ oed gydag AEC o 3 neu fwy ar gyfer eitemau ar ailbresgripsiwn gweithredol fel % o'r holl gleifion 75+ oed	Chwarter 4 2017/18	7.4%		

Triniaethau a ohiriwyd fwy nag unwaith ac yna'u cynnal o fewn 14 diwrnod

Rydym yn gweithio'n galed iawn i beidio â gohirio llawfeddygaeth cleifion a'n nod yw nad yw hyn byth yn digwydd am resymau nad ydynt yn glinigol. Fodd bynnag, bydd adegau pan fydd hyn yn digwydd, fel arfer oherwydd yr angen i drin neu dderbyn cleifion sydd angen gofal brys.

Yn anffodus, efallai bydd llawdriniaeth nifer fach o gleifion cael eu gohirio fwy nag unwaith. Pan fydd hyn yn digwydd rydym yn gwneud ein gorau i sicrhau bod y driniaeth yn cael ei gwneud o fewn 14 diwrnod neu ar yr adeg gynharaf sy'n gyfleus.

Wedi cyfnod dechreuol o wella yn erbyn y mesur hwn hyd at fis Mai/Mehefin 2017, dirywiodd ein perfformiad yn arwyddocaol. Mae gwelliant graddol wedi bod o fis Hydref 2017 ymlaen, er bod pwysau difrifol y gaeaf gyda galw uchel iawn am dderbyniadau brys yn golygu nad ydym wedi cyflawni'r gwelliannau yr oeddem yn dymuno ei wneud.

Ar gyfer 2018/19 byddwn yn ymgeisio i leihau'r nifer o driniaethau a ohiriwyd fwy nag unwaith a, lle na fyddwn yn gallu gwneud hyn, gwella'r nifer sy'n cael eu cynnal o fewn yr amserlen 14 diwrnod yn sylweddol.

Ar hyn o bryd mae oddeutu 11,000 o bobl yng Ngogledd Cymru yn byw â dementia; mae disgwyl i'r ffigwr hwn gynyddu i bron i 16,000 erbyn 2031.

Yn ystod y flwyddyn bu i'r Bwrdd Iechyd ddatblygu Strategaeth Dementia, a gafodd ei lansio mewn digwyddiad ar y cyd gyda Cymdeithas Alzheimer's Cymru ym mis Mai 2018. Mae'r Strategaeth yn adlewyrchu'r Cynllun Gweithredu Strategol Dementia ar gyfer Cymru ac wedi cael ei lywio gan sylwadau a phrofiadau ystod eang o randdeiliaid, yn cynnwys pobl sydd â dementia, a'u gofalwyr. Mae'n gosod amcanion eglur a fydd yn sicrhau y byddwn yn diogelu ein cleifion, darparu gofal tosturiol, diogel ac effeithiol a gwneud i ofalwyr deimlo eu bod yn cael eu croesawu, eu gwerthfawrogi a'u cefnogi.

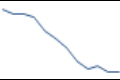
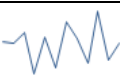
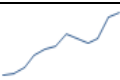
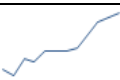
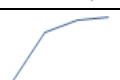
Mae mentrau unigol sy'n barod yn cyfrannu at gyflawni'r amcanion hyn yn cynnwys:

- Datblygu cynllun gofal gweithgaredd ystyrlon ar gyfer ein wardiau gofal yr henoed, gan sicrhau ein bod yn gweithio gyda chleifion, teuluoedd a gofalwyr i gynnig lefel priodol o weithgaredd ystyrlon i gleifion;
- Datblygu pecynnau offer i helpu cleifion i roi adborth ar eu gofal i staff ac i sicrhau bod staff yn gallu gweithredu ar yr adborth maent yn ei dderbyn;
- Gweithredu amseroedd ymweld agored ar draws ein hysbytai i gefnogi hawliau teuluoedd a gofalwyr i aros gyda'u hanwyliad yn yr ysbyty;
- Galluogi Staff yr Adran Achosion Brys i ymgymryd â hyfforddiant arbenigol a ddarperir gan Ganolfan Datblygu Gwasanaethau Dementia Prifysgol Sterling;
- Sefydlu ystafell atgofion yn Ysbyty Llandudno, gyda chynlluniau i ymestyn hyn i ysbytai cymuned eraill;
- Asesu ein holl wardiau oedolion i adnabod gwelliannau i'w gwneud yn fwy cyfeillgar i unigolion sydd â dementia;
- Diogelu buddsoddiad o £600,000 gan Llywodraeth Cymru, trwy'r Fenter Ymchwil Busnesau Bach, i weithio gyda dau gwmni technoleg i ddatblygu ffyrdd i helpu ymdrin â'r pryderon a all effeithio ar bobl sydd â dementia wrth iddynt fynychu'r ysbyty.

Gofal effeithiol

Mae'r dangosyddion hyn yn dangos sut mae ein gofal, ein triniaeth a'n penderfyniadau'n adlewyrchu arfer gorau wedi'i seilio ar dystiolaeth. Maent hefyd yn adlewyrchu sut mae ein gwasanaethau'n cymryd rhan mewn gweithgareddau i wella'n barhaus trwy ddatblygu a gweithredu ffyrdd arloesol o ddarparu gofal. Mae hyn yn cynnwys cefnogi ymchwil a sicrhau ei fod yn gwella effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd gwasanaethau.

Rydym yn asesu effeithiolrwydd ein gofal gan ddefnyddio nifer o fesurau gan gynnwys dangosyddion cenedlaethol, yn ogystal â dangosyddion mwy lleol. Yn yr adran hon o'r adroddiad, rydym yn delio â marwoldeb, ymchwil a chywirdeb y wybodaeth a ddefnyddiwn er mwyn gwneud penderfyniadau. Yn ogystal, rydym hefyd yn adrodd ar nifer y cleifion nad ydynt wedi gallu symud ymlaen o'r ysbyty unwaith y byddant yn glinigol iach i wneud hynny, sy'n ddangosydd o ba mor effeithiol y mae'r system iechyd a gofal cyffredinol yn gweithio.

Ein dangosyddion perfformiad	Cyfnod	Gwerth		Tuedd
Darparu DToC fesul 10,000 o boblogaeth y Bwrdd Iechyd Lleol - nad yw'n ymwneud ag Iechyd Meddwl	12m Treigl Mawrth 18	155.3		
Darparu DToC i bob 10,000 o boblogaeth y Bwrdd Iechyd Lleol - Iechyd Meddwl	12m Treigl Mawrth 18	3.0		
% o adolygiadau marwolaeth cyffredinol (IMRs) a wnaed o fewn 28 diwrnod o farwolaeth	Mis Mawrth 18	91.1%		
% cyfradd marwolaeth craidd (<75 oed)	12m Treigl Mawrth 18	0.79%		
% o gyfnodau codio clinigol o fewn un mis wedi dyddiad gorffen y cyfnod	Mis Mawrth 18	66.3%		
% o godio clinigol a gyrhaeddwyd yn gywir yn rhaglen archwilio cywirdeb codio clinigol cenedlaethol NWIS	Blwyddyn 2017/18	84.20%		
Nifer o Astudiaethau Portffolio Ymchwil Clinigol Iechyd a Gofal Ymchwil Cymru	Blwyddyn 2017/18	81		
Nifer o astudiaethau a noddwyd yn Fasnachol	Blwyddyn 2017/18	10		
Nifer o gleifion a recriwtiwyd i Astudiaethau Portffolio Ymchwil Clinigol Iechyd a Gofal Ymchwil Cymru	Blwyddyn 2017/18	1,834		
Nifer o gleifion a recriwtiwyd i astudiaethau a noddwyd yn fasnachol	Blwyddyn 2017/18	89		
Rhaid i'r holl feddyginiaethau newydd fod ar gael ddim hwyrach na 2 fis ar ôl gwerthusiadau NICE ac AWMSG	Chwarter 4 2017/18	98.9%		

Oedi wrth drosglwyddo gofal

Mae oedi wrth drosglwyddo gofal yn parhau i fod yn broblem sylweddol i'r Bwrdd Iechyd gan ei fod yn cyfrannu at y pwysau cyffredinol ar ein hysbytai llym.

Yn ystod y flwyddyn rydym wedi cael lleihad cyson yn nifer y cleifion sy'n profi oedi wrth gael eu rhyddhau o'r ysbyty yn ein gwasanaethau nad ydynt yn ymwneud ag iechyd meddwl. Gwnaed hyn er gwaethaf anawsterau ychwanegol a achoswyd am bod nifer o gartrefi gofal wedi cau yn ardaloedd Wrecsam a Sir y Fflint.

I gleifion sydd ag anghenion iechyd meddwl bu i ni hefyd gael lleihad yn nifer yr achosion o oedi wrth drosglwyddo gofal yn ein gwasanaethau iechyd meddwl dros hanner cyntaf y flwyddyn 2017/18. Fodd bynnag dechreuodd nifer yr oediadau gynyddu trwy'r hydref a'r gaeaf ac ar ddiwedd mis Mawrth 2018 roedd y gyfradd yr un fath ag ym mis Mawrth 2017.

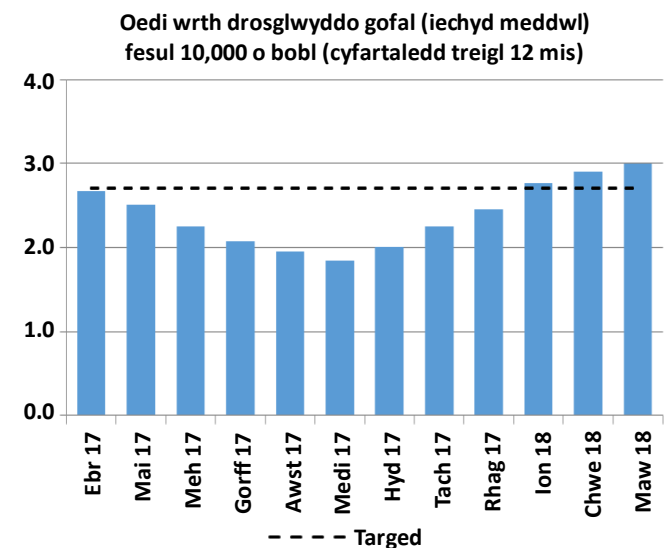
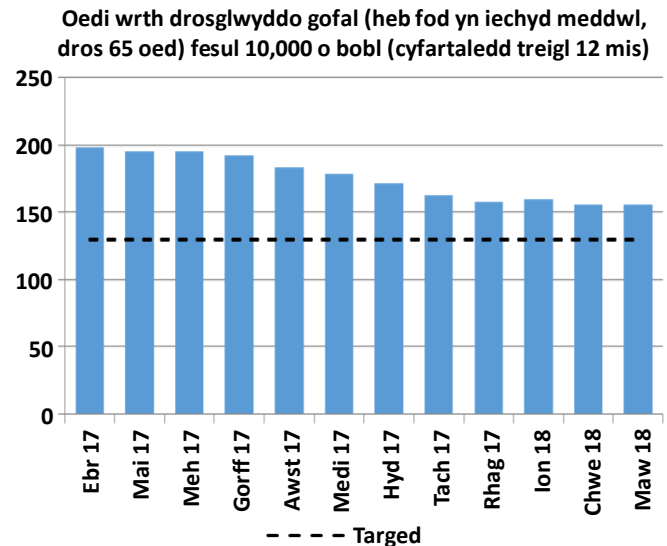
Rydym wedi bod yn craffu ar y broses lleoli a rhyddhau a'i symleiddio ac wedi bod yn gweithio gyda Gofal Iechyd Parhaus a chydweithwyr yr awdurdod lleol i ymdrin ag oediadau a dod â gwelliannau cyson a phellach yn 2018/19.

Marwoldeb

Mae'r ffigwr Marwoldeb Craidd wedi'i seilio ar nifer y marwolaethau mewn cyfnod penodol wedi'i rannu i'r cyfanswm o dderbyniadau cleifion ar gyfer y cyfnod hwnnw. Ar gyfer y flwyddyn 2016 bu i ni nodi cyfradd o 1.78% (ar gyfer pob oedran), tra ar gyfer 2017 rydym wedi gweld cynnydd bach i 1.80%.

Mae Swyddfa'r Cyfarwyddwr Meddygol yn gweithio gyda'n hysbytai llym, cymuned ac iechyd meddwl i ddefnyddio'r broses adolygu marwolaeth Cymru gyfan i edrych ar y ffordd rydym yn adolygu gofal y cleifion sy'n marw. Maent hefyd yn gweithio gyda 1,000 o Fwydau a Mwy ar sail Cymru gyfan, i wella'r adolygiadau ymhellach a gwneud y gwelliannau sydd eu hangen a nodwyd gan yr adolygiadau.

Mae polisi newydd ar ddysgu o farwolaethau wedi'i ddatblygu a bydd yn cael ei weithredu yn ystod 2018/19.

Gofal prydlon

Ein nod yw sicrhau bod pob agwedd ar ofal yn cael ei rhoi'n brydlon gan sicrhau bod pobl yn derbyn triniaeth a gofal yn y ffordd gywir, ar yr adeg gywir, yn y lle cywir a gyda'r staff cywir. Wrth i'r galw am wasanaethau gynyddu, rydym yn wynebu heriau gwirioneddol o ran cynnal lefelau mynediad uchel i'n cleifion.

Ein dangosyddion perfformiad		Cyfnod	Gwerth		Tuedd
% y practisau meddygon teulu sy'n cynnig apwyntiadau rhwng 17:00 a 18:30 bum niwrnod yr wythnos.		Blwyddyn 2017	68.8%		
% y practisau meddygon teulu sydd ar agor yn ystod oriau dyddiol craidd neu o fewn awr i'r oriau dyddiol craidd.		Blwyddyn 2017	78.0%		
% o alwadau brys i wasanaethau Meddygon Teulu y Tu Allan i Orlau a gafodd eu cofnodi a'r claf yn cael ei asesu o fewn 20 munud o ateb y galwad cychwynol		Mis Mawrth 18	60.8%		
% o gleifion a flaenoriaethwyd fel brys iawn gan y gwasanaeth Meddygon Teulu y Tu Allan i Orlau a gafodd eu gweld o fewn 60 munud o'u hasesiad clinigol		Mis Mawrth 18	40.0%		
Cleifion a gafodd eu trin gan ddeintydd GIG yn y 24 mis diwethaf fel % o'r boblogaeth		Ion 2016 - Rhag 2017	49.5%		
% y cleifion sy'n aros llai na 26 wythnos i gael triniaeth (RTT)		Mis Mawrth 18	84.4%		
Nifer y methiannau 36 wythnos RTT (Yr holl drigolion)		Mis Mawrth 18	5,663		
Nifer y cleifion sy'n aros dros 8 wythnos am ddiagnosteg benodol		Mis Mawrth 18	476		
Nifer yr apwyntiadau dilynol lle bu oedi ar ôl eu dyddiad targed (wedi'u cadw a heb eu cadw) (Ailddechreuodd adrodd ym mis Ebrill 2017)		Mis Mawrth 18	81,021		
% o gydymffurfiaeth â mesurau gwella ansawdd strôc	Derbyn uniongyrchol i'r Uned Strôc Lem (<4 awr)	Mis Mawrth 18	31.3%		
	Sgan CT (<12 awr)	Mis Mawrth 18	94.9%		
	Wedi'i asesu gan Feddygon Ymgynghorol Strôc (< 24 awr)	Mis Mawrth 18	72.7%		
	Thrombolysis drws i nodwydd <= 45 munud	Mis Mawrth 18	10.0%		
% yr ymatebion galwadau coch i ambiwlansys o fewn wyth munud.		Mis Mawrth 18	73.8%		
Nifer y trosglwyddiadau sy'n cymryd dros awr.		Mis Mawrth 18	1170		
% y cleifion newydd nad ydynt yn treulio mwy na phedair awr yn yr Adran Achosion Brys.		Mis Mawrth 18	67.8%		
Nifer y cleifion sy'n treulio 12 awr neu fwy yn yr Adran Achosion Brys.		Mis Mawrth 18	2,059		
% y cleifion a gyfeiriwyd fel cancer tybiedig nad yw'n frys ac a gafodd eu gweld o fewn 31 diwrnod.		Mis Mawrth 18	98.5%		
% y cleifion a gyfeiriwyd fel cancer tybiedig brys ac a gafodd eu gweld o fewn 62 diwrnod.		Mis Mawrth 18	86.7%		
% yr oroesiad o fewn 30 diwrnod ar dderbyniad brys ar gyfer torri clun		Mis Mawrth 18	87.2%		
% yr asesiadau gan y LPMHSS a ddechreuwyd o fewn 28 diwrnod yn dilyn dyddiad y cyfeiriad		Mis Mawrth 18	76.2%		
% o ymyriadau therapiwtig a ddechreuwyd cyn pen 28 diwrnod yn dilyn asesiad gan LPMHSS		Mis Mawrth 18	79.0%		

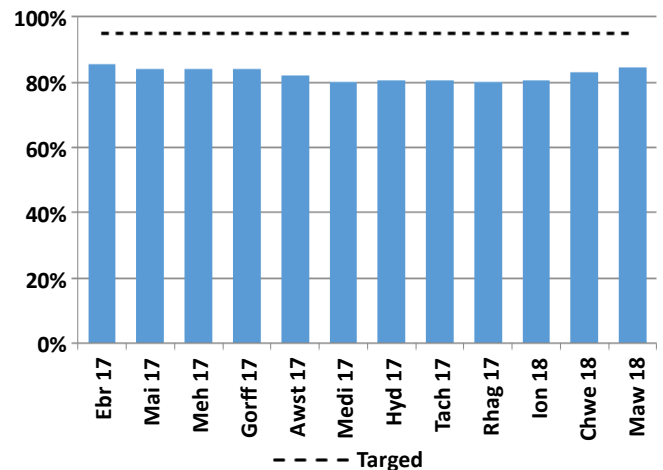
Cyfeirio at Driniaeth

Mae Cyfeirio at Driniaeth (RTT) yn mesur cyfanswm yr amser y bydd claf yn aros ar ôl cael ei gyfeirio gan ei Feddyg Teulu nes dechrau ar ei driniaeth weithredol yn yr ysbyty. Mae hyn yn cynnwys treulio amser yn aros am apwyntiadau cleifion allanol, profion diagnostig, sganiau, gwasanaethau therapi neu dderbyniadau o ran cleifion mewnol neu achosion dydd. Y ddau darged i Gymru yw bod 95% o gleifion yn cael eu trin o fewn 26 wythnos ac na fydd cleifion yn aros dim mwy na 36 wythnos.

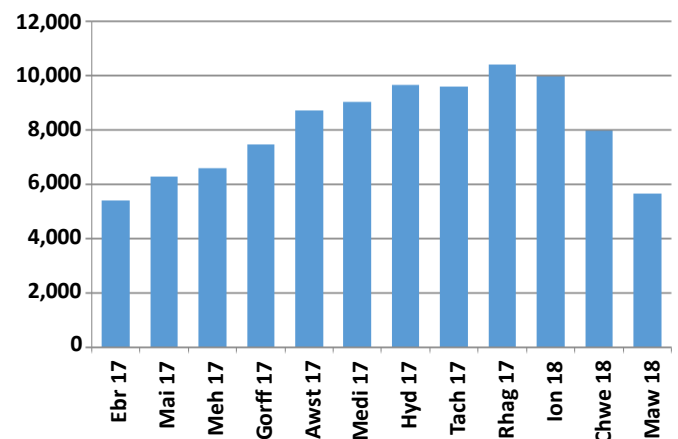
Nid oeddem yn gallu bodloni'r targedau hyn yn ystod y flwyddyn: ddiwedd Mawrth 2018, roedd 84.4% o gleifion yn aros llai na 26 wythnos.

Wrth i ni weithio i wella'r perfformiad hwn, gwnaethom gytuno ar darged dros dro gyda Llywodraeth Cymru y byddem yn lleihau nifer y cleifion sy'n aros mwy na 36 wythnos i 4,237 erbyn diwedd Mawrth 2018. Er gwaethaf cryn fuddsoddiad ac ymrwymiad enfawr gan ein timau clinigol a rheoli, nid oeddem yn gallu bodloni'r targed cytunedig ac ar ddiwedd y flwyddyn roedd 5,663 o gleifion yn disgwyl mwy na 36 wythnos.

Cyfran y cleifion fu'n aros llai na 26 wythnos am driniaeth

Nifer y cleifion fu'n aros dros 36 wythnos am driniaeth

Yr arbenigedd gyda'r nifer uchaf o gleifion yn wynebu arhosiad estynedig yw orthopaedeg, lle mae'r galw am driniaeth lawfeddygol wedi tyfu'n gynt nag ydym wedi gallu ehangu ein capasiti gweithredu. Mae'r Bwrdd wedi cytuno ar gynllun strategol sy'n cyfuno mesurau iechyd cyhoeddus i ddangos y twf yn y galw ac ehangiad dewisiadau triniaeth nad ydynt yn feddygol fel ffisiotherapi a rheoli poen lle mae hyn yn ddewis mwy priodol i gleifion, ynghyd ag adnabod buddsoddiad ychwanegol sydd ei angen i sefydlu'r capasiti llawfeddygol sydd ei angen i gydweddu ag anghenion cleifion yng Ngogledd Cymru.

Adran Achosion Brys

Mae staff yn ein Hadrannau Achosion Brys wedi bod yn gweithio'n galed iawn i fodloni'r galwadau sydd arnynt, o ganlyniad i'r cynnydd yng nghymhlethdodau'r cleifion sy'n dod i'r adran a'r pwysau sydd ar y system iechyd a gofal cymdeithasol ehangach sy'n achosi oedi wrth allu symud cleifion ar wardiau.

Caiff ein sefyllfa yn erbyn yr amser aros safonol o bedair awr ei fonitro bob dydd trwy adroddiad i'r Prif Swyddog Gweithredu fel bod modd i ni reoli a gwella ein perfformiad mewn ffordd ragweithiol. Mae cyfran y cleifion sy'n treulio llai na phedair awr yn ein hadran achosion brys wedi dirywio o 77% ym mis Mawrth 2017 i 67.8% ar ddiwedd Mawrth 2018. Mae nifer y cleifion sy'n treulio mwy na deuddeg awr yn ein hadrannau achosion brys hefyd wedi cynyddu dros y flwyddyn ddiwethaf i 2,059 ym mis Mawrth 2018 o'i gymharu â 1,161 ym mis Mawrth 2017.

Rydym wedi bod yn edrych yn agos ar ba newidiadau y gallwn eu gwneud i wella ein perfformiad, gan newid y ffordd y mae cleifion yn cael eu ffrydio yn yr adrannau a dysgu o brofiadau a syniadau darparwyr gofal eraill. Er enghraifft:

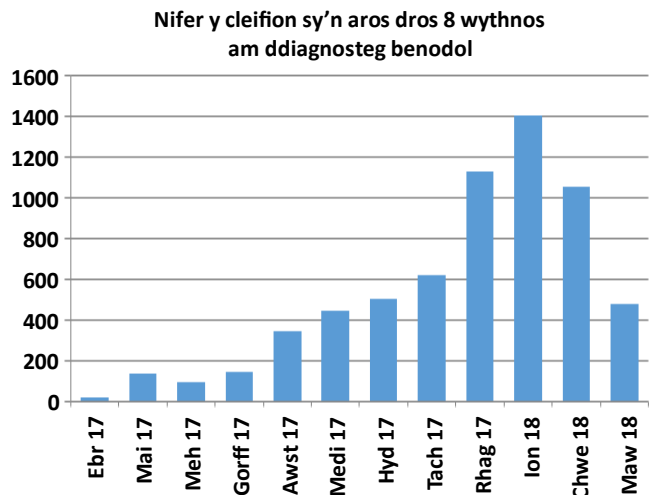
- rydym yn newid llwybrau cleifion fel bod mwy o gleifion yn gallu cael eu cyfeirio'n uniongyrchol o frysbenneu at arbenigeddau priodol ar gyfer gofal dilynol, heb yr angen i aros i gael eich gweld gan feddyg yn yr Adran Achosion Brys;
- rydym yn dynodi meysydd dynodedig i gleifion sydd angen triniaeth weithredol ond nad ydynt angen bod ar droli fel bod mwy o gleifion yn gallu cael eu trin yn gynt;
- rydym wedi cyflwyno Uwch Ymarferwyr Parafeddyg a gwasanaeth Nyrs Ymarferydd Brys (ENP) mwy cynhwysfawr fel bod mwy o gleifion yn gallu cael y gofal brys sydd ei angen arnynt heb orfod dod i'r Adran Achosion Brys;
- mae timau Ysbyty ac Ardal yn gweithio ar ddarparu gwell cymorth a mewnbwn gan ofal cychwynnol i'r Adrannau Achosion Brys;
- rydym yn gweithio gydag ystod o gydweithwyr iechyd a gofal cymdeithasol i gefnogi cleifion sy'n mynychu'r Adrannau Achosion Brys yn rheolaidd ar gyfer yr un problemau yn well er mwyn darparu cymorth arall mwy addas iddynt;
- bydd ein gwaith parhaus ar oedi wrth drosglwyddo gofal a ddisgrifiwyd yn gynharach yn lleihau'r oediadau i gleifion sy'n disgwyl yn ein Hadrannau Achosion Brys am wely yn yr ysbyty a sicrhau capasiti gwell yn yr adran i gleifion eraill gael eu gweld.

Rydym hefyd wedi cyflwyno 'cyfarfodydd diogelwch staff' rheolaidd i adolygu pa gleifion sy'n disgwyl i gael eu gweld a sicrhau eu bod yn cael eu blaenoriaethu'n briodol.

Yn Ysbyty Gwynedd, mae gwaith yn parhau ar ail-ddatblygu'r Adran Achosion Brys gwerth £14m a fydd yn creu amgylchedd mwy a gwell ar gyfer gofal brys a chefnogi'r newidiadau i'r modd yr ydym yn darparu gofal heb ei drefnu. Mae gwaith adeiladu hefyd wedi'i wneud yn Wrecsam yn ystod y flwyddyn i wella'r Adran Achosion Brys.

Diagnosteg

Mae'r mesur hwn yn cwmpasu amrywiaeth o driniaethau diagnostig gan gynnwys pelydr-x a sganiau, endosgopi, profion ffisiolegol ac asesiadau niwrolegol. Rydym yn gwneud tua 12,000 o'r profion hyn bob mis. Yn flaenorol roedd y mesur yn ganran o gleifion a dderbyniodd eu prawf diagnostig o fewn 8 wythnos o gael eu cyfeirio. Mae hyn yn awr wedi'i newid i'r nifer o gleifion sy'n profi arosiadau o 8 wythnos neu fwy ar gyfer prawf diagnostig a'r targed yw na ddylai'r un claf aros mwy na 8 wythnos cyn cael y sganiau a'r profion hyn.

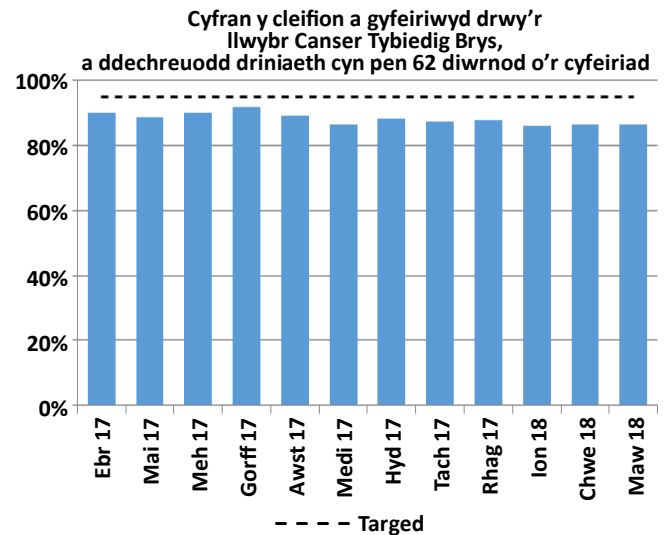
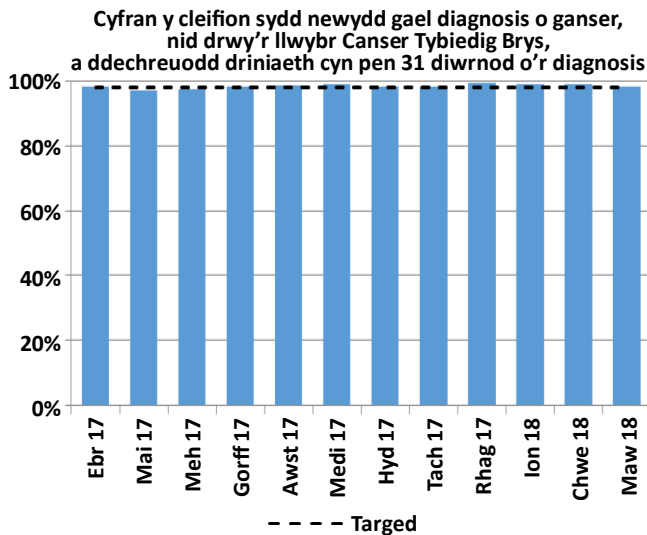

Trwy gydol y flwyddyn mae'r tîm wedi gweithio'n galed i sicrhau capasiti ychwanegol a darparu sesiynau clinig ychwanegol lle bydd angen. Yn ystod y flwyddyn bu i'r gwasanaethau wynebu heriau gweithredu arwyddocaol, yn cynnwys colli ystafelloedd endosgopi llawn dros dro, a arweiniodd at gynnydd yn y niferoedd a oedd yn disgwyl cael eu gweld. Fodd bynnag, dros dri mis olaf y flwyddyn mae ein gwasanaethau diagnostig wedi gostwng y niferoedd sydd ar y rhestr aros yn sylweddol o 1,400 ym mis Ionawr 2018 i 476 ar ddiwedd mis Mawrth 2018.

Rhoi diagnosis a thrin cancer

Y targed yng Nghymru yw bod 98% o gleifion a gafodd ddiagnosis cancer yn ddiweddarach pan na chafodd hyn ei amau pan oeddent yn cael eu cyfeirio, yn dechrau eu triniaeth weithredol o fewn 31 diwrnod o gael diagnosis. Fe wnaethom ragori ar y targed hwn yn 2017/18 sy'n golygu mai ni yw'r trydydd Bwrdd Iechyd sy'n perfformio orau yng Nghymru o ran y mesur hwn.

Ni wnaethom gyflawni'r targed o 95% ar gyfer cleifion a gyfeiriwyd gyda chanser tybiedig brys a oedd yn dechrau ar driniaeth o fewn 62 diwrnod o gael eu cyfeirio, ond gyda chanran o 86.6%.

Mae cyfarfodydd dwysáu'n dal i gael eu cynnal bob wythnos a phob pythefnos ar bob safle gyda phob tîm arbenigol er mwyn lleihau oedi. Mae rheolwyr yn derbyn nodyn briffio wythnosol ar ganser yn amlinellu'r perfformiad presennol a'r perfformiad rhagamcanedig er mwyn gwneud y mwyaf o gyfleoedd i wella perfformiad mewn modd rhagweithiol.

Gofal strôc

Yn ystod y deuddeg mis diwethaf, mae'r Bwrdd Iechyd wedi cynnal ei berfformiad cyffredinol ar dri allan o bedwar o'r mesurau gwella ansawdd, ond mae dirywiad wedi bod yn yr amser mae'n ei gymryd i gael mynediad at yr Uned Strôc Llym yn dilyn dod i'r Adran Achosion Brys. Mae hyn yn rhannol yn adlewyrchu'r pwysau cyffredinol ar y system gofal heb ei drefnu.

Derbyniodd 123 o gleifion thrombolysis yn ystod 2017-18, 25% yn fwy nag yn 2016-17, gyda chyfradd cyffredinol thrombolysis yn gwella o 8.7% i 11.1%. Er hynny, mae gwaith pellach i'w wneud i leihau amseroedd drws i'r nodwydd, ac mae timau clinigol yn gweithio'n galed i wella prosesau ac i fyrhau'r llwybr yn yr ysbytai.

Mae ymgysylltu'n helaeth â rhanddeiliaid wedi ei gynnal yn ystod 2017-18 i ddatblygu model gwasanaeth cynladwy ar gyfer gofal strôc yng Ngogledd Cymru. Mae hyn yn ystyried y llwybr cyfan yn cynnwys atal, ymwybyddiaeth gynnar, ymateb FAST, Hyper Llym, Llym, Adsefydlu a Bywyd wedi strôc, ac mae'n cyd-fynd â'r gwaith sydd ar y gweill yn genedlaethol drwy'r Grŵp Gweithredu ar Strôc. Mae grŵp cydweithredol strôc y Bwrdd Iechyd wedi cael ei sefydlu ac mae'n cefnogi'r gwaith hwn, ynghyd â gwella gofal strôc yn barhaus.

Asesu iechyd meddwl

Y targed cenedlaethol yw bod o leiaf 80% o gleifion yn cael asesiad gan ein gwasanaethau cymorth iechyd meddwl ym maes gofal cychwynnol lleol o fewn 28 diwrnod o gael eu cyfeirio. Roedd Gwasanaethau Iechyd Meddwl i Oedolion wedi bod yn ei gyflawni nes Ionawr 2018. Yna gostyngodd y perfformiad ac ar ddiwedd mis Mawrth roedd ein cyfradd perfformiad yn 76.2%. Ond disgwylir iddo gael ei adfer yn ystod chwarter cyntaf 2018/19.

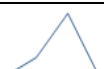
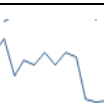
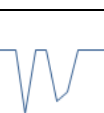
Dros y flwyddyn gyfan, bodlonodd y gwasanaeth y targed o 80% ar gyfer nifer y cleifion yn dechrau triniaeth o fewn 28 diwrnod o asesiad.

O fewn Gwasanaethau Iechyd Meddwl i Blant a Phobl Ifanc (CAMHS), rydym wedi cael trafferth cyflawni'r targed asesu o 28 diwrnod, er hynny erbyn diwedd y flwyddyn, fe wnaethom gyflawni hyn ar gyfer mis Mawrth 2018. Er hynny, dim ond ar gyfer 53% o gleifion y gwnaethom fodloni'r safon o ddechrau triniaeth o fewn 28 diwrnod o asesiad. O fewn CAMHS, rydym wedi gweithredu'r Dull Dewis a Phartneriaeth (CAPA) ar draws Ardaloedd y Dwyrain a'r Canol, gyda'r Gorllewin ar fin mynd yn fyw ym mis Mehefin 2018. Dylai hyn, yn ogystal ag ymyriadau eraill megis adolygiadau cynllunio swydd a llwyth gwaith rheolaidd ein galluogi i ni gyflawni'r cyfraddau targed yn gyson ar gyfer y ddau fesur hwn o fewn hanner cyntaf 2018/19.

Gofal unigol

Rydym am i'n gwasanaethu cael eu llunio gan y bobl a wasanaethwn ac i fodloni eu hanghenion er mwyn dangos ein bod yn dysgu o adborth ac yn gweithredu arno.

Mae'n arbennig o bwysig ein bod yn darparu cymorth priodol i'r rheiny sy'n fwy bregus neu i'r rheiny a all ei gweld yn anoddach cael mynediad at wasanaethau.

Ein dangosyddion perfformiad	Cyfnod	Gwerth		Tuedd
Cyfradd galwadau trigolion Cymru i linell gymorth iechyd meddwl C.A.L.L fesul 100,00 o boblogaeth y Bwrdd Iechyd	Chwarter 4 2017/18	210.0		
Cyfradd galwadau trigolion Cymru i linell gymorth Dementia Cymru fesul 100,00 o boblogaeth y Bwrdd Iechyd (dros 40 oed)	Chwarter 4 2017/18	10.6		
Cyfradd galwadau trigolion Cymru i linell gymorth DAN 24/7 fesul 100,00 o boblogaeth y Bwrdd Iechyd	Chwarter 4 2017/18	40.1		
% o drigolion y BILL sy'n derbyn gwasanaethau iechyd meddwl eilaidd (o bob oedran) i gael Cynllun Triniaeth Gofal (CTP) dilys wedi'i gwblhau ddiwedd pob mis.	Mis Mawrth 18	85.4%		
% o drigolion y BILL a gafodd eu hasesu o dan y Mesur Iechyd Meddwl yr anfonwyd eu hadroddiad asesu canlyniadau atynt o fewn 10 niwrnod gwaith ar ôl eu hasesiad.	Mis Mawrth 18	100%		
% yr ysbytai gyda threfniadau ar waith i sicrhau bod eiriolaeth ar gael i'r holl gleifion cymwys.	Chwarter 4 2017/18	100%		

Cynlluniau Triniaeth Gofal (CTP)

Mae'r Mesur Iechyd Meddwl (Cymru) yn ei gwneud yn ofynnol bod gan bobl sydd angen gwasanaethau iechyd meddwl gynllun gofal a thriniaeth wedi'i baratoi i wella cydlynad eu gofal rhwng Byrddau Iechyd ac Awdurdodau Lleol.

Y targed yw bod y rhain wedi eu cwblhau ac yn eu lle i o leiaf 90% o ddefnyddwyr y gwasanaeth ar unrhyw adeg.

Er ein bod yn bodloni'r targed hwn drwy hanner cyntaf y flwyddyn, bu i'n perfformiad lithro ychydig tuag at ddiwedd y flwyddyn ac ym mis Mawrth 2018 roedd gennym gynlluniau gorffenedig yn eu lle ar gyfer 85.4% o ddefnyddwyr gwasanaeth. Mae gwaith ar y gweill i wella'r sefyllfa, yn cynnwys clinigau ar benwythnosau sydd wedi'u cynnal i wneud yn siŵr bod CTPs dilys yn eu lle ar gyfer yr holl ddefnyddwyr gwasanaeth heb oedi. Mae disgwyl y bydd bob gwasanaeth iechyd meddwl yn bodloni'r targed o 90% cyn diwedd 2018/19.

Staff ac adnoddau

Rydym yn ymrwymedig i sicrhau bod digon o staff ar gael sydd â'r wybodaeth a'r sgiliau cywir ar yr adeg gywir er mwyn bodloni anghenion ein cleifion. Mae ein mesurau perfformiad hefyd yn sicrhau bod ein staff yn cael gwerthusiad blynyddol a chynllun datblygu personol; eu bod wedi'u recriwtio a'u hyfforddi'n briodol a'u bod yn gymwysedig ac yn gymwys i wneud eu gwaith.

Mae ein dangosyddion perfformiad lleol eraill yn y maes hwn yn mesur ein cynhyrchiant yn y theatr, effeithlonrwydd cleifion allanol yn ogystal â'n dulliau rheoli ariannol o ran staff asiantaethau a locwm.

Ein dangosyddion perfformiad		Cyfnod	Gwerth	Tuedd
Cyfraddau DNA Cleifion Allanol newydd ar gyfer arbenigeddau dewisol.	Mis Mawrth 18	6.3%		
Cyfraddau DNA apwyntiadau dilynol ar gyfer arbenigeddau dewisol.	Mis Mawrth 18	7.4%		
Nifer y triniaethau nad ydynt yn cydymffurfio ag arweiniad 'Do Not Do' NICE ar gyfer triniaethau ag effeithiolrwydd cyfyngedig.	Mis Mawrth 18	1		
Meddyginiaethau bio-debyg a ragnodwyd fel % o'r holl gynnyrch 'cyfeirio' a bio-debyg.	Chwarter 4 2017/18	12.9%		
Cyfradd Llawdriniaeth Caesarean Dewisol	Blwyddyn 2016/17	12.8%		
% y staff sydd wedi cynnal gwerthusiad perfformiad oedd yn cytuno ei fod yn eu helpu i wella'r ffordd maent yn gwneud eu gwaith	Blwyddyn 2016	51%		
Sgôr gyffredinol ymgysylltu â staff	Blwyddyn 2016	3.51		
% y staff a fyddai'n fodlon ar ofal wedi'i roi gan eu sefydliad pe bai angen triniaeth ar eu ffrind / perthynas	Blwyddyn 2016	61%		
% absenoldeb staff oherwydd salwch	12m Treigl Mawrth 18	4.98%		
% o gyfrif pennau sydd wedi cael PADR/ Gwerthusiad Meddygol yn y 12 mis diwethaf	Mis Mawrth 18	64.8%		
% y gydymffurfiaeth ar gyfer bob gallu Lefel 1 a gwblhawyd yn y Fframwaith Sgiliau a Hyfforddiant Craidd	Mis Mawrth 18	83.8%		

Ein cynhyrchiant

Mae Grŵp Trawsnewid Llwybr Cleifion Llawfeddygol wedi cael ei sefydlu i wella ymhellach ein capasiti llawfeddygol. Blaenoriaeth allweddol yw lleihau nifer y sesiynau llawdriniaeth theatr sy'n dechrau'n hwyr ac yn gorffen yn gynnar, ac fel cam cyntaf mae trefniadau monitro newydd wedi cael eu cyflwyno.

Mae Rheolwr Prosiect Trawsnewid wedi cael ei benodi i gefnogi gwelliannau, ac mae cyfarfodydd misol yn cael eu cadeirio gan Arweinydd Gofal wedi'i Drefnu Dewisol Gogledd Cymru. Mae safleoedd yn parhau i weithredu newidiadau ar lefel leol, yn cynnwys adolygiadau o glinigau asesu cyn llawdriniaeth, datblygu unedau asesu llawfeddygol brys a gweithio i reoli hyd arhosiad ynghyd â gwelliannau i berfformiad theatr dyddiol.

Mae targedau gwelliannau chwarterol wedi'u gosod ar draws ein prif safleoedd Ysbyty, gydag amcan cychwynnol o gyflawni 83% o ddefnydd amser theatr erbyn diwedd chwarter cyntaf 2018/19.

Cleifion nad ydynt yn mynychu eu hapwyntiadau (DNAs)

Rydym wedi sefydlu targed mewnol i leihau nifer y cleifion nad ydynt yn mynychu eu hapwyntiadau cleifion allanol er mwyn sicrhau ein bod yn gwneud y defnydd gorau posibl o'r amser clinig sydd ar gael. I gefnogi hyn, rydym yn defnyddio gwasanaeth atgoffa trwy neges destun ac mae ein llythyrau cleifion yn pwysleisio'r angen i gleifion gysylltu â ni os na fyddant yn gallu dod i apwyntiad a wnaed a bod angen iddynt aildrefnu. Er hyn, mae nifer y cleifion nad ydynt yn cadw eu hapwyntiadau'n parhau i fod yn uwch na'r lefel darged.

Nid ydym yn trefnu apwyntiadau newydd fel mater o drefn i gleifion na fyddant yn mynychu ac nad ydynt wedi cysylltu â ni er mwyn newid eu hapwyntiad. Yn hytrach, caiff eu hachos eu dychwelyd at y gweithiwr iechyd proffesiynol a wnaeth y cyfeiriad (fel arfer eu meddyg teulu), ac eithrio lle bydd ein staff clinigol yn barnu y bydd hyn yn peri oedi a fyddai'n andwyol i ofal cleifion. Mae egwyddor 'DNA a Rhyddhau' yn sicrhau y byddwn ond yn aildrefnu apwyntiadau cleifion nad ydynt wedi mynychu unwaith y cawn gadarnhad bod dal angen apwyntiad arnynt fel ein bod yn defnyddio ein capasiti i'r eithaf ar gyfer cleifion eraill. Mae dadansoddi wedi dangos bod angen gwaith pellach ar draws ein safleoedd er mwyn sicrhau bod yr ymagwedd hon yn cael ei chymhwyso'n gyson.

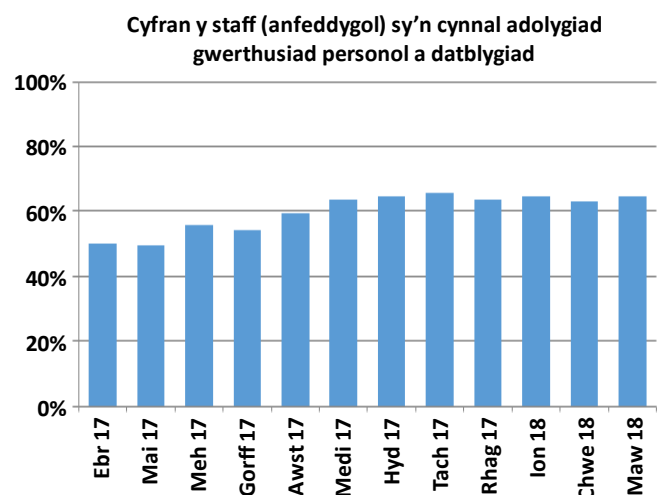
Mae'r Bwrdd Iechyd wedi sefydlu Rhaglen Gwella Cleifion Allanol i edrych ar sut y gallwn gynyddu effeithiolrwydd, a gwneud y defnydd mwyaf o'n capasiti clinig drwy wella ein prosesau, yn cynnwys mesurau ychwanegol i leihau nifer y DNA. Mae cyfnod cyntaf o'r gwaith wedi cyflwyno codio safonol ar gyfer DNA yn ein systemau gweinyddu cleifion, a fydd yn ein galluogi i gofnodi'r rhesymau pam fod cleifion yn methu â mynychu yn fwy cywir, ac i helpu dynodi pa gamau pellach y gallwn eu cymryd.

Ein staff

Gall darparu gofal iechyd fod yn heriol yn gorfforol ac yn emosiynol, ac mae cyfraddau absenoldeb salwch wedi cynyddu dros 12 mis 2017/18, er eu bod yn is na chyfartaledd ar gyfer Cymru.

Yn ystod y flwyddyn fe wnaethom weithredu rhaglen eang i godi ymwybyddiaeth am y ffyrdd y gall cydweithwyr helpu i amddiffyn eu lles eu hunain, a'r gefnogaeth y mae'r Bwrdd Iechyd yn gallu ei gynnig drwy ein gwasanaethau iechyd galwedigaethol. Rydym wedi hyfforddi rhwydwaith o fwy na 200 o bencampwyr iechyd meddwl i annog trafodaeth agored am iechyd meddwl yn y gweithle, gan ddarparu hyfforddiant rheolaidd ar bynciau yn cynnwys straen a phryder, ac wedi arwyddo'r siarter Amser i Newid Cymru, sy'n hyrwyddo iechyd meddwl a lles yn y gweithle.

Dros y flwyddyn, fe wnaethom gyflawni gwelliant sylweddol yn nifer y staff a oedd wedi cael adolygiad gwerthuso a datblygiad o fewn y flwyddyn ddiwethaf, er bod angen gwelliannau pellach.

Ein gweithgarwch

Caiff tua 90% o weithgarwch y GIG ei gyflawni gan bractisau meddygon teulu, fferyllfeydd cymunedol, deintyddfeydd ac optegwyr lleol.

Gyda'r adnoddau a gawn gan Lywodraeth Cymru, gwnaethom gwblhau dros filiwn o asesiadau, profion neu driniaethau ar gyfer poblogaeth Gogledd Cymru yn yr ysbytai a gynhelir yn uniongyrchol gan y Bwrdd Iechyd, fel y'i nodir yn y tabl isod. Yn ogystal â hyn, mae'r Bwrdd Iechyd yn comisiynu gwasanaethau a ddarperir mewn mannau eraill yng Nghymru ac yn GIG Lloegr ar gyfer poblogaeth Gogledd Cymru.

Math o Glaf	Gweithgaredd		
	Gwirioneddol 2016/17	Dan gontract 2017/18	Gwirioneddol 2017/18
Cleifion Mewnol Achosion Brys	90,828	82,355	93,915
Achosion Dydd Dewisol	32,914	29,062	30,681
Cleifion Mewnol Dewisol	18,524	13,994	16,127
Endosgopïau	19,744	18,463	16,928
Mân Driniaethau Cleifion Allanol (Achosion Dydd wedi'u symleiddio)	1,939	2,003	1,735
Cleifion Dydd Rheolaidd	46,050	43,665	44,913
Apwyntiadau Cleifion Allanol Newydd	185,595	233,770	268,400
Apwyntiadau Adolygu Cleifion Allanol	397,897	480,531	529,224
Derbyniadau newydd i Adrannau Achosion Brys	215,985	197,657	204,961
Ymweliadau Adolygu ag Adrannau Achosion Brys	8,287	7,793	6,054

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru)

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Mae gofyn i'r Bwrdd Iechyd, ynghyd â chyrff cyhoeddus eraill yng Nghymru, osod amcanion lles a'u cyhoeddi sydd wedi'u dylunio i wneud y mwyaf o'n cyfraniad i'r saith amcan cenedlaethol lles, a mabwysiadu'r egwyddor datblygiad cynaladwy. Dylid mewngorffroi datblygiad cynaladwy o fewn prosesau corfforaethol presennol, ac ni ddylid ei drin fel ymarfer ar wahân i osod amcanion sy'n arwain y camau gweithredu a phenderfyniadau'r sefydliad.

Ym mis Mawrth 2017, fe wnaethom fabwysiadu'r amcanion strategol presennol fel amcanion lles dros dro. Roedd yr amcanion strategol hyn wedi cael eu datblygu'n barod gyda phartneriaid a rhanddeiliaid yn rhan drwy fforymau cynghori'r Bwrdd Iechyd. Fe wnaethom gynnal raglen waith fawr i ddatblygu strategaeth tymor hir y Bwrdd Iechyd. Roedd hyn yn cynnwys partneriaid, rhanddeiliaid, grwpiau cymuned ac aelodau o'r cyhoedd i ddylunio'r strategaeth ar y cyd a meysydd blaenoriaeth. Oherwydd hyn, fe benderfynom osod amcanion dros dro ac i adolygu'r rhain yn dilyn adborth.

Yn ystod 2017/18 fe wnaethom weithio â'r amcanion dros dro, ac fe wnaethom ystyried sut y byddai'r rhain yn ein helpu ni i gyfrannu at yr holl amcanion cenedlaethol lles; cafodd amcanion lles y Bwrdd eu mapio yn erbyn y saith amcan cenedlaethol i sicrhau yr eir i'r afael â'r holl agweddau. Rydym yn cydnabod bod mwy o gyfraniad i rhai amcanion nag eraill, ac rydym yn gweithio ar ddatblygu ein cyfraniad at yr amcanion ehangach.

Mae'r amcanion lles wedi cael eu nodi'n glir ym mhroses llywodraethu'r Bwrdd; mae'n rhaid i bob adroddiad i'r Bwrdd ddynodi'r cyfraniadau i'r amcanion perthnasol.

		Amcanion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol						
		Llewyrchus	Gwydn	Iachach	Mwy cyfartal	Cydlynol	Diwylliant	Byd-eang
Ein hamcanion strategol	Gwellu iechyd a lles i bawb a lleihau anghydraddoldebau iechyd							
	Gweithio mewn partneriaeth i gynllunio mwy o ofal yn nes at gartrefi a'i ddarparu							
	Gwellu diogelwch a chanlyniadau gofal i gyd-fynd â'r gorau o'r GIG							
	Parchu unigolion a chynnal urddas mewn gofal							
	Gwrandao ar unigolion a dysgu o'u profiadau							
	Defnyddio adnoddau'n ddoeth, trawsnewid gwasanaethau drwy arloesedd ac ymchwil							
	Cefnogi ein staff, eu hyfforddi a'u datblygu i ragori							

Yn 2017/18, diwygiwyd cylch gorchwyl pwyllgorau ffurfiol y Bwrdd i fewngorffori'r amcanion a blaenoriaethau corfforaethol yn y modd y cyflawnir busnes, a sicrhau bod "ystyriaeth ddigonol wedi cael ei roi i'r egwyddor datblygiad cynladwy, a bodloni gofynion y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol."

Mabwysiadu'r pum ffordd o weithio

Mae'r Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn dynodi pum ffordd o weithio sy'n cefnogi'r egwyddor Datblygiad Cynladwy:

Cydweithio

Tymor Hir

Atal

Cynnwys

Integreiddiad

Yn ystod 2017/18, fe wnaethom ddatblygu'r defnydd o'r pum ffordd o weithio ym mhopeth a wnawn. Roedd datblygiad y strategaeth Byw'n lach, Aros yn lach yn canolbwyntio ar ddefnyddio'r pum ffordd o weithio ac mae'r rhain yn rhan annatod o'r strategaeth.

Yr her i'r Bwrdd lechyd, ynghyd â sefydliadau sector cyhoeddus eraill ar draws Cymru, yw cynnwys y pum ffordd ym mhopeth rydym yn ei wneud- gwneud pethau'n wahanol, yn hytrach na gwneud gwahanol bethau. Mae hyn yn gofyn am newid mawr mewn ymddygiad a dull.

Drwy'r fenter Live Labs, ble rydym yn gweithio ar y cyd â Swyddfa'r Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol, a Chanolfan Cynladwyedd lechyd Cyhoeddus Cymru, rydym wedi bod yn profi gwahanol ffyrdd o fynd i'r afael â materion a phrofi drwy gamau newid bach. Mae tri phrif leoliad ble rydym yn symud y fenter hon yn ei blaen:

- Gordewdra ymysg plant a rhagnodi cymdeithasol
- Tîm Adran Cleifion Allanol Dolgellau yn gweithio ar les ac anghydraddoldebau
- Ein prosesau llywodraethu

Rydym yn awr yn datblygu cynllun gweithredu strategol cynladwyedd amgylcheddol, a byddwn yn profi'r dull live lab, a'r pecyn Gwelliannau Cynladwyedd ar gyfer Timau wedi'u datblygu gan y Ganolfan lechyd Cyhoeddus.

Cynhaliodd uwch dîm rheoli y Gweithlu a Datblygiad Sefydliadol weithdy i ganolbwyntio ar y Ddeddf, a sut y gall yr egwyddor datblygiad cynladwy gael ei wau i'w gwaith, a dylanwadu ar y sefydliad cyfan.

Rydym wedi dechrau cynnwys y pum ffordd fel egwyddorion arweiniol i'w defnyddio mewn meini prawf gwerthuso opsiynau ar gyfer cynlluniau datblygu gwasanaeth. Rydym hefyd wedi cynnwys y pum ffordd yn yr arweiniad mewnol ar ddatblygu achos busnes. Mae llawer mwy o waith i'w wneud cyn i ni allu dweud fod yr egwyddor datblygiad cynladwy yn rhan o fusnes bob dydd, a byddwn yn parhau i ddatblygu hyn yn 2018/19.

Adnewyddu ein hamcanion lles

Yn ystod y broses o ddatblygu'r strategaeth Byw'n Iach, Aros yn Iach, fe wnaethom siarad â nifer o unigolion ar draws Gogledd Cymru. Fe wnaethom fynychu dros 100 o ddigwyddiadau gwahanol, cyfarfodydd neu grwpiau. Pan wnaethom siarad ag unigolion am ddatblygu ein strategaeth tymor hir, dywedom wrthym beth oedd yn bwysig iddynt, ac fe wnaethom adlewyrchu hyn ym mlaenoriaethau'r strategaeth.

Roeddem yn credu fod rhai meysydd y dylid eu hychwanegu at ein hamcanion lles, ac fe wnaethom brofi hyn eto drwy gylch arall o drafodaeth. Roedd cytundeb cyffredinol â'r newidiadau arfaethedig (cytunodd 48% o ymatebwyr yn gyffredinol â 297 ymateb mewn arolwg stryd), er y mynegwyd pryderon am adnoddau, yn cynnwys staffio. Roedd cefnogaeth ar gyfer blaenoriaethu plant a theuluoedd, ac iechyd meddwl a lles yn benodol.

Ein hamcanion lles diwygiedig, yr ydym yn bwrw ymlaen â nhw yn 2018/19 yw:

- Gwella iechyd a lles i bawb a lleihau anghydraddoldebau iechyd;
- Targedu ein hadnoddau ar unigolion sydd â'r anghenion mwyaf a lleihau anghydraddoldebau;
- Cefnogi plant i gael y dechrau gorau mewn bywyd;
- Gweithio mewn partneriaeth i gefnogi pobl - unigolion, teuluoedd, gofalmwyr, cymunedau - i gyflawni eu lles eu hunain;
- Gwella diogelwch ac ansawdd bob gwasanaeth;
- Parchu unigolion a'u hurddas;
- Gwrando ar unigolion a dysgu o'u profiadau.

Wrth gyflawni'r amcanion hyn byddwn yn

- Defnyddio adnoddau'n ddoeth, trawsnewid gwasanaethau drwy arloesedd ac ymchwil;
- Cefnogi ein staff, eu hyfforddi a'u datblygu i ragori.

Rydym yn credu y bydd anelu tuag at yr amcanion hyn yn ein helpu i ddiffinio a gwneud y mwyaf o'n cyfraniad at y saith nod cenedlaethol lles. Mae mwy o fanylion ar sut y bydd hyn yn gweithio ar ein gwefan. Bydd yr amcanion lles sydd wedi'u hadnnewyddu yn cysylltu â'r fframwaith sicrwydd drafft ar gyfer y Bwrdd, sydd yn cael ei ddatblygu ar hyn o bryd.

		Amcanion Lles BIPBC							
		Gwellla iechyd corfforol, emosiynol ac iechyd meddwl a lles i bawb.	Targedu ein hadnoddau ar unigolion sydd â'r anghenion mwyaf a lleihau anghydraddoldebau	Cefnogi plant i gael y dechrau gorau mewn bywyd.	Gweithio mewn partneriaeth i gefnogi pobl (unigolion, teuluoedd, gofalwyr, cymunedau- i gyflawni eu lles eu hunain.	Gwellla diogelwch ac ansawdd bob gwasanaeth	Parchu unigolion a'u hurddas	Gwranddo ar unigolion a dysgu o'u profiadau	Meysydd blaenoriaeth RPB
Rhaglenni Byw'n iach, Aros yn iach	Gwellla iechyd, a lleihau anghydraddoldebau	✓	✓	✓			✓	✓	
	Gofal agosach at y cartref	✓	✓		✓	✓	✓	✓	
	Anghenion iechyd mwy difrifol	✓				✓	✓	✓	
	Iechyd meddwl a lles	✓			✓	✓	✓	✓	●
	Plant a Phobl Ifanc	✓		✓	✓	✓	✓	✓	●
	Heneiddio'n iach	✓			✓	✓	✓	✓	●
Blaenoriaethau RPB ychwanegol	<i>Pobl sydd ag anableddau dysgu</i>								●
	<i>Gofalwyr</i>								●

Blaenoriaethau PSB ychwanegol sy'n cyfrannu at wella iechyd a lles cyffredinol (G&M - Gwynedd ac Ynys Môn C&D - Conwy a Sir Ddinbych F – Sir y Fflint W – Wrecsam)		Preswylwyr iach ac annibynnol gydag ansawdd bywyd da (<i>iechyd a gofal oedolion, lles a chyflawniad plant a phobl ifanc</i>) (G&M) Cefnogi iechyd meddwl a lles da i bob oedran (C&D) Cefnogi gwytnwch amgylcheddol (C&D) Iechyd a byw'n annibynnol (F) Amgylchedd (F) Economi a Sgiliau (F) Iechyd meddwl positif (W, cyfnod 2) Unigolion yn gallu byw yn iach, yn hapus ac yn annibynnol yn eu henaint (W cyfnod 2) Unigolion sy'n gallu gwneud dewisiadau iach (W cyfnod 2)		Cefnogi plant a phobl ifanc i gael dechrau iach mewn bywyd (W) Pawb sy'n cael y cyfle i gael dechrau iach mewn bywyd (W)	Cymunedau sy'n ffynnu ac sy'n llewyrchus yn y tymor hir (y <i>Gymraeg, cartrefi i unigolion lleol, effaith tlodi ar les, effaith newid hinsawdd ar les</i>) (G&M) Cefnogi grymuso cymunedau (C&D) Cymunedau gwydn (F) Diogelwch cymunedau (F)				
--	--	---	--	--	---	--	--	--	--

Cydweithio

Yn ystod 2017/18 mae cynrychiolwyr y Bwrdd Iechyd wedi bod yn rhan fawr o weithio mewn partneriaeth ar draws y chwe ardal awdurdod lleol.

Cynlluniau Lles Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus

Mae pedwar Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (PSB) yng Ngogledd Cymru: Gwynedd a Môn; Conwy a Sir Ddinbych; Sir y Fflint; a Wrecsam. Yn dilyn cyhoeddi asesiadau lles y PSB ym mis Mai 2017, rydym wedi bod yn gweithio mewn partneriaeth â nhw i ddatblygu cynlluniau lles sy'n dynodi blaenoriaethau lleol ar gyfer gwella lles y boblogaeth. Mae bob un o'r pedwar cynllun wedi cael ei gymeradwyo'n ffurfiol drwy'r Bwrdd Iechyd.

Cynllun Rhanbarthol Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol (Rhan 9 Bwrdd)

Mae'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol yn cael ei sefydlu dan y Ddeddf Llesiant a Gwasanaethau Cymdeithasol i ddod ag Awdurdodau Lleol, Byrddau Iechyd a phartneriaid eraill i ddatblygu gofal a chefnogaeth i unigolion a'u gofalwyr. Datblygwyd asesiad o'r boblogaeth, ac fe'i gymeradwywyd ym mis Mawrth 2017, ac yn ystod 2017/18, datblygwyd cynllun rhanbarthol sy'n pwysleisio meysydd ar gyfer gweithredu arnynt. Mae cyfres o lifau gwaith wedi cael eu sefydlu i fynd i'r afael â'r blaenoriaethau hyn.

Rydym wedi mapio amcanion lles diwygiedig y Bwrdd Iechyd a'r rhaglenni strategaeth Byw'n Iach, Aros yn Iach i ddangos sut maent yn cysylltu â'i gilydd, ac ochr yn ochr â'r rhain, y blaenoriaethau o'r cynlluniau partneriaeth mawr.

Mae'r gofyniad i gynhyrchu'r ffigyrau a geir yn yr adroddiad hwn yn gynharach oherwydd amserlen adrodd ddiwygiedig wedi bod yn ddyrys oherwydd nad yw data gan gyflenwyr ar gael cyn dyddiad cau ar gyfer cyflwyno'r Adroddiad. Disgwylir y bydd y wybodaeth derfynol wedi'i dilysu ar gael erbyn 1 Mehefin 2018, ac y caiff ei chyhoeddi wedi hynny.

Y Bwrdd Iechyd yw'r Bwrdd Iechyd Lleol mwyaf yng Nghymru, sy'n gwasanaethu bron i draean ehangdir y wlad. Mae ein maint a natur y gwasanaethau rydym yn eu darparu yn golygu bod gennym effaith amgylcheddol y mae'n rhaid ei reoli'n ofalus i osgoi canlyniadau ariannol ac amgylcheddol sylweddol.

Fel rhan o'n hymrwymiad corfforaethol tuag at leihau'r effeithiau hyn, rydym yn cynnal System Reoli Amgylcheddol (EMS) ffurfiol, a gynllunnir i gyflawni'r egwyddorion allweddol canlynol:

- Datblygiad cynladwy;
- Cydymffurfio â gofynion cyfreithiol perthnasol a rhai'r llywodraeth;
- Atal llygredd;
- Lliniaru effaith newid yn yr hinsawdd;
- Diwylliant o welliant parhaus.

Mae rheolaeth amgylcheddol effeithiol yn cael ei gyflawni trwy'r prosesau canlynol:

- Hyrwyddo'r polisi amgylcheddol i'r holl randdeiliaid perthnasol;
- Dynodi'r holl agweddau amgylcheddol sylweddol a gofynion cyfreithiol cysylltiedig, yn cynnwys y rhai sy'n digwydd o ganlyniad i newid mewn gwasanaethau a deddfwriaeth newydd;
- Sefydlu amcanion a thargedau a'u monitro gyda'r nod o leihau effeithiau amgylcheddol ac ariannol, yn unol â'r rhai a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru;
- Darparu hyfforddiant priodol i'r holl bersonél perthnasol;
- Archwiliadau allanol a mewnol rheolaidd;
- Adolygu effeithiolrwydd y System Reoli Amgylcheddol yn rheolaidd gan y Grŵp Llywio Amgylcheddol;
- Gweithio â phartneriaid lleol, rhanbarthol a chenedlaethol i gyflawni dull sector cyhoeddus cyson at reolaeth amgylcheddol a sicrhau bod gweithdrefnau arfer gorau yn cael eu dynodi a'u rhoi ar waith.

Mae ein perfformiad yn cael ei fesur gan ddefnyddio amrywiol offer a drwy gyfrwng ein rhan gyda nifer o gyrrff partneriaeth:

- BS EN ISO 14001 2015 System Reoli Amgylcheddol;
- Adrodd Blynnyddol Ymroddiad Lleihau Carbon;
- System Fonitro Perfformiad Ynni a Chyfleusterau Blynnyddol;
- Fforwm Amgylcheddol Ystadau Iechyd Cymru;
- Gwasanaethau Cyfleusterau - Partneriaeth Cydwasanaethau GIG Cymru;
- Systemau monitro deunydd gwasanaethau mewnol, amser real.

Mae'r trefniadau hyn yn sicrhau bod rheolaeth amgylcheddol effeithiol yn cael ei wneud at safonau arferion gorau presennol a bod gwelliannau parhaus yn cael eu mewngorffori i ddiwylliant y sefydliad.

Y targed presennol Perfformiad Lleihau Carbon Corfforaethol yw 3% o leihad blynnyddol mewn allyriadau CO₂ fel sy'n ofynnol gan Gynllun Darparu Strategaeth Newid Hinsawdd Llywodraeth Cymru ar gyfer Lleihau Allyriadau.

Systemau Rheoli Amgylcheddol (EMS)

Mae'r system rheoli amgylcheddol blaenorol wedi cael ei ddiwygio i safon wedi'i huwchraddio ISO14001:2015.

Archwiliwyd tri phrif Ysbyty'r Bwrdd Iechyd yn erbyn y Safon EMS newydd ym mis Mawrth 2018, a bodlonwyd y meini prawf archwilio newydd yn llwyddiannus. Dangosodd yr asesiad fod conglfeini'r system yn eu lle: dynodi prosesau corfforaethol ac sy'n benodol i'r safleoedd sydd ag effaith amgylcheddol (yr Agweddau a'r Effeithiau Amgylcheddol), a rhaglen o amcanion a thargedau amgylcheddol a amlinellir gan y Grŵp Llywio Amgylcheddol i leddfu'r effeithiau hyn. Mae'r Rhaglen Archwilio Mewnol ar y trywydd iawn, ac mae'n cael ei chynnal yn effeithiol; mae'r broses diffyg cydymffurfio yn effeithiol ac yn gweithio'n effeithlon.

Mae rhaglen Amcanion Amgylcheddol tair blynedd wedi cael ei chynhyrchu a'i chymeradwyo gan y grŵp Adolygu Rheolwyr. Mae'n cynnwys y targedau canlynol:

- Lleihau gwastraff sy'n gysylltiedig â gweithgareddau a dylanwadu ar gadwyn gyflenwi i leihau gwastraff i dirlenwi;
- Gweithredu a chaffael mewn modd sy'n gyfrifol yn amgylcheddol;
- Cyfrifoldeb cymdeithasol corfforaethol a moesegol - i ddefnyddio cynnyrch sydd wedi'u hardystio eu bod wedi'u cynhyrchu'n foesebol;
- Lleihau allyriadau CO2 drwy ddiweddarw boileri, rheolaethau, a ffabrigau adeiladu;
- Codi Ymwybyddiaeth o Ynni;
- Gwahardd cael gwared ar fwyd yn y garthffos erbyn diwedd 2018 (dyddiad wedi'i ailalinio â gweithredu a ragwelwyd Deddf Amgylchedd (Cymru);
- Codi ymwybyddiaeth o wybodaeth a phynciau amgylcheddol a gwastraff;
- Dynodi maes bioamrywiaeth a'i greu;
- Cyflwyno didoli gwastraff Gypswm ar gyfer ei losgi;
- Cadw ffibrau asbestos yn yr awyr ar lefelau diogel;
- Monitro allyriadau CO2 sy'n ymwneud â chludiant;
- Lleihau'r risg o lygredd olew drwy uwchraddio tanciau a byndiau drwy reolaethau a gweithdrefnau lleol;
- Amddiffyn staff a chleifion rhag Radon, gan gynnal lefelau sy'n is na 400Bq/m2 ar gyfer gweithleoedd a 200Bq/m2 mewn preswylfeydd staff;
- Cael gwared ar y risg o deneuo'r osôn a nwyon tŷ gwydr niweidiol eraill;
- Rheolaeth Diogelwch Dŵr- Lleihau'r risg o erosolau wedi'u llygru.

Gwastraff

Mae'r Bwrdd Iechyd yn parhau i weithio mewn partneriaeth â'i gontractiwr gwastraff domestig a gwastraff y gellir ei ailgylchu i wella rheoli gwastraff o fewn y Bwrdd Iechyd, ac i leihau ei effeithiau ar yr amgylchedd, drwy ddargyfeirio cymaint o wastraff â phosibl o dirlenwi.

Mae cyfradd ailgylchu ar gyfer y Bwrdd Iechyd oddeutu 80%. Rydym yn disgwyl y bydd ailgylchu yn parhau i gynyddu yn dilyn mesurau sydd wedi cael eu gweithredu i wella didoli gwastraff.

Ar y cyd â'r 'Prosiect Wardiau wedi'u Trefnu'n Dda' i wella diogelwch cleifion ac i leihau heintiau; cynhaliwyd Digwyddiad y Glanhau Mawr ym mis Mai 2017, yn ystod y digwyddiad casglwyd cyfanswm o 6.2 tonnau o ddodrefn, gwastraff trydanol a metel o 24 safle ar draws y Bwrdd Iechyd.

Dechreuodd contract newydd Cymru Gyfan ar gyfer casglu, trosglwyddo a chael gwared ar wastraff clinigol ar 1 Ebrill 2017. Mae hyfforddiant wedi cael ei ddarparu i staff allweddol ym mhob safle o ganlyniad i'r newidiadau, ac mae biniau gwastraff clinigol newydd wedi cael eu darparu.

Mae'r Bwrdd Iechyd yn awr yn elwa o ddefnydd sy'n ymarferol yn fasnachol ar gyfer cynnyrch terfynol y prosesau triniaeth gwastraff clinigol 'bagiau oren' (ffloc), sy'n cael ei ddefnyddio fel ffynhonnell tanwydd ac mae'n cael ei gludo i Norwy/Sweden lle mae'n cael ei ddefnyddio fel ychwanegyn i rwymo sment. Golyga hyn y bydd gwastraff clinigol amgen y Bwrdd Iechyd sydd wedi'i drin â gwres yn cael ei ailgylchu 100%. Mae gwastraff clinigol a losgwyd hefyd yn cael ei ailgylchu 90% i egni, a allai arwain at welliannau i'r dyfodol i'n ffigyrau ailddefnyddio gwastraff.

Yn ogystal â hyn, mae'r Bwrdd Iechyd yn ailgylchu cardbord, metel sgrap, offer trydanol, dodrefn, plastigau, batris, gwastraff cyfrinachol, cetrin inc a lampau fflworoleuol.

Ymdrinnir â chael gwared ar wastraff bwyd yn y garthffos yn unol â Papur Gwyn Amgylcheddol RE5 - Cael Gwared ar Fwyd i'r Garthffos. Mae gan ein tri phrif ysbyty a'r rhan fwyaf o ysbytai cymuned systemau i ddargyfeirio gwastraff bwyd o'r garthffos. Yna mae contractiwr neu'r Awdurdod Lleol yn ei gasglu, ac eir ag o am dreuliad anaerobig sy'n cynhyrchu gwres, gwrtaith a chompost.

Mae'r Safon ISO 14001:2015 newydd yn rhoi mwy o bwyslais ar hyfforddiant a galluoedd unrhyw unigolion a allai gael effaith ar y System Rheoli Amgylcheddol. Mae'r tîm Amgylcheddol wedi adolygu a diwygio pecyn e-hyfforddiant Cymru Gyfan ar gyfer rheolaeth amgylcheddol, egni a gwastraff. Mae modiwl hyfforddiant gorfodol pwrpasol yn cael ei ddatblygu, fydd yn dangos ymrwymiad y Bwrdd Iechyd i Reolaeth Amgylcheddol, ynghyd â bodloni gofynion hyfforddiant, ymwybyddiaeth a galluoedd y Safon.

Ym mis Medi 2017, fe wnaethom gynnal Diwrnod Ymgysylltu â Staff, yn canolbwyntio ar ddefnydd amgylcheddol o adnoddau a chywirdeb didoli gwastraff. Roedd hyn yn cynnwys cyflwyniad ar y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn canolbwyntio ar gyfrifoldebau a chyfleoedd y Bwrdd Iechyd o ran cynnaladwyedd.

Rheoli ynni a charbon

Mae'r Bwrdd Iechyd ar hyn o bryd yn gwneud cais am y wobr Platinwm Safon Iechyd Corfforaethol, ac mae tystiolaeth o ymgorffori technoleg gynladwy o fewn ein prosiectau ystadau yn rhan o'r cais.

Mae'r Bwrdd Iechyd ar hyn o bryd yn ymgymryd ag astudiaethau dichonoldeb ar gyfer gosod fferm solar "Weiar Preifat" ar ei safleoedd ysbyty mwyaf. Mae hyn yn cael ei wneud ar y cyd â'r ymgynghoriaeth "Partneriaethau Lleol (Cymru)", a noddir gan Lywodraeth Cymru i hyrwyddo ac annog mentrau cynladwedd yn y sector cyhoeddus.

Mae prosiect 'Buddsoddi i Arbed' sydd werth £300,000 am oleuadau LED egni isel, sy'n cynnwys dau gynllun ar bymtheg yn y gymuned a'r ysbytai llym, wedi cael ei archwilio a'i nodi. Disgwylir gweithredu yn ystod 2018/19, yn amodol ar gost tender a chymeradwyo'r cais ariannu.

Mae cynlluniau lleihau carbon yn ddibynnol yn bennaf ar ddyrannu adnoddau o'r Rhaglen flynyddol Cyfalaf Dewisol a Chynlluniau Datblygiad Cyfalaf Mawr. Cynlluniau sydd wedi cynhyrchu arbedion carbon yn ystod 2017/18 yw:

- Diweddariadau i'r System Rheoli Adeilad yn Ysbyty Gwynedd, Ysbyty Alltwen, ac Ysbyty Maelor Wrecsam;
- Adnewyddu boiler dŵr poeth/gwres effeithlonrwydd uchel yn Ysbyty Dolgellau, Uned Ablett (Ysbyty Glan Clwyd), Ysbyty Cymuned Glannau Dyfrdwy, Ysbyty Cymuned Treffynnon, Clinig Rossett a Chanolfan Plant Ysbyty Maelor Wrecsam;
- Gwelliannau goleuadau LED yn Ysbyty Gwynedd, gan gymryd lle ffitiadau llachar T12 darfodedig;

- Dyraniad cyfalaf dewisol gwerth £1.85 miliwn i'w ddefnyddio gan Ystadau Gweithredol ar gyfer ôl-groniad o waith cynnal a chadw;
- Dyraniad cyfalaf mawr gwerth £1 miliwn ar gyfer offer arlwyo newydd.

Mae gwaith adnewydu Ysbyty Glan Clwyd wedi parhau. Er bod gwelliannau technoleg ynni wedi'u mewngorffori yn y cynllun, efallai y bydd arbedion carbon cyffredinol wedi'u gosod yn erbyn y cyfleusterau sydd wedi'u huwchraddio gan yr ôl troed ardal cynyddol a gosod nwyddau trydanol newydd sydd eu hangen ar gyfer triniaethau clinigol a chysur cleifion.

Cyfleusterau newydd a ychwanegwyd at yr ystad yn ystod 2017/18 oedd:

- Adain SuRNICC yn Ysbyty Glan Clwyd;
- Llety Nyrsio Cymuned yng Nghanolfan Iechyd y Bala;
- Meddygfa Tŷ Nant, Prestatyn;
- Meddygfa Rhoddfa Wyn, Prestatyn;
- Meddygfa Rhiwabon;
- Canolfan Iechyd a Lles Canolfan Goffa Ffestiniog, Blaenau Ffestiniog;
- Meddygfa Forge Road, Wrecsam;
- Meddygfa Ryseldene, Bae Colwyn;
- Canolfan Iechyd a Lles y Fflint.

Mae rhesymoliad i asedau corfforaethol wedi parhau, a chafwyd gwared ar y canlynol yn ystod 2017/18 yn cynnwys y safleoedd canlynol:

- Hen Ganolfan Iechyd Llangollen;
- Clinig Leeswood;
- Clinig Ewloe;
- Clinig Mynydd Isa;
- Hen Ganolfan Iechyd Tywyn;
- Clinig Ffordd Argyll, Llandudno.

Yn ogystal â'r trefniadau rheoli cyffredinol ar gyfer monitro, a lle bo'n bosibl, lleihau treuliant egni, mae'r Bwrdd Iechyd yn cymryd rhan mewn nifer o raglenni cenedlaethol sy'n cysylltu â strategaeth ynni'r Deyrnas Unedig. Rydym ar hyn o bryd yn rhan o weithgareddau wedi'u hanelu at leihau'r mewnlif trydanol yn un o'r prif safleoedd yn ystod yr adegau prysuraf o alw ar rwydwaith trydanol y Deyrnas Unedig. Mae hyn yn cael ei gynnal gan ddefnyddio generaduron brys y safle yn rhedeg ar y cyd â'r cyflenwad grid cenedlaethol felly nid oes unrhyw risg i'r cyflenwad trydanol ar y safle ysbyty, pan fo'r gweithgaredd ar y gweill. Mae'r gweithgaredd hwn yn cael ei gefnogi gan Lywodraeth Cymru, ac am gymryd rhan yn y gweithgaredd hwn, mae BIPBC yn derbyn budd-dal ariannol.

Mae'r un systemau cynhyrchu trydanol yn cael eu defnyddio gan y Bwrdd Iechyd i gymryd rhan yn y rhaglen Cronfa Gweithredu Tymor Byr Grid Cenedlaethol (STOR). Mae'r Bwrdd Iechyd yn gweithio mewn partneriaeth ag "Agregwr" y Deyrnas Unedig sydd yna'n gweithredu fel "gorsaf bŵer rhithwir" drwy ddefnyddio capasiti cynhyrchu ar y cyd nifer o'u partneriaid. Gelwir ar y capasiti cynhyrchu ar y cyd hwn ar amseroedd prysuraf o alw ar Grid Cenedlaethol y Deyrnas Unedig pan fo capasiti cynhyrchu cenedlaethol dros ben ar lefel isel, sydd wedi cael ei achosi'n rhannol wrth gau gorsafoedd pŵer sy'n llai effeithlon ac sy'n achosi fwy o lygredd, gyda nifer ohonynt yn cael eu tanio gan lo. Mae'r Bwrdd Iechyd yn derbyn budd-dal ariannol am gymryd rhan yn y rhaglen hon. Yn ogystal â hyn, mae'n caniatáu i'r generadur gael ei redeg ar lwyth llawn yn rheolaidd, sy'n sicrhau ei fod yn cael ei brofi'n dda ar gyfer ei ddechrau'n syth os oes angen. Mae generaduron nad ydynt yn cael eu profi'n rheolaidd yn fwy tebygol o fethu mewn sefyllfa frys, felly mae'r gweithgaredd hwn yn gwella ei ddibynadwyedd ac yn sicrhau ei fod yn barod.

Rydym hefyd yn ymchwilio i gyfleoedd ar nifer o'n safleoedd ar gyfer solar photovoltaic arrays graddfa fach a mawr, a all ddod â manteision i'r sefydliad yn cynnwys lleihad pellach yn faint o CO₂ a gynhyrchir.

Cludiant

Mae allyriadau teithio ac allyriadau sy'n gysylltiedig â charbon y Bwrdd Iechyd yn parhau i gael eu monitro, ac adroddir arnynt i Lywodraeth Cymru. Mae hyn yn cynnwys teithio busnes gan staff yn eu ceir eu hunain, a cherbydau fflyd y Bwrdd Iechyd, a throsglwyddo cleifion cymwys i'r ysbyty ac oddi yno.

Mae Cynllun newydd Cerbyd ar Les wedi cael ei gyflwyno, sy'n ehangu ar yr opsiynau sydd ar gael wrth wneud cais am gar ar brydles yn cynnwys aberthu cyflog, yn ogystal â lleihad mewn cyflog a char cronfa at ddefnydd busnes yn unig. Mae hyn wedi lleihau'r gyfran o deithio busnes y mae gweithwyr yn ei wneud yn eu ceir eu hunain, sydd yn awr yn llai na hanner o'n milltiroedd busnes cyffredinol, ac mae'n annog staff i newid i gerbydau mwy newydd, a mwy effeithlon, ac mae'n helpu i sicrhau eu bod yn cael gwasanaeth yn rheolaidd fel eu bod yn rhedeg mor lân â phosibl.

Mae'r Bwrdd Iechyd yn gweithio tuag at gytundeb newydd at Fanyleb genedlaethol newydd Cludiant Cleifion nad yw'n Frys. Er mwyn gwneud hyn, roeddem angen dynodi y gweithgaredd a'r costau cysylltiedig â darpariaeth cludiant cleifion dan gytundeb ac ad-hoc. Rydym wedi gweithio mewn partneriaeth ag Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaethau Ambiwylans Cymru (WAST) i gyflwyno sianel sengl ar gyfer bob apwyntiad NEPTS, gan alluogi casglu'r data priodol i lywio trafodaethau'r dyfodol dros lefel y gwasanaeth sydd ei angen i gefnogi anghenion cyfredol a'r dyfodol.

Bioamrywiaeth ac amgylchedd naturiol

Mae safleoedd y Bwrdd Iechyd yn cwmpasu ardal fawr o dir. Mae unrhyw ddatblygiad safle yn cael effaith andwyol ar fywyd gwyllt a'i gynefin, ac o ganlyniad mae ein heffaith ar fioamrywiaeth yn cael ei ddynodi fel un o'n hagweddau amgylcheddol. Mae'r Bwrdd Iechyd wedi gosod dynodi meysydd bioamrywiaeth a'u creu fel amcan gwella.

Mae'r Bwrdd Iechyd hefyd wedi cael y cyfle i ymgysylltu â'i brif gontractiwr gwastraff cyffredinol, Gwasanaethau Amgylcheddol Seven Ways, sydd wedi noddi tri chwch gwenyn ar ran y Bwrdd Iechyd drwy Ganolfan Genedlaethol Cadw Gwenyn Cymru. Bydd y cychod gwenyn yng Nghanolfan Cadw Gwenyn Cymru yng Nghanolfan Fwyd Bodnant, Conwy neu Fferm Prifysgol Bangor yn Abergwyngregyn.

Caffael cynaladwy

Y datblygiad caffael cynaladwy mawr dros y flwyddyn ddiwethaf yw cyflwyno gwasanaeth trefnu apwyntiadau arloesol ar gyfer gwasanaethau cludo cleifion heb gytundeb. Mae bob cais ad-hoc ar gyfer cludo cleifion yn awr yn cael eu rhoi o fewn marchnad caffael ddigidol sy'n cydymffurfio'n llawn, gan ddiogelu'r gwerth gorau am arian gan ddarparwyr o fewn fframwaith llywodraethu. Mae'r system newydd hon wedi cynyddu mynediad at gyfres o ddarparwyr cymeradwy, gan gyflawni cyfradd llwyddiant trefnu apwyntiad o 98.4%, gan gefnogi llif cleifion o fewn ein hagenda gofal iechyd heb ei drefnu.

Adeiladu cynaladwy

Mae buddsoddiad cyfalaf yn hanfodol i alluogi'r Bwrdd Iechyd i fodloni anghenion iechyd y boblogaeth rydym yn ei gwasanaethu drwy ddarparu gwasanaethau diogel a chynaladwy. Prif amcan ein holl brosiectau cyfalaf yw:

- hybu lles cleifion a staff;
- parchu anghenion cleifion gwahanol;
- ystyried diogelwch cleifion, defnyddwyr a staff;
- darparu amgylchedd diogel.

Er hynny, mae ein rhaglen gyfalaf hefyd yn darparu cyfle i'r Bwrdd Iechyd fodloni ei gyfrifoldebau cymdeithasol ehangach drwy:

- hyrwyddo cynhwysiant ac ymgysylltu;
- gan alluogi dyluniad cynaladwy, ac sy'n garedig i'r amgylchedd;
- lleihau ein heffaith ar yr amgylchedd; ac felly
- gwella manteision cymuned leol.

Yn ystod 2017/18, cafodd y Bwrdd Iechyd £74.86 miliwn i gyflawni ystod o brosiectau cyfalaf. Dyma'r dyraniad blynyddol mwyaf a dderbyniwyd erioed yng Ngogledd Cymru, ac roedd y Tîm datblygiad Cyfalaf, a chydweithwyr yn Adran Cyllid, Caffael, Ystadau ac IM&T, yn llwyddiannus yn sicrhau bod y Bwrdd Iechyd yn bodloni ei darged ariannol allweddol o fodloni'r Cyfyngiad Adnodd Cyfalaf.

Prosiect Ailddatblygu Ysbyty Glan Clwyd

Cafodd Ysbyty Glan Clwyd ei ddylunio a'i adeiladu yn wreiddiol yn y 1970au. Mae'r prosiect gwerth £180miliwn yn cynnwys ailddatblygu'r adeilad presennol i ddatrys problemau sydd wedi bodoli ers tro sy'n ymwneud â chydymffurfiaeth â diogelwch tân ac asbestos. Mae hefyd wedi darparu cyfle i wella gofal cleifion drwy gefnogi ffyrdd mwy effeithiol o weithio; gan ddarparu amgylchedd gofal gwell; gan fynd i'r afael â chynnal a chadw ôl-groniad; a sicrhau cydymffurfiaeth â safonau statudol a gorfodol.

Dechreuodd y rhaglen gwella chwe blynedd yn 2012, ac mae'r Bwrdd Iechyd wedi gweithio'n agos â'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch i gytuno ar y cyfnodau o dynnu'r asbestos. Wrth ei gwblhau, bydd y prosiect wedi tynnu dros 200,000 tonnall o wastraff wedi'i lygru yn ddiogel, wrth sicrhau bod yr ysbyty yn parhau i weithredu'n iawn. Bydd y prosiect yn darparu cyfleusterau ac isadeiledd wedi'i foderneiddio, sy'n gost effeithiol ac sy'n cydymffurfio.

Yn ystod 2017/18, cwblhawyd tŵr pellach o wardiau, yn ogystal â chegin newydd, Uned Ymchwiliadau Meddygol ac uned cleifion mewnol Gofal Cardiaidd, a llety cefnogi cysylltiedig.

Yn 2017/18, cafodd y prosiect wobwr "Prosiect y flwyddyn Gogledd Cymru" y Gymdeithas Rheoli Adeiladu'r Awdurdod Lleol, a gwobr aur "Adeiladwyr Ystyriol" y Deyrnas Unedig.

Uned Is-ranbarthol Gofal Dwys i'r Newydd-anedig (SuRNICC)

Mae'r prosiect hwn sydd werth £18 miliwn yn Ysbyty Glan Clwyd yn cynnwys estyniad dau lawr, sydd gyferbyn â'r bloc Mamolaeth/Paediatrig presennol, ac ailwampio uned presennol i'r newydd-anedig i ddarparu llety i alluogi canoli gofal cymhleth i'r Newydd-anedig. Mae'r prosiect hefyd yn cynnwys addasiadau i'r wardiau Paediatrig a Mamolaeth presennol, a chreu canolfan aml-ffydd. Yn ystod 2017/18, cwblhawyd yr estyniad adeilad newydd, ac fe'i gomisiynwyd.

Canolfannau Adnoddau Gofal Iechyd

Cwblhawyd a chomisiynwyd Canolfan Goffa Ffestiniog a Chanolfan Iechyd y Fflint yn 2017/18, ac estyniad ac addasiadau i ganolfannau Gofal Cychwynnol y Bala a Chricieth, a dechreuwyd ar safle Canolfan Iechyd Corwen.

Mae Canolfan Goffa Ffestiniog yn ailddatblygiad gwerth £4 miliwn o'r Ysbyty Coffa Ffestiniog blaenorol. Sefydlwyd y cyn ysbyty gan roddwyr lleol, ac fe'i cefnogwyd drwy danysgrifiadau chwarelwyr llechi. Wedi'i ddylunio gan Syr Clough Clough Williams-Ellis, mae'n adeilad eiconig yn y gymuned leol, ac roedd gofyn am ailddatblygiad sensitif. Mae'r ailddatblygiad yn ceisio gwella dyluniad gwreiddiol Clough Williams-Ellis gan gadw llawer o'r ffasâd, gan ddisodli'r portico mynedfa blaen a ddymchwelwyd yn flaenorol. Mae'r estyniad newydd yn sympathetig o ran y dyluniad, ac mae wedi cael ei drefnu er mwyn gwneud y mwyaf o'r golygfeydd ar draws Eryri. Cymerwyd gofal wrth ddewis deunyddiau, er enghraifft mae'r to wedi'i wneud o lechi Cymreig naturiol o'r chwarel leol.

Mae Canolfan Iechyd y Fflint wedi cael ei ddatblygu mewn partneriaeth â Chyngor Sir y Fflint fel rhan o'u huwch gynllun i adfywio canol tref y Fflint. Roedd y cynllun hwn yn amodol ar ymgynghoriad estynedig â'r gymuned leol i ddatblygu cynllun penodedig ar gyfer dyfodol y Fflint. Mae'r cyfleuster newydd sydd werth £5 miliwn wedi'i leoli wrth ddatblygiad cymuned a thai cymdeithasol a byw â chymorth dan arweiniad yr awdurdod lleol i greu campws integredig. Sicrhawyd y tir drwy gyfnewid asedau yn arloesol â Chyngor Sir y Fflint i gefnogi'r uwch gynllun ehangach.

Iechyd Meddwl

Yn ystod 2017/18, cwblhaodd y Bwrdd Iechyd raglen ddwy flynedd o welliannau amgylcheddol i'r adeiladau iechyd meddwl cleifion mewnol presennol. Roedd y prosiect sydd werth £8.5 miliwn yn cynnwys gwaith i leihau risgiau pwyntiau crogi a gwella arsylwi, ynghyd â gwelliannau amgylcheddol i ardaloedd cleifion.

Gwasanaeth Diagnosteg

Yn 2017/18, fe sicrhodd y Bwrdd Iechyd dros £7.5 miliwn o fuddsoddiad cyfalaf ar gyfer gwasanaethau diagnosteg; roedd prosiectau yn cynnwys symud amnewid offer Radioleg Ymyriadol yn ei flaen yn Ysbyty Gwynedd ac Ysbyty Glan Clwyd, amnewid robotau fferyllfa yn Ysbyty Llandudno ac Ysbyty Glan Clwyd, a datblygiad cyfleusterau Endosgopi yn Ysbyty Gwynedd ac Ysbyty Maelor Wrecsam.

Llywodraethu

Rheolir llywodraethu perfformiad cynladwyedd gan sawl elfen o adrodd corfforaethol, gan gynnwys ISO14001:2015, Perfformiad Ynni a Chyfleusterau a System Fonitro, adroddiadau blynyddol CRC ac asesiad BREEAM cynlluniau cyfalaf mawr. Mae'r data a ddefnyddir i gynhyrchu'r adroddiadau hyn yn cael ei wirio drwy ddarparwyr archwilio mewnol ac allanol, e.e. BSi, Archwiliad Mewnol a Swyddfa Archwilio Cymru.

Daw casglu data o amrywiol ffynonellau, sy'n cynnwys datganiadau blynyddol cyflenwr gwasanaethau, anfonebau casglu gwastraff, systemau monitro gwasanaethau amser real mewnol a datganiadau ariannol blynyddol. Edrychwyd ar gyflwyno Darllen Mesurydd Awtomatig i ddarparu data gwasanaethau cadarn a chywir 2017/18.

Crynodeb perfformiad

Mae cymharu data 2017-2018 sydd yn y tabl Crynodeb o Berfformiad yn cael ei greu o ddata a dderbyniwyd hyd at ddiwedd 2017/18.

Allyriadau Nwyon Tŷ Gwydr		2015/16	Newid o'r flwyddyn flaenorol	2016/17	Newid o'r flwyddyn flaenorol	2017/18	Newid o'r flwyddyn flaenorol
Dangosyddion heb fod yn ariannol (Tunelli o CO ₂)	Cyfanswm Allyriad Gros	43,768	0.1%	39,334	-10.1%	39,448	0.3%
	Cyfanswm Allyriadau Net	43,768	0.1%	39,334	-10.1%	39,448	0.3%
	Allyriadau Gros Cwmpas 1* (Uniongyrchol) Nwy ac Olew	22,467	11.0%	20,764	-7.6%	21,298	2.6%
	Allyriadau Gros Cwmpas 2 a 3** (Anuniongyrchol)	21,301	-9.3%	18,570	-12.8%	18,150	-2.3%
Deunydd Ynni Perthynol (Tunelli o CO ₂)	Trydan : Anadnewyddadwy	0		0		0	
	Trydan : Cytundeb Cyflenwad Trydan Adnewyddadwy 'Gwyrdd'	21,301	-9.3%	18,570	-12.8%	18,150	-2.3%
	Nwy	22,119	12.4%	20,358	-8.0%	20,022	-1.7%
	LPG	0		0		0	
	Arall- Olew	348	-38.3%	406	16.7%	***1276	214.3%
Dangosyddion Ariannol (£)	Gwariant ar Ynni	8,816,324	-4.1%	8,437,285	-4.3%	8,667,513	2.7%
	Gwariant Trwydded CRC (2010 Ymlaen)	120		120		120	
	Gwariant ar osod yn erbyn achrededig (e.e. GCOF)	0		0		0	
	Gwariant ar Deithio Busnes	9,264,147	-9.5%	8,823,883	4.1%	8,769,017	-0.6%

***Cwmpas 1 - Allyriadau Nwyon Tŷ Gwydr Uniongyrchol** - Mae'r rhain yn codi o ffynonellau mae'r sefydliad yn berchen arnynt neu a reolir ganddynt ac mae enghreifftiau yn cynnwys mae enghreifftiau yn cynnwys allyriadau o ganlyniad i hylosgiad mewn boeleri gwresogi mae'r Bwrdd Iechyd yn berchen arnynt neu a reolir ganddynt, allyriadau gan eich cerbydau ac allyriadau o ollyngiad nwy o oergell.

****Cwmpas 2 - Allyriadau Ynni Anuniongyrchol** - Allyriadau o ganlyniad i gynhyrchu trydan a nwy a gyflenwir gan barti arall ar gyfer ei ddefnyddio mewn adeiladau eraill.

****Cwmpas 3 - Allyriadau Nwyon Tŷ Gwydr Anuniongyrchol Eraill** - Allyriadau sy'n digwydd o ganlyniad i'n gweithgareddau, ond nad yw'r Bwrdd Iechyd yn berchen arnynt yn uniongyrchol neu nad ydynt yn eu rheoli yn uniongyrchol, yn cynnwys y rhai sy'n gysylltiedig â threuliant gwastraff a dŵr, caffaeliad cynladwyedd, cynllunio camau gweithredu bioamrywiaeth ac allyriadau sy'n gysylltiedig â chostau teithio busnes swyddogol a delir yn uniongyrchol gan y sefydliad.

*****Arall (olew)** - Mae'r wybodaeth a ddarperir yn dangos cyfanswm cyfaint (litrau) o danwydd cerbyd a brynwyd drwy gardiau tanwydd ac wedi'i drosi i tCO₂.

*Cyfanswm costau tanwydd drwy gardiau busnes ac ad-daliad staff.

Mesurir Allyriadau Nwyon Tŷ Gwydr drwy gasglu data treuliant corfforaethol a throsi'r data hwn i gyfwerthoedd carbon deuocsid (CO₂e). Gwneir hyn drwy ddefnyddio ffactorau cyfnewid swyddogol a gyhoeddir gan yr Adran Busnes, Ynni a Strategaeth Diwydiannol, ar gyfer mathau gwahanol o danwydd, yn achos trydan, yn unol â gwlad y tarddiad i adlewyrchu amrywiadau cenedlaethol o ran sut mae trydan yn cael ei gynhyrchu ac effeithlonrwydd trawsyriad.

Mae'r ffigyrau hyn wedi cael eu defnyddio i gyfrifo allyriadau carbon deuocsid corfforaethol, a gall y newidiadau o ran allyriadau carbon deuocsid y Bwrdd Iechyd a adroddir arnynt uchod gael eu priodoli yn rhannol i newidiadau yn y ffactorau cyfnewid hyn.

Gwastraff		2015/16	Newid o'r flwyddyn flaenorol	2016/17	Newid o'r flwyddyn flaenorol	2017/18	Newid o'r flwyddyn flaenorol
Dangosyddion heb fod yn ariannol (tunelli)	Cyfanswm Gwastraff	4,997	2.8%	4586	-8.2%	5,333	16.3%
	Tirlenwad	275	-13.0%	370	34.5%	217	-41.4%
	Ailddefnyddio / Ailgylchu	2,767	4.1%	2,258	-18.4%	3,025	34.0%
	Compostio	0		0		0	
	Llosgwyd gan adfer ynni	0		0		0	
	Llosgwyd heb adfer ynni	294	14.8%	260	-11.6%	340	30.8%
Dangosyddion Ariannol (£)	Cyfanswm costau gwaredu	1,417,029	2.4%	1,440,446	1.7%	1,169,840	-18.8%
	Tirlenwad	34,524	-52.4%	51,613	49.5%	51,032	-1.1%
	Ailddefnyddio / Ailgylchu	391,811	10.9%	371,076	-5.3%	411,044	10.8%
	Compostio	0		0		0	
	Llosgwyd gan adfer ynni	0		0		0	
	Llosgwyd heb adfer ynni	200,012	5.9%	203,755	1.9%	145,401	-28.6%

Treuliant Adnoddau Cyfyngedig		2015/16	Newid o'r flwyddyn flaenorol	2016/17	Newid o'r flwyddyn flaenorol	2017/18	Newid o'r flwyddyn flaenorol
Dangosyddion heb fod yn ariannol (m³)	Defnydd Dŵr (cyfan) cyflenwyd echdynnwyd	461,278 0	-2.0%	486,407 0	5.4%	528,694 0	8.7%
	Defnydd Dŵr (Ystadau nad ydynt yn Swyddfeydd) cyflenwyd echdynnwyd	0 0		0 0		0 0	
Dangosyddion Ariannol (£)	Costau Cyflenwi Dŵr (Pawb)	1,181,257	-5.7%	1,279,850	8.3%	1,448,191	13.2%
	Costau Cyflenwi Dŵr (Ystadau nad ydynt yn Swyddfeydd)	0		0		0	

Tueddiadau Gwariant Tymor Hir

Mae gofyn i'r Bwrdd Iechyd ddatgelu y tueddiadau gwariant ar gyfer y pum mlynedd ariannol ddiwethaf. Mae'r Datganiadau Cyfrifon yn darparu dadansoddiad manwl o wariant sy'n cael ei ddosbarthu dan dri phrif bennawd:

- Gwariant ar Wasanaethau Gofal Iechyd Cychwynnol. Mae hyn yn cynnwys gwariant ar y contractau Gofal Cychwynnol ar gyfer Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol, Gwasanaethau Fferyllol, Gwasanaethau Deintyddol Cyffredinol, Gwasanaethau Offthalmig Cyffredinol, Cyffuriau ac Offer a Ragnodir, a Gwariant Gofal Iechyd Cychwynnol eraill.
- Gwariant ar Ofal Iechyd gan Ddarparwyr Eraill. Mae hyn yn cynnwys gwariant gyda sefydliadau GIG eraill, Awdurdodau Lleol, Sefydliadau Gwirfoddol, darparwyr preifat a gofal Iechyd parhaus a nyrsio a ariennir gan y GIG.
- Gwariant ar Wasanaethau Ysbyty ac Iechyd Cymunedol. Mae'r gwariant hwn yn cynnwys bob gwasanaeth sy'n cael eu darparu gan y Bwrdd Iechyd yn yr ysbyty ac yn y gymuned.

Mae'r tabl isod yn rhoi crynodeb o wariant ar gyfer bob un o'r prif benawdau ar gyfer y pum mlynedd ariannol ddiwethaf. Y Perfformiad yn Erbyn Cyfyngiad Adnoddau Refeniw. Mae hwn yn dangos perfformiad y Bwrdd Iechyd yn erbyn y cyfyngiad adnoddau cyffredinol penodol.

Pennawd gwariant	2013/2014 £'m	2014/2015 £'m	2015/2016 £'m	2016/2017 £'m	2017/2018 £'m
Gwasanaethau Gofal Cychwynnol	284.0	294.6	297.1	300.3	302.4
Gofal Iechyd gan ddarparwyr eraill	284.2	301.5	310.3	323.7	347.6
Gwasanaethau Iechyd Ysbyty a Chymuned	780.4	836.9	868.8	915.1	968.2
Perfformiad yn Erbyn Cyfyngiad Adnoddau Refeniw	0.0	(26.6)	(19.5)	(29.8)	(38.8)

Datganiad Ansawdd Blynyddol

Mae Datganiad Ansawdd Blynyddol y Bwrdd Iechyd yn cael ei gyhoeddi ochr yn ochr â'r Adroddiad Blynyddol a'r Cyfrifon. Gellir lawrlwytho copi o wefan y Bwrdd Iechyd ar <http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/861/tudalen/40900>.

Mae'r Datganiad Ansawdd Blynyddol yn rhoi mwy o fanylion am ansawdd ein gwasanaethau clinigol a gofal, a'r gwaith sy'n cael ei wneud i wella'r rhain.

Adroddiad Llywodraethu Corfforaethol

Adroddiad y Cyfarwyddwyr

Y Bwrdd

Cadeirydd y Bwrdd Iechyd yw Dr Peter Higson, y Prif Weithredwr yw Mr Gary Doherty. Yn ystod y flwyddyn croesawyd Mr Richard Jones ar y Bwrdd fel ein Cyfarwyddwr Gweithredol Dros Dro Gweithlu a Datblygu Sefydliadol.

Mrs Dawn Sharp oedd Ysgrifennydd y Bwrdd dros dro o fis Tachwedd 2017 hyd at ddiwedd mis Ionawr 2018.

Mae aelodaeth lawn o'r Bwrdd i'w weld yn fanwl yn atodiad 1 y Datganiad Llywodraethu Blynyddol, ac yn yr Adroddiad Tâl ar dudalen 58 i 64 o'r ddogfen hon.

Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol hefyd yn amlinellu manylion llawn strwythur pwyllgorau cefnogi'r Bwrdd (Adran 13) a'u haelodaeth (Atodiad 1).

Pwyllgor Archwilio

Yn unol â'r safonau llywodraethu da sy'n ofynnol o'r GIG yng Nghymru, mae gan y Pwyllgor Archwilio'r rôl allweddol o gynghori'r Bwrdd a chynnig sicrwydd iddynt fod gan y sefydliad drefniadau llywodraethu effeithiol yn eu lle ac sy'n cefnogi gwneud penderfyniadau cadarn. Roedd ei aelodaeth yn ystod y flwyddyn yn cynnwys:

Cadeirydd	Mr Ceri Stradling	Aelod Annibynnol
Is-gadeirydd	Ms Jenie Dean	Aelod Annibynnol (hyd at ddiwedd mis Rhagfyr 2017; roedd gan y Pwyllgor swydd wag o'r dyddiad hwnnw hyd nes 31 Mawrth 2018)
Aelodau	Mr John Cunliffe Cyng Bobby Feeley	Aelod Annibynnol Aelod Annibynnol
Yn bresennol (Cyfarwyddwr Arweiniol)	Mrs Grace Lewis-Parry	Ysgrifennydd y Bwrdd

Datganiadau o fuddiant y cyfarwyddwyr

Mae angen i holl aelodau'r Bwrdd ddatgan unrhyw fuddiant sydd ganddynt a all effeithio ar eu hamhleidioldeb o ran eu gwaith yn y Bwrdd Iechyd.

Mae'r Cyfarwyddwyr a'r Aelodau Bwrdd canlynol wedi datgan eu buddiannau ar gyfer 2017/18 fel a ganlyn:

Enw	Swydd	Buddiannau
Mr G Doherty	Prif Weithredwr	Ymddiriedolwr o elusen sy'n darparu hyfforddiant iechyd a diogelwch i blant ar draws Gogledd Cymru
Dr E Moore	Cyfarwyddwr Meddygol Gweithredol	Priod yn Gyfarwyddwr Clinigol, Llawdriniaeth Bron ac Endocrin yn Ysbyty Addysgu Prifysgol Lerpwl.
Mr G Lang	Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth	Aelod o Fwrdd Llywodraethwyr Coleg Cambria
Mr A Thomas	Cyfarwyddwr Gweithredol, Therapiau a Gwyddorau Iechyd	- Priod wedi'i chyflogi gan Boots UK Cyf fel Technegydd Gwirio Cywirdeb - Wedi'i gyflogi fel Aelod o banel Cyngor Proffesiynol Gofal Iechyd.
Mr R Favager	Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid	Merch yn gyflogedig ar Gynllun Graddedigion GIG Cymru (o fis Medi 2017)
Mr C Wright	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol (hyd at fis Mai 2017)	Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant yn ystod 2017/18 gan y bu i Mr Wright adael y Bwrdd Iechyd ym mis Mai 2017. Yn ystod y flwyddyn flaenorol datgelodd Mr Wright bod ei bartner yn Gyfarwyddwr yn Ysbyty Prifysgol De Manceinion.
Ms D Sharp	Ysgrifennydd y Bwrdd (dros dro o fis Tachwedd 2017 hyd at fis Ionawr 2018)	Partner yn Swyddog Ariannol ac yn Glerc, Cyngor Dinas Bangor

Dr P Higson OBE	Cadeirydd	- Seicolegydd Clinigol hunan gyflogedig - Ymddiriedolwr Cartrefi Cymru - Brawd Ruth Hussey CB OBE
Mrs M Hanson	Is-gadeirydd	- Gŵr yw David Hanson, AS ar gyfer Delyn - Myfyriwr rhan amser ym Mhrifysgol Bangor - Ymgymryd â darlithio / goruchwyllo achlysurol ym Mhrifysgol Gaer ble gellir hawlio tâl - Llywodraethwr ysgol yn Ysgol Uwchradd Catholig Sant Richard Gwyn yn Y Fflint - Is-gadeirydd 2025 a hefyd Is-Gadeirydd Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol Gogledd Cymru - Aelod o Fwrdd Cyngori Iechyd Cyhoeddus Cymru a Chymrawd o'r Gymdeithas Frenhinol ar gyfer Iechyd Cyhoeddus

Enw	Swydd	Buddiannau
Cyng C Carlisle, Aelod Annibynnol	Aelod Annibynnol o'r Bwrdd	- Fel aelod o Gyngor Bwrdeistrefol Sir Conwy, ar grŵp sy'n edrych ar ddarpariaeth gwasanaethau CAMHS yng Nghonwy - Arweinydd y Grŵp Ceidwadol ar Gyngor Bwrdeistrefol Cyngor Sir Conwy - Dirprwy Gadeirydd (Gwleidyddol) Cymdeithas Geidwadol Gorllewin Clwyd
Mr J Cunliffe, Aelod Annibynnol	Aelod Annibynnol o'r Bwrdd	- Cyfarwyddwr Abernet Cyf - Gwraig yn gweithio i BIPBC
Ms J Dean	Aelod Annibynnol o'r Bwrdd (TU)	- Cyfarwyddwr Cwmni Buddiant Cymuned Rhandir Cymunedol Tregarth - Mae ei phartner wedi'i gyflogi'n rhan amser gan Brifysgol Bangor
Cyng B Feeley	Aelod Annibynnol o'r Bwrdd	- Wedi'i hethol fel Cyngorydd Sir ac Aelod Cabinet ar gyfer Cyngor Sir Ddinbych - Aelod Arweiniol Cabinet ar gyfer lles ac annibyniaeth, yn gyfrifol am Ofal Cymdeithasol i Oedolion, Tai Gofal ychwanegol, cefnogi byw'n annibynnol, Digartrefedd - Arwain ar faterion GIG a phartneriaeth â BIPBC sy'n cynnwys integreiddiad o Wasanaethau Cymdeithasol ac Iechyd, Gwasanaethau Hamdden, Diwylliant a Threftadaeth - Pencampwr Cyngor Pobl Hŷn Cyngor Sir Ddinbych - Aelod o Fwrdd Partneriaeth Gofal Cymdeithasol Cenedlaethol - Aelod o Grwpiau Polisi Gwasanaethau Cymdeithasol Cenedlaethol a Rhanbarthol - Aelod o Fwrdd Partneriaeth Rhanbarthol Gogledd Cymru (Bwrdd Rhan 9) - Aelod o Fforwm Heneiddio'n Dda yn Sir Ddinbych - Aelod o Grŵp CreuSir Ddinbych Weithredol
Mrs M W Jones	Aelod Annibynnol o'r Bwrdd	- Wedi delio'n hanesyddol gyda nifer o Aelodau Cynulliad ac Aelodau Seneddol Lleol; wedi gweithio gyda dau Aelod Cynulliad mewn gyrfa flaenorol - Yn perthyn o bell i Gadeirydd Pwyllgor Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon Cynulliad Cenedlaethol Cymru - Aelod o Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri - Is-gadeirydd Cyngor Celfyddydau Cymru - Ymddiriedolwr Canolfan Gerdd William Mathias - Aelod o Fwrdd Datblygu Prifysgol Bangor - Aelod o Bwyllgor Mind Cymru - Dau aelod o'r teulu'n gyflogedig gan BIPBC - Mab yn gweithio fel newyddiadurwr i BBC Cymru - Nith yn gyflogedig fel cyfreithwraig i Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Enw	Swydd	Buddiannau
Mrs B Russell-Williams	Aelod Annibynnol o'r Bwrdd	• Prif Swyddog Gweithredol Mantell Gwynedd (corff ymbarél Trydydd Sector)
Yr Athro J Rycroft-Malone	Aelod Annibynnol o'r Bwrdd a Chynrychiolydd y Brifysgol	• Priod yn gweithio i BIPBC • Cyfarwyddwr Rhaglen - Sefydliad Cenedlaethol ar gyfer Rhaglen Ymchwil Iechyd, NIHR HS a DR
Mr C Stradling	Aelod Annibynnol o'r Bwrdd	• Dirprwy Gadeirydd a Chadeirydd Pwyllgor Archwilio a Risg o'r Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau ar gyfer Cymru • Aelod o Barc Cenedlaethol Eryri (yn cynnwys Pwyllgor Cynllunio a Phwyllgor Perfformiad ac Adnoddau)

Mr Ff Williams	Aelod Cyswllt o'r Bwrdd-Cadeirydd, Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid	• Gwraig yn gyflogedig gan BIPBC • Chwaer a brawd yng nghyfraith yn gweithio i Wasanaethau Iechyd Meddwl ym Mangor (Gwasanaethau Plant) • Brawd yn Feddyg Teulu gyda Phrestatyn Iach • Prif Weithredwr Cartrefi Cymunedol Gwynedd, cymdeithas tai sy'n gweithredu yn bennaf yng Ngwynedd. Yn gweithio'n agos â Chyfarwyddwr Ardal BIPBC yn y rôl hon.
Yr Athro M Rees	Aelod Cyswllt o'r Bwrdd-Cadeirydd, Fforwm Gweithwyr Proffesiynol Gofal Iechyd	• Secondiad o'r Bwrdd Iechyd fel asesydd arbenigol ar gyfer Comisiwn Ansawdd Gofal
Mrs N Stubbins	Aelod Cyswllt o'r Bwrdd, Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol	• Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol, Cyngor Sir Ddinbych

Diogelwch data

Ysgrifennydd y Bwrdd sy'n gyfrifol am lywodraethu gwybodaeth yn y Bwrdd Iechyd, ac mae'n gweithredu fel Uwch-berchennog Risg Gwybodaeth. Y Cyfarwyddwr Cynorthwyol Llywodraethu Gwybodaeth a Sicrwydd yw Swyddog Diogelu Data'r Bwrdd Iechyd yn unol â gofynion y Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol newydd. Y Dirprwy Gyfarwyddwr Meddygol yw'r Gwarcheidwad Caldicott a enwebwyd. Hunan gyfeiriodd y Bwrdd Iechyd ddau achos o dorri diogelwch data a gafodd eu cyfeirio at Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth a Llywodraeth Cymru ond ni chafodd y Bwrdd unrhyw gosbau ariannol yn ystod y flwyddyn. Mae gwybodaeth ar berfformiad gwybodaeth llywodraethu wedi'i gynnwys yn adran 31.7 y Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Cydymffurfio â gofynion dyrannu costau

Mae'r Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth yn rhan o ymrwymiad y Llywodraeth i fod yn fwy agored yn y sector cyhoeddus. Yr egwyddor sylfaenol yw y dylai pob gwybodaeth nad yw'n bersonol a gedwir gan gyrff cyhoeddus fod ar gael yn hawdd, onid oes cost neu os oes eithriad yn bodoli.

Rydym wedi ymrwymo i gydymffurfio â'r Ddeddf hon, ac unrhyw arweiniad Llywodraeth Cymru cysylltiedig ac rydym yn ymdrechu i sicrhau bod gwybodaeth ar gael i'r cyhoedd drwy ein Cynllun Cyhoeddi: <http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/861/tudalen/41160>.

Datganiad ar gyfrifoldebau'r Prif Weithredwr fel Swyddog Atebol y Bwrdd Iechyd Lleol (BILI)

Mae Gweinidogion Cymru wedi cyfarwyddo mai'r Prif Weithredwr ddylai fod yn Swyddog Atebol i'r BILI. Mae cyfrifoldebau perthnasol y Swyddogion Atebol, gan gynnwys eu cyfrifoldeb o ran priodoldeb a chysondeb y cyllid cyhoeddus y maent yn atebol amdanynt, ac o ran cadw cofnodion priodol, wedi'u hamlinellu ym Memorandwm y Swyddog Atebol a roddwyd gan Lywodraeth Cymru.

Hyd y gwn i ac y creda i, rwyf wedi cyflawni'r cyfrifoldebau a fynegwyd yn fy llythyr penodi fel Swyddog Atebol yn gywir.

Rwyf yn cadarnhau fy mod wedi cymryd y camau priodol i fod yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol ac i ddangos bod archwilwyr y Bwrdd Iechyd yn ymwybodol o'r wybodaeth honno. Cyn belled â fy mod yn ymwybodol, nid oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad yw Archwilwyr y Bwrdd Iechyd yn ymwybodol ohoni.

Rwyf yn cadarnhau bod yr Adroddiad Blynyddol a'r Cyfrifon yn gyffredinol, yn cynnwys Adroddiad Perfformiad, Adroddiad Atebolrwydd gan gynnwys Adroddiad Tâl ac Adroddiad Llywodraethu Blynyddol, datganiadau a nodiadau Ariannol sydd wedi'i gynnwys yn y ddogfen hon, yn deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy ac rwyf yn cymryd cyfrifoldeb personol am yr Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon a'r dyfarniad angenrheidiol ar gyfer pennu ei fod yn deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy.

Gary Doherty
Prif Weithredwr

Dyddiad: 4 Mehefin 2018

Datganiad o Gyfrifoldebau'r Cyfarwyddwyr o ran y cyfrifon

Mae gofyn i'r Cyfarwyddwyr, o dan y Ddeddf Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006, baratoi cyfrifon ar gyfer pob blwyddyn ariannol. Mae Gweinidogion Cymru, gyda chymeradwyaeth y Trysorlys yn cyfarwyddo bod y cyfrifon hyn yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa'r BILI ac o incwm a gwariant y BILI ar gyfer y cyfnod.

Wrth baratoi'r cyfrifon hynny, mae gofyn i'r cyfarwyddwyr:

- ddefnyddio egwyddorion cyfrifeg a osodwyd gan Weinidogion Cymru gyda chymeradwyaeth y Trysorlys yn gyson.
- barnu a gwneud amcangyfrifon sy'n rhesymol a doeth.
- nodi a yw safonau cyfrifyddu perthnasol wedi cael eu dilyn, yn destun i unrhyw wyriad materol sy'n cael eu datgelu a'u hegluro yn y cyfrifon.

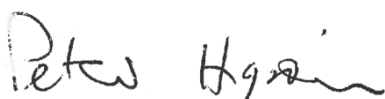
Mae'r Cyfarwyddwyr yn cadarnhau eu bod wedi cydymffurfio â'r gofynion uchod wrth baratoi'r cyfrifon.

Mae'r Cyfarwyddwyr yn gyfrifol am gadw cofnodion cyfrifeg briodol sy'n datgelu sefyllfa ariannol yr awdurdod â chywirdeb rhesymol ar unrhyw adeg ac yn eu galluogi i sicrhau bod y cyfrifon yn cydymffurfio â'r gofynion a amlinellir yng nghyfarwyddyd Gweinidogion Cymru uchod.

Ar orchymyn y Bwrdd

Llofnodwyd ar ran y Bwrdd

Cadeirydd:

Dyddiad: 4 Mehefin 2018

Prif Weithredwr:

Dyddiad: 4 Mehefin 2018

Cyfarwyddwr Cyllid:

Dyddiad: 4 Mehefin 2018

Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Mae ein Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn disgrifio ein trefniadau llywodraethu, strwythur ein pwyllgorau a'r system rheoli fewnol. Mae hefyd yn cynnwys gwybodaeth am:

- Rôl a chyfansoddiad y Bwrdd
- Trefniadau ein pwyllgorau
- Ein trefniadau i reoli risg
- Sut mae'r Bwrdd iechyd yn ymateb i gael ei roi mewn Mesurau Arbennig
- Prosesau Ansawdd a Llywodraethu
- Barn y Pennaeth Archwilio Mewnol
- Ein trefniadau cynllunio

Mae Datganiad Llywodraethu Blynyddol llawn yn cael ei ddarparu fel ychwanegiad i'r Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon.

Polisiau ar gyfer tâl staff ac uwch reolwyr

Mae Uwch Reolwyr yn cael eu diffinio fel y rhai sydd ag awdurdod neu gyfrifoldebau i gyfarwyddo a rheoli prif weithgareddau'r Bwrdd Iechyd yn gyffredinol, mae'r diffiniad hwn yn cynnwys y gweithwyr ac Aelodau Annibynnol sy'n mynychu cyfarfodydd y Bwrdd yn rheolaidd.

O Hydref 2004, cyflwynwyd y broses Agenda ar gyfer Newid y GIG, i gyflawni cysondeb mewn contractau ac amodau a thelerau ar draws GIG Cymru. Rhoddir contract Cymru gyfan i bob aelod o staff a rheolwyr (gan eithrio cyfarwyddwyr) pan eu penodir. Llywodraethir staff meddygol a staff deintyddol gan amodau a thelerau meddygol a deintyddol sy'n berthnasol ar draws GIG Cymru.

Nid yw cyfarwyddwyr yn rhan o'r broses hon ac mae graddfa cyflog uwch rheolwyr wedi cael ei gyflwyno gan Lywodraeth Cymru. Penderfynir ar dâl yn genedlaethol ac fe'u defnyddir yn lleol yn seiliedig ar gyfarwyddiadau gan Lywodraeth Cymru. Cymeradwywyd gwobr tâl o 1% yn ystod 2017/18. Cadarnhawyd nad yw'r Bwrdd Iechyd yn gweithredu system dâl sy'n gysylltiedig â pherfformiad. Mae bob contract yn barhaol, ac mae bob cyfnod rhybudd ar gyfer uwch reolwyr yn dri mis.

Penodir Aelodau Annibynnol am gyfnod o hyd at bedair blynedd (a gellir eu penodi am uchafswm o wyth mlynedd). Mae Aelodau Annibynnol yn derbyn tâl a benderfynir arno'n genedlaethol yn ystod eu penodiad.

Y Pwyllgor Tâl a Thelerau Gwasanaeth

Sefydlwyd y Pwyllgor Tâl a Thelerau Gwasanaeth ym mis Ionawr 2015. Yn ystod y cyfnod adrodd 2017/18 bu i'r Pwyllgor gyfarfod ar bedwar achlysur, yn cynnwys pedair sesiwn pwyllgor heb y cyhoedd ble roedd gwybodaeth sensitif neu gyfrinachol yn cael ei drafod, a chynhaliwyd tair sesiwn yn gyhoeddus. Roedd prif fusnes y Pwyllgor yn ystod y flwyddyn yn canolbwyntio ar ystyried yr Adroddiad Drafft Tâl ar gyfer 2016/17, ceisiadau Cynllun Rhyddhau cynnar yn wirfoddol, cynllunio swyddi meddygol, Polisi Newid Sefydliadol, staff ble mae ei tâl yn cael ei ddiogelu, cylch gorchwyl diwygiedig pwyllgorau, adroddiad Archwiliad Mewnol ar staff sy'n ennill dros £200,000, staff mewn swyddi sydd wedi'i disodli, a chydabyddiaeth tâl cyfarwyddwyr unigol.

Cadeirydd Aelodau	Dr Peter Higson Mrs Margaret Hanson Mr Ceri Stradling Ms Jenie Dean	Cadeirydd Is-Gadeirydd Aelod Annibynnol Aelod Annibynnol (hyd at ddiwedd mis Rhagfyr 2017; roedd gan y Pwyllgor swydd wag o'r dyddiad hwnnw hyd nes 31 Mawrth 2018)
Yn bresennol	Mr Gary Doherty Mrs Jacqueline Hughes	Prif Weithredwr Cynrychiolydd Staff
Swyddog Arweiniol (yn bresennol)	Mr Martin Jones Mr Richard Jones	Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithlu a Datblygiad Sefydliadol (hyd at 19 Tachwedd 2017) Cyfarwyddwr Gweithredol Dros Dro Gweithlu a Datblygiad Sefydliadol (o 20 Tachwedd 2017)

Perthnasau tâl

Mae angen i gyrff adrodd ddatgelu'r berthynas rhwng tâl y cyfarwyddwr sy'n ennill y tâl uchaf yn eu sefydliad a thâl canolrifol gweithlu'r sefydliad. Gellir gweld y wybodaeth yn Nodyn 9.6 o'r Cyfrifon Blynnyddol, ar dudalen 29A o'r ddogfen hon.

Pecynnau ymadael a thaliadau diswyddo

Yn ystod 2017/18 cytunodd y Bwrdd Iechyd un taliad diswyddiad ar gyfer uwch reolwr, mae'r manylion wedi'i gynnwys yn y nodyn yn y tabl tâl isod. Gellir gweld manylion yr holl daliadau diswyddo y cytunwyd arnynt yn ystod y flwyddyn yn nodyn 9.5 o'r Cyfrifon Blynnyddol ar dudalen 28A o'r ddogfen hon.

Cyflog uwch reolwyr a datganiadau pensiwn a chyfanswm tâl un ffigwr

Mae cyfanswm y ffigyrau yn y tabl isod (cyfanswm tâl un ffigwr) ar gyfer pob Uwch Reolwr yn cynnwys ffigwr am fuddion pensiwn blynnyddol, sydd wedi'i gyfrifo gan ddefnyddio gwybodaeth a ddarperir gan Asiantaeth Pensiynau'r GIG. Nid yw'r ffigwr yn cynrychioli'r cyfanswm gwirioneddol sy'n cael ei dalu i'r unigolyn yn ystod y flwyddyn ac yn adlewyrchu asesiad cyfrifeg o'r cynnydd mewn budd-dal hir dymor sydd wedi'i gymhwyso ar gyfer chwyddiant. Gall nifer o ffactorau ddylanwadu ar y ffigyrau hyn gan gynnwys newid yng nghyflog unigolyn, cyfraniadau ychwanegol a wneir gan unigolion a ffactorau prisio sylfaenol ar y cynllun yn gyffredinol.

Gwerth Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod (CETV) yw gwerth cyfalaf wedi'i asesu trwy actiwari buddion y cynllun pensiwn sy'n cael eu cronni gan aelod ar adeg benodol. Y buddion wedi'u prisio yw buddion yr aelod wedi'u cronni a phensiwn unrhyw briod dilynol sy'n daladwy o'r cynllun. Mae CETV yn daliad a wneir gan gynllun pensiwn neu drefniant i sicrhau buddion pensiwn mewn cynllun pensiwn neu drefniant arall pan fydd yr aelod yn gadael cynllun ac yn penderfynu trosglwyddo'r buddion sydd wedi'u cronni yn eu cynllun blaenorol. Mae'r ffigurau pensiwn a ddangosir yn ymwneud â'r buddion y mae'r unigolyn wedi'u cronni o ganlyniad i'w haelodaeth gyfan â'r cynllun pensiwn, nid dim ond eu gwasanaeth mewn rôl uwch y mae datgeliad yn berthnasol iddo. Mae ffigurau CETV a'r manylion pensiwn eraill yn cynnwys gwerth unrhyw fuddion pensiwn arall mewn cynllun neu drefniant arall y mae'r unigolyn wedi'i drosglwyddo i gynllun pensiwn y GIG. Maent hefyd yn cynnwys unrhyw fudd pensiwn ychwanegol sydd wedi'i gronni i'r aelod o ganlyniad i brynu blynnyddoedd ychwanegol o wasanaeth pensiwn yn y cynllun ar ei gost ei hun. Caiff CETVs eu cyfrifo yn unol â'r canllawiau a'r fframwaith a bennir gan yr Institute and Faculty of Actuaries.

Cynnydd Gwirioneddol mewn CETV: Mae hyn yn adlewyrchu'r cynnydd mewn CETV a ariennir gan y cyflogwr i bob pwrpas. Mae'n ystyried y cynnydd wedi pensiwn wedi'i gronni oherwydd chwyddiant, cyfraniadau a delir gan y gweithiwr(gan gynnwys gwerth unrhyw fuddion sy'n cael eu trosglwyddo o gynllun neu drefniant arall) ac mae'n defnyddio ffactorau prisio'r farchnad gyffredin ar gyfer dechrau a diwedd y cyfnod.

	2017/18						2016/17					
Enw a Rôl	Cyflog (bandiau o £5,000) £'000	Buddion mewn nwyddau (i'r £100 agosaf) £	Buddion Pensiwn (i'r £1,000 agosaf) £'000	Taliadau eraill (bandiau o £5,000) £	Cyfanswm (bandiau o £5,000) £'000	Cyflog cyfwerth â blwyddyn lawn (os yw'n flwyddyn rannol) £'000	Cyflog (bandiau o £5,000) £'000	Buddion mewn nwyddau (i'r £100 agosaf) £	Buddion Pensiwn (i'r £1,000 agosaf) £	Taliadau eraill (bandiau o £5,000) £	Cyfanswm (bandiau o £5,000) £'000	Cyflog cyfwerth â blwyddyn lawn (os yw'n flwyddyn rannol) £'000
Mr G Doherty, Prif Weithredwr	200-205	--	30 (nodyn 1)	--	230-235	--	200-205	--	26	--	225-230	--
Dr E Moore, Cyfarwyddwr Meddygol Gweithredol	195-200	3,500	(nodyn 2)	--	200-205	--	110-115	1,500	--	--	110-115	195-200
Mrs G Harris, Cyfarwyddwr Gweithredol Nyrsio a Bydwreigiaeth	150-155	--	(nodyn 3)	--	150-155	--	100-105	--	--	--	100-105	150-155
Mr A Thomas, Cyfarwyddwr Gweithredol Therapiau a Gwyddor Iechyd	100-105	--	116	--	215-220	--	65-70	--	201	--	265-270	95-100
Mr A Roach, Cyfarwyddwr Iechyd Meddwl ac Anabledd Dysgu	115-120	--	19	--	130-135	--	95-100	--	--	--	95-100	110-115
Ms T Owen, Cyfarwyddwr Gweithredol Iechyd Cyhoeddus	120-125	--	88	--	205-210	--	30-35	--	7	--	35-40	120-125

	2017/18						2016/17					
Enw a Rôl	Cyflog (bandiau o £5,000) £'000	Buddion mewn nwyddau (i'r £100 agosaf) £	Buddion Pensiwn (i'r £1,000 agosaf) £'000	Taliadau eraill (bandiau o £5,000) £	Cyfanswm (bandiau o £5,000) £'000	Cyflog cyfwerth â blwyddyn lawn (os yw'n flwyddyn rannol) £'000	Cyflog (bandiau o £5,000) £'000	Buddion mewn nwyddau (i'r £100 agosaf) £	Buddion Pensiwn (i'r £1,000 agosaf) £	Taliadau eraill (bandiau o £5,000) £	Cyfanswm (bandiau o £5,000) £'000	Cyflog cyfwerth â blwyddyn lawn (os yw'n flwyddyn rannol) £'000
Ms M Olsen, Prif Swyddog Gweithredu	140-145	--	21	--	165-170	--	140-145	--	21	--	165-170	--
Mr R Favager, Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid	145-150	8,600	(nodyn 4)	--	150-155	--	140-145	6,800	33	--	180-185	--
Mr G Lang, Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth	125-130	--	(nodyn 2)	--	125-130	--	125-130	--	--	--	125-130	--
Mr J M Jones Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithlu a Datblygiad Sefydliadol (hyd at 19 Tachwedd 2017) Cyfarwyddwr Archwiliadau Allanol (o 20 Tachwedd 2017)	130-135	1,900	(nodyn 2)	--	130-135	--	125-130	1,500	--	--	130-135	--

	2017/18						2016/17					
Enw a Rôl	Cyflog (bandiau o £5,000) £'000	Buddion mewn nwyddau (i'r £100 agosaf) £	Buddion Pensiwn (i'r £1,000 agosaf) £'000	Taliadau eraill (bandiau o £5,000) £	Cyfanswm (bandiau o £5,000) £'000	Cyflog cyfwerth â blwyddyn lawn (os yw'n flwyddyn rannol) £'000	Cyflog (bandiau o £5,000) £'000	Buddion mewn nwyddau (i'r £100 agosaf) £	Buddion Pensiwn (i'r £1,000 agosaf) £	Taliadau eraill (bandiau o £5,000) £	Cyfanswm (bandiau o £5,000) £'000	Cyflog cyfwerth â blwyddyn lawn (os yw'n flwyddyn rannol) £'000
Mr R Jones Cyfarwyddwr Gweithredol Dros Dro Gweithlu a Datblygiad Sefydliadol (o 20 Tachwedd 2017)	40-45	--	(nodyn 5)	--	40-45	125-130						
Mr C Wright Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol	35-40 (nodyn 6)	--	(nodyn 2)	145-150 (nodyn 6)	185-190	95-100	95-100	--	--	--	95-100	--
Mrs G Lewis-Parry Ysgrifennydd y Bwrdd (hyd at 5 Tachwedd 2017 ac o 1 Chwefror 2018) Rheolwr Dros Dro Prosiect, Iechyd Meddwl (o 6 Tachwedd 2017 hyd at 31 Ionawr 2018)	100-105	--	50	--	145-150	--	95-100	--	14	--	105-110	--

	2017/18						2016/17					
Enw a Rôl	Cyflog	Buddion mewn nwyddau	Buddion Pensiwn	Taliadau eraill	Cyfanswm	Cyflog cyfwerth â blwyddyn lawn (os yw'n flwyddyn rannol)	Cyflog	Buddion mewn nwyddau	Buddion Pensiwn	Taliadau eraill	Cyfansw m	Cyflog cyfwerth â blwyddyn lawn (os yw'n flwyddyn rannol)
	(bandiau o £5,000) £'000	(i'r £100 agosaf) £	(i'r £1,000 agosaf) £'000	(bandiau o £5,000) £	(bandiau o £5,000) £'000	£'000	(bandiau o £5,000) £'000	(i'r £100 agosaf) £	(i'r £1,000 agosaf) £	(bandiau o £5,000) £	(bandiau o £5,000) £'000	£'000
Mrs D Sharp, Ysgrifennydd I y Bwrdd Dros Dro (o 6 Tachwedd 2017) hyd at 31 Ionawr 2018)	15-20	--	(nodyn 7)	--	15-20	75-80						
Dr P Higson Cadeirydd	65-70	--	--	--	65-70	--	65-70	--	--	--	65-70	--
Mrs M Hanson Is-gadeirydd	55-60	--	--	--	55-60	--	55-60	--	--	--	55-60	--
Y Cyng C Carlisle, Aelod Annibynnol	15-20	--	--	--	15-20	--	15-20	--	--	--	15-20	--
Mr J Cunliffe, Aelod Annibynnol	15-20	--	--	--	15-20	--	15-20	--	--	--	15-20	--
Ms J Dean + Aelod Annibynnol (hyd at 31 Rhagfyr 2017)	(nodyn 7)											
Y Cyng B Feeley, Aelod Annibynnol	15-20	--	--	--	15-20	--	15-20	--	--	--	15-20	--
Mrs M W Jones Aelod Annibynnol	15-20	--	--	--	15-20	--	15-20	--	--	--	15-20	--

[illegible]

	2017/18						2016/17					
Enw a Rôl	Cyflog (bandiau o £5,000) £'000	Buddion mewn nwyddau (i'r £100 agosaf) £	Buddion Pensiwn (i'r £1,000 agosaf) £'000	Taliadau eraill (bandiau o £5,000) £	Cyfanswm (bandiau o £5,000) £'000	Cyflog cyfwerth â blwyddyn lawn (os yw'n flwyddyn rannol) £'000	Cyflog (bandiau o £5,000) £'000	Buddion mewn nwyddau (i'r £100 agosaf) £	Buddion Pensiwn (i'r £1,000 agosaf) £	Taliadau eraill (bandiau o £5,000) £	Cyfanswm (bandiau o £5,000) £'000	Cyflog cyfwerth â blwyddyn lawn (os yw'n flwyddyn rannol) £'000
Mrs N Stubbins Aelod Cyswllt o'r Bwrdd a Chyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol	(nodyn 10)											
Yr Athro T Purt (hyd at 31 Awst 2016)							(nodyn 11)					
Dr M Walker Cyfarwyddwr Gweithredol Dros Dro Meddygol a Cyfarwyddwr Gwasanaethau Clinigol (hyd at 31 Awst 2016)							70-75	2,200	(nodyn 12)	--	75-80	165-170
Yr Athro A Hopkins, Cyfarwyddwr Gweithredol Nyrsio, Bydwreigiaeth, Therapïau a Gwyddorau Iechyd (hyd at 11 Ebrill 2016)							0-5	--	--	--	0-5	125-130

	2017/18						2016/17					
Enw a Rôl	Cyflog (bandiau o £5,000) £'000	Buddion mewn nwyddau (i'r £100 agosaf) £	Buddion Pensiwn (i'r £1,000 agosaf) £'000	Taliadau eraill (bandiau o £5,000) £	Cyfanswm (bandiau o £5,000) £'000	Cyflog cyfwerth â blwyddyn lawn (os yw'n flwyddyn rannol) £'000	Cyflog (bandiau o £5,000) £'000	Buddion mewn nwyddau (i'r £100 agosaf) £	Buddion Pensiwn (i'r £1,000 agosaf) £	Taliadau eraill (bandiau o £5,000) £	Cyfanswm (bandiau o £5,000) £'000	Cyflog cyfwerth â blwyddyn lawn (os yw'n flwyddyn rannol) £'000
Mrs V Morris Cyfarwyddwr Gweithredol Dros Dro Nyrsio, Bydwreigiaeth a Gwyddorau Iechyd (o 4 Ebrill 2016 hyd at 31 Gorffennaf 2016)							40-45	--	18	--	55-60	120-125
Mr A P Jones Cyfarwyddwr Gweithredol Iechyd Cyhoeddus hyd at 31 Gorffennaf 2016)							40-45	--	--	--	40-45	120-125
Ms B Cuthel, Cyfarwyddwr Dros Dro Gofal Cychwynnol, Cymuned ac Iechyd Meddwl (hyd at 31 Awst 2016)							40-45	--	52	--	95-100	100-105

Nodiadau

1. Optiodd Mr Doherty allan o Gynllun Pensiwn y GIG ar 1 Tachwedd 2017.
2. Dewisodd y gweithwyr hyn i beidio cael sicrwydd gan drefniadau pensiwn y GIG yn y flwyddyn flaenorol, yn ogystal â'r flwyddyn adrodd gyfredol.
3. Dewisodd y gweithwyr hyn i beidio cael sicrwydd gan drefniadau pensiwn y GIG yn y flwyddyn ariannol 2017/18.
4. Optiodd Mr Favager allan o Gynllun Pensiwn y GIG ar 1 Chwefror 2018.
5. Dechreuodd y gweithiwr hwn gyflogaeth gyda'r Bwrdd Iechyd yn ystod 2017/18 ac felly nid yw ffigyrau'r flwyddyn flaenorol ar gael i alluogi cyfrifo budd pensiwn y flwyddyn.
6. Mae'r cyflog a adroddir ar gyfer Mr Wright yn cynnwys £24,998 yn ymwneud â hawliadau cytundebol. Mae tâl arall yn ymwneud â thaliad o ran diswyddiad. Cytunodd y Bwrdd ar y ddau swm yma ac yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru.
7. Mrs Sharp oedd Ysgrifennydd y Bwrdd Dros Dro ar gyfer cyfnod 6 Tachwedd 2017 hyd at 31 Ionawr 2018. Y tu allan i'r cyfnod hwn, roedd Mrs Sharp yn gyflogedig gan y Bwrdd Iechyd yn ei swydd wreiddiol ac nid yw wedi bod yn bosibl i gyfrifo elfen o fuddion pensiwn sy'n ymwneud â'i rôl fel Ysgrifennydd y Bwrdd yn unig.
8. Mae Ms J Dean wedi'i chyflogi gan y Bwrdd Iechyd ac mae'n Aelod Annibynnol sy'n dod o gefndir Undebau Llafur. Nid yw Ms Dean yn cael ei thalu am ei rôl fel Aelod Annibynnol.
9. Yr Athro Rycroft-Malone yw cynrychiolydd y Brifysgol ar y Bwrdd ac nid yw'n cael ei thalu gan y Bwrdd Iechyd.
10. Nid yw Mr Williams a Mrs Stubbins yn gyflogedig gan y Bwrdd Iechyd ac nid ydynt yn cael eu talu ganddo. Cyflogir yr Athro Rees gan y Bwrdd Iechyd yn ei rôl glinigol ond nid yw'n derbyn tâl ychwanegol o ran ei rôl ar y Bwrdd.
11. Ar 8 Mehefin 2015, cafodd y Bwrdd Iechyd ei roi mewn Mesurau Arbennig gan Mark Drakeford, Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol. Drannoeth, cafodd y Prif Weithredwr, Yr Athro Trevor Purt ei wahardd gan y Bwrdd, fel gweithred niwtral i alluogi symud ymlaen â'r broses. Drwy gydgytundeb, ar 15 Hydref 2015 rhoddodd Yr Athro Purt y gorau i'w rôl fel Prif Weithredwr y Bwrdd Iechyd a chafodd secondiad i Sefydliad GIG yn Lloegr. Parhaodd y secondiad hyd at 31 Awst 2016, bryd hynny fe adawodd yr Athro Purt y Bwrdd Iechyd. Yn ystod 2016/17 cafodd yr Athro Purt dâl o £83,333.
12. Dr M Walker oedd y Cyfarwyddwr Meddygol Dros Dro ar gyfer y cyfnod 1 Mawrth 2016 hyd at 31 Awst 2016. Cyn y dyddiad hwn roedd Dr Walker yn cael ei chyflogi gan y Bwrdd Iechyd a hefyd yn cynnal swydd fel Meddyg Teulu annibynnol. Nid yw wedi bod yn bosibl cyfrifo elfen budd pensiwn sy'n ymwneud â'i rôl fel Cyfarwyddwr Meddygol Dros Dro yn unig.

	Cynnydd Gwirioneddol mewn Pensiwn Cronedig (bandiau o £2,500) £'000	Cynnydd gwirioneddol mewn lwmp swm (bandiau o £2,500) £'000	Cyfanswm pensiwn cronedig ar 31 Mawrth 2018 (bandiau o £5,000) £'000	Lwmp swm yn ymwneud â phensiwn cronedig ar 31 Mawrth 2018 (bandiau o £5,000) £'000	Gwerthoedd Trosglwyddo sy'n Gyferth ag Arian Parod ar 31 Mawrth 2017 £'000	Gwerthoedd Trosglwyddo sy'n Gyferth ag Arian Parod ar 31 Mawrth 2018 £'000	Cynnydd gwirioneddol mewn Gwerth Trosglwyddo sy'n Cyfateb i Arian Parod £'000
Mr G Doherty, Prif Weithredwr	0-2.5 (nodyn 1)	(0-2.5)	50-55	135-140	802	855	53
Dr E Moore, Cyfarwyddwr Meddygol Gweithredol	(nodyn 2)	--	--	--	--	--	--
Mrs G Harris, Cyfarwyddwr Gweithredol Nyrsio a Bydwreigiaeth	(nodyn 3)	--	--	--	1,383	--	--
Mr A Thomas, Cyfarwyddwr Gweithredol Therapiau a Gwyddor Iechyd	5.0-7.5	12.5-15.0	40-45	115-120	665	807	142
Mr A Roach, Cyfarwyddwr Iechyd Meddwl ac Anabledd Dysgu	0-2.5	2.5-5.0	50-55	150-155	834	916	83
Ms T Owen, Cyfarwyddwr Gweithredol Iechyd Cyhoeddus	2.5-5.0	5.0-7.5	35-40	95-100	573	654	81

	Cynnydd Gwirioneddol mewn Pensiwn Cronedig (bandiau o £2,500) £'000	Cynnydd gwirioneddol mewn lwmp swm (bandiau o £2,500) £'000	Cyfanswm pensiwn cronedig ar 31 Mawrth 2018 (bandiau o £5,000) £'000	Lwmp swm yn ymwneud â phensiwn cronedig ar 31 Mawrth 2018 (bandiau o £5,000) £'000	Gwerthoedd Trosglwyddo sy'n Gyferth ag Arian Parod ar 31 Mawrth 2017 £'000	Gwerthoedd Trosglwyddo sy'n Gyferth ag Arian Parod ar 31 Mawrth 2018 £'000	Cynnydd gwirioneddol mewn Gwerth Trosglwyddo sy'n Cyfateb i Arian Parod £'000
Ms M Olsen, Prif Swyddog Gweithredu	0-2.5	5.0-7.5	35-40	110-115	672	748	76
Mr R Favager, Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid	(7.5-10.0) (nodyn 4)	(27.5-30.0)	50-55	135-140	1,040	940	(99)
Mr G Lang, Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth	(nodyn 2)	--	--	--	--	--	--
Mr J M Jones Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithlu a Datblygiad Sefydliadol (hyd at 19 Tachwedd 2017) Cyfarwyddwr Archwiliadau Allanol (o 20 Tachwedd 2017)	(nodyn 2)	--	--	--	--	--	--

	Cynnydd Gwirioneddol mewn Pensiwn Cronedig (bandiau o £2,500) £'000	Cynnydd gwirioneddol mewn lwmp swm (bandiau o £2,500) £'000	Cyfanswm pensiwn cronedig ar 31 Mawrth 2018 (bandiau o £5,000) £'000	Lwmp swm yn ymwneud â phensiwn cronedig ar 31 Mawrth 2018 (bandiau o £5,000) £'000	Gwerthoedd Trosglwyddo sy'n Gyferth ag Arian Parod ar 31 Mawrth 2017 £'000	Gwerthoedd Trosglwyddo sy'n Gyferth ag Arian Parod ar 31 Mawrth 2018 £'000	Cynnydd gwirioneddol mewn Gwerth Trosglwyddo sy'n Cyfateb i Arian Parod £'000
Mr R Jones Cyfarwyddwr Gweithredol Dros Dro Gweithlu a Datblygiad Sefydliadol (o 20 Tachwedd 2017)	(nodyn 5)	--	--	--	--	--	--
Mr C Wright Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol	(nodyn 2)	--	--	--	--	--	--
Mrs G Lewis-Parry Ysgrifennydd y Bwrdd (hyd at 5 Tachwedd 2017 ac o 1 Chwefror 2018) Rheolwr Dros Dro Prosiect, Iechyd Meddwl (o 6 Tachwedd 2017 hyd at 31 Ionawr 2018)	2.5-5.0	7.5-10.0	35-40	105-110	683	779	96

	Cynnydd Gwirioneddol mewn Pensiwn Cronedig (bandiau o £2,500) £'000	Cynnydd gwirioneddol mewn lwmp swm (bandiau o £2,500) £'000	Cyfanswm pensiwn cronedig ar 31 Mawrth 2018 (bandiau o £5,000) £'000	Lwmp swm yn ymwneud â phensiwn cronedig ar 31 Mawrth 2018 (bandiau o £5,000) £'000	Gwerthoedd Trosglwyddo sy'n Gyferth ag Arian Parod ar 31 Mawrth 2017 £'000	Gwerthoedd Trosglwyddo sy'n Gyferth ag Arian Parod ar 31 Mawrth 2018 £'000	Cynnydd gwirioneddol mewn Gwerth Trosglwyddo sy'n Cyfateb i Arian Parod £'000
Mrs D Sharp, Ysgrifennydd y Bwrdd Dros Dro (o 6 Tachwedd 2017) hyd at 31 Ionawr 2018)	(nodyn 6)	--	--	--	--	--	--

Nodiadau

1. Optiodd Mr Doherty allan o Gynllun Pensiwn y GIG ar 1 Tachwedd 2017.
2. Dewisodd y gweithwyr hyn i beidio cael sicrwydd gan drefniadau pensiwn y GIG yn y flwyddyn flaenorol, yn ogystal â'r flwyddyn adrodd gyfredol.
3. Dewisodd y gweithwyr hyn i beidio cael sicrwydd gan drefniadau pensiwn y GIG yn y flwyddyn ariannol 2017/18.
4. Optiodd Mr Favager allan o Gynllun Pensiwn y GIG ar 1 Chwefror 2018.
5. Nid yw ffigyrau'r flwyddyn flaenorol ar gael gan y bu i'r gweithiwr hwn ymuno â'r Bwrdd Iechyd yn ystod 2017/18.
6. Gan fod Mrs Sharp yn cynnal swydd arall gyda'r Bwrdd Iechyd yn ystod 2017/18, nid yw'n bosibl cyfrifo elfen o fuddion pensiwn sy'n ymwneud â'i rôl fel Ysgrifennydd y Bwrdd yn unig.

Adroddiad Staff

Adroddir ar nifer cyfartalog y staff cywerth â llawn amser (FTE) a gyflogir gan y Bwrdd Iechyd yn ystod 2017/18 isod. Cyfrifir hyn gan ddefnyddio'r oriau a gontactiwyd a gofnodir ar gofnod staff electronig y Bwrdd Iechyd.

Grŵp Proffesiynol	FTE cyfartalog
Proffesiynol, Gwyddonol a Thechnegol	671
Gwasanaethau Clinigol Ychwanegol	2,967
Gweinyddol a Chlerciddol	2,814
Staff Proffesiynol Iechyd Cysylltiol	862
Ystadau ac Ategol	1,244
Gwyddonwyr Gofal Iechyd	281
Meddygol a Deintyddol	1,233
Nyrsys a Bydwagedd Cofrestredig	4,953
Myfyrwyr	20
Cyfanswm	15,045

Y gwir nifer o staff mewn swydd yn ystod 2017/18 oedd 17,153 a darperir y cyfansoddiad rhyw ar y tabl isod.

Cyfansoddiad Staff	Merched	Dynion	Cyfanswm
Cyfarwyddwr	4	9	13
Rheolwyr (Band 8C ac uwch)	105	75	180
Staff	13,712	3,248	16,960
Cyfanswm	13,821	3,332	17,153

*Er pwrpas yr adroddiad hwn, diffinnir rheolwr fel aelod o staff ar Fand 8c neu uwch (neu lefel cywerth ar gyfer staff anfeddygol), wedi'i leoli mewn gweithrediad corfforedig neu uwch adran weithredol gyda chyfrifoldebau rheolaethol a gwneud penderfyniadau arwyddocaol, sy'n effeithio ar y sefydliad cyfan.

Nodir data absenoldebau salwch ar gyfer 2017/18 isod:

	2016-17	2017-18
Dyddiau a gollwyd (tymor hir)	177,464	189,779
Dyddiau a gollwyd (tymor byr)	77,639	83,051
Cyfanswm y dyddiau a gollwyd	255,103	272,830
Cyfartaledd dyddiau gwaith a gollwyd	11	11
Cyfanswm staff a gyflogir yn y cyfnod (cyfrif pennau)*	16,977	17,987
Cyfanswm staff a gyflogir mewn cyfnod heb unrhyw absenoldeb (cyfrif pennau)	6,453	6,653
Canran staff heb absenoldeb salwch	37.70%	37.35%

*Cyfartaledd dros 12 mis

Mesurir absenoldeb staff gan ddefnyddio dyddiau calendar ar y system Cofnod Staff Electronig, sy'n cynnwys yr holl ddyddiau o ddechrau i ddiwedd cyfnod absenoldeb, gan gynnwys penwythnosau neu ddyddiau lle na fyddai aelod staff fel arfer wedi'i amserlennu i weithio, felly mae'r niferoedd cyfanredol o ddyddiau gwaith a gollwyd yn is.

Canran cyflawn absenoldeb salwch 2017/18 oedd 4.92% (2016/17, 4.81%).

Cydraddoldeb a hawliau dynol

Mae'r Bwrdd Iechyd wedi ymrwymo i hyrwyddo cydraddoldeb cyfleoedd a diogelu hawliau pob unigolyn a'u hyrwyddo i gyflawni gwell canlyniadau i bawb. Mae ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol wedi'i alinio i'n gwerthoedd sefydliadol, strategaeth a'r cynllun gweithredu tair blynedd, ac mae'n ceisio sicrhau bod cydraddoldeb yn cael ei ystyried yn llawn o fewn y sefydliad a'i fod yn dylanwadu ar benderfyniadau ar bob lefel.

Eleni, rydym wedi canolbwyntio ar ymgorffori ystyriaethau cydraddoldeb a hawliau dynol i ddatblygiad strategaeth tymor hir y Bwrdd Iechyd, Byw'n Iach, Aros yn Iach. Tanategir y strategaeth gan Asesiad Effaith Cydraddoldeb cadarn, a hysbyswyd gan dystiolaeth cydraddoldeb ac ymgysylltu gydag unigolion a grwpiau nodweddion a warchodir. Mae ffocws cryf ar gydraddoldeb a hawliau o fewn y Strategaeth. Rydym mewn sefyllfa dda i adeiladu ar ein cynnydd i yrru Dyletswydd Cydraddoldeb Sector Cyhoeddus Cymru ymlaen fel galluogwr allweddol i weithredu'r strategaeth a'r cynllun gweithredu i symud cydraddoldeb ymlaen wrth ddarparu gwasanaeth ac wrth gyflogi.

Rydym wedi parhau i ddatblygu dealltwriaeth sefydliadol ynghylch egwyddorion Asesiadau Effaith Cydraddoldeb (EqIA). Bydd hyn yn sicrhau, cymaint â phosibl, bod ein penderfyniadau a'n strategaethau a'n datblygiad polisi yn cael eu gwneud mewn modd teg, atebol a thryloyw, sy'n ystyried anghenion a hawliau pawb a all gael eu heffeithio ganddynt. Rydym wedi cryfhau ein trefniadau llywodraethu o ran hyn a gweithio gyda'n grŵp craffu allanol i ddarparu cyngor am Asesiadau Effeithiau Cydraddoldeb sy'n ymwneud â chynlluniau a rhaglenni.

Eleni, symudodd y Bwrdd Iechyd 44 lle i fyny i fod yn safle 51 ar Fynegai Cydraddoldeb Gweithle Stonewall, arolwg meincnodi i gyflogwyr o ran LGBT+ a chydraddoldeb. Yn ogystal mae Jack Jackson, ein Arweinydd Tîm Lles Meddyliol a Chwnsela, wedi'i enwi'n Batrwm Ymddwyn Trans y DU y flwyddyn. Mae Jack, aelod o Rwydwaith Celtic Pride y Bwrdd Iechyd, wedi gweithio â'r grŵp i ehangu ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o faterion trans ar draws y sefydliad.

Rydym wedi sicrhau statws Cyflogwr Hyderus o ran Anabledd am ddwy flynedd arall. Crewyd y cynllun hwn i helpu recriwtio a chadw pobl anabl a phobl sydd â chyflyrau iechyd ar sail eu sgiliau a'u talentau. Rydym yn ystyried ceisiadau am swyddi gan unrhyw ymgeisydd sy'n datgan anabledd yn llawn a theg ac yn gwarantu cyfweiliad, cyn belled eu bod yn cwrdd â'r meini prawf hanfodol ar gyfer y swydd. Atgyfnerthir hyn drwy ymagwedd gadarn iawn at hyfforddiant gydraddoldeb a hawliau dynol gorfodol i'r holl staff a hyfforddiant penodol, ychwanegol ar gyfer recriwtio a dewis i'r rhai sy'n gysylltiedig â'r broses recriwtio a dewis.

Mae ein cydymffuriad â'n hyfforddiant Cydraddoldeb a Hawliau Dynol gorfodol wedi cynyddu i 82% eleni. Hyfforddir a chefnogir ein rheolwyr i weithredu Polisi Absenoldeb Salwch Cymru gyfan, sy'n cynnwys canllaw eglur ar weithredu'r Ddeddf Cydraddoldeb 2010, gan gynnwys y 'ddyletswydd i wneud addasiadau rhesymol'. Mae ein canllawiau am Driniaeth Deg o bobl Anabl yn y Gweithle yn nodi hawliau'r unigolion a chyfrifoldebau'r sefydliad i hyrwyddo arferion da wrth gyflogi pobl ag anableddau, gan gynnwys cyflogaeth barhaus staff sydd wedi dod i fod yn anabl yn ystod eu cyflogaeth gan y Bwrdd Iechyd.

Rydym hefyd wedi ymrwymo ein cefnogaeth i ymgyrch 'Gweithio Ymlaen' y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol. Cynlluniwyd y fenter hon i annog cyflogwyr i wneud y gweithle'r lle gorau y gall fod i ferched beichiog a rhieni newydd.

Rydym wedi gweithredu ystod o raglenni gyrfaeodd i gefnogi pobl sydd bellaf i ffwrdd o'r farchnad swyddi, megis unigolion mewn cartrefi lle nad oes neb mewn cyflogaeth, pobl ifanc nad ydynt mewn cyflogaeth neu'n derbyn hyfforddiant, pobl o grwpiau BAME, unigolion sydd ag anableddau dysgu a'r rhai sy'n hawlio lwfans ceiswyr gwaith. Mae'r rhaglen prosiect SEARCH yn esiampl o'n interniaeth ysgol-i-waith llwyddiannus dros ben i fyfyrwyr anabl.

Ymgysylltiadau ac ymgynghoriaethau heb fod ar y gyflogres

Mae'n ofynnol i'r Bwrdd Iechyd ddatgelu gwariant heb fod ar y Gyflogres ac Ymgynghoriaethau. Mae'r tablau isod yn amlinellu manylion y rhwymedigaethau heb fod ar y Gyflogres sydd yn eu lle yn y Bwrdd Iechyd. Dylid nodi bod Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi (HMRC) wedi cyflwyno rheolau newydd o ran cydymffurfio â rheoliadau threthi a ddaeth i rym ar 6 Ebrill 2017. Mae'r newidiadau hyn wedi ehangu cyfrifoldebau'r Bwrdd Iechyd o ran rheoli ei rwymedigaethau heb fod ar y Gyflogres. Oherwydd hyn, bydd y cyflwyniad heb fod ar y Gyflogres yn newid yn arwyddocaol wrth fynd ymlaen, oherwydd bydd y rhan fwyaf o rwymedigaethau'n destun i drethu ac YG o'r ffynhonnell.

Mae'r Bwrdd Iechyd wedi ymgymryd ag asesiadau IR35 ar gyfer yr holl rwymedigaethau heb fod ar y gyflogres.

Nifer yr ymgysylltiadau presennol, am fwy na £245 y diwrnod ac am gyfnodau o dros chwe mis, fel ar 31 Mawrth 2018	207
<i>O hyn...</i>	
Y nifer sydd wedi bodoli am lai na blwyddyn ar amser adrodd	207*
Y nifer sydd wedi bodoli am rhwng blwyddyn a dwy flynedd ar amser adrodd	0
Y nifer sydd wedi bodoli am rhwng dwy a thair blynedd ar amser adrodd	0
Y nifer sydd wedi bodoli am rhwng tair a phedair blynedd ar amser adrodd	0
Y nifer sydd wedi bodoli am rhwng pedair blynedd a mwy ar amser adrodd	0

* Mae'r ffigur hwn yn cynnwys 96 rhwymedigaeth newydd ar gyfer 2017/18 yn ymwneud â staff meddygol sy'n rwymedig drwy drefniant Gwasanaeth a Reolir y Bwrdd Iechyd.

Nifer y rhwymedigaethau newydd heb fod ar y gyflogres am fwy na £245 y dydd a fydd yn para am fwy na chwe mis, neu sydd wedi cyrraedd chwe mis o hyd rhwng 1 Ebrill 2017 a 31 Mawrth 2018.	207
<i>O hyn...</i>	
Nifer a aseswyd a gynhwysir dan IR35	199
Nifer a aseswyd na gynhwysir dan IR35	8
Nifer sy'n uniongyrchol rwymedig (drwy PSC dan gytundeb i'r adran) ac ar gyflogres yr adran	0
Nifer y rhwymedigaethau a ailaseswyd ar gyfer pwrpasau cysondeb/sicrwydd yn ystod y flwyddyn	26
Nifer y rhwymedigaethau a welwyd newid yn y statws IR 35 yn dilyn yr adolygiad cysondeb	0

Nifer y rhwymedigaethau heb fod ar y gyflogres o Aelodau Bwrdd a/neu Uwch Swyddogion gyda chyfrifoldeb ariannol arwyddocaol rhwng 1 Ebrill 2017 a 31 Mawrth 2018.	0
(Nifer yr unigolion a ystyrir yn "Aelodau Bwrdd a/neu'n uwch swyddogion gyda chyfrifoldeb ariannol arwyddocaol", yn ystod y flwyddyn ariannol, gan gynnwys rhwymedigaethau heb fod ar y gyflogres ac ar y gyflogres)	28*

*Yr Aelodau Bwrdd ac Uwch Swyddogion a ystyrir i fod yn Uwch Reolwyr yw'r unigolyn lle mae manylion eu cyflogau yn cael eu datgelu ar dudalennau 58 - 64 yr adroddiad hwn
Yn ystod 2017/18 cynhwyswyd 28 unigolyn o fewn y datgeliadau Uwch Reolwyr.

Yn ystod y flwyddyn, gwariodd y Bwrdd Iechyd £2.003m am wasanaethau ymgynghorol allanol.

Mae'n ofynnol i'r Bwrdd Iechyd greu a chyhoeddi Adroddiad Atebolrwydd, a rhagnodir ei gynnwys gan Lywodraeth Cymru.

Cysondeb gwariant

Mae Trysorlys EM yn diffinio cysondeb fel gofyniad ar gyfer pob eitem o wariant i'w thrin yn unol â deddfwriaeth sy'n eu hawdurdodi, unrhyw awdurdodau priodol a ddirprwywyd a rheolau Cyfrifo'r Llywodraeth.

Grymusir y Bwrdd Iechyd i achosi gwariant gan Ddeddf Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006 ac mae'n derbyn dyraniad ffynhonnell refeniw a chyfalaf gan Lywodraeth Cymru.

Mae proses gosod cyllideb y Bwrdd Iechyd yn anelu at sicrhau bod adnoddau'n cael eu dyrannu ar draws y sefydliad ar gyfer pwrpasau cyfreithlon. Mae'r Bwrdd Iechyd wedi dirprwyo trefniadau gyda deilwyr cyllideb y mae'n rhaid iddynt weithredu yn unol â'u Trefniadau Atebolrwydd a Chyfarwyddiadau Ariannol Sefydlog (SFI) y Bwrdd Iechyd.

Mae trefniadau yn eu lle i fonitro cydymffurfiaid gyda'r SFI ac adroddir y rhain i bob Pwyllgor Archwilio drwy'r Adroddiad Cydymffurfio. Yn ogystal â rhaglen Archwilio Fewnol gynhwysfawr, mae gan y Bwrdd Iechyd Dîm Gwrth Dwyll Lleol.

Mae'r Bwrdd Iechyd yn cydymffurfio gyda safonau adrodd cydnabyddedig i'r graddau eu bod yn berthnasol i'r Sector Cyhoeddus a chynhyrchir y cyfrifon yn unol â'r llawlyfr ar gyfer cyfrifon a gynhyrchir gan Lywodraeth Cymru. Cyflwynir dychweliadau monitro ariannol misol i Lywodraeth Cymru gydag esboniadau am yr amrywiaethau.

Mae gan y Bwrdd Iechyd ddiffyg o £38.8m yn erbyn ei Gyfyngiad Adnoddau Refeniw am y flwyddyn. Nid yw'r Bwrdd Iechyd wedi cwrdd â'i darged statudol i gyflawni sefyllfa o adennill costau dros y cyfnod o dair blynedd, 1 Ebrill 2015 - 31 Mawrth 2018 ac mae wedi cofnodi diffyg cronus o £88.1m.

Ni chodwyd unrhyw broblemau pellach yn ystod 2017/18 i effeithio ar gysondeb gwariant.

Ffioedd a chostau

Ni chodir ffioedd a chostau fel mater o drefn ar gleifion y GIG, oni bai y caniateir i'r Bwrdd Iechyd i godi tâl dan y ddeddfwriaeth. Mae esiamplau'n cynnwys gwaith deintyddol a mynediad at gofnodion meddygol. Cadarnheir hyd y gwyddom, bod y Bwrdd Iechyd yn cydymffurfio â chyfarwyddbau Llywodraeth Cymru o ran cyfraddau taliadau.

Rhwymedigaethau mân gynlluniau wrth gefn

Mae'n ofynnol i'r Bwrdd Iechyd roi cyfrif am bob mân gynlluniau wrth gefn, yn unol â Safonau Cyfrifo Rhyngwladol 37 (IAS37). Mae'r rhain wedi'u datgelu'n llawn yn Nodyn 18 y Datganiad Cyfrifon.

Byddai mân gynlluniau wrth gefn eraill na gyfrifir o fewn IAS37 yn cynnwys llythyrau cysuro a gwarantau trydydd parti a roddir gan reolwyr. Hyd y gwyddom, nid oes gan y Bwrdd Iechyd rwymedigaethau fel hyn sydd angen eu datgelu.

Tystysgrif yr Archwilydd Cyffredinol i Gynulliad Cenedlaethol Cymru

Adroddiad ar archwiliad y datganiadau ariannol

Barn ar Ddatganiadau Ariannol

Rwy'n ardystio fy mod wedi archwilio datganiadau ariannol Bwrdd Iechyd Lleol Prifysgol Betsi Cadwaladr ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018 dan Adran 61 Deddf Archwiliad Cyhoeddus (Cymru) 2004. Mae'r rhain yn cynnwys Datganiad am Wariant Net Cynhwysfawr, Datganiad o Sefyllfa Ariannol, Datganiad Llif Arian a Datganiad Newidiadau mewn Ecwiti Talwyr Trethi a nodiadau cysylltiol, gan gynnwys crynodeb o bolisiâu cyfrifo arwyddocaol. Mae'r fframwaith adrodd ariannol a ddefnyddiwyd i'w paratoi yn gyfreithiol gymwys a Llawlyfr Adrodd Ariannol Trysorlys EM, yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi barn wir a theg o sefyllfa Bwrdd Iechyd Lleol Prifysgol Betsi Cadwaladr ar 31 Mawrth 2018 a'i gostau gweithredu net am y flwyddyn a ddaeth i ben; ac
- maen nhw wedi cael eu paratoi'n gywir yn unol â Deddf Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006 a'r cyfarwyddiadau a wnaed dan hyn gan Weinidogion Cymru.

Sail i'r farn

Ymgymerais â fy archwiliad yn unol â chyfraith berthnasol a Safonau Rhyngwladol yn ymwneud ag Archwilio yn y DU (ISA (DU)). Disgrifir fy nghyfrifoldebau dan y safonau hyn ymhellach yng nghyfrifoldebau'r archwilwyr ar gyfer archwilio adran datganiadau ariannol fy adroddiad. Rwy'n annibynol i Fwrdd Iechyd Lleol Prifysgol Betsi Cadwaladr, yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i fy archwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safonau Moesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Rwy'n credu bod y dystiolaeth archwilio rwyf wedi'i sicrhau yn ddigonol a phriodol i ddarparu sail i fy marn.

Casgliadau yn ymwneud â busnes hyfyw

Nid oes gen i ddim i'w adrodd o ran y materion canlynol o ran bod yr ISA (DU) yn gofyn i mi adrodd i chi pe byddai:

- sail busnes hyfyw o gyfrifo wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn amhriodol; neu
- Nid yw'r prif weithredwr wedi datgelu unrhyw ansicrwydd materol y nodwyd yn y datganiadau ariannol a all greu ansicrwydd arwyddocaol ynghylch gallu Bwrdd Iechyd Lleol Prifysgol Betsi Cadwaladr i barhau i fabwysiadu'r sail busnes hyfyw o gyfrifo am gyfnod o leiaf 12 mis o'r dyddiad pan mae'r datganiadau ariannol yn cael eu hawdurdodi i'w cyflwyno.

Gwybodaeth arall

Mae'r Prif Weithredwr yn gyfrifol am yr wybodaeth arall yn yr adroddiad a chyfrifon blynyddol. Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth a gynhwysir yn yr adroddiad blynyddol heblaw am y datganiadau ariannol a fy adroddiad archwilydd am hynny. Nid yw fy marn am y datganiadau ariannol yn cynnwys yr wybodaeth arall, a, heblaw hyd y nodir yn amlwg yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw ffurf o sicrwydd i'r casgliad am hynny.

Fy nghyfrifoldeb i yw darllen yr wybodaeth arall mewn perthynas â fy archwiliad o'r datganiadau ariannol, i nodi anghysondebau materol gyda'r datganiadau ariannol a archwiliwyd ac i nodi unrhyw wybodaeth mae'n debyg sy'n faterol anghywir, yn seiliedig, neu'n anghyson yn faterol gyda'r wybodaeth a gasglwyd gen i wrth ymgymryd â'r archwiliad. Os byddaf yn dod yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau materol tebygol neu anghysonderau, byddaf yn eu hystyried yn fy adroddiad.

Sail ar gyfer Barn Gymwys am Gysondeb

Mae Bwrdd Iechyd Lleol Prifysgol Betsi Cadwaladr wedi torri ei derfyn adnoddau drwy wario £88.147 miliwn dros y £4,163 miliwn a awdurdodwyd iddo wario dros gyfnod o dair blynedd 2015-16 hyd 2017-18. Mae'r gwariant hwn yn cynnwys gwariant afreolaidd. Gellir gweld manylion pellach yn fy adroddiad ar dudalen 77.

Barn Gymwys am Gysondeb

Yn fy marn i, heblaw am y gwariant afreolaidd o £88.147 miliwn a esboniwyd yn y paragraff uchod, ym mhob agwedd faterol, mae'r gwariant a'r incwm wedi cael ei ddefnyddio ar gyfer y pwrpas a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac mae'r trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Adroddiad ar ofynion eraill

Barn am faterion eraill

Yn fy marn i, mae rhan taliadau'r adroddiad i'w archwilio wedi cael eu paratoi'n gywir yn unol â Deddf Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006 a'r cyfarwyddiadau a wnaed dan hyn gan Weinidogion Cymru.

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a ymgwymerwyd wrth wneud fy archwiliad:

- Mae'r wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu ar gyfer y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau ariannol yn cael paratoi yn gyson gyda'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu wedi'i baratoi yn unol â chanllaw'r Gweinidogion Cymreig.
- Mae'r holl wybodaeth yn y Rhagair a'r Adroddiad Atebolrwydd ar gyfer y flwyddyn ariannol, y mae datganiadau ariannol yn cael eu paratoi yn gyson gyda'r datganiadau ariannol ac mae'r Rhagair a'r Adroddiad Atebolrwydd wedi'u paratoi yn unol â chanllawiau'r Gweinidogion Cymreig.

Materion rwy'n eu hadrodd yn ôl eithriad

Yn sgil yr wybodaeth a dealltwriaeth am Fwrdd Iechyd Lleol Prifysgol Betsi Cadwaladr a'i amgylchedd a sicrhawyd wrth ymgymryd â'r archwiliad, nid wyf wedi nodi camddatganiadau materol yn y Rhagair a'r Adroddiad Atebolrwydd na'r Datganiad Llywodraethu.

Nid oes gen i ddim i'w adrodd o ran y materion canlynol, ond byddwn yn adrodd i chi, os, yn fy marn i:

- nid yw'r cofnodion cyfrifo wedi cael eu cadw'n gywir;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn cytuno â'r cofnodion cyfrifo a'r dychweliadau;
- ni ddatgelwyd gwybodaeth a nodwyd gan Drysorlys EM neu Weinidogion Cymru ynghylch tâl neu drafodion eraill; neu
- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth a'r esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r Cyfarwyddwyr a'r Prif Weithredwr am y datganiadau ariannol

Fel yr esboniwyd yn llawnach yn Natganiadau Cyfrifoldebau'r Cyfarwyddwyr a'r Prif Weithredwr, mae'r Cyfarwyddwyr a'r Prif Weithredwr yn gyfrifol am baratoi datganiadau ariannol sy'n rhoi barn wir a theg ac am reolaeth fewnol y mae'r Cyfarwyddwyr a'r Prif Weithredwr yn ei benderfynu sy'n angenrheidiol i alluogi paratoi datganiadau ariannol sy'n rhydd o gamddatganiadau materol, boed oherwydd twyll neu gamgymeriad.

Wrth baratoi'r datganiadau ariannol, mae'r Cyfarwyddwr a'r Prif weithredwr yn gyfrifol am asesu gallu Bwrdd Iechyd Lleol Prifysgol Betsi Cadwaladr i barhau fel busnes hyfyw, gan ddatgelu fel sy'n briodol, materion sy'n ymwneud â busnes hyfyw, a defnyddio sail busnes hyfyw cyfrifo oni bai y penderfynir yn amhriodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw derbyn sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol ar y cyfryw yn rhydd o gamddatganiadau materol, boed oherwydd twyll neu gamgymeriad, ac i gyhoeddi adroddiad archwilydd sy'n cynnwys fy marn i. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n warant bod archwiliad a ymgwymerwyd yn unol â ISA (DU) bob amser yn darganfod camddatganiadau materol, os ydynt yn bodoli. Gall camddatganiadau godi o dwyll neu gamgymeriad, ac fe'u hystyrir yn faterol, os ydynt, yn unigol neu ar y cyd, gallent ddisgwyl dylanwadu'n rhesymol ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr, yn sgil y datganiadau ariannol hyn.

Gellir gweld disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd dros archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn ffurfio rhan o fy adroddiad archwilydd.

Cyfrifoldebau dros gysondeb

Mae'r Prif Weithredwr yn gyfrifol am sicrhau cysondeb trafodion ariannol.

Mae'n rhaid i mi dderbyn digon o dystiolaeth i roi sicrwydd rhesymol bod y gwariant a'r incwm wedi'i ddefnyddio i'r pwrpas a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru a bod y trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru
12 Mehefin 2018

24 Cathedral Road
Caerdydd
CF11 9LJ

Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i Gynulliad Cenedlaethol Cymru

Cyflwyniad

Mae'n ofynnol i Fyrddau Iechyd Lleol (BILI) gwrdd â dwy ddyletswydd ariannol statudol - gelwir y rhain yn ddyletswyddau ariannol cyntaf ac ail.

Methodd Bwrdd Iechyd Lleol Prifysgol Betsi Cadwaladr i gwrdd â'r ddyletswydd ariannol gyntaf a'r ail ar gyfer 2017-18, felly rwyf wedi penderfynu cyflwyno adroddiad naratif i esbonio'r sefyllfa.

Methiant y ddyletswydd ariannol gyntaf

Mae'r **ddyletswydd ariannol gyntaf** yn rhoi hyblygrwydd ychwanegol i'r BILlau drwy eu galluogi i fantoli eu hincwm gyda'u gwariant dros gyfnod treiglol o dair blynedd. Yr ail gyfnod tair blynedd dan y ddyletswydd hon yw 2015-16 hyd 2017-18, felly fe'i mesurwyd eleni am yr eildro.

Fel y dangosir yn Nodyn 2.1 i'r Datganiadau Ariannol, ni wnaeth y BILI reoli ei wariant refeniw o fewn ei ddyranniad adnodd dros y cyfnod tair blynedd hwn, gan fynd dros ei gyfyngiad adnoddau refeniw cronus o £4,163 miliwn o £88.147 miliwn. Felly, ni wnaeth y BILI gwrdd â'i ddyletswydd ariannol gyntaf.

Os nad yw BILI yn mantoli ei lyfrau dros gyfnod treiglol o dair blynedd, mae unrhyw wariant dros y dyraniad adnodd (h.y. cyfyngiad gwariant) am y tair blynedd dros awdurdod y BILI i wario, felly mae'n 'afreolaidd'. Dan amgylchiadau fel hyn, mae'n rhaid i mi ymgymhwyso fy 'marn cysondeb' waeth beth fo gwerth y tros-wariant.

Methiant yr ail ddyletswydd ariannol

Mae'r ail ddyletswydd ariannol yn rhoi rheidrwydd ar y BILI i baratoi cynllun tymor canolig integredig tair blynedd dreiglol a gymeradwyir gan Weinidogion Cymru. Mae'r ddyletswydd hon yn sail hanfodol i ddarparu gwasanaethau iechyd cynaliadwy o ansawdd. Ystyrir bod BILI wedi cwrdd â'r ddyletswydd hon ar gyfer 2017-18 os yw wedi cyflwyno cynllun 2017-18 hyd 2019-20 a gymeradwywyd gan ei Fwrdd i Weinidogion Cymru a wnaeth ei gymeradwyo erbyn 30 Mehefin 2017.

Fel y dangosir yn Nodyn 2.3 i'r Datganiadau Ariannol, ni wnaeth y BILI gwrdd â'i ail ddyletswydd ariannol i fod â chynllun tair blynedd cyfnod canolig integredig yn ei le am y cyfnod 2017-18 hyd 2019-20.

Yn dilyn gosod y BILI dan Fesurau arbennig ym mis Hydref 2015, nid oedd y BILI mewn sefyllfa i gyflwyno cynllun tair blynedd cyfnod canolig integredig ar gyfer 2017-20. Yn lle hyn, mae'r BILI wedi gweithredu, mewn cytundeb â Llywodraeth Cymru, dan drefniadau cynllunio blynyddol. Cymeradwywyd Cynllun Gweithredu Blynyddol y BILI, a nodwyd diffyg blynyddol a gynlluniwyd o £26 miliwn, gan ei Fwrdd ym Mai 2017. Fodd bynnag, roedd diffyg y BILI ar gyfer 2017-18 yn y pen draw yn £38.8 miliwn.

Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru
12 Mehefin 2018

Gadawyd y dudalen hon yn wag yn fwriadol

Rhagair

Mae'r cyfrifon hyn wedi cael eu paratoi gan y Bwrdd Iechyd Lleol dan atodlen 9 adran 178 Para 3(1) o. Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006 (c.42) ar y ffurf y mae Gweinidogion Cymru wedi gofyn amdano, gyda chymeradwyaeth Trysorlys ei Mawrhydi.

Cefndir statudol

Sefydlwyd Bwrdd Iechyd Lleol Prifysgol Betsi Cadwaladr ar 1 Hydref 2009 yn dilyn gweithredu Rhaglen Genedlaethol Diwygio Cymru'n Un ar gyfer y GIG yng Nghymru.

Rheoli Perfformiad a Chanlyniadau Ariannol

Mae'n rhaid i Fyrddau Iechyd Lleol yng Nghymru gydymffurfio'n llawn â Llawlyfr Adrodd Ariannol y Trysorlys i'r graddau sy'n berthnasol iddynt. O ganlyniad, y Prif Ddatganiad o incwm a gwariant o fewn y flwyddyn yw'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr, sy'n dangos y gost gweithredu net a achoswyd gan y Bwrdd Iechyd Lleol sy'n cael ei ariannu gan Lywodraeth Cymru. Mae'r cyllid yn cael ei ddyrannu wrth ei dderbyn yn uniongyrchol i'r Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad yn y Datganiad Safle Ariannol.

Dan Ddeddf Cyllid Gwasanaethau Iechyd Gwladol (Cymru) 2014 mae'r gofynion i gyflawni'r balans yn erbyn Cyfyngiadau Adnoddau wedi cael ei amnewid gyda dyletswydd i sicrhau, mewn cyfnod treigl 3 blynedd nad yw cyfanswm ei wariant ,yn fwy na chyfanswm ei gyfyngiadau cymeradwy.

Daeth y Ddeddf i rym o 1 Ebrill 2014, ac o dan y Ddeddf cynhaliwyd yr asesiad cyntaf o'r ddyletswydd ariannol treigl 3 blynedd ddiwedd 2016-17.

Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr ar gyfer y flwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2018

	Nodyn	2017-18 £'000	2016-17 £'000
Gwariant ar Wasanaethau Gofal Iechyd Cychwynnol	3.1	302,415	300,272
Gwariant ar ofal iechyd gan ddarparwyr eraill	3.2	347,633	323,673
Gwariant ar Wasanaethau Ysbyty a Gwasanaethau Iechyd Cymuned	3.3	968,811	915,124
		1,618,859	1,539,069
Wedi tynnu: Incwm Amrywiol	4	(126,644)	(131,027)
Costau gweithredu BILI cyn llog ac enillion a cholledion eraill		1,492,215	1,408,042
Refeniw Buddsoddi	5	0	0
(Enillion) / Colledion Eraill	6	26	(370)
Costau cyllid	7	50	104
Costau gweithredu net ar gyfer y flwyddyn ariannol		1,492,291	1,407,776

Gweler Nodyn 2 ar dudalennau 20A i 21A am fanylion perfformiad yn erbyn dyraniadau Refeniw a Chyfalaf.

Mae'r nodiadau ar dudalennau 7A i 64A yn rhan o'r cyfrifon hyn.

Gwariant Net Cynhwysfawr Eraill

	2017-18 £'000	2016-17 £'000
Enillion / (colledion) net ar ailbrisiadau adeiladau, peiriannau ac offer	74,908	2,426
Enillion / (colledion) net ar ailbrisiadau asedau anghyffwrddadwy	0	0
Enillion / (colledion) net ar ailbrisiadau asedau ariannol ar werth	0	0
(Enillion) / colledion ar gronfeydd eraill wrth gefn	0	0
Gostyngiadau a childroadau	(8,290)	(33)
Rhyddhau Cronfeydd wrth Gefn i Ddatganiad Gwariant Net Cynhwysfawr	0	0
Gwariant net cynhwysfawr eraill ar gyfer y flwyddyn	66,618	2,393
Cyfanswm gwariant net cynhwysfawr ar gyfer y flwyddyn	1,425,673	1,405,383

Datganiad o Sefyllfa Ariannol ar 31 Mawrth 2018

		31 Mawrth 2018 £'000	31 Mawrth 2017 £'000
	Nodyn		
Asedau anghyfredol			
Adeiladau, peiriannau ac offer	11	629,584	563,560
Asedau anghyffwrddadwy	12	758	1,238
Masnach ac eitemau derbyniadwy	15	62,875	72,623
Asedau ariannol eraill	16	0	0
Cyfanswm asedau anghyfredol		693,217	637,421
Asedau cyfredol			
Rhestr eiddo	14	15,190	16,398
Masnach ac eitemau derbyniadwy eraill	15	54,623	48,250
Asedau ariannol eraill	16	167	0
Arian parod a symiau sy'n cyfateb i arian parod	17	2,104	3,510
		72,084	68,158
Asedau anghyfredol a ddosberthir fel "Cedwir i'w Werthu"	11	667	0
Cyfanswm asedau cyfredol		72,751	68,158
Cyfanswm asedau		765,968	705,579
Rhwymedigaethau cyfredol			
Masnach a symiau taladwy eraill	18	(142,346)	(145,691)
Rhwymedigaethau ariannol cyfredol	19	0	0
Darpariaethau	20	(33,115)	(26,366)
Cyfanswm rhwymedigaethau cyfredol		(175,461)	(172,057)
Asedau/ (rhwymedigaethau) cyfredol net		(102,710)	(103,899)
Rhwymedigaethau anghyfredol			
Masnach a symiau taladwy eraill	18	(1,067)	(1,119)
Rhwymedigaethau ariannol eraill	19	0	0
Darpariaethau	20	(64,030)	(74,125)
Cyfanswm rhwymedigaethau anghyfredol		(65,097)	(75,244)
Cyfanswm asedau a ddefnyddir		525,410	458,278
Ariannwyd gan :			
Ecwiti Trethdalwyr			
Cronfa Gyffredinol		393,676	388,140
Cronfa wrth gefn ailbrisio		131,734	70,138
Cyfanswm ecwiti trethdalwyr		525,410	458,278

Cymeradwywyd y datganiadau ariannol ar dudalennau 2A i 6A gan y Bwrdd ar 31 Mai 2018, ac fe'i arwyddwyd ar ei ran gan:

Prif Weithredwr:

Date: 31 Mai 2018

Mae'r nodiadau ar dudalennau 7A i 64A yn rhan o'r cyfrifon hyn.

**Datganiad o Newidiadau yn Ecwiti y Trethdalwyr
ar gyfer y flwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2018**

	Cronfa Gyffredinol £000s	Cronfa wrth gefn Ailbrisio £000s	Cyfanswm Cronfeydd wrth Gefn £000s
Newidiadau yn ecwiti trethdalwyr ar gyfer 2017-18			
Balans ar 1 Ebrill 2017	388,140	70,138	458,278
Costau gweithredu net ar gyfer y flwyddyn	(1,492,291)		(1,492,291)
Enillion/(colledion) net ar ailbrisio eiddo, peiriannau ac offer	0	74,908	74,908
Enillion/(colledion) net ar ailbrisio asedau anghyffwrddadwy	0	0	0
Enillion/(colledion) net ar ailbrisio asedau ariannol	0	0	0
Enillion/(colledion) net ar ailbrisio asedau a gedwir i'w gwerthu	0	0	0
Gostyngiadau a childroadau	0	(8,290)	(8,290)
Symudiadau mewn cronfeydd eraill wrth gefn	0	0	0
Trosglwyddiadau rhwng cronfeydd wrth gefn	5,022	(5,022)	0
Rhyddhau cronfeydd wrth gefn i SoCNE	0	0	0
Trosglwyddiadau i/o Fyrddau Iechyd Lleol	0	0	0
Cyfanswm incwm a chostau cydnabyddedig ar gyfer 2017-18	(1,487,269)	61,596	(1,425,673)
Cyllid Net Llywodraeth Cymru	1,492,805		1,492,805
Balans ar 31 Mawrth 2018	393,676	131,734	525,410

Mae'r nodiadau ar dudalennau 7A i 64A yn rhan o'r cyfrifon hyn.

Mae trosglwyddiadau rhwng cronfeydd wrth gefn yn cynrychioli'r balans a gedwir yn y gronfa wrth gefn ailbrisio ar gyfer bob ased anghyfredol y cafwyd gwared arnynt yn ystod 2017-18.

**Datganiad ar gyfer Newidiadau yn Ecwiti Trethdalwyr
ar gyfer y flwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2017**

	Cronfa Gyffredinol £000s	Cronfa wrth gefn Ailbrisio £000s	Cyfanswm Cronfeydd wrth Gefn £000s
Newidiadau yn ecwiti trethdalwyr ar gyfer 2016-17			
Balans ar 1 Ebrill 2016	367,579	68,339	435,918
Cost gweithredu net ar gyfer y flwyddyn	(1,407,776)		(1,407,776)
Enillion/(colledion) net wrth ailbrisio adeiladau, peiriannau ac offer	0	2,426	2,426
Enillion/(colledion) net wrth ailbrisio asedau anghyffwrddadwy	0	0	0
Enillion/(colledion) net wrth ailbrisio asedau ariannol	0	0	0
Enillion/(colledion) net wrth ailbrisio asedau a gedwir i'w gwerthu	0	0	0
Gostyngiadau a childroadau	0	(33)	(33)
Symudiadau mewn cronfeydd wrth gefn eraill	0	0	0
Trosglwyddiadau rhwng cronfeydd wrth gefn	594	(594)	0
Rhyddhau cronfeydd wrth gefn i SoCNE	0	0	0
Trosglwyddiadau i/o BIL	0	0	0
Cyfanswm incwm a chostau cydnabyddedig ar gyfer 2016-17	(1,407,182)	1,799	(1,405,383)
Cyllid net Llywodraeth Cymru	1,427,743		1,427,743
Balans ar 31 Mawrth 2017	388,140	70,138	458,278

Mae'r nodiadau ar dudalennau 7A i 64A yn rhan o'r cyfrifon hyn.

Datganiad o Lifau Arian ar gyfer y flwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2018

	2017-18 £'000	2016-17 £'000
Llifau Arian o weithgareddau gweithredu		
Cost gweithredu net ar gyfer y flwyddyn ariannol	(1,492,291)	(1,407,776)
Symudiadau mewn Cyfalaf Gweithio	27 1,053	(11,748)
Addasiadau llif arian eraill	28 88,792	58,458
Darpariaethau a ddefnyddir	20 (18,309)	(11,190)
All-lif arian net o weithgareddau gweithredu	(1,420,755)	(1,372,256)
Llifau Arian o weithgareddau buddsoddi		
Prynu eiddo, peiriannau ac offer	(74,706)	(60,164)
Elw o gael gwared ar eiddo, peiriannau ac offer	527	917
Prynu asedau anghyffwrddadwy	(19)	(181)
Elw o gael gwared ar asedau anghyffwrddadwy	0	0
Taliadau ar gyfer asedau ariannol eraill	(167)	0
Elw o gael gwared ar asedau ariannol eraill	0	0
Taliadau ar gyfer asedau ariannol eraill	0	0
Elw o gael gwared ar asedau eraill	0	0
Mewnlif/(all-lif) arian parod net o weithgareddau buddsoddi	(74,365)	(59,428)
Mewnlif/(all-lif) arian parod net cyn cyllido	(1,495,120)	(1,431,684)
Llifau arian o weithgareddau cyllido		
Cyllid gan Lywodraeth Cymru (yn cynnwys cyfalaf)	1,492,805	1,427,743
Derbynebaw cyfalaf a ildwyd	0	0
Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd	909	5,389
Elfen gyfalaf taliadau o ran prydlesau cyllid ac ar -SoFP	0	0
Arian a drosglwyddwyd (i)/ gan gyrrff GIG eraill	0	0
Cyllid net	1,493,714	1,433,132
Cynnydd/(gostyngiad) net mewn arian parod a symiau sy'n gyfwerth ag arian parod	(1,406)	1,448
Arian parod a symiau sy'n gyfwerth ag arian parod (a gorddrafftiau banc) ar 1 Ebrill 2017	3,510	2,062
Arian parod a symiau sy'n gyfwerth ag arian parod (a gorddrafftiau banc) ar 31 Mawrth 2018	2,104	3,510

Mae'r nodiadau ar dudalennau 7A i 64A yn rhan o'r cyfrifon hyn.

1. Polisiâu cyfrifyddu

1. Polisiâu cyfrifyddu

Mae Ysgrifennydd y Cabinet dros Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol wedi gofyn i'r datganiadau ariannol y Byrddau Iechyd Lleol yng Nghymru fodloni gofynion cyfrifyddu'r Llawlyfr Cyfrifon GIG Cymru. O ganlyniad, mae'r datganiadau ariannol canlynol wedi cael eu paratoi yn unol â Llawlyfr Cyfrifon 2017-18. Mae'r polisiâu cyfrifyddu yn y llawlyfr hwnnw yn dilyn y fersiwn Undeb Ewropeaidd o'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol i'r graddau eu bod yn ystyrlon ac yn briodol i'r GIG, fel y penderfynir gan Drysorlys ei Mawrhydi, sy'n cael eu cynghori gan y Bwrdd Cynghori Adrodd Ariannol. Ble mae'r Llawlyfr Cyfrifon y BILI yn caniatáu dewis o bolisiâu cyfrifyddu, mae'r polisi cyfrifyddu a deimlir i fod fwyaf perthnasol i'r amgylchiadau penodol y BILI at ddiben rhoi safbwynt cywir a theg yn cael ei ddewis. Disgrifir y polisiâu penodol a fabwysiadir gan y BILI isod. Mae'r polisiâu hyn wedi cael eu defnyddio wrth ddelio ag eitemau a ystyrir yn ddeunyddiau o ran y cyfrifon.

1.1 Confensiwn cyfrifyddu

Mae'r cyfrifon hyn wedi eu paratoi dan gonfensiwn costau hanesyddol wedi'u haddasu i ystyried ailbrizio eiddo, peiriannau ac offer, asedau anghyffwrddadwy a rhestrau eiddo.

1.2 Caffaeliadau a gweithrediadau a derfynwyd

Ystyrir bod gweithgareddau yn 'gaffaeledig' dim ond os ydynt yn cael eu cymryd o du allan i'r sector cyhoeddus. Ystyrir bod gweithgareddau 'wedi'u terfynu' os ydynt yn darfod yn llwyr. Nid ydynt yn cael eu hystyried 'wedi'u terfynu' os ydynt yn trosglwyddo o un corff cyhoeddus i un arall.

1.3 Incwm a chyllid

Y brif ffynhonnell gyllido ar gyfer y Bwrdd Iechyd Lleol yw dyraniad gan Lywodraeth Cymru (Cyllid Llywodraeth Cymru) o fewn cyfyngiad arian cymeradwy, sy'n cael ei roi i Gronfa Gyffredinol y Bwrdd Iechyd Lleol. Mae cyllid Llywodraeth Cymru yn cael ei gydnabod yn y cyfnod ariannol y mae'r arian yn cael ei dderbyn.

Mae cyllid annewisol y tu allan i'r Terfyn Adnoddau Refeniw yn cael ei ddyrannu i gyd-fynd â gwariant gwirioneddol a achoswyd ar gyfer darpariaeth gwasanaethau fferyllol neu offthalmig penodol a ddynodwyd gan Lywodraeth Cymru. Mae gwariant annewisol yn cael ei ddatgelu yn y cyfrifon, a'u tynnu o'r costau gweithredu a godir yn erbyn y Terfyn Adnoddau Refeniw.

Mae cyllid ar gyfer caffaeliad asedau sefydlog a dderbynnir gan Lywodraeth Cymru yn cael ei roi yn y Gronfa Gyffredinol.

Mae incwm amrywiol yn incwm sy'n ymwneud yn uniongyrchol â gweithgareddau gweithredu'r Bwrdd Iechyd Lleol (BILI) ac nid yw'n cael ei gyllido'n uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru. Mae hyn yn cynnwys taliadau ar gyfer gwasanaethau a ddarperir yn unigryw gan y BILI ar gyfer Llywodraeth Cymru megis cyllid a ddarperir i asiantaethau a chostau nad ydynt yn weithgareddau a achoswyd gan y BILI yn ei rôl darparwr. Mae incwm a dderbyniwyd gan Fyrdau Iechyd Lleol yn trafod â Byrddau Iechyd eraill yn cael ei drin bob amser fel incwm amrywiol.

Mae incwm yn cael ei gynnwys drwy ddefnyddio'r confensiwn croniadau gydag incwm yn cael ei gydnabod yn ystod y cyfnod y mae'r gwasanaethau'n cael eu darparu. Ble derbyniwyd incwm gan drydydd partion ar gyfer gweithgaredd penodol i'w ddarparu yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf, bydd yr incwm hwnnw yn cael ei ohirio.

Dim ond incwm nad yw'n un y GIG y gellir ei ohirio.

1.4 Budd-daliadau gweithwyr

Budd-daliadau gweithwyr tymor byr

Mae cyflogau, tâl a thaliadau sy'n gysylltiedig â gweithwyr yn cael eu cydnabod yn y cyfnod y mae'r gwasanaeth yn cael ei dderbyn gan weithwyr.

Nid yw'r BILI yn caniatáu cario gwyliau blynyddol ymlaen o un cyfnod i'r nesaf fel rheol onid yw'r cyfnod gwyliau yn wahanol i'r cyfnod cyfrifyddu. Lle mae gweithwyr yn cael cario gwyliau drosodd i'r cyfnod nesaf, mae'r costau cysylltiedig yn cael eu cydnabod yn llawn yn y datganiadau ariannol.

Costau budd-dal ymddeol

Mae darpariaeth Cynllun Pensiwn y GIG yn cwmpasu gweithwyr presennol a chyn-weithwyr. Mae'r cynllun yn gynllun buddion diffiniedig, heb ei ariannu, sy'n darparu ar gyfer cyflogwyr y GIG, Meddygfeydd Cyffredinol a chyrrff eraill, a ganiateir o dan gyfarwyddyd yr Ysgrifennydd Gwladol, yn Lloegr a Chymru. Nid yw'n fwriad rhedeg y cynllun mewn modd a fyddai'n galluogi cyrrff GIG i ddynodi eu cyfran o asedau a rhwymedigaethau'r cynllun sylfaenol. Felly, cyfrifir y cynllun fel y byddai'n gynllun cyfraniadau diffiniedig: mae cost y cynllun i'r corff GIG sy'n rhan ohono yn gyfartal i'r cyfraniadau sy'n daladwy i'r cynllun am y cyfnod cyfrifo.

Ar gyfer ymddeoliadau cynnar ar wahân i rai salwch, nid yw'r rhwymedigaethau pensiwn ychwanegol yn cael eu hariannu gan y cynllun. Mae cost lawn y rhwymedigaeth ar gyfer y costau ychwanegol yn cael ei chodi ar wariant ar yr adeg mae'r BILI yn ymrwymo ei hun i'r ymddeoliad, waeth beth fo'r dull o dalu.

Lle mae cyflogwr yn aelodau o Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, sy'n gynllun pensiwn buddion diffiniedig mae hyn yn cael ei ddatgelu. Gall asedau a rhwymedigaeth y cynllun sydd i'w priodoli i'r gweithwyr hynny gael eu dynodi, ac maent yn cael eu cydnabod yng nghyfrifon y BILI. Mae'r asedau'n cael eu mesur ar werth teg, a'r rhwymedigaethau ar y gwerth presennol o oblygiadau'r dyfodol. Mae'r cynnydd yn yr atebolrwydd o'r gwasanaeth pensynadwy a enillwyd yn ystod y flwyddyn yn cael ei gydnabod o fewn y treuliau gweithredu. Mae'r cynnydd disgwylid yn ystod y flwyddyn o asedau cynllun yn cael ei gydnabod o fewn incwm cyllid. Mae'r gost llog yn ystod y flwyddyn sy'n codi o ddatod y disgownt yn rhwymedigaethau'r cynllun yn cael ei gydnabod o fewn costau cyllid.

Cynllun Pensiwn NEST

Mae'n rhaid i'r BILI gynnig cynllun pensiwn amgen i weithwyr nad ydynt yn gymwys i ymuno â chynllun Pensiwnau'r GIG. Felly, mae'r cynllun Pensiwn NEST (Ymddiriedolaeth Cenedlaethol Arbedion Cyflogaeth) yn gynllun cyfraniadau diffiniedig ac mae cost y cynllun i'r corff GIG sy'n rhan ohono yn gyfartal i'r cyfraniadau sy'n daladwy i'r cynllun am y cyfnod cyfrifo.

1.5 Costau eraill

Mae costau gweithredu eraill ar gyfer nwyddau neu wasanaethau yn cael eu cydnabod pan maent yn cael eu derbyn, ac i'r graddau y maent wedi cael eu derbyn. Maent yn cael eu mesur ar y gwerth teg o'r ystyriaeth sy'n daladwy.

1.6 Eiddo, peiriannau ac offer

Cydnabyddiaeth

Mae eiddo, peiriannau ac offer yn cael eu cyfalafu os:

- y'u cedwir ar gyfer eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau neu at ddibenion gweinyddol;
- yw'n debygol y bydd buddion economaidd y dyfodol yn llifo i, neu os bydd potensial gwasanaeth yn cael ei gyflenwi i'r BILI;
- disgwylir iddynt gael eu defnyddio ar gyfer mwy nag un flwyddyn ariannol;
- yw cost yr eitem yn gallu cael ei mesur yn ddibynadwy; a
- oes gan yr eitem gost o leiaf £5,000; neu
- Ar y cyd, mae gan nifer o eitemau werth o o leiaf £5,000 ac yn unigol maent werth mwy na £250, lle mae'r asedau yn rhyngddibynnol yn ymarferol, lle mae ganddynt ddyddiadau prynu cydamserol yn fras, rhagwelir bod ganddynt yr un dyddiadau gwaredu, ac maent o dan reolaeth unigol; neu
- yw'r eitemau yn rhan o gost sefydlu a chyfarparu cychwynnol adeilad newydd, ward neu uned, waeth beth fo'u cost unigol neu gost ar y cyd.

Lle mae ased mawr, er enghraifft adeilad, yn cynnwys nifer o elfennau sydd ag oes ased gwahanol iawn, mae'r elfennau yn cael eu trin fel asedau ar wahân, ac yn cael eu dibrisio dros eu bywydau economaidd defnyddiol eu hunain.

Prisiad

Mae bob eiddo, peiriant ac offer yn cael eu mesur i ddechrau ar gost, gan gynrychioli'r gost sydd i'w briodoli yn uniongyrchol i gaffael neu adeiladu'r ased, a dod ag o i'r lleoliad ac yn y cyflwr sy'n briodol iddo fod yn gallu gweithredu yn y modd y bwriadir iddo gan reolwyr.

Nodir y tiroedd a'r adeiladau a ddefnyddir ar gyfer y gwasanaethau BIL neu at ddibenion gweinyddol yn y Datganiad o Sefyllfa Ariannol (SoFP) ar eu gwerthoedd a ail-brisiwyd, sef gwerth teg ar ddyddiad yr ailbrisio, wedi tynnu unrhyw ddibrisiad a cholledion gostyngiadau cronedig olynol. Mae ailbrisiadau yn cael eu perfformio yn ddigon cyson i sicrhau nad yw symiau dwyn ymlaen yn sylweddol wahanol i'r rhai a fyddai'n cael eu pennu ar ddiwedd y cyfnod adrodd. Mae gwerthoedd teg yn cael eu pennu fel a ganlyn:

- Tir ac adeiladau nad ydynt yn arbenigol - gwerth y farchnad ar gyfer defnydd presennol
- Adeiladau arbenigol – cost amnewid wedi'i dibrisio.

Mae Trysorlys ei Mawrhydi wedi mabwysiadu dull safonol at brisiadau cost amnewid wedi'i dibrisio yn seiliedig ar asedau cyfwerth modern, a, lle y byddai'n bodloni'r gofynion lleoliad y gwasanaeth sy'n cael ei ddarparu, gellir prisio safle amgen. Mae cyrff GIG Cymru wedi cymhwyso'r gofynion prisio newydd hyn o 1 Ebrill 2009.

Mae eiddo sy'n cael ei adeiladu at ddibenion gweinyddol neu wasanaeth yn cael eu cynnal ar gost, wedi tynnu unrhyw golledion gostyngiad. Mae costau yn cynnwys ffioedd proffesiynol ond dim costau benthyca, sy'n cael eu cydnabod fel treuliau yn syth, fel y caniateir gan IAS 23 ar gyfer asedau a gedwir ar werth teg. Mae ailbrisio a dibrisio asedau yn dechrau pan maent yn dechrau cael eu defnyddio.

Yn 2017-18 defnyddiwyd ymarfer ailbrisio ffurfiol i dir ac eiddo. Bydd gwerth dwyn ymlaen yr asedau presennol ar y dyddiad yn cael ei ddileu dros eu hoes ddefnyddiol sy'n weddill, ac mae darnau gosod ac offer newydd yn cael eu cynnal ar gost hanesyddol wedi'i dibrisio, gan nad yw hwn yn cael ei ystyried i fod yn wahanol o ran deunyddiau o'r gwerth teg.

Mae cynnydd sy'n codi wrth ailbrisio yn mynd i'r gronfa wrth gefn ailbrisio ac eithrio pan mae'n gwrthdroi gostyngiadau ar gyfer yr un ased a gydnabuwyd yn flaenorol yn y gwariant, ac mewn achos felly mae'n cael ei roi i'r graddau'r gostyngiad a godir yn flaenorol. Mae gostyngiad ailbrisio nad yw'n arwain at golled o werth economaidd neu botensial gwasanaeth yn cael ei gydnabod fel gostyngiad a godir i'r gronfa ailbrisio i'r graddau bod balans yn y gronfa wrth gefn ar gyfer yr ased ac, wedyn, i'r gwariant. Dylai colledion gostyngiad sy'n codi o dreuliant clir o fuddion economaidd gael eu cynnwys yn y gwariant.

Mae'r cyfeiriad yn IAS 36 at gydnabod colled gostyngiad o ased wedi'i ailbrisio sy'n cael ei drin fel gostyngiad ailbrisio i'r graddau nad yw'r gostyngiad yn fwy na'r swm yn y warged ailbrisio ar gyfer yr un ased, yn cael eu haddasu fel mai'r colledion gostyngiad nad ydynt yn ganlyniad i dreuliant clir o fuddion economaidd neu ostyngiad mewn potensial gwasanaeth yn unig (yn cynnwys o ganlyniad i golled neu niwed sy'n deillio o weithrediadau busnes arferol) sy'n mynd i'r gronfa wrth gefn ailbrisio. Dylai colledion gostyngiadau sy'n codi o dreuliant clir o fuddion economaidd gael eu cynnwys yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr (SoCNE).

O 2015-16, mae'n rhaid i'r BIL gydymffurfio â Mesur Gwerth Teg IFRS 13 yn llawn. Er hynny, mae IAS 16 ac IAS 38 wedi cael eu haddasu ar gyfer cyd-destun y sector cyhoeddus, sy'n cyfyngu ar yr amgylchiadau lle mae prisiant yn cael ei baratoi dan IFRS 13. Dylai asedau a gedwir ar gyfer eu potensial gwasanaeth, ac sy'n cael eu defnyddio gael eu mesur ar eu gwerth cyfredol sy'n cael eu defnyddio ar hyn o bryd. Ar gyfer asedau arbenigol, dylai gwerth cyfredol sy'n cael ei ddefnyddio ar hyn o bryd gael ei ddehongli fel gwerth presennol y potensial gwasanaeth sy'n weddill, y gellir ei gymryd ei fod yn gyfartal o leiaf i gost amnewid y potensial gwasanaeth.

Yn unol ag addasiadau IAS 16 yn nhabl 6.2 o'r FReM, ar gyfer asedau nad ydynt yn arbenigol mewn defnydd gweithredol, mae gwerth cyfredol mewn defnydd presennol yn cael ei ddehongli fel gwerth marchnad ar gyfer defnydd presennol sy'n cael ei ddiffinio yn Llyfr Coch RICS fel Gwerth Defnydd Presennol (EUV).

Dylai asedau a gadwyd fwyaf diweddar ar gyfer eu potensial gwasanaeth ond sydd dros ben, gael eu prisio ar werth cyfredol sy'n cael ei ddefnyddio ar hyn o bryd, os oes cyfyngiadau ar yr endid neu'r ased fyddai'n atal mynediad at y farchnad ar y dyddiad adrodd. Os byddai'r BILI yn cael mynediad at y farchnad yna dylid defnyddio'r ased gwarged ar werth teg gan ddefnyddio IFRS 13. Wrth benderfynu a yw ased nad yw'n cael ei ddefnyddio yn waged, dylid gwneud asesiad a oes cynllun clir i ddod â'r ased yn ôl i ddefnydd fel ased gweithredol. Lle mae cynllun clir, nid yw'r ased yn waged, a dylid cynnal y gwerth cyfredol sy'n cael ei ddefnyddio ar hyn o bryd. Fel arall, dylai'r ased gael ei asesu fel bod yn waged a'i brisio dan IFRS13.

Dylai asedau nad ydynt yn cael eu cadw ar gyfer eu potensial gwasanaeth gael eu prisio yn unol ag IFRS 5 neu IAS 40 yn dibynnu ar a yw'r ased yn cael ei gadw'n weithredol i'w werthu. Lle nad yw ased yn cael ei ddefnyddio i ddarparu gwasanaethau ac nid oes cynllun i'w ddefnyddio eto, heb unrhyw gyfyngiadau rhag gwerthu, ac nad yw'n bodloni meini prawf IAS 40 a IFRS 5, mae'r asedau hyn yn waged ac yn cael eu prisio ar werth teg gan ddefnyddio IFRS 13.

Gwariant dilynol

Lle mae gwariant dilynol yn gwella ased y tu hwnt i'w fanyleb wreiddiol, mae'r gost y gellir ei phriodoli'n uniongyrchol yn cael ei chyfalafu. Lle mae gwariant dilynol yn adennill yr ased i'w fanyleb wreiddiol, mae'r gwariant yn cael ei gyfalafu, ac mae unrhyw werth dwyn ymlaen yr eitem sy'n cael ei amnewid yn cael ei gofnodi a'i godi ar y SoCNE. Fel y pwysleisiwyd mewn blynyddoedd blaenorol, nid oes gan y GIG yng Nghymru systemau yn eu lle i sicrhau y gall yr holl eitemau sy'n cael eu "hamnewid" gael eu dynodi, ac felly dyna pam mae'r gost sy'n gysylltiedig yn cael ei feintio. Felly mae'r GIG yng Nghymru wedi sefydlu protocol cenedlaethol i sicrhau ei fod yn cydymffurfio â'r safon cyn belled ag y bo'n gallu, sy'n cael ei amlinellu yn y bennod cyfrifyddu cyfalaf y Llawlyfr ar gyfer Cyfrifon. Mae hyn yn gorchymyn nad yw gwerthoedd dwyn ymlaen ased yn cael eu gorbwysleisio yn sylweddol, mae gofyn i gyrrff GIG gael ailbrisio bob Cynllun Cyfalaf Cymru Gyfan sy'n cael ei gwblhau yn ystod y flwyddyn ariannol yn ystod y flwyddyn honno (cyn iddynt gael eu defnyddio) ac mae angen ailbrisiadau tebyg ar gyfer bob Cynllun Adeiladu Disgresiwn a gwblhawyd sydd â gwariant mwy na £0.5m. Mae'r gostyngiadau a ddynodwyd yng ngwerth yr asedau yna'n cael eu cynnwys yn y costau gweithredu.

1.7 Asedau anghyffwrddadwy

Cydnabyddiaeth

Mae asedau anghyffwrddadwy yn asedau heb fod yn rhai ariannol heb sylwedd corfforol, sy'n gallu cael eu gwerthu ar wahân i weddill busnes y BILI, neu sy'n codi o hawliau cytundebol neu hawliau cyfreithiol eraill. Maent yn cael eu cydnabod yn unig pan mae hi'n debygol y bydd buddion economaidd y dyfodol yn llifo i'r BILI, neu pan fydd potensial gwasanaeth yn cael ei ddarparu i'r BILI; lle gellir mesur cost yr ased yn ddibynadwy, a lle mae'r gost o leiaf £5,000.

Mae asedau anghyffwrddadwy a gafwyd ar wahân yn cael eu cydnabod ar werth teg i ddechrau. Mae meddalwedd sy'n anhepgor i'r ffordd y mae caledwedd yn gweithio, er enghraifft system weithredu, yn cael ei gyfalafu fel rhan o'r eitem berthnasol o eiddo, peiriannau ac offer. Mae meddalwedd nad yw'n anhepgor i'r ffordd y mae caledwedd yn gweithio, er enghraifft meddalwedd cymhwysiad, yn cael ei gyfalafu fel ased anghyffwrddadwy. Nid yw gwariant ar ymchwil yn cael ei gyfalafu: mae'n cael ei gydnabod fel treuliant gweithredu yn y cyfnod a achoswyd. Mae asedau a gynhyrchir yn fewnol yn cael eu cydnabod, a dim ond os yw bob un o'r canlynol yn cael eu harddangos:

- y dichonolrwydd technegol o gwblhau'r ased anghyffwrddadwy fel ei fod ar gael i'w ddefnyddio;
- y bwriad i gwblhau'r ased anghyffwrddadwy a'i ddefnyddio;
- y gallu i ddefnyddio'r ased anghyffwrddadwy;
- sut bydd yr ased anghyffwrddadwy yn cynhyrchu buddion economaidd tebygol y dyfodol;
- argaeledd adnoddau technegol, ariannol ac adnoddau eraill digonol i gwblhau'r ased anghyffwrddadwy a'i ddefnyddio;
- y gallu i fesur yn ddibynadwy'r gwariant i'w briodoli i'r ased anghyffwrddadwy yn ystod ei ddatblygiad.

Mesur

Y swm a gydnabyddir i ddechrau ar gyfer asedau anghyffwrddadwy a gynhyrchir yn fewnol yw'r swm o'r gwariant a achoswyd o'r dyddiad pan mae'r meini prawf uchod wedi eu bodloni i ddechrau. Lle na ellir cydnabod unrhyw asedau anghyffwrddadwy a gynhyrchir yn fewnol, mae'r gwariant yn cael ei gydnabod yn y cyfnod yr achoswyd.

Yn dilyn cydnabyddiaeth gychwynnol, mae asedau anghyffwrddadwy yn cael eu cynnal ar werth teg drwy gyfeirio at farchnad weithredol, neu, lle nad oes marchnad weithredol yn bodoli, ar gost amnewid wedi'i hamorteiddio (sail asedau cyfwerth modern), yn cael eu mynegrifo ar gyfer cynnydd mewn pris perthnasol, fel dirprwy ar gyfer gwerth teg. Mae meddalwedd a ddatblygir yn fewnol yn cael ei chadw ar gost hanesyddol i adlewyrchu'r effeithiau gwrthwynebus o gynnydd mewn costau datblygiad a datblygiadau technolegol.

1.8 Dibrisiad, amorteiddiad a gostyngiadau

Nid yw tir rhydd-ddaliadol, asedau wrthi'n cael eu hadeiladu ac asedau a gedwir i'w gwerthu yn cael eu dibrisio.

Fel arall, mae dibrisiad ac amorteiddiad yn cael eu codi i gael gwared ar gostau neu brisiad yr eiddo, peiriannau ac offer ac asedau anghyffwrddadwy anghyfredol, wedi tynnu unrhyw werth dros ben, dros amcangyfrif o'u hoes ddefnyddiol, mewn modd sy'n adlewyrchu'r treuliant o fuddion economaidd neu botensial gwasanaeth yr asedau. Yr amcangyfrif o oes ddefnyddiol ased yw'r cyfnod y mae'r BILI yn disgwyl cael buddion economaidd neu botensial gwasanaeth gan yr ased. Mae hwn yn benodol i'r BILI, ac efallai y bydd yn llai nag oes gorfforol yr ased ei hun. Mae amcangyfrif o oes ddefnyddiol a gwerth gweddilliol yn cael eu hadolygu ar ddiwedd bob blwyddyn, gydag effaith unrhyw newid yn cael ei gydnabod ar sail arfaethedig. Mae asedau a gedwir dan brydlesau cyllid yn cael eu dibrisio dros gyfnod byrraf y brydles, ac amcangyfrif o oes ddefnyddiol.

Ar ddiwedd bob cyfnod adrodd, bydd y BILI yn gwirio a oes unrhyw arwydd bod unrhyw rai o'i asedau anghyfredol diriaethol neu anghyffwrddadwy wedi dioddef o golled gostyngiad. Os oes awgrym bod colled gostyngiad, mae gwerth adferadwy'r ased yn cael ei amcangyfrif i benderfynu a oes colled wedi bod, ac os oes, ei swm. Mae asedau anghyffwrddadwy nad ydynt ar gael i'w defnyddio eto yn cael eu profi ar gyfer gostyngiadau yn flynyddol.

Mae colledion gostyngiad nad ydynt o ganlyniad i golled o werth economaidd neu botensial gwasanaeth yn cael ei gydnabod fel gostyngiad a godir i'r gronfa wrth gefn ailbrisio i'r graddau bod balans ar y gronfa wrth gefn ar gyfer yr ased ac wedyn, i'r SoCNE. Mae colledion gostyngiad sy'n codi o dreuliant clir o fuddion economaidd yn cael eu cynnwys yn y SoCNE. Mae balans unrhyw gronfa ailbrisio (hyd at lefel y gostyngiadau) y byddai'r gostyngiadau wedi eu codi arni dan IAS 36 yn cael eu trosglwyddo i'r enillion argadwedig.

1.9 Ymchwil a Datblygiad

Mae gwariant ymchwil a datblygiad yn cael ei godi ar gostau gweithredu yn y flwyddyn yr achoswyd, ar wahân i'r ffaith ei fod yn berthnasol i brosiect a ddiffinnir yn glir, a ellir ei wahanu o weithgaredd gofal cleifion, a gellir yn rhesymol ystyried buddion o hynny ymlaen fel rhai sicr. Mae gwariant gohiriedig yn gyfyngedig i werth buddion y dyfodol disgwylidig, ac mae'n cael ei amorteiddio drwy'r SoCNE ar sail systematig dros y cyfnod a ddisgwyllir i elwa o'r prosiect.

1.10 Asedau anghyfredol a gedwir i'w gwerthu

Mae asedau anghyfredol yn cael eu dosbarthu fel eu bod yn cael eu cadw i'w gwerthu os bydd eu swm dwyn ymlaen yn cael ei adennill drwy werthiant am arian parod yn bennaf yn hytrach na drwy ddefnydd parhaus. Ystyrir bod y cyflwr wedi'i fodloni pan mae'r gwerthiant yn debygol iawn, bod yr ased yn barod i'w werthu yn syth yn ei gyflwr presennol, a bod rheolwyr yn ymroddedig i'r gwerthiant, y disgwylir iddo gymhwyso ar gyfer cydnabyddiaeth fel gwerthiant gorffenedig o fewn blwyddyn o ddyddiad y dosbarthiad. Mae asedau anghyfredol a gedwir i'w gwerthu yn cael eu mesur ar y lefel isaf o'u swm dwyn ymlaen blaenorol a gwerth teg, wedi tynnu'r costau i werthu. Mae gwerth teg yn werth marchnad agored yn cynnwys dibenion amgen.

Yr enillion neu'r colledion sy'n codi o gael gwared ar ased yw'r gwahaniaeth rhwng yr enillion gwerthu a'r swm dwyn ymlaen, ac mae'n cael ei gydnabod yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr. Wrth gael gwared arno, mae balans yr ased yn y gronfa ailbrisio, yn cael ei drosglwyddo i'r Gronfa Gyffredinol.

Nid yw eiddo, peiriannau ac offer sydd i'w sgrapio neu eu chwalu yn gymwys ar gyfer ei gydnabod fel ei bod yn cael ei gadw i'w werthu. Mae'n cael ei gadw fel ased gweithredol yn hytrach ac mae ei oes economaidd yn cael ei addasu. Rhwir y gorau i gydnabod yr ased pan mae'n cael ei sgrapio neu ei chwalu.

1.11 Prydlesau

Mae prydlesau yn cael eu dosbarthu fel prydlesau cyllid pan mae'r holl risgiau a thaliadau sylweddol o berchnogaeth yn cael eu trosglwyddo i'r deiliaid prydles. Mae'r holl brydlesau eraill yn cael eu dosbarthu fel prydlesau gweithredu.

1.11.1 Y Bwrdd Iechyd Lleol fel deiliaid prydles

Mae eiddo, peiriannau ac offer a gedwir dan brydlesau cyllid yn cael eu cydnabod i ddechrau, ar ddechrau'r brydles, ar eu gwerth teg neu, os yw'n llai, ar y gwerth presennol o leiafswm taliadau prydles, gyda rhwymedigaeth gyfatebol ar gyfer rhwymedigaeth prydles i'r prydleswr. Mae taliadau prydles gweithredu yn cael eu cydnabod fel traul ar sail llinol dros gyfnod y brydles, er mwyn cyflawni cyfradd gyson ar falans y rhwymedigaeth sy'n weddill. Mae ffioedd ariannol yn cael eu codi'n uniongyrchol i'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr.

Mae taliadau prydles gweithredu yn cael eu cydnabod fel traul ar sail llinol dros gyfnod y brydles. Mae mentrau prydles yn cael eu cydnabod i ddechrau fel rhwymedigaeth, ac fel gostyngiad yn rhenti ar sail llinol dros gyfnod y brydles wedyn. Mae rhenti amodol yn cael eu cydnabod fel traul yn y cyfnod y maent wedi eu hachosi.

Lle mae'r brydles ar gyfer tir ac adeiladau, mae'r elfennau tir ac adeiladau yn cael eu gwahanu ac yn cael eu hasesu'n unigol o ran a ydynt yn brydlesau gweithredu neu brydlesau cyllid.

1.11.2 Y Bwrdd Iechyd Lleol fel prydleswr

Mae'r symiau sydd eu hangen gan ddeiliaid prydlesau dan brydlesau cyllid yn cael eu cofnodi fel eitemau derbyniadwy yn nifer buddsoddiad net y BILI yn y prydlesau. Mae incwm prydles cyllid yn cael ei ddosbarthu i gyfnodau cyfrifyddu er mwyn adlewyrchu cyfradd enillion cyfnodol cyson ym muddsoddiad net y BILI sy'n weddill o ran y prydlesau.

Mae incwm rhent o brydlesau gweithredu yn cael ei gydnabod ar sail llinol dros gyfnod y brydles. Mae costau uniongyrchol cychwynnol a achoswyd wrth drafod a threfnu unrhyw brydles gweithredu yn cael eu hychwanegu at y swm dwyn ymlaen o'r ased ar brydles, ac yn cael eu cydnabod ar sail llinol dros gyfnod y brydles.

1.12 Rhestrau Eiddo

Er ei bod hi'n gonfensiwn cyfrifyddu i restrau eiddo gael eu prisio ar y gost isaf, a gwerth gwiredadwy net gan ddefnyddio'r fformiwla'r cost cyfartaledd wedi'u pwysoli neu cost cyntaf i mewn y cyntaf allan, dylid cydnabod bod y GIG yn achos arbennig o ran nad yw rhestrau eiddo yn cael eu cadw yn gyffredinol ar gyfer y bwriad o ailwerthu, ac yn wir nid oes marchnad eisoes ar gael lle gellir gwerthu'r eitemau o'r fath. Mae rhestrau eiddo yn cael eu prisio ar gost, ac mae hyn yn cael ei ystyried i fod yn fras amcan rhesymol i werth teg oherwydd y trosiant uchel o stoc. Mae gwaith ar y gweill yn cynnwys nwyddau mewn cyfnodau canolraddol cynhyrchu. Nid yw contractau sydd wedi'u cwblhau yn rhannol ar gyfer gwasanaethau cleifion yn cael eu hystyried fel gwaith ar y gweill.

1.13 Arian parod a chyfwerth ag arian parod

Mae arian parod yn arian parod mewn llaw ac arian cadw gydag unrhyw sefydliad ariannol sy'n ad-daladwy heb gosb gyda rhybudd o ddim mwy na dau ddeg pedwar awr. Mae cyfwerth ag arian parod yn fuddsoddiadau sy'n aeddfedu mewn tri mis neu lai o ddyddiad y caffael, ac sy'n drosadwy yn rhwydd i nifer sy'n hysbys o arian parod gyda risg ddinod o newid mewn gwerth. Yn y Datganiad o Lifau Arian, dangosir arian parod a chyfwerth ag arian parod heb gynnwys gorddrafft banc sy'n ad-daladwy ar alw, ac sy'n rhan anhepgor o reoli arian parod.

1.14 Darpariaethau

Mae darpariaethau'n cael eu cydnabod pan mae gan y BILI rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol o ganlyniad i ddigwyddiad o'r gorffennol, mae'n debygol y bydd hi'n ofynnol i BILI i setlo'r rhwymedigaeth, a gellir gwneud amcangyfrif dibynadwy o swm y rhwymedigaeth. Y swm a gydnabyddir fel darpariaeth yw'r amcangyfrif gorau o'r gwariant sy'n ofynnol i setlo'r rhwymedigaeth ar ddiwedd y cyfnod adrodd, gan ystyried y risgiau a'r ansicrwydd. Lle mae darpariaeth yn cael ei mesur gan ddefnyddio'r llifau arian a amcangyfrifir i setlo'r rhwymedigaeth, ei swm dwyn ymlaen yw'r gwerth presennol o'r llifau gwaith hynny gan ddefnyddio'r gyfradd disgownt a ddefnyddir gan Drysorlys ei Mawrhydi.

Lle disgwylir i ychydig neu'r holl fuddion economaidd sy'n ofynnol i setlo darpariaeth gael eu hadennill gan drydydd parti, mae'r eitem dderbyniadwy yn cael ei chydabod fel ased os yw'n bron iawn yn sicr y bydd ad-daliadau yn cael eu derbyn, a gellir mesur swm yr eitemau derbyniadwy yn ddibynadwy.

Mae rhwymedigaethau presennol sy'n codi dan gcontractau beichus yn cael eu cydnabod a'u mesur fel darpariaeth. Ystyrir bod contract beichus yn bodoli lle mae gan y BILI contract lle mae'r costau na ellir eu hosgoi o fodloni'r rhwymedigaethau dan y contract yn fwy na'r buddion economaidd a ddisgwylir i'w derbyn oddi tano.

Mae darpariaeth ailstrwythuro yn cael ei chydabod pan mae'r BILI wedi datblygu cynllun ffurfiol manwl ar gyfer yr ailstrwythuro, ac wedi codi disgwyliad dilys o ran y rhai a effeithir arnynt y bydd yn cynnal yr ailstrwythuro drwy ddechrau gweithredu'r cynllun neu gyhoeddi ei brif nodweddion i'r rhai a effeithir arnynt ganddo. Mae mesur darpariaeth ailstrwythuro yn cynnwys y gwariant uniongyrchol yn unig sy'n codi o'r ailstrwythuro, sef y symiau hynny sydd eu hangen oherwydd ailstrwythuro ac nad ydynt yn gysylltiedig â gweithgareddau parhaus yr endid.

1.14.1 Costau esgeulustod clinigol ac anaf personol

Mae Cronfa Risg Cymru (WRP) yn gweithredu cynllun cronni risg sy'n cael ei ariannu ar y cyd gan Lywodraeth Cymru gyda'r opsiwn o gael mynediad at gytundeb rhannu risg a ariennir gan gyrff GIG Cymru cyfranogol. Ni weithredwyd yr opsiwn rhannu risg yn 2017-18. Mae'r WRP yn cael ei gynnal gan Ymddiriedolaeth GIG Felindre.

1.15 Asedau ariannol

Cydnabyddir asedau ariannol ar y Datganiad o Sefyllfa Ariannol pan fo'r BILI yn arwyddo contract offeryn ariannol neu, yn achos eitemau masnach sy'n dderbyniadwy, pan fydd y nwyddau neu wasanaethau wedi eu darparu. Rhwir y gorau i gydnabod asedau ariannol pan fydd hawliau'r contract wedi dod i ben neu pan fydd yr asedau wedi eu trosglwyddo.

1.15.1 Cydnabyddir asedau ariannol ar werth teg i ddechrau

Mae asedau ariannol yn cael eu dosbarthu i'r categorïau canlynol: asedau ariannol 'ar werth teg drwy SoCNE'; 'buddsoddiadau a ddaliwyd hyd aeddfedrwydd'; asedau ariannol 'ar gael i'w gwerthu', a 'benthyciadau ac eitemau derbyniadwy'. Mae'r dosbarthiad yn dibynnu ar natur a phwrrpas yr asedau ariannol, gaiff ei benderfynu ar adeg y gydnabyddiaeth gychwynnol.

1.15.2 Asedau ariannol ar werth teg drwy SoCNE

Caiff deilliadau wedi eu sefydlu a chanddynt wahanol risgiau a nodweddion i'w contractau lletyol, a chontractau a chanddynt ddeilliadau wedi eu sefydlu nad oes modd gwybod eu gwerth ar wahân, eu trin fel asedau ariannol ar werth teg drwy SoCNE. Fe'u cedwir ar werth teg, gydag unrhyw enillion neu golledion dilynol yn cael eu cydnabod yn y SoCNE. Mae'r elw neu'r golled net yn cynnwys unrhyw log a enillwyd ar yr ased ariannol.

1.15.3 Buddsoddiadau a ddaliwyd hyd aeddfedrwydd

Mae buddsoddiadau a ddaliwyd hyd aeddfedrwydd yn asedau ariannol anneiliadol gyda thaliadau sefydlog neu fesuradwy ac aeddfedrwydd sefydlog, ac mae yna fwriad a gallu positif i'w dal hyd aeddfedrwydd. Wedi'r gydnabyddiaeth gychwynnol, cant eu dal ar gost wedi ei hamorteiddio gan ddefnyddio'r dull llog effeithiol, wedi tynnu unrhyw ostyngiadau. Cydnabyddir llog trwy ddefnyddio'r dull llog effeithiol.

1.15.4 Asedau ariannol ar gael i'w gwerthu

Mae asedau ariannol ar gael i'w gwerthu yn asedau ariannol anneiliadol sydd wedi eu dynodi fel rhai sydd ar gael i'w gwerthu neu yn rhai nad ydynt yn perthyn i unrhyw un o'r tri dosbarthiad arall o asedau ariannol. Cânt eu mesur ar werth teg a chymerir newidiadau mewn gwerth i'r gronfa wrth gefn ailbrisio, ac eithrio colledion amhariad. Ailgylchir enillion neu golledion cronedig i'r SoCNE wrth roi'r gorau i gydhabod.

1.15.5 Benthyciadau a symiau derbyniadwy

Mae benthyciadau a symiau derbyniadwy yn asedau ariannol anneiliadol a chanddynt daliadau sefydlog neu fesuradwy nad ydynt yn cael eu dyfynnu mewn marchnad actif. Wedi'r gydnabyddiaeth gychwynnol, cant eu mesur ar gost wedi'i hamorteiddio gan ddefnyddio'r dull llog effeithiol, wedi tynnu unrhyw ostyngiadau. Cydnabyddir llog trwy ddefnyddio'r dull llog effeithiol.

Penderfynir ar werth teg trwy gyfeirio at brisiau'r farchnad a ddyfynnir lle bo'n bosibl, fel arall trwy dechnegau prisio.

Y gyfradd llog effeithiol yw'r gyfradd sy'n lleihau'n union amcangyfrif arian parod a dderbynnir yn y dyfodol trwy oes ddisgwyliedig yr ased ariannol, i swm dwyn ymlaen net yr ased ariannol.

Ar ddyddiad y Datganiad Sefyllfa Ariannol, mae'r BILI yn asesu a oes yna unrhyw asedau ariannol, ar wahân i'r rhai hynny wedi eu dal ar 'werth teg drwy elw a cholled' wedi eu gostwng. Mae asedau ariannol wedi eu gostwng a cholledion gostyngiad wedi eu cydnabod os oes tystiolaeth wrthrychol o ostyngiad o ganlyniad i un digwyddiad neu fwy a gafwyd wedi cydnabyddiaeth gychwynnol yr ased ac sy'n effeithio ar lifau arian amcangyfrifedig yr ased yn y dyfodol.

O ran asedau ariannol sy'n cael eu cario ar gost wedi ei hamorteiddio, caiff swm colled y gostyngiad ei fesur fel y gwahaniaeth rhwng swm dwyn ymlaen yr ased a gwerth presennol y llifau arian diwygiedig y dyfodol wedi ei leihau ar gyfradd llog effeithiol wreiddiol yr ased. Cydnabyddir y golled yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr a chaiff swm dwyn ymlaen yr ased ei leihau'n syth, neu drwy ddarparu ar gyfer gostyngiadau mewn symiau derbyniadwy.

Os, mewn cyfnod dilynol, bydd swm colled y gostyngiadau yn gostwng a gellir cysylltu'r gostyngiad yn wrthrychol â digwyddiad sy'n digwydd ar ôl cydnabod y gostyngiad, caiff colled y gostyngiad a gydnabuwyd yn flaenorol ei wrthdroi drwy'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr i'r graddau bod swm dwyn ymlaen y swm derbyniadwy ar ddyddiad gwrthdroi'r gostyngiad ddim yn fwy na'r hyn y byddai'r gost wedi ei hamorteiddio wedi bod pe na fyddai'r gostyngiad wedi'i gydnabod.

1.16 Rhwymedigaethau ariannol

Cydnabyddir rhwymedigaethau ariannol ar y Datganiad o Sefyllfa Ariannol pan fo'r BILI yn rhan o ddarpariaethau contract yr offeryn ariannol neu, yn achos eitemau masnach sy'n daladwy, pan fo'r nwyddau neu wasanaethau wedi eu derbyn. Rhwir y gorau i gydhabod rhwymedigaethau ariannol pan fo'r rhwymedigaeth drosodd, hynny yw, mae'r rhwymedigaeth wedi ei dalu neu wedi dod i ben.

1.16.1 Cydnabyddir rhwymedigaethau ariannol ar werth teg i ddechrau

Dosberthir rhwymedigaethau ariannol fel un ai rhwymedigaethau ariannol ar werth teg drwy Ddatganiad o Wariant Net Cynhwysfawr neu rhwymedigaethau ariannol eraill.

1.16.2 Rhwymedigaethau ar werth teg drwy'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr

Caiff deilliadau wedi eu sefydlu a chanddynt wahanol risgiau a nodweddion i'w contractau lletyol, a chontractau a chanddynt ddeilliadau wedi eu sefydlu nad oes modd gwybod eu gwerth ar wahân, eu trin fel rhwymedigaethau ariannol ar werth teg drwy elw a cholled. Fe'u cedwir ar werth teg, gydag unrhyw enillion neu golledion dilynol yn cael eu cydnabod yn y SoCNE. Mae'r elw neu'r golled net yn cynnwys unrhyw log a enillwyd ar yr ased ariannol.

1.16.3 Rhwymedigaethau ariannol eraill

Wedi'r gydnabyddiaeth gychwynnol, caiff pob rhwymedigaeth ariannol arall eu mesur ar gost wedi ei hamorteiddio gan ddefnyddio'r dull llog effeithiol. Y gyfradd llog effeithiol yw'r gyfradd sy'n lleihau'n union amcangyfrif arian parod a delir yn y dyfodol trwy oes ddisgwyliedig yr ased ariannol, i swm dwyn ymlaen net y rhwymedigaeth ariannol. Cydnabyddir llog trwy ddefnyddio'r dull llog effeithiol.

1.17 Treth ar Werth

Mae rhan fwyaf o weithgareddau'r BILl y tu allan i gwmpas TAW ac, yn gyffredinol, nid yw treth allosod yn berthnasol ac nid yw treth mewnbwn ar bryniant yn adferadwy. Mae TAW anadferadwy yn cael ei godi i'r categori gwariant perthnasol neu ei gynnwys yn y gost prynu cyfalafu o asedau sefydlog. Lle mae'r dreth allbrint yn cael ei godi neu TAW mewnbwn yn adferadwy, nodir y symiau heb gynnwys TAW.

1.18 Arian tramor

Mae trafodion o werth arian tramor yn cael eu newid i sterling ar y gyfradd gyfnewid mewn grym ar ddyddiadau'r trafodion. Mae enillion a cholledion amnewid dilynol yn cael eu cymryd i'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr. Ar ddyddiad y Datganiad o Sefyllfa Ariannol, mae eitemau ariannol o werth arian tramor yn cael eu hail drosi ar y cyfraddau sydd yn eu lle ar y dyddiad adrodd.

1.19 Asedau trydydd parti

Nid yw asedau sy'n perthyn i drydydd parti (megis arian a gedwir ar ran cleifion) yn cael eu cydnabod yn y cyfrifon gan nad oes gan y BILl unrhyw fuddiant buddiol ynddynt. Mae manylion asedau trydydd parti yn cael eu rhoi yn Nodyn 29 o'r cyfrifon.

1.20 Colledion a Thaliadau Arbennig

Mae colledion a thaliadau arbennig yn eitemau na fyddai Llywodraeth Cymru wedi eu hystyried pan y cytunodd ar arian ar gyfer y gwasanaeth iechyd neu pan basiodd ddeddfwriaeth. Yn ôl eu natur, maent yn eitemau na ddylai godi yn ddelfrydol. Maent felly yn amodol ar weithdrefnau rheoli arbennig o'i gymharu â chyffredinolrwydd taliadau. Maent wedi cael eu rhannu i gategoriâu gwahanol, sy'n rheoli'r ffordd y mae bob achos unigol yn cael ei drin.

Mae colledion a thaliadau arbennig yn cael eu codi i'r penawdau swyddogaethol perthnasol yn y SoCNE ar sail cronïadau, yn cynnwys colledion a fyddai wedi cael eu gwneud yn iawn drwy yswiriant pe na bai'r Byrddau Iechyd Lleol wedi bod yn goddef eu risgiau eu hunain (gyda phremiwm yswiriant yna'n cael ei gynnwys fel gwariant refeniw arferol). Er hynny, mae'r nodiadau ar golledion a thaliadau arbennig wedi'u casglu yn uniongyrchol o'r gofrestr colledion sy'n cael ei pharatoi ar sail arian parod.

Mae'r BILl yn rhoi cyfri am yr holl golledion a chyfanswm taliadau arbennig (yn cynnwys cymorth gan y WRP). Mae'r BILl yn cronni neu'n darparu ar gyfer yr amcangyfrif gorau o daliadau'r dyfodol ar gyfer rhwymedigaethau penodol, ac mae'n datgelu bob taliad posibl arall fel rhwymedigaethau amodol, onid yw'r tebygrwydd y rhwymedigaethau yn dod yn daladwy yn annhebygol.

Mae pob hawliad am golledion neu daliadau arbennig yn cael eu darparu ar eu cyfer, lle mae tebygrwydd o setlo hawliad unigol dros 50%. Lle gellir gwneud amcangyfrifon dibynnol, mae digwyddiadau o esgeulustod clinigol yn erbyn lle nad yw hawliad wedi ei dderbyn, hyd yn hyn, yn cael eu darparu yn yr un ffordd. Mae ad-daliadau disgwyliedig gan y WRP yn cael eu cynnwys yn y dyledwyr. Ar gyfer yr hawliadau hynny lle mae'r tebygrwydd setlo yn is na 50%, mae'r rhwymedigaeth yn cael ei datgelu fel rhwymedigaeth amodol.

1.21 Cyllidebau wedi'u cyfuno

Mae'r BILI wedi arwyddo cyllidebau wedi'u cyfuno gyda'r Awdurdodau Lleol. Dan y trefniadau mae cyllidebau'n cael eu cyfuno yn unol ag adran 33 o Ddeddf GIG (Cymru) 2006 ar gyfer gweithgareddau penodol a ddiffinnir yn Nodyn 32.

Mae'r gronfa yn cael ei chynnal gan un sefydliad. Mae taliadau ar gyfer gwasanaethau a ddarperir yn cael ei gyfrif fel incwm amrywiol. Mae'r BILI yn gyfrifol am ei gyfran o o'r asedau, rhwymedigaethau, incwm a gwariant o weithgareddau'r cyllidebau wedi'u cyfuno, yn unol â'r trefniadau cyllidebau wedi'u cyfuno.

1.22 Dyfarniadau Cyfrifyddu Allweddol a phrif ffynonellau o ansicrwydd amcangyfrif

Wrth ddefnyddio polisïau cyfrifyddu'r BILI, mae gofyn i reolwyr wneud dyfarniadau, amcangyfrifon a thybiaethau ynglŷn â symiau dwyn ymlaen o asedau a rhwymedigaethau nad ydynt yn amlwg yn hawdd o ffynonellau eraill.

Mae'r amcangyfrifon a'r thybiaethau cysylltiedig yn seiliedig ar brofiad hanesyddol a ffactorau eraill a ystyrir eu bod yn berthnasol. Gall canlyniadau gwirioneddol fod yn wahanol i'r amcangyfrifon hynny. Mae'r amcangyfrifon a'r thybiaethau sylfaenol yn cael eu hadolygu'n barhaus. Mae diwygiadau i amcangyfrifon cyfrifyddu'n cael eu cydnabod yn y cyfnod y mae'r amcangyfrif yn cael ei ddiwygio os yw'r diwygiadau yn effeithio ar y cyfnod hwnnw yn unig, neu gyfnod y diwygiad a chyfnodau'r dyfodol os yw'r diwygiad yn effeithio ar gyfnodau presennol a'r dyfodol.

1.23 Prif ffynonellau o ansicrwydd amcangyfrif

Y prif dybiaethau sy'n ymwneud â'r dyfodol yw'r canlynol, a ffynonellau allweddol eraill o ansicrwydd amcangyfrif ar ddyddiad y Datganiad o Sefyllfa Ariannol, sydd â risg sylweddol o achosi addasu deunydd i'r gwerth dwyn ymlaen os yw'r asedau a'r rhwymedigaethau o fewn y flwyddyn ariannol nesaf.

Hawliadau Esgeulustod Clinigol ac Anaf Personol (Nodiadau 20 a 21)

Mae hawliadau a wneir yn erbyn y Bwrdd Iechyd yn cael eu rheoli'n broffesiynol gan Wasanaethau Cyfreithiol a Risg (L&RS). Mae pob hawliad yn cael ei asesu gan L&RS i benderfynu ar debygolrwydd rhwymedigaethau a chostau cysylltiedig a'u hystyried yn unol ag IAS37. Mae'r tebygolrwydd a'r costau yn cael eu hamcangyfrif yn seiliedig ar yr holl ffeithiau hysbys ar ddyddiad y Datganiad o Sefyllfa Ariannol, gan ddefnyddio'r wybodaeth broffesiynol a phrofiad cyfreithwyr a gyflogir gan L&RS. Er hynny, efallai y bydd yr amcangyfrifon hyn yn newid yn sylweddol yn ystod cyfnod hawliad wrth i wybodaeth newydd ddod i law.

Darpariaeth Gofal Iechyd Parhaus (Nodyn 20 a 21)

Mae'r Bwrdd Iechyd yn cydnabod darpariaeth ar gyfer rhwymedigaethau posibl sy'n codi o hawliadau hanesyddol am gostau gofal iechyd parhaus. Mae'r ddarpariaeth yn cynnwys yr holl hawliadau hysbys gydag amcangyfrifiad o'r setliad tebygol. Mae'r setliad tebygol yn cael ei benderfynu arno drwy ddefnyddio profiad hanesyddol.

1.24 Trafodion Menter Cyllid Preifat (PFI)

Mae Trysorlys ei Mawrhydi wedi penderfynu y dylai cyrff llywodraeth gymryd cyfrifoldeb dros gynlluniau PFI isadeiledd, pan fo'r cyrff llywodraeth yn rheoli defnydd o'r isadeiledd a'r diddordeb gweddillol yn yr isadeiledd ar ddiwedd y trefniant fel trefniadau consesiwn gwasanaeth, gan ddilyn egwyddorion gofynion IFRIC 12. Mae'r BILI felly yn cydnabod yr ased PFI fel eitem o eiddo, peiriannau ac offer ynghyd â rhwymedigaeth i dalu amdanynt. Mae'r gwasanaethau a dderbynnir gan y contract yn cael eu cofnodi fel costau gweithredu.

Mae'r taliad unedol blynyddol yn cael ei rannu i'r cydrannau canlynol, gan ddefnyddio'r technegau amcangyfrif priodol lle bo'n briodol:

- Taliad ar gyfer gwerth teg o wasanaethau a dderbyniwyd;
- Taliad ar gyfer yr ased PFI, yn cynnwys costau ariannol; a
- Taliad ar gyfer amnewid elfennau o'r ased yn ystod 'amnewid cylch oes' y contract.

Gwasanaethau a dderbyniwyd

Mae gwerth teg y gwasanaethau a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn yn cael ei gofnodi dan y penawdau gwariant perthnasol o fewn 'costau gweithredu'.

Ased PFI

Mae'r asedau PFI yn cael eu cydnabod fel eiddo, peiriannau ac offer, pan maent yn cael eu defnyddio. Mae'r asedau yn cael eu mesur i ddechrau ar werth teg yn unol ag egwyddorion IAS 17. Ar ôl hynny, mae'r asedau yn cael eu mesur ar werth teg, sy'n cael eu cadw'n gyfredol yn unol â dull y BILl ar gyfer bob dosbarth perthnasol o ased yn unol ag egwyddorion IAS 16.

Rhwymedigaeth PFI

Mae rhwymedigaeth PFI yn cael ei gydnabod ar yr un pryd ag y mae'r asedau PFI yn cael eu cydnabod. Mae'n cael ei fesur i ddechrau ar yr un swm â gwerth teg yr asedau PFI, ac mae'n cael ei fesur ar ôl hynny fel rhwymedigaeth prydles cyllid yn unol ag IAS 17.

Mae cost ariannol flynyddol yn cael ei gyfrifo drwy gymhwyso'r gyfradd llog ymhlyg yn y brydles i'r rhwymedigaeth prydles agoriadol ar gyfer y cyfnod, ac yn cael ei dalu drwy'r 'Costau Ariannol' o fewn y SoCNE.

Mae'r elfen o'r taliad unedol blynyddol sy'n cael ei ddyrannu fel rhent prydles ariannol yn cael ei gymhwyso i fodloni'r gost ariannol flynyddol ac i ad-dalu'r rhwymedigaeth prydles dros gyfnod y contract.

Mae elfen o gynnydd taliad unedol blynyddol oherwydd mynegeio cronfus yn cael ei ddyrannu i'r brydles ariannol. Yn unol ag IAS 17, nid yw'r swm hwn yn cael ei gynnwys yn y lleiafswm taliad prydles, ond mae'n cael ei drin fel rhent amodol yn hytrach ac mae'n cael ei gostio fel swm a achoswyd. Yn ei hanfod, mae'r swm hwn yn gost ariannol o ran y rhwymedigaeth, ac mae'r gost yn cael ei chyflwyno fel cost ariannol amodol yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr.

Amnewid Cylch Oes

Mae elfennau o'r ased a amnewidir gan y gweinyddwr yn ystod y contract ('amnewid cylch oes') yn cael eu cyfalafu lle maent yn bodloni meini prawf y BILl ar gyfer gwariant cyfalaf. Maent yn cael eu cyfalafu pan maent yn cael eu darparu gan y gweinyddwr, ac maent yn cael eu mesur i ddechrau ar werth teg.

Mae elfen o'r taliad undebol blynyddol a ddyrannir i'r amnewid cylch oes yn cael ei bennu ymlaen llaw ar gyfer bob blwyddyn o'r contract o raglen gynlluniedig amnewid cylch oes y gweinyddwr. Pan fo'r elfen cylch oes yn cael ei darparu yn gynt neu'n hwyrach na'r disgwyl, mae rhwymedigaeth prydles ariannol neu ragdaliadau tymor byr yn cael eu cydnabod yn y drefn honno.

Pan fo gwerth teg cydran cylch bywyd yn llai na'r swm a benderfynwyd yn y contract, cydnabyddir y gwahaniaeth fel cost pan ddarperir amnewidiad. Os yw'r gwerth teg yn fwy na'r swm a benderfynwyd yn y contract, bydd y gwahaniaeth yn cael ei drin fel ased 'rhydd' a chydabyddir gweddill incwm gohiriedig. Caiff yr incwm gohiriedig ei ryddhau i'r incwm gweithredol dros gyfnod byrrach yr hyn sy'n weddill o gyfnod y contract neu ddeunydd economaidd defnyddiol y cydran sy'n amnewidiol.

Asedau a gyfranwyd gan y BILl i'r gweithredwr i'w defnyddio yn y cynllun

Bydd asedau a gyfranwyd i'w defnyddio yn y cynllun yn parhau i gael eu cydnabod fel eitemau o eiddo, offer neu gyfarpar yn Natganiad Sefyllfa Ariannol y BILl.

Asedau eraill a gyfranwyd gan y BILl i'r gweithredwr

Cydnabyddir asedau a gyfranwyd (e.e. taliadau arian parod, eiddo dros ben) gan y BILl cyn bod yr ased yn cael ei ddefnyddio, a fwriedir i dalu costau cyfalaf y gweithredwr, i ddechrau fel rhagdaliadau yn ystod cyfod adeiladu'r contract. Ar ôl hyn, pan fydd yr ased ar gael i'r BILl, bydd y rhagdaliad yn cael ei drin fel taliad dechreuol tuag at rhwymedigaeth les cyllid ac fe'i gosodir yn erbyn gwerth cario'r rhwymedigaeth.

Mae rhwymedigaeth PFI yn cael ei gydnabod ar yr un pryd ag y mae'r asedau PFI yn cael eu cydnabod. Fe'i mesurir ar werth presennol yr isafswm taliadau lês, gyda disgownt wrth ddefnyddio'r gyfradd llog ymhlyg. O ganlyniad, fe'i fesurir fel rhwymedigaeth lês cyllid yn unol ag IAS 17.

Wrth gydnabod yr ased i ddechrau, cydnabyddir y gwahaniaeth rhwng gwerth teg yr ased a'r rhwymedigaeth dechreuol fel incwm gohiriedig, sy'n cynrychioli'r gwasanaeth potensial i'r dyfodol i'w dderbyn gan y BILI, drwy'r asedau i fod ar gael i ddefnyddwyr trydydd parti.

1.25 Amodol

Mae rhwymedigaeth amodol yn ymrwymiad posibl sy'n codi o ddigwyddiadau'r gorffennol, a dim ond drwy ddigwyddiad neu anddigwyddiad un neu fwy o ddigwyddiadau ansicr y dyfodol, nid yn hollol dan reolaeth y BILI bydd eu presenoldeb yn cael eu cadarnhau, neu ymrwymiad presennol na gydnabyddir, oherwydd nad yw'n debygol bydd angen taliad i setlo'r ymrwymiad neu nid oes modd mesur swm yr ymrwymiad yn ddigon dibynadwy. Datgelir rhwymedigaeth amodol oni bai bod posibilrwydd o daliad yn brin.

Mae ased amodol yn ased posibl sy'n codi o ddigwyddiadau'r gorffennol a chadarnheir ei fodolaeth drwy ddigwyddiad neu anddigwyddiad un neu fwy o ddigwyddiadau ansicr i'r dyfodol, nid yn hollol o fewn rheolaeth y BILI. Datgelir ased amodol lle mae mewnlif o fuddion economaidd yn debygol.

Lle mae gwerth amser arian yn faterol, datgelir amodau ar eu gwerth presennol.

Mae rhwymedigaethau amodol prin yn rhai a ddatgelir dan ofynion adrodd Seneddol ac nid dan IAS 37, ac os yn ymarferol, bydd gofyn am amcangyfrif o'u heffaith ariannol.

1.26 Cynllun Ymroddiad Lleihau Carbon

Mae lwfansau'r Cynllun Ymroddiad Lleihau Carbon yn cael eu cyfrif fel asedau annirweddol a ariannir gan grant, os na wireddir o fewn deuddeg mis ac fel arall fel asedau cyfredol. Dylid mesur yr asedau i ddechrau ar gost. Bydd asedau'r cynllun, o ran lwfansau'n cael eu prisio ar werth teg, lle mae tystiolaeth o farchnad weithredol.

1.27 Cyfrifio amsugol

Cyfrifir trosglwyddiadau gweithrediadau fel un ai cydsoddiad neu drwy gyfrifo amsugol, yn ddibynnol ar y driniaeth a ragnodwyd yn FReM. Ar gyfer cyfrifo amsugol, mae angen cyfrif endidau ar gyfer eu trafodion dros y cyfnod y digwyddodd heb fod angen ailgyfriflen o berfformiad.

Pan fydd gweithrediadau yn trosglwyddo rhwng BILlau, bydd yr elw neu golled a ddaw yn sgil yr asedau a'r rhwymedigaeth yn trosglwyddo yn cael ei gydnabod yn y SoCNE ac fe'i datgelir ar wahân i'r costau gweithredu.

1.28 Safonau cyfrifo sydd wedi'u cyflwyno ond heb eu mabwysiadu hyd yn hyn

Mae'r safonau cyfrifo canlynol wedi'u cyflwyno neu eu diwygio gan yr IASB ac IFRIC ond hyd yma heb gael eu mabwysiadu, oherwydd nid yw FReM yn nodi bod rhaid eu mabwysiadu:

IFRS 9 Offerynnau Ariannol
IFRS14 Cyfrifon Gohiriedig Rheoliadol
IFRS15 Refeniw o gontractau gyda chwsmeriaid
IFRS 16 Lesau

Darperir datgeliadau ychwanegol ar yr effaith posibl yn y cyfnod o weithredu dechreuol pe byddai IFRS 9 ac IFRS 15 wedi cael eu gweithredu yn 2017-18 yn Nodyn 34 y cyfrifon hyn.

1.29 Safonau cyfrifo a gyflwynwyd a fabwysiadwyd yn gynnar

Yn ystod 2017-18, ni fabwysiadwyd unrhyw safonau cyfrifo yn gynnar. Arweinir pob mabwysiad cynnar safonau cyfrifon gan Drysorlys EM.

1.30 Elusennau

Yn dilyn cytundeb y Trysorlys i weithredu IAS 27 i Elusennau'r GIG o 1 Ebrill 2013, mae'r BILL wedi sefydlu fel ymddiriedolwr corfforaethol yr Elusen GIG cysylltiedig "Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr ac elusennau cysylltiol eraill", fe'i ystyrir ar gyfer cydymffurfiad â safonau cyfrifo i fod â rheolaeth o'r Elusen fel rhywbeth atodol. Felly, mae'n rhaid cydgrynhoi canlyniadau'r elusen o fewn cyfrifon statudol y BILL. Mae'r penderfyniad rheoli yn brawf safonau cyfrifo o reoli ac ni fu newid i weithrediad yr Elusen na'i annibyniaeth o ran rheoli'r cyllidebau elusennol.

Mae'r BILL, fodd bynnag, gyda chytundeb Llywodraeth Cymru, wedi mabwysiadu eithriad IAS 27 (10) i gydgrynhoi. Bydd Llywodraeth Cymru fel rhiant eithaf y Byrddau Iechyd Lleol yn cydgrynhoi a datgelu Cyfrifon Elusennol y Byrddau Iechyd Lleol yng Nghyfrifon cyfunol Llywodraeth Cymru. Ceir manylion y trafodion gyda'r elusen yn nodiadau perthnasol y partïon.

2. Perfformiad Dyletswyddau Ariannol

Daeth Deddf Cyllid y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2014 i rym ar 1 Ebrill 2014. Roedd y Ddeddf yn diwygio dyletswyddau ariannol y Byrddau Iechyd Lleol dan adran 175 Deddf Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006. O 1 Ebrill 2014, mae adran 175 Deddf Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) yn gosod dwy ddyletswydd ar Fyrddau Iechyd Lleol:

- Dyletswydd dan adran 175 (1) i sicrhau nad yw ei wariant yn fwy na'r cyfanswm o gyllid a ddyrannwyd iddo dros gyfnod o 3 blynedd ariannol

- Dyletswydd dan adran 175 (2A) i baratoi cynllun yn unol â chyfarwyddiadau cynllunio, a roddwyd gan Weinidogion Cymru, i sicrhau cydymffurfiaeth â'r ddyletswydd dan adran 175 (1), tra'n gwella iechyd y bobl y mae'n gyfrifol amdanynt, a darpariaeth gofal iechyd i bobl fel hyn, ac i'r cynllun gael ei gyflwyno i a'i gymeradwyo gan Weinidogion Cymru.

Mae asesiad cyntaf perfformiad yn erbyn y ddyletswydd statudol 3 blynedd, dan adran 175 (1) ar ddiwedd 2016-17, sef cyfnod 3 blynedd cyntaf yr asesiad.

Mae Cylchlythyr Iechyd Cymru WHC/2016/054 "Dyletswyddau Statudol ac Ariannol Byrddau Iechyd Lleol ac Ymddiriedolaethau GIG" yn esbonio dyletswyddau ariannol statudol cyrff GIG Cymru ac mae'n weithredol ar gyfer 2016-17.

2.1 Perfformiad Adnoddau Refeniw

	Perfformiad Ariannol Blyneddol			Cyfanswm £'000
	2015-16 £'000	2016-17 £'000	2017-18 £'000	
Costau gweithredol net am y flwyddyn	1,352,493	1,407,776	1,492,291	4,252,560
Llai gwariant gwasanaethau offthalmig cyffredinol a gwariant cyfyngedig heb fod yn arian parod eraill	(966)	(11)	(158)	(1,135)
Llai oblygiadau Refeniw os deuir â chynlluniau PFI at SoFP	0	0	0	0
Cyfanswm gwariant gweithredol	1,351,527	1,407,765	1,492,133	4,251,425
Dyraniad Adnoddau Refeniw	1,332,002	1,377,981	1,453,295	4,163,278
Tan/(dros)wariant yn erbyn dyraniad	(19,525)	(29,784)	(38,838)	(88,147)

Nid yw BILI Prifysgol Betsi Cadwaladr wedi cwrdd â'i ddyletswydd ariannol i adennill costau yn erbyn ei Gyfyngiad Adnodd Refeniw dros y 3 blynedd 2015-16 hyd 2017-18.

Derbyniodd y Bwrdd Iechyd £35.13 miliwn o gefnogaeth arian parod ad-daladwy yn unig yn ystod 2017-18. Y gefnogaeth arian parod cronedig unig a ddarprwyd i'r Bwrdd Iechyd gan Lywodaeth Cymru oedd £75.73 miliwn fel ar 31 Mawrth 2018. Darperir y gefnogaeth ariannol hon yn unig i gynorthwyo'r Bwrdd Iechyd i sicrhau taliadau i staff a chyflenwyr, nid oes unrhyw log yn daladwy ar gefnogaeth arian yn unig. Bydd ad-dalu'r cymorth ariannol hwn yn unol â chyflwyniadau Cynllun Tymor Canolig Integredig dyfodol y Bwrdd Iechyd.

Ni wnaeth y Bwrdd Iechyd dderbyn unrhyw froceriaeth ad-daladwy yn ystod y flwyddyn.

2.2 Perfformiad Adnodd Cyfalaf

	2015-16 £'000	2016-17 £'000	2017-18 £'000	Cyfanswm £'000
Gwariant cyfalaf gros	48,044	66,115	74,858	189,017
Adio: Colledion wrth waredu ar asedau a gyfrannwyd	0	0	0	0
Tynnu NBV o eiddo, peiriannau a chyfarpar ac asedau anddiriaethol a waredwyd	(690)	(548)	(553)	(1,791)
Tynnu grantiau cyfalaf a dderbyniwyd	(385)	(1,639)	0	(2,024)
Tynnu cyfraniadau a dderbyniwyd	(1,384)	(3,751)	(909)	(6,044)
Cost yn erbyn Dyraniad Adnodd Cyfalaf	45,585	60,177	73,396	179,158
Dyraniad Adnodd Cyfalaf	45,588	60,206	73,398	179,192
(Tros)/Tanwariant yn erbyn Dyraniad Adnodd Cyfalaf	3	29	2	34

Mae BILI Prifysgol Betsi Cadwaladr wedi cwrdd â'i ddyletswydd ariannol i adennill costau yn erbyn ei Gyfyngiad Adnoddau Cyfalaf dros y 3 blynedd 2015-16 hyd 2017-18.

2.3 Dyletswydd i baratoi cynllun 3 blynedd

Gosododd Fframwaith Gynllunio GIG Cymru am y cyfnod 2017-18 hyd 2019-20 a roddwyd i BILlau, reidrydd arnynt i baratoi a chyflwyno Cynlluniau Integredig Tymor Canolig i Lywodraeth Cymru.

Gosodwyd y Bwrdd Iechyd dan Fesurau Arbennig ym Mehefin 2015 ac mewn cytundeb â Llywodraeth Cymru, ni wnaeth gyflwyno cynllun tair blynedd yn ystod y blyneddau ariannol 2016-17 a 2017-18.

Cyflwynwyd Cynllun Gweithredu Blynnyddol i Lywodraeth Cymru ar gyfer 2017-18 ac mae'r Bwrdd Iechyd wedi cytuno â Llywodraeth Cymru y bydd yn datblygu cynllun pellach ar gyfer 2018-19 sy'n ymateb i fframwaith mesurau arbennig a meysydd alweddol ar gyfer gwelliant.

Felly ni lwyddwyd i gwrdd â dyletswydd ariannol statudol o dan Adran 175 (2A) Deddf Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006.

	2016-17 hyd 2018-19	2017-18 hyd 2019-20
Statws cymeradwyo Ysgrifennydd y Cabinet dros Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	Heb ei gyflwyno	Heb ei gyflwyno

3. Dadansoddiad o gostau gweithredu gros

3.1 Gwariant ar Wasanaethau Gofal Iechyd Cychwynnol

	Cyfyngedig i arian parod £'000	Cyfyngedig i nwyddau heb fod yn arian £'000	2017-18 Cyfanswm £'000	2016-17 £'000
Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol	121,847		121,847	117,632
Gwasanaethau Fferyllol	30,855	(6,321)	24,534	24,905
Gwasanaethau Deintyddol Cyffredinol	32,107		32,107	32,352
Gwasanaethau Offthalmig Cyffredinol	1,452	6,479	7,931	7,590
Gwariant Gofal Iechyd Cychwynnol arall	9,356		9,356	10,833
Cyffuriau ac offer a ragnodwyd	106,640		106,640	106,960
Cyfanswm	302,257	158	302,415	300,272

Nodyn 3.1 Mae gwariant ar Wasanaethau Gofal Iechyd Cychwynnol yn cynnwys costau cyflog o £17,771,000 sy'n cynnwys:

	2017-18 £'000	2016-17 £'000
Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol - MT y Tu Allan i Oriau	6,987	6,719
Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol - gan gynnwys Practisau a Reolir	8,878	5,309
Gwasanaethau Deintyddol Cyffredinol	695	604
Gwariant Gofal Iechyd Cychwynnol	1,211	38
	17,771	12,670

3.2 Gwariant am ofal iechyd gan ddarparwyr eraill

	2017-18 £'000	2016-17 £'000
Nwyddau a gwasanaethau gan Fyrddau Iechyd GIG Cymru eraill	4,864	4,862
Nwyddau a gwasanaethau gan Ymddiriedolaethau GIG Cymru eraill	9,120	9,126
Nwyddau a gwasanaethau gan gyrff GIG eraill heb fod yn Gymreig	63,348	61,465
Nwyddau a gwasanaethau gan PGIAC / PGAB	158,433	151,366
Awdurdodau Lleol	0	0
Sefydliadau Gwirfoddol	7,447	7,566
Gofal Nyrsio a Ariennir gan y GIG	9,846	7,263
Gofal Parhaus	91,605	76,848
Darparwyr Preifat	2,970	5,177
Prosiectau penodol a gyllidir gan Lywodraeth Cymru	0	0
Arall	0	0
Cyfanswm	347,633	323,673

3.3 Gwariant am Wasanaethau Ysbyty ac Iechyd Cymunedol

	2017-18 £'000	2016-17 £'000
Costau Cyfarwyddwyr	2,184	2,203
Costau Staff	685,517	667,340
Cyflenwadau a gwasanaethau - clinigol	120,366	120,819
Cyflenwadau a gwasanaethau - cyffredinol	23,223	25,870
Gwasanaethau Ymgynghorol	2,003	2,342
Sefydliad	10,324	10,725
Cludiant	4,788	4,853
Adeiladau	35,724	35,067
Contractwyr Allanol	0	0
Dibrisiad	29,167	28,575
Amorteiddiad	499	521
Amhariadau a gwrthdroadau asedau sefydlog (Eiddo, peiriannau a chyfarpar)	45,046	8,383
Amhariadau a gwrthdroadau asedau sefydlog (Asedau anddiriaethol)	0	0
Amhariadau a gwrthdroadau asedau cyllidol	0	0
Amhariadau a gwrthdroadau o asedau heb fod yn gyfredol a ddelir ar werth	0	0
Ffioedd archwilio	448	453
Taliadau eraill i archwilyr	0	0
Colledion, taliadau arbennig a dyledion na ellir eu hadfer	3,837	2,575
Ymchwil a Datblygiad	1,955	455
Costau gweithredu eraill	3,730	4,943
Cyfanswm	968,811	915,124

3.4 Colledion, taliadau arbennig a dyledion na ellir eu hadfer: taliadau i gostau gweithredu

	2017-18 £'000	2016-17 £'000
Cynnydd/(Ileihad) mewn darpariaeth ar gyfer taliadau'r dyfodol:		
Esgeulustod Clinigol	10,436	26,052
Anaf personol	1,603	292
Holl golledion eraill a thaliadau arbennig	463	271
Ffioedd cyfreithiol amddiffyn a chostau gweinyddol eraill	1,112	782
Cynnydd/(Ileihad) gros mewn darpariaeth ar gyfer taliadau'r dyfodol	13,614	27,397
Cyfraniad at Gronfa Risg Cymru	0	0
Premiwm ar gyfer trefniadau yswiriant eraill	0	0
Dyledion na ellir eu hadfer	(91)	175
Tynnu: incwm a dderbyniwyd/taliadwy gan Gronfa Risg Cymru	(9,686)	(24,997)
Cyfanswm	3,837	2,575

Mae costau anafiadau personol yn cynnwys £239,000 (2016-17 £30,000) o ran buddion anafiadau parhaol. Mae taliadau costau llawdriniaethau yn cynnwys £492,000 (2016-17 £435,000) o ran 113 achos sy'n codi o wneud yn iawn yn glinigol (2016-17 127 achos), wedi'u rhannu rhwng iawndal o £381,000 a chostau amddiffyn o £111,000.

4. Incwm Amrywiol

	2017-18 £'000	2016-17 £'000
Byrddau Iechyd Lleol	4,002	5,556
PGIAC/PGAB	39,266	38,262
Ymddiriedolaethau GIG	5,677	5,603
Cyrff GIG Lloegr eraill	13,854	12,673
Ymddiriedolaethau Sylfaen	889	1,278
Awdurdodau Lleol	10,471	11,020
Llywodraeth Cymru	1,241	3,156
Heb fod yn GIG:		
Incwm ffioedd presgripsiwn	49	49
Incwm ffioedd deintyddol	9,567	9,961
Incwm cleifion preifat	843	1,269
Cleifion tramor (anghytbwys)	27	495
Cynllun Adfer Costau Anafiadau (ICR)	1,470	1,635
Incwm arall o weithgareddau	8,591	4,323
Gwasanaethau cludiant cleifion	0	0
Addysg, hyfforddiant ac ymchwil	19,236	19,841
Elusenol a chyfraniadau eraill at variant	1,349	1,279
Derbyn asedau a gyfrannwyd	909	3,750
Derbyn asedau a roddwyd gan y Llywodraeth	0	1,639
Cynlluniau cynhyrchu incwm gofal heb fod i gleifion	447	440
PCGC	0	0
Incwm gohiriedig a ryddhawyd i gyllid	1	79
Incwm rhent amodol o lesioedd cyllid	0	0
Incwm rhent o lesioedd gweithredol	1,037	983
Incwm arall:		
Darpapiaeth gwasanaethau golchdy, patholeg a chyflogres	125	175
Ffioedd llety ac arlwyo	3,167	3,016
Ffioedd marwdy	333	328
Taliadau staff am ddefnyddio ceir	1,044	970
Uned fusnes	0	0
Arall	3,049	3,247
Cyfanswm	126,644	131,027

Mae incwm Cynllun Adfer Costau Anafiadau (ICR) fel arfer yn destun i ddarpapiaeth am amhariad o 22.84% i adlewyrchu cyfraddau disgwylidig o gasgliad fel mae'r Uned Adfer lawndal yn ei gynghori. Mae'r Bwrdd Iechyd wedi cynyddu darpapiaeth y gyfradd amhariad ymhellach ar achosion oed penodol i adlewyrchu'r risg pellach o ddiffyg adfer posibl.

Mae ffigwr incwm amrywiol ymddiriedolaethau GIG o £5,677,000 yn cynnwys £5,341,000 gan ymddiriedolaethau GIG Cymru a £336,000 o Ymddiriedolaethau GIG Lloegr.

"Incwm arall": mae 'arall' yn cynnwys costau ail-godi i staff o £848,000 heb eu dyrannu i gategorïau eraill.

5. Incwm o Fuddsoddiadau

	2017-18 £000	2016-17 £000
Refeniw rhenti:		
Incwm les Cyllid PFI		
cynlluniwyd	0	0
amodol	0	0
Refeniw les ariannol eraill	0	0
Refeniw llogau:		
Cyfrifon banc	0	0
Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy eraill	0	0
Asedau ariannol diffygiol	0	0
Asedau ariannol eraill	0	0
Cyfanswm	0	0

6. Enillion a cholledion eraill

	2017-18 £000	2016-17 £000
Gain/(loss) on disposal of property, plant and equipment	(26)	370
Gain/(loss) on disposal of intangible assets	0	0
Gain/(loss) on disposal of assets held for sale	0	0
Gain/(loss) on disposal of financial assets	0	0
Change on foreign exchange	0	0
Change in fair value of financial assets at fair value through SoCNE	0	0
Change in fair value of financial liabilities at fair value through SoCNE	0	0
Recycling of gain/(loss) from equity on disposal of financial assets held for sale	0	0
Total	(26)	370

7. Costau Ariannol

	2017-18 £000	2016-17 £000
Llogau ar fenthyciadau a gorddrafftiau	0	0
Llogau ar oblygiadau dan lesioedd ariannol	0	0
Llogau ar oblygiadau dan gontractau PFI		
prif gost cyllid	40	42
cost cyllid amodol	0	0
Llog ar daliad hwyr dyled masnachol	0	0
Costau llogau eraill	0	0
Cyfanswm costau llog	40	42
Darpariaethau dad-ddirwyn disgownt	10	62
Costau cyllid eraill	0	0
Cyfanswm	50	104

8. Lesoedd gweithredu

BILI fel deilydd les

Mae'r mathau canlynol o lesioedd yn gynnwysedig o fewn y lesioedd gweithredu:

- Les amrywiol gyfarpar meddygol a gweinyddol
- Les ceir dros gyfnod o dair a phedair blynedd a
- Les amrywiol eiddo dros amrywiol gyfnodau.

Taliadau a gydnabyddir fel gwariant	2017-18 £000	2016-17 £000
Isafswm taliadau les	4,798	3,320
Rhenti amodol	0	0
Taliadau is-lesioedd	0	0
Cyfanswm	4,798	3,320

Cyfanswm isafswm taliadau les y dyfodol

Taladwy	£000	£000
Dim hwyrach na blwyddyn	3,973	2,630
Rhwng un a phum mlynedd	6,530	4,628
Ar ôl 5 mlynedd	17,276	12,964
Cyfanswm	27,779	20,222

Ni ddisgwyllir derbyn taliadau is-lesioedd i'r dyfodol.

BILI fel prydleswr

Lesioedd gweithredu yn cynnwys les amrywiol eiddo dros amrywiol gyfnodau. Mae'r rhent sy'n dderbyniadwy am bob les yn cael ei drafod ar yr amser y bydd cytundeb i gcontract.

Refeniw rhent	£000	£000
Rhent	248	374
Rhenti amodol	0	0
Cyfanswm refeniw rhenti	248	374

Cyfanswm lleiafswm taliadau les i'r dyfodol

Derbyniadwy	£000	£000
Dim hwyrach na blwyddyn	248	374
Rhwng un a phum mlynedd	68	18
Ar ôl 5 mlynedd	18	23
Cyfanswm	334	415

9. Buddion gweithwyr a niferoedd staff

9.1 Costau gweithwyr

	Staff Parhaol	Staff ar secondiad mewnol	Staff asiantaeth	Arall	Cyfanswm	2016-17
	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Cyflogau ac enillion	542,559	3,156	19,051	21,984	586,750	571,990
Costau nawdd cymdeithasol	53,397	0	0	0	53,397	49,037
Cyfraniadau'r cyflogwr at Gynllun Pensiwn y GIG	66,243	0	0	0	66,243	62,610
Costau pensiwn eraill	83	0	0	0	83	52
Buddion eraill i weithwyr	0	0	0	0	0	0
Buddion terfyniad	317	0	0	0	317	53
Cyfanswm	662,599	3,156	19,051	21,984	706,790	683,742
Codwyd ar gyfalaf					793	1,345
Codwyd ar refferiwr					705,997	682,397
					706,790	683,742
Symudiad net mewn buddion gweithwyr a gronwyd (gwyliu staff a gronwyd na gymerwyd wedi'i gynnwys uchod)					161	144

Yn grynysedig o fewn Staff Eraill mae staff dros dro a chontract, megis contractau tymor byr ymgysylltiad uniongyrchol, staff IR35 cymwys, MT y tu allan i oriau a Meddygon Locwm GMS. Cynhwysir costau nawdd cymdeithasol sy'n ymwneud â'r grwpiau staff hyn ar gyfer y flwyddyn ariannol 2017-18 o fewn y golofn Staff Parhaol o'r nodyn uchod.

9.2 Nifer cyfartaledd o weithwyr

	Staff Parhaol	Staff ar secondiad mewnol	Staff asiantaeth	Arall	Cyfanswm	2016-17
	Nifer	Nifer	Nifer		Nifer	Nifer
Gweinyddol, clericyddol ac aelodau Bwrdd	2,804	9	37	0	2,850	2,598
Meddygol a deintyddol	1,228	21	25	135	1,409	1,420
Nyrsio, bydwreigiaeth cofrestredig	4,824	3	158	1	4,986	4,932
Staff proffesiynol, gwyddonol a thechnegol	360	15	2	0	377	348
Gwasanaethau clinigol ychwanegol	3,214	0	7	0	3,221	3,158
Proffesiynau lechyd Cysylltiol	830	0	21	0	851	809
Gwyddonwyr Gofal lechyd	272	0	5	0	277	237
Ystadau ac ategol	1,239	0	0	0	1,239	1,178
Myfyrwyr	16	1	0	0	17	23
Cyfanswm	14,787	49	255	136	15,227	14,703

9.3 Ymddeoliadau oherwydd salwch

Mae'r nodyn hwn yn datgelu'r nifer a'r gost pensiwn ychwanegol i unigolion sy'n aelodau'r Cynllun a ymddeolodd yn gynnar oherwydd salwch eleni. Mae Pensiynau'r GIG wedi cynghori bod 17 ymddeoliad cynnar yn ystod 2017-18 ar gost ychwanegol o £846,326 (Cost 17 ymddeoliad cynnar 2016-17 oedd £766,088). Cyfrifiwyd y gost hon drwy luosi gwerth cyfartaledd pensiwn salwch gyda'r nifer o flynyddoedd o daliadau hyd at oed 60. Anwybyddwyd unrhyw gynyddiadau pensiwn.

9.4 Buddion gweithwyr

Mae buddion gweithwyr yn cyfeirio at fuddion heb fod yn dâl nad ydynt wedi'u priodoli i weithwyr unigol, er enghraifft aelodaeth grŵp o glwb. Nid yw'r Bwrdd lechyd yn gweithredu cynlluniau buddion gweithwyr ar hyn o bryd.

9.5 Adrodd am gynlluniau iawndal eraill - pecynnau gadael

	2017-18	2017-18	2017-18	2017-18	2016-17
Bandiau cost pecynnau gadael (gan gynnwys unrhyw elfennau taliadau arbennig)	Nifer y diswyddiadau gorfodol	Nifer yr ymadawiadau eraill	Cyfanswm y nifer o becynnau gadael	Nifer yr ymadawia dau lle gwnaed taliadau arbennig	Cyfanswm nifer y pecynnau gadael
	Rhifau llawn yn unig	Rhifau llawn yn unig	Rhifau llawn yn unig	Rhifau llawn yn unig	Rhifau llawn yn unig
llai na £10,000	0	0	0	0	0
£10,000 i £25,000	0	0	0	0	1
£25,000 i £50,000	0	3	3	0	1
£50,000 i £100,000	0	1	1	0	0
£100,000 i £150,000	1	0	1	0	0
£150,000 i £200,000	0	0	0	0	0
mwyr na £200,000	0	0	0	0	0
Cyfanswm	1	4	5	0	2

	2017-18	2017-18	2017-18	2017-18	2016-17
Bandiau cost pecynnau gadael (gan gynnwys unrhyw elfennau taliadau arbennig)	Cost y diswyddiadau gorfodol	Cost yr ymadawiadau eraill	Cyfanswm cost y pecynnau gadael	Cost elfen arbennig a gyhwysir yn y pecynnau gadal	Cyfanswm cost pecynnau gadael
	£'s	£'s	£'s	£'s	£'s
llai na £10,000	0	0	0	0	0
£10,000 i £25,000	0	0	0	0	17,533
£25,000 i £50,000	0	105,325	105,325	0	35,869
£50,000 i £100,000	0	62,021	62,021	0	0
£100,000 i £150,000	149,985	0	149,985	0	0
£150,000 i £200,000	0	0	0	0	0
mwyr na £200,000	0	0	0	0	0
Cyfanswm	149,985	167,346	317,331	0	53,402

Mae'r datgeliad hwn yn adrodd ar y nifer a gwerth y pecynnau ymadael a gymerwyd gan staff yn gadael y Bwrdd Iechyd yn ystod y flwyddyn. Er y cyfrifwyd y costau ymadael yn y nodyn hwn yn llawn yn y flwyddyn ymadael, mae'n bosibl bydd y costau a gysylltir gyda'r ymadael hyn wedi'u cydnabod yn rhannol neu'n llawn mewn cyfnod blaenorol.

Talwyd costau diswyddo ac ymadael eraill yn unol â darpariaethau Cynllun Rhyddhau Gwirfoddol Cynnar y GIG (VERS). Bydd costau ychwanegol sy'n ymwneud ag ymddeoliad cynnar yn cael eu cwrdd gan y Bwrdd Iechyd ac nid gan Gynllun Pensiwn y GIG.

Ni chynhwysir costau ymddeoliadau yn sgil salwch yn y tablau hyn oherwydd eu bod yn cael eu cwrdd gan Gynllun Pensiwn y GIG. Darperir manylion llawn yn Nodyn 9.3 Ymddeoliadau yn sgil salwch.

9.6 Perthnasau Tâl

Mae angen i gyrff adrodd ddatgelu'r berthynas rhwng tâl y cyfarwyddwr sy'n ennill y tâl uchaf yn eu sefydliad a thâl canolrifol gweithlu'r sefydliad.

Tâl band y cyfarwyddwr â'r cyflog uchaf yn y Bwrdd Iechyd yn ystod blwyddyn ariannol 2017/18 oedd £200,000 - £205,000 (2016/17, £200,000 - £205,000). Roedd hyn 7.16 gwaith yn fwy (2016/17, 7.11) na thâl canolrifol y gweithlu, a oedd yn £28,284 (2016/17 £28,462).

Yn 2017/18, gwnaeth naw (2016-17, 17) o weithwyr dderbyn tâl a oedd yn uwch na thâl y cyfarwyddwr â'r cyflog uchaf. Roedd tâl staff yn amrywio o £210,000-£215,000 to £295,000-£300,000 (2016-17 £200,000-£205,000 to £270,000-£275,000).

Mae cyfanswm tâl yn cynnwys cyflog, tâl ar wahân sy'n gysylltiedig â pherfformiad, a buddion mewn nwyddau. Nid yw'n cynnwys taliadau diswyddo, cyfraniadau pensiwn cyflogwyr a gwerthoedd trosglwyddo pensiynau sy'n gyfwerth ag arian parod.

Cynyddodd y Berthynas dâl yn ystod 2017-18 oherwydd bod y tâl canolrifol wedi lleihau ychydig ond ni wnaeth tâl band y cyfarwyddwr â'r cyflog uchaf newid. Mae'r cyfanswm nifer staff a gyflogir drwy'r flwyddyn wedi cynyddu ac mae gweithwyr newydd yn dechrau ar waelod y graddfeydd cyflog perthnasol, sy'n lleihau'r tâl canolrifol.

9.7 Costau pensiwn

Mae darpariaeth y ddau Gynllun Pensiwn y GIG yn cwmpasu gweithwyr presennol a chyn-weithwyr. Gellir dod o hyd i fanylion y buddion taladwy a rheolau'r cynlluniau ar wefan Pensiynau'r GIG yn www.nhsbsa.nhs.uk/pensions. Mae'r ddau yn gynlluniau buddion diffiniedig, heb eu hariannu, sy'n darparu ar gyfer cyflogwyr y GIG, meddygfeydd a chyrff eraill, a ganiateir o dan gyfarwyddyd yr Ysgrifennydd Gwladol, yng Nghymru a Lloegr. Ni chawsant eu cynllunio i gael eu rhedeg mewn modd a fyddai'n galluogi cyrff GIG i ddynodi eu cyfran o asedau a rhwymedigaethau'r cynllun sylfaenol. Felly, cyfrifir bob cynllun fel eu bod yn gynlluniau cyfraniadau a ddiffiniwyd: Cymerir y gost i'r corff GIG sy'n cymryd rhan ym mhob cynllun fel cyfartal i'r cyfraniadau sy'n daladwy i'r cynllun hwn ar gyfer y cyfnod cyfrifyddu.

Er mwyn i'r ymrwymadau buddion a ddiffiniwyd yn y gyfriflen ariannol beidio amrywio'n faterol o'r rhai a benderfynir ar y dyddiad adrodd drwy brisiad actwraidd ffurfiol, mae'r FReM yn gofyn bod "y cyfnod rhwng prisiadau ffurfiol yn bedair blynedd, gydag asesiadau brasamcanu yn y blynyddoedd cyfamser". Bydd amlinelliad o'r rhain yn dilyn:

a) Prisiad cyfrifyddol

Ymgymyerir â phrasiad o rwymedigaeth cynllun yn flynyddol gan actwari'r cynllun (Adran Actwari'r Llywodraeth ar hyn o bryd) fel ar ddiwedd y cyfnod adrodd. Mae hyn yn defnyddio asesiad actwraidd ar gyfer y cyfnod cyfrifo blaenorol, ar y cyd â data aelodaeth ac ariannol a ddiweddarwyd ar gyfer y cyfnod adrodd presennol, ac fe'u derbyniwyd eu bod yn darparu ffigyrau cadarn addas ar gyfer pwrpasau adrodd ariannol. Mae prasiad rhwymedigaeth y cynllun fel ar 31 Mawrth 2018, yn seiliedig ar ddata prasiad fel ar 31 Mawrth 2017, wedi'i ddiweddarau i 31 Mawrth 2018 gyda chrynodeb o ddata aelodaeth a chyfrifyddol crwn. Wrth ymgymryd â'r asesiad actwraidd hwn, mae'r fethodoleg a ragnodwyd yn IAS 19, dehongliadau FReM perthnasol a'r gyfradd disgownt a ragnodwyd gan Drysorlys EM, hefyd wedi'u defnyddio.

Mae asesiad diweddaraf y cynllun wedi'i gynnwys yn adroddiad actiwari'r cynllun, sy'n ffurfio rhan o Gyfrifon Pensiwn Blynyddol y GIG. Gellir gweld y cyfrifon hyn ar wefan Bensiynau'r GIG ac fe'u cyhoeddir yn flynyddol. Gellir cael copïau hefyd o Lyfrfa Ei Mawrhydi.

b) Prisiad Actwraidd Llawn (cyllid)

Pwrpas y prasiad hwn yw asesu lefel rhwymedigaeth o ran buddion sy'n daladwy dan y cynllun (gan ystyried profiad demograffig diweddar), ac argymhell cyfraddau cyfraniadau taladwy gan weithwyr a chyflogwyr.

Cwblhawyd y prisiad actwraidd diwethaf i'w gyhoeddi ar gyfer Cynllun Pensiwn y GIG ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2012. Mae Rheoliadau'r Cynllun yn caniatáu i lefelau cyfraddau cyfraniadau i gael eu newid gan yr Ysgrifennydd Gwladol Iechyd, gyda chydysyniad Trysorlys EM, gan ystyried cyngor Actiwari'r Cynllun a chynrychiolwyr y cyflogwr a'r gweithwyr, fel yr ystyrir yn briodol.

Bydd y prisiad actwari nesaf yn cael ei wneud ar 31 Mawrth 2016 ac mae'n cael ei baratoi ar hyn o bryd. Cyhoeddir tybiaethau cyfeiriadau gan Drysorlys EH a ddefnyddir i gwblhau'r cyfrifiadau prisio, ac o'r rhain daw'r adroddiad prisio terfynol y gellir ei lofnodi gan actwari'r cynllun. Bydd hyn yn gosod cyfraddau cyfraniadau taladwy'r cyflogwr o Ebrill 2019 a bydd yn ystyried cost y Cynllun perthynol i gap cost y cyflogwr. Mae darpariaethau yn y Ddeddf Pensiynau Gwasanaeth Cyhoeddus 2013 i addasu buddion aelodau neu gyfraddau cyfraniad os bydd cost y Cynllun yn newid o fwy na 2% o'r cyflog. Yn amodol ar yr asesiad 'cap cost cyflogwr' hwn, penderfynir ar unrhyw adolygiadau i fuddion aelodau neu gyfraddau cyfraniad gan yr Ysgrifennydd Iechyd Gwladol, yn dilyn ymgynghoriad gyda'r rhanddeiliaid perthnasol.

c) National Employment Savings Trust (NEST)

Mae NEST yn gynllun pensiwn y gweithle, a sefydlwyd drwy ddeddfwriaeth ac mae'n cael ei drin fel cynllun yn seiliedig ar ymddiriedaeth. Yr ymddiriedolwr sy'n gyfrifol am redeg y cynllun yw NEST Corporation. Mae'n gorff cyhoeddus di-adrannol (NDPB) sy'n gweithredu hyd braich o'r llywodraeth, ac mae'n atebol i'r Senedd drwy'r Adran Waith a Phensiynau (DWP).

Mae'r NEST Corporation wedi cytuno ar fenthyciad gyda'r Adran Waith a Phensiynau (DWP). Mae hyn wedi talu am i'r cynllun gael ei sefydlu a bydd yn cynnwys diffygion disgwylidig yng nghostau'r cynllun yn ystod y blynyddoedd cynharaf wrth i'r aelodaeth dyfu.

Mae'r NEST Corporation yn anelu i'r cynllun fod yn hunan-gyllidiol tra'n darparu costau isel cyson i aelodau.

Gan ddefnyddio enillion cymwys i gyfrifo cyfraniadau, ar hyn o bryd yr isafswm lefel cyfraniadau cyfreithiol yw 2% o enillion cymwys deilydd swydd, i gyflogwyr y mae eu dyletswyddau cyfreithiol wedi dechrau. Mae'n rhaid i gyflogwyr dalu o leiaf 1% o hwn. Mae'r isafswm lefel cyfraniadau cyfreithiol yn cynyddu i 8% yn Ebrill 2019.

Gelwir y band enillion a ddefnyddir i gyfrifo lleiafswm cyfraniadau dan ddeddfwriaeth bresennol yn enillion cymwys. Yr enillion sy'n gymwys ar hyn bryd yw'r rhai rhwng £5,876 a £45,000 ar gyfer blwyddyn dreth 2017-18 (2016-17 £5,824 a £43,000).

Tynnwyd cyfyngiadau ar y ffiniau cyfraniadau blynyddol ar 1 Ebrill 2017.

10. Polisi Taliad Sector Cyhoeddus - Mesur Cydymffurfiad

10.1 Côt taliad prydlon - mesur cydymffurfiad

Mae'n ofynnol gan Lywodraeth Cymru bod Byrddau Iechyd yn talu eu holl gredydwy'r masnach yn unol â chôt taliad prydlon y CBI a rheolau Cyfrifo'r Llywodraeth. Mae Llywodraeth Cymru wedi gosod rheidrwydd, fel rhan o dargedau cyllid y Bwrdd Iechyd, i dalu 95% o nifer y credydwy'r heb fod yn rhai GIG o fewn 30 diwrnod o dderbyn.

	2017-18	2017-18	2016-17	2016-17
GIG	Nifer	£000	Nifer	£000
Cyfanswm y biliau a dalwyd	6,353	257,656	6,386	260,440
Cyfanswm y biliau a dalwyd o fewn targed	5,801	255,898	6,025	257,565
Canran y biliau a dalwyd o fewn targed	91.3%	99.3%	94.3%	98.9%
Heb fod yn GIG				
Cyfanswm y biliau a dalwyd	299,701	591,282	307,791	561,808
Cyfanswm y biliau a dalwyd o fewn targed	281,845	575,972	296,956	551,760
Canran y biliau a dalwyd o fewn targed	94.0%	97.4%	96.5%	98.2%
Cyfanswm				
Cyfanswm y biliau a dalwyd	306,054	848,938	314,177	822,248
Cyfanswm y biliau a dalwyd o fewn targed	287,646	831,870	302,981	809,325
Canran y biliau a dalwyd o fewn targed	94.0%	98.0%	96.4%	98.4%

Mae Llywodraeth Cymru wedi gosod rheidrwydd ar y Bwrdd Iechyd i dalu 95% o gredydwy'r heb fod yn GIG, yn ôl nifer, o fewn 30 diwrnod calendr o dderbyn y nwyddau neu anfoneb ddilys (pa un bynnag yw'r hwyraf), oni bai y cytunwyd ar delerau talu eraill. Yn ystod 2017-18 talodd y Bwrdd Iechyd 94.0% o'i anfonebau o fewn 30 diwrnod, felly ni gyflawnodd y mesur perfformiad hwn.

10.2 Deddf Taliadau Hwyr Dyledion Masnachol (Llog) 1998

	2017-18	2016-17
	£	£
Symiau a gynhwysir o fewn costau ariannol (nodyn 7) o hawliadau a wnaed dan y ddeddfwriaeth hon	0	0
lawndal a dalwyd i gynnwys costau adfer dyledion dan y ddeddf hon	0	0
Cyfanswm	0	0

11 Eiddo, peiriannau ac offer

11.1 Eiddo, peiriannau ac offer

	Adeiladau ac eithrio			Asedau yn cael eu hadeiladu		Cyfarpar cludiant	Technoleg gwybodaeth	Dodrefn a ffitiadau	Cyfanswm
	Tir £000	anheiddau £000	Anheiddau £000	ar gyfrif £000	iriau £000				
Cost neu brisiad ar 1 Ebrill 2017	49,789	489,066	17,619	85,524	99,981	1,127	16,251	6,281	765,638
Mynegeio	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ychwanegiadau									
- prynwyd	0	0	0	64,679	6,289	0	2,183	779	73,930
- cyfranwyd	0	140	0	0	769	0	0	0	909
- grant llywodraeth	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trosglwyddiad o/i gyrrff GIG eraill	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aiddosbarthiadau	0	39,934	133	(44,676)	2,329	0	2,280	0	0
Ailbrizio	1,439	(84,654)	781	0	0	0	0	0	(82,434)
Gwrthdroad amhariadau	(2,355)	0	0	0	0	0	0	0	(2,355)
Amhariadau	(1,658)	(6,488)	(144)	0	0	0	0	0	(8,290)
Aiddosbarthu fel daliwyd ar werth	(593)	(79)	0	0	0	0	0	0	(672)
Gwarediadau	(328)	(2,259)	(155)	0	(4,641)	0	0	(1)	(7,384)
Ar 31 Mawrth 2018	46,294	435,660	18,234	105,527	104,727	1,127	20,714	7,059	739,342
Dibrizio ar 1 Ebrill 2017	208	124,623	2,623	0	62,332	1,072	8,529	2,691	202,078
Mynegeio	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trosglwyddiad o/i gyrrff GIG eraill	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aiddosbarthiadau	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ailbrizio	(217)	(154,333)	(2,792)	0	0	0	0	0	(157,342)
Gwrthdroad amhariadau	0	(1,821)	(20)	0	0	0	0	0	(1,841)
Amhariadau	72	44,271	189	0	0	0	0	0	44,532
Aiddosbarthu fel daliwyd ar werth	0	(5)	0	0	0	0	0	0	(5)
Gwarediadau	(63)	(2,123)	(3)	0	(4,641)	0	0	(1)	(6,831)
Darparwyd yn ystod y flwyddyn	0	16,105	623	0	9,067	13	2,732	627	29,167
Ar 31 Mawrth 2018	0	26,717	620	0	66,758	1,085	11,261	3,317	109,758
Llyfrwerth net ar 1 Ebrill 2017	49,581	364,443	14,996	85,524	37,649	55	7,722	3,590	563,560
Llyfrwerth net ar 31 Mawrth 2018	46,294	408,943	17,614	105,527	37,969	42	9,453	3,742	629,584
Llyfrwerth net ar 31 Mawrth 2018 yn cynnwys:									
Prynwyd	46,294	401,934	17,614	105,527	31,912	42	9,287	3,174	615,784
Cyfranwyd	0	6,073	0	0	6,057	0	166	556	12,852
Grant llywodraeth	0	936	0	0	0	0	0	12	948
Ar 31 Mawrth 2018	46,294	408,943	17,614	105,527	37,969	42	9,453	3,742	629,584
Cyllido Asedau:									
Perchen	46,294	407,937	17,614	105,527	37,969	42	9,453	3,742	628,578
Delir ar les cyllid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ar gytundebau -SoFP PFI	0	1,006	0	0	0	0	0	0	1,006
Llogau gweddill PFI	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ar 31 Mawrth 2018	46,294	408,943	17,614	105,527	37,969	42	9,453	3,742	629,584

Mae llyfrwerth net tir, adeiladau ac anheiddau ar 31 Mawrth 2017 yn cynnwys:

	£000
Rhydd-ddaliad	468,059
Lesddaliad hir	4,792
Lesddaliad byr	0
	472,851

Ail-brisiwyd tiroedd ac adeiladau'r Bwrdd Iechyd gan yr Asiantaeth Swyddfa Brizio gyda dyddiad effeithiol o 1 Ebrill 2017. Paratowyd y prisiad yn unol â thelerau'r Royal Institute of Chartered Surveyors Valuation Standards, 6ed argraffiad.

Mae'n ofynnol i fyrddau iechyd lleol i ddefnyddio'r model ailbrizio a nodir yn IAS 16 a phrisio eu hasedau cyfalaf i werth teg. Diffinnir gwerth teg gan IAS 16 fel y swm gellir cyfnewid yr ased amdano rhwng partiön gwybodus a pharod mewn deliad hyd braich. Ymgwymerwyd â hyn gyda'r dybiaeth fod yr eiddo yn cael ei werthu fel rhan o'r fenter barhaus mewn meddiannaeth.

11.1 Eiddo, peiriannau ac offer (parhad)

	Adeiladau ac eithrio		Anheddau	Asedau yn cael eu hadeiladu a thaliadau ar gyfrif eirianwaith		Cyfarpar cludiant	Technoleg gwybodaeth	Dodrefn a ffitiadau	Cyfanswm
	Tir £000	anheddau £000		£000	£000				
Cost neu brisiad ar 1 Ebrill 2016	48,685	457,757	17,623	66,233	95,186	1,340	19,205	5,111	711,140
Mynegeio	1,874	0	0	0	0	0	0	0	1,874
Ychwanegiadau									
- prynwyd	0	0	0	52,686	3,566	0	3,239	1,083	60,574
- cyfranwyd	0	684	0	(684)	2,962	0	187	571	3,720
- grant llywodraeth	0	1,639	0	0	0	0	0	0	1,639
Trosglwyddiad o/i gyrrff GIG eraill	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ailddosbarthiadau	0	29,019	(4)	(32,711)	3,696	0	0	0	0
Ailbrisio	0	1,289	0	0	0	0	0	0	1,289
Gwrthdroad amhariadau	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Amhariadau	(7)	(26)	0	0	0	0	0	0	(33)
Ailddosbarthu fel daliwyd ar werth	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gwarediadau	(763)	(1,296)	0	0	(5,429)	(213)	(6,380)	(484)	(14,565)
Ar 31 Mawrth 2017	49,789	489,066	17,619	85,524	99,981	1,127	16,251	6,281	765,638
Dibrisio ar 1 Ebrill 2016	515	99,857	2,103	0	59,254	1,242	12,738	2,692	178,401
Mynegeio	527	0	0	0	0	0	0	0	527
Trosglwyddiad o/i gyrrff GIG eraill	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ailddosbarthiadau	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ailbrisio	0	210	0	0	0	0	0	0	210
Gwrthdroad amhariadau	(507)	0	0	0	0	0	0	0	(507)
Amhariadau	140	8,746	0	0	4	0	0	0	8,890
Ailddosbarthu fel daliwyd ar werth	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gwarediadau	(467)	(1,045)	0	0	(5,429)	(213)	(6,380)	(484)	(14,018)
Darparwyd yn ystod y flwyddyn	0	16,855	520	0	8,503	43	2,171	483	28,575
Ar 31 Mawrth 2017	208	124,623	2,623	0	62,332	1,072	8,529	2,691	202,078
Llyfrwerth net ar 1 Ebrill 2016	48,170	357,900	15,520	66,233	35,932	98	6,467	2,419	532,739
Llyfrwerth net ar 31 Mawrth 2017	49,581	364,443	14,996	85,524	37,649	55	7,722	3,590	563,560
Llyfrwerth net ar 31 Mawrth 2017 yn cynnwys:									
Prynwyd	49,581	354,969	14,996	85,524	31,110	55	7,502	2,944	546,681
Cyfranwyd	0	6,940	0	0	6,539	0	220	631	14,330
Grant llywodraeth	0	2,534	0	0	0	0	0	15	2,549
Ar 31 Mawrth 2017	49,581	364,443	14,996	85,524	37,649	55	7,722	3,590	563,560
Cyllido Asedau:									
Perchen	49,581	363,496	14,996	85,524	37,649	55	7,722	3,590	562,613
Delir ar les cyllid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ar gytundebau - SoFP PFI	0	947	0	0	0	0	0	0	947
Llogau gweddill PFI	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ar 31 Mawrth 2017	49,581	364,443	14,996	85,524	37,649	55	7,722	3,590	563,560
Mae llyfrwerth net tir, adeiladau ac anheddau ar 31 Mawrth 2016 yn cynnwys:									
Rhydd-ddaliad									£000
Lesddaliad hir									425,068
Lesddaliad byr									3,952
									0
									429,020

11.1 Eiddo, peiriannau ac offer (parhad)

- i. Mae ychwanegiadau asedau a gyfrannwyd yn cynnwys cynlluniau a gyllidwyd gan:
 - a. Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr ac Elusennau Cysylltiol Eraill - £0.310m
 - b. Cyrff gwirfoddol eraill wedi'u lleoli mewn ysbytai - £0.599m
- ii. Amhariadau sy'n gysylltiol ag ailbrisio:
 - a. Prisiad DV pum mlynedd Ebrill 2017
 - b. Prosiect Ailddatblygu Ysbyty Glan Clwyd
- iii. Darperir bywyd asedau ar gyfer adeiladau a phreswylfeydd gan y Prisiwr Dosbarth a bywyd asedau cyfarpar yn cael eu hasesu a'u hadolygu yn rheolaidd gan ddefnyddwyr y cyfarpar
- iv. Ni chafwyd unrhyw iawndal gan drydydd parti am asedau diffygiol, coll neu a roddwyd gorau iddynt yn y flwyddyn.
- v. Ni fu unrhyw ddibrisiadau i symiau adferadwy neu gildroadau i ddibrisiadau fel hyn yn ystod y flwyddyn.
- vi. Nid oes gan y Bwrdd Iechyd unrhyw asedau segur dros dro.
- vii. Y swm gros sy'n cario o asedau diriaethol sy'n dibrisio'n llawn sy'n dal i gael eu defnyddio ar 31 Mawrth 2018 oedd £40.94m (31 Mawrth 2017 £35.07m).
- viii. Ni ddefnyddiwyd IFRS13 Mesur Gwerth Teg wrth baratoi'r cyfrifon hyn, oherwydd nad yw'r Bwrdd Iechyd yn dal unrhyw asedau anweithredol.

11.2 Asedau Anghyfredol a ddelir ar werth

	Tir	Adeiladau gan gynnwys anheddau	Eiddo, peiriannau ac offer arall	Asedau annirweddol	Asedau eraill	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Balans a ddygwyd ymlaen 1 Ebrill 2017	0	0	0	0	0	0
Asedau plws a ddosbarthwyd fel daliwyd i'w gwerthu yn y	593	74	0	0	0	667
Ailbrisio	0	0	0	0	0	0
Tynnu asedau a werthwyd yn y flwyddyn	0	0	0	0	0	0
Ychwanegu gwrthdroad amhariadau asedau a ddelir i'w gwerthu	0	0	0	0	0	0
Llai amhariad asedau a ddelir i'w gwerthu.	0	0	0	0	0	0
Llai asedau na ddosberthir bellach fel delir i'w gwerthu, am resymau gwahanol i waredu drwy werthiant	0	0	0	0	0	0
Balans a gariwyd ymlaen 31 Mawrth 2018	593	74	0	0	0	667
Balans a ddygwyd ymlaen 1 Ebrill 2016	0	0	0	0	0	0
Asedau plws a ddosbarthwyd fel daliwyd i'w gwerthu yn y flwyddyn	0	0	0	0	0	0
Ailbrisio	0	0	0	0	0	0
Llai asedau a werthwyd yn y flwyddyn	0	0	0	0	0	0
Ychwanegu gwrthdroad amhariadau asedau a ddelir i'w gwerthu	0	0	0	0	0	0
Llai amhariad asedau a ddelir i'w gwerthu.	0	0	0	0	0	0
Llai asedau na ddosberthir bellach fel delir i'w gwerthu, am resymau gwahanol i waredu drwy werthiant	0	0	0	0	0	0
Balans a gariwyd ymlaen 31 March 2017	0	0	0	0	0	0

Mae'r asedau anghyfredol a ddelir ar werth yn cynnwys yr eiddo y mae'r Bwrdd Iechyd wedi'u cymeradwyo i'w gwaredu yn ystod 2018/19:

- Ysbyty Abergele - Tir Pori (anweithredol)
- Ysbyty Bryn y Neuadd - Tir Amaethyddol (anweithredol)
- Clinig Iechyd Caergwle
- Clinig Ffordd Argyll, Llandudno
- Tir Plas Madoc (anweithredol)

12. Asedau anghyfredol annirweddol

	Meddalwedd (prynwyd)	Meddalwedd (generadwyd yn fewnol)	Trwyddedau a nodau masnach	Cleifion	Gwariant datblygiad - generadwyd yn fewnol	Ymrwymadau Lleihau Carbon	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Cost neu brisiad ar 1 Ebrill 2017	3,691	0	0	0	0	0	3,691
Ailbrisiad	0	0	0	0	0	0	0
Ailddosbarthiadau	0	0	0	0	0	0	0
Gwrthdroad amhariadau	0	0	0	0	0	0	0
Amhariadau	0	0	0	0	0	0	0
Ychwanegiadau - prynwyd	19	0	0	0	0	0	19
Ychwanegiadau - generadwyd yn fewnol	0	0	0	0	0	0	0
Ychwanegiadau - cyfranwyd	0	0	0	0	0	0	0
Ychwanegiadau - grantiau llywodraeth	0	0	0	0	0	0	0
Ailddosbarthwyd fel daliwyd i'w gwerthu	0	0	0	0	0	0	0
Trosglwyddiadau	0	0	0	0	0	0	0
Gwarediadau	(140)	0	0	0	0	0	(140)
Cost gros ar 31 Mawrth 2018	3,570	0	0	0	0	0	3,570
Amorteiddiad ar 1 Ebrill 2017	2,453	0	0	0	0	0	2,453
Ailbrisiad	0	0	0	0	0	0	0
Ailddosbarthiadau	0	0	0	0	0	0	0
Gwrthdroad amhariadau	0	0	0	0	0	0	0
Amhariadau	0	0	0	0	0	0	0
Darparwyd yn ystod y flwyddyn	499	0	0	0	0	0	499
Ailddosbarthwyd fel daliwyd i'w gwerthu	0	0	0	0	0	0	0
Trosglwyddiadau	0	0	0	0	0	0	0
Gwarediadau	(140)	0	0	0	0	0	(140)
Amorteiddiad ar 31 Mawrth 2018	2,812	0	0	0	0	0	2,812
Llyfrwerth net ar 1 Ebrill 2017	1,238	0	0	0	0	0	1,238
Llyfrwerth net 31 Mawrth 2018	758	0	0	0	0	0	758
Ar 31 Mawrth 2018							
Prynwyd	615	0	0	0	0	0	615
Cyfranwyd	143	0	0	0	0	0	143
Grant llywodraeth	0	0	0	0	0	0	0
Generadwyd yn fewnol	0	0	0	0	0	0	0
Cyfanswm ar 31 Mawrth 2018	758	0	0	0	0	0	758

12 Asedau anghyfredol annirweddol (parhad)

	Meddalwedd (prynwyd)	Meddalwedd (generadwyd yn fewnol)	Trwyddedau a nodau masnach	Cleifion	Gwariant datblygiad - generadwyd yn fewnol	Ymrwymadau Lleihau Carbon	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Cost neu brisiad ar 1 Ebrill 2016	4,235	0	0	0	0	0	4,235
Ailbrisiad	0	0	0	0	0	0	0
Ailddosbarthiadau	0	0	0	0	0	0	0
Gwrthdroad amhariadau	0	0	0	0	0	0	0
Amhariadau	0	0	0	0	0	0	0
Ychwanegiadau - prynwyd	151	0	0	0	0	0	151
Ychwanegiadau - generadwyd yn fewnol	0	0	0	0	0	0	0
Ychwanegiadau - cyfranwyd	30	0	0	0	0	0	30
Ychwanegiadau - grantiau llywodraeth	0	0	0	0	0	0	0
Ailddosbarthwyd fel daliwyd i'w gwerthu	0	0	0	0	0	0	0
Trosglwyddiadau	0	0	0	0	0	0	0
Gwarediadau	(725)	0	0	0	0	0	(725)
Cost gros ar 31 Mawrth 2017	3,691	0	0	0	0	0	3,691
Amorteiddiad ar 1 Ebrill 2016	2,657	0	0	0	0	0	2,657
Ailbrisiad	0	0	0	0	0	0	0
Ailddosbarthiadau	0	0	0	0	0	0	0
Gwrthdroad amhariadau	0	0	0	0	0	0	0
Amhariadau	0	0	0	0	0	0	0
Darparwyd yn ystod y flwyddyn	521	0	0	0	0	0	521
Ailddosbarthwyd fel daliwyd i'w gwerthu	0	0	0	0	0	0	0
Trosglwyddiadau	0	0	0	0	0	0	0
Gwarediadau	(725)	0	0	0	0	0	(725)
Amorteiddiad ar 31 Mawrth 2017	2,453	0	0	0	0	0	2,453
Llyfrwerth net ar 1 Ebrill 2016	1,578	0	0	0	0	0	1,578
Llyfrwerth net 31 Mawrth 2017	1,238	0	0	0	0	0	1,238
Ar 31 Mawrth 2017							
Prynwyd	1,026	0	0	0	0	0	1,026
Cyfranwyd	212	0	0	0	0	0	212
Grant llywodraeth	0	0	0	0	0	0	0
Generadwyd yn fewnol	0	0	0	0	0	0	0
Cyfanswm ar 31 Mawrth 2017	1,238	0	0	0	0	0	1,238

Nodiadau Esboniadol: Nodyn 12 Asedau anghyfredol annirweddol

(i) Mae asedau annirweddol meddalwedd yn amorteiddio dros fywyd safonol o bum mlynedd, yn destun i adolygiad blynyddol gan yr adran berthnasol. Nid yw'r Bwrdd lechyd yn dal unrhyw asedau anddiraethol anghyfredol pan ystyrir bywydau defnyddiol i fod yn amhenodol.

(ii) Swm cario gros o asedau annirweddol wedi dibrisio'n llawn yn dal i gael eu defnyddio ar 31 Mawrth 2018 oedd £0.538 miliwn (31 Mawrth 2017 £0.502m).

13. Amhariadau

	2017-18		2016-17	
	Eiddo, peiriannau	Asedau	Eiddo, peiriannau	Asedau
	ac offer	annirweddol	ac offer	annirweddol
	£000	£000	£000	£000
Amhariadau'n deillio o:				
Colled neu ddifrod o weithrediadau arferol	0	0	0	0
Hepgor wrth adeiladu	0	0	0	0
Dros fanyleb asedau (plât aur)	0	0	0	0
Colled o ganlyniad i drychineb	0	0	0	0
Anarferiad na ragwelwyd	0	0	0	0
Newidiadau ym mhrys y farchnad	55,192	0	298	0
Eraill (nodwch)	0	0	8,619	0
	(1,856)	0	(501)	0
Cyfanswm o'r holl amhariadau	53,336	0	8,416	0

Dadansoddiad o amhariadau a godwyd ar gronfeydd yn y flwyddyn:

Codwyd ar y Datganiad o Wariant Net	45,046	0	8,383	0
Codwyd ar y gronfa ailbrisio wrth gefn	8,290	0	33	0
	53,336	0	8,416	0

Ymgwymerwyd ag amhariadau a godwyd ar y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr yn ystod 2017-18 gan y Prisiwr Dosbarth yn unol â gofynion yr IFRS.

14 Rhestrau Eiddo

14.1 Rhestrau Eiddo

	31 Mawrth	31 Mawrth
	2018	2017
	£000	£000
Cyffuriau	5,994	7,044
Nwyddau Traul	8,928	9,079
Ynni	229	227
Gwaith ar y Gweill	0	0
Arall	39	48
Cyfanswm	15,190	16,398
O'r hyn a ddelir fel gwerth i'w wireddu	0	0

14.2 Rhestrau Eiddo wedi'u cydnabod mewn treuliau

	31 Mawrth	31 Mawrth
	2018	2017
	£000	£000
Rhestrau Eiddo wedi'u cydnabod fel traul yn ystod y cyfnod	0	0
Dibrisio rhestrau eiddo (gan gynnwys colledion)	177	134
Gwrthdroi dibrisiadau a leihaodd y draul	0	0
Cyfanswm	177	134

Mae dibrisio rhestrau eiddo yn ymwneud â gwaredu stoc fferyllol anarferedig, dyddiedig neu ddifrodedig. Mae'r ffigur dibrisio yn cynrychioli 0.3% o bryniant cyffuriau yn ystod (2016-17 0.2%).

15. Masnach a Symiau sy'n Dderbyniadwy

Cyfredol	31 Mawrth 2018 £000	31 Mawrth 2017 £000
Llywodraeth Cymru	649	688
WHSSC / EASC	762	674
Byrddau Iechyd yng Nghymru	1,053	1,560
Ymddiriedolaethau'r GIG yng Nghymru	1,461	641
Ymddiriedolaethau nad ydynt yng Nghymru	0	576
GIG arall	3,065	1,559
Cronfa Risg Cymru	33,243	27,577
Awdurdodau Lleol	4,106	2,243
Dyledwyr cyfalaf	0	0
Dyledwyr eraill	5,737	8,492
Darpariaeth ar gyfer dyledion anadferadwy	(1,487)	(2,298)
Rhagdaliadau Pensiwn	0	0
Rhagdaliadau eraill	3,956	4,347
Incwm cronnus arall	2,078	2,191
Is-gyfanswm	54,623	48,250
Anghyfredol		
Llywodraeth Cymru	0	0
WHSSC / EASC	0	0
Byrddau Iechyd Cymru	0	0
Ymddiriedolaethau'r GIG yng Nghymru	0	0
Ymddiriedolaethau y tu allan i Gymru	0	0
Eraill yn y GIG	0	0
Cronfa Risg Cymru	59,757	69,543
Awdurdodau Lleol	0	0
Dyledwyr cyfalaf	0	0
Dyledwyr eraill	0	0
Darpariaeth ar gyfer dyledion anadferadwy	(353)	(400)
Rhagdaliadau Pensiwn	0	0
Rhagdaliadau Eraill	1,069	1,107
Incwm cronnus eraill	2,402	2,373
Is-gyfanswm	62,875	72,623
Cyfanswm	117,498	120,873
Symiau derbyniadwy y mae eu dyddiad dyledus wedi mynd heibio ac nad ydynt yn amharedig		
Hyd at dri mis		
Hyd at chwe mis	2,057	2,771
Mwy na chwe mis	1,206	674
	878	328
	4,141	3,773
Darpariaeth o ran amhariad symiau derbyniadwy		
Balans ar 1 April	(2,698)	(2,860)
Trosglwyddo i gorff arall GIG Cymru	0	0
Swm a ddilewyd yn ystod y flwyddyn	259	237
Swm a adenillwyd yn ystod y flwyddyn	565	0
(Cynnydd) / lleihad mewn symiau derbyniadwy amharedig	34	(75)
Dyledion drwg a adenillwyd yn ystod y flwyddyn	0	0
Balans ar 31 Mawrth	(1,840)	(2,698)
Wrth benderfynu p'un a yw dyled yn ystyriaeth amharedig, caiff ystyriaeth ei rhoi i oed y ddyled a chanlyniadau a gymerwyd er mwyn adennill y ddyled, gan gynnwys cyfeirio at asiantaethau credyd		
Symiau sy'n Dderbyniadwy TAW		
Symiau derbyniadwy masnach	1,232	1,035
Arall	0	0
Cyfanswm	1,232	1,035

16. Asedau Ariannol Eraill

	Cyfredol		Anghyfredol	
	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth
	2018	2017	2018	2017
	£000	£000	£000	£000
Asedau ariannol				
Cyfranddaliadau a buddsoddiadau o fath ecwiti nts				
Buddsoddiadau hyd at aeddfedu gyda chostau wedi'u hamorteiddio	0	0	0	0
Ar werth teg trwy SOCNE	0	0	0	0
Ar gael i'w gwerthu yn FV	0	0	0	0
Adneuon	0	0	0	0
Benthyciadau	0	0	0	0
Deilliadau	0	0	0	0
Arall (Credydau'r Cynllun Ymrwymadau Lleihau Carbon)				
Buddsoddiadau hyd at aeddfedu gyda chostau wedi'u hamorteiddio	0	0	0	0
Ar werth teg trwy SOCNE	0	0	0	0
Ar gael i'w gwerthu yn FV	167	0	0	0
Cyfanswm	167	0	0	0

17. Arian a symiau sy'n gyfwerth ag arian parod

	2017-18	2016-17
	£000	£000
Balans ar 1 Ebrill	3,510	2,062
Newid net mewn balansau arian parod ac sy'n gyfwerth ag arian parod	(1,406)	1,448
Balans ar 31 Mawrth	2,104	3,510
Yn cynnwys:		
Arian parod a ddelir yn GBS	2,028	3,427
Banciau masnachol	0	0
Arian mewn llaw	76	83
Buddsoddiadau Cyfredol	0	0
Arian parod a symiau sy'n gyfwerth ag arian parod fel yn y Datganiad o Sefyllfa Ariannol	2,104	3,510
Gorddrafft Banc - GBS	0	0
Gorddrafft Banc - Banciau Masnachol	0	0
Arian parod a symiau sy'n gyfwerth ag arian parod fel yn y Datganiad o Lif Arian	2,104	3,510

18. Masnach a Symiau Taladwy eraill

Cyfredol	31 Mawrth 2018 £000	31 Mawrth 2017 £000
Llywodraeth Cymru	25	0
WHSSC / EASC	2,363	763
Byrddau Iechyd Cymru	728	668
Ymddiriedolaethau'r GIG yng Nghymru	2,649	1,531
Eraill yn y GIG	17,176	14,149
Trethi a symiau taladwy / ad-daliadau diogelwch cymdeithasol	0	0
Ad-daliadau trethi gan HMRC	0	0
TAW sy'n daladwy i HMRC	0	0
Trethi eraill sy'n daladwy i HMRC	6,594	5,820
Cyfraniadau YG sy'n daladwy i HMRC	8,199	7,630
Credydwy'r nad ydynt yn rhan o'r GIG	27,292	36,313
Awdurdodau Lleol	15,649	11,229
Credydwy'r Cyfalaf	11,814	11,681
Gorddrafft	0	0
Rhenti sy'n ddyledus o dan brydlesi gweithredu	0	0
Rhwymedigaethau o dan brydlesi cyllid, contractau Partneriaethau Iechyd	0	0
Elfen y brydles gyllid briodoledig ar gontractau SoFP PFI	52	50
Pensiynau: staff	0	0
Croniadau	55,238	61,033
Incwm Gohiriedig:		
Incwm Gohiriedig a Ddygwyd Ymlaen Deferred Income brought forward	1,239	1,554
Ychwanegiadau Incwm Gohiriedig	779	(236)
Trosglwyddo i / o incwm gohiriedig cyfredol / anghyfredol	0	0
Rhyddhau at SoCNE	(7)	(79)
Credydwy'r eraill	2,803	4,040
Asedau PFI – credydau gohiriedig	0	0
Taliadau ar gyfrif	(10,247)	(10,455)
Cyfanswm	142,346	145,691
Anghyfredol		
Llywodraeth Cymru	0	0
WHSSC / EASC	0	0
Byrddau Iechyd Cymru	0	0
Ymddiriedolaethau'r GIG yng Nghymru	0	0
Eraill yn y GIG	0	0
Trethi a symiau / ad-daliadau diogelwch cymdeithasol	0	0
Ad-dalu trethi gan HMRC	0	0
TAW sy'n daladwy i HMRC	0	0
Trethi eraill sy'n daladwy i HMRC	0	0
Cyfraniadau Yswiriant Gwladol sy'n daladwy i HMRC	0	0
Credydwy'r nad ydynt yn rhan o'r GIG	0	0
Awdurdodau Lleol	0	0
Credydwy'r Cyfalaf	0	0
Gorddrafft	0	0
Rhenti sy'n ddyledus o dan brydlesi gweithredu	0	0
Rhwymedigaethau o dan brydlesi cyllid, contractau Partneriaethau Iechyd	0	0
Elfen y brydles gyllid briodoledig ar gontractau SoFP PFI	1,067	1,119
Pensiynau: staff	0	0
Croniadau	0	0
Incwm Gohiriedig :		
Incwm gohiriedig a ddygwyd ymlaen	0	0
Ychwanegiadau Incwm Gohiriedig	0	0
Trosglwyddo i / o incwm gohiriedig cyfredol / anghyfredol	0	0
Rhyddhau i SoCNE	0	0
Credydwy'r eraill	0	0
Asedau PFI – credydau gohiriedig	0	0
Taliadau ar gyfrif	0	0
Cyfanswm	1,067	1,119

Y bwriad yw talu'r holl anfonebau o fewn y cyfnod 30 diwrnod a bennir gan Lywodraeth Cymru (gweler Nodyn 10 - Tudalen 32)
Mae trethi eraill sy'n daladwy i HMRC" yn cynnwys rhwymedigaeth PAYE, Ad-dalu Benthyciadau Myfyrwyr a Cynllun y Diwydiant
Adeiladu, Prentisiaethau llai na'r symiau adenilladwy mewn perthynas â Thâl Mamolaeth Statudol, Tâl Tadolaeth Statudol
a Thâl Mabwysiadu Statudol.

19. Rhwymedigaethau ariannol eraill

Rhwymedigaethau ariannol eraill	Cyfredol		Anghyfredol	
	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth
	2018	2017	2018	2017
	£000	£000	£000	£000
Gwarantau Ariannol:				
Ar gost wedi'i hamorteiddio	0	0	0	0
Ar werth werth teg trwy SoCNE	0	0	0	0
Deilliadau trwy werth teg trwy SoCNE	0	0	0	0
Arall:				
Ar gost wedi'i hamorteiddio	0	0	0	0
Ar werth teg trwy SoCNE	0	0	0	0
Cyfanswm	0	0	0	0

20. Darpariaethau

	Ar 1 Ebrill 2017	Achosion setlo strwythuredig a drosglwyddwyd i Gronfa Risg	Trosglwyddo darpariaethau i gredydwy'r	Trosglwyddo rhwyng cyfredol ac anghyfredol	Yn codi yn ystod y flwyddyn	A ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	Gwrthdro heb ei ddefnyddio	Dad-ddirwyn disgownt	Ar 31 Mawrth 2018
Cyfredol	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Esgeulustod Clinigol	20,270	(6,792)	(214)	300	31,272	(11,954)	(4,646)	0	28,236
Anaf personol	732	0	0	20	1,725	(1,071)	(122)	8	1,292
Yr holl golledion eraill a thaliadau arbennig	144	0	0	0	488	(558)	(25)	0	49
Ffioedd amddiffyn cyfreithiol a gweinyddiaeth arall	994	0	0	104	1,703	(1,129)	(591)		1,081
Pensiynau'n ymwneud â chyn gyfarwyddwyr	0			0	0	0	0	0	0
Pensiynau'n ymwneud â staff eraill	158			273	0	(150)	(132)	2	151
Ailstrwythuro	0			0	0	0	0	0	0
Arall	4,068		0	0	2,935	(3,447)	(1,250)		2,306
Cyfanswm	26,366	(6,792)	(214)	697	38,123	(18,309)	(6,766)	10	33,115
Anghyfredol									
Esgeulustod clinigol	69,205	0	0	(300)	0	0	(9,398)	0	59,507
Anaf personol	3,467	0	0	(20)	0	0	0	0	3,447
Yr holl golledion eraill a thaliadau arbennig	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ffioedd amddiffyn cyfreithiol a gweinyddiaeth arall	791	0	0	(104)	0	0	0		687
Pensiynau'n ymwneud â chyn gyfarwyddwyr	0			0	0	0	0	0	0
Pensiynau'n ymwneud â staff eraill	662			(273)	0	0	0	0	389
Ailstrwythuro	0			0	0	0	0	0	0
Arall	0		0	0	0	0	0		0
Cyfanswm	74,125	0	0	(697)	0	0	(9,398)	0	64,030
CYFANSWM									
Esgeulustod clinigol	89,475	(6,792)	(214)	0	31,272	(11,954)	(14,044)	0	87,743
Anaf personol	4,199	0	0	0	1,725	(1,071)	(122)	8	4,739
Yr holl golledion eraill a thaliadau arbennig	144	0	0	0	488	(558)	(25)	0	49
Ffioedd amddiffyn cyfreithiol a gweinyddiaeth arall	1,785	0	0	0	1,703	(1,129)	(591)		1,768
Pensiynau'n ymwneud â chyn gyfarwyddwyr	0			0	0	0	0	0	0
Pensiynau'n ymwneud â staff eraill	820			0	0	(150)	(132)	2	540
Ailstrwythuro	0			0	0	0	0	0	0
Arall	4,068		0	0	2,935	(3,447)	(1,250)		2,306
Cyfanswm	100,491	(6,792)	(214)	0	38,123	(18,309)	(16,164)	10	97,145

Amseru disgwyliedig o ran llif arian:

	Yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2019	Rhwng 1 Ebrill 2019 31 Mawrth 2023	O hynny allan	Cyfanswm
				£000
Esgeulustod clinigol	28,237	59,506	0	87,743
Anaf personol	1,292	1,234	2,213	4,739
Yr holl golledion eraill a thaliadau arbennig	49	0	0	49
Ffioedd amddiffyn cyfreithiol a gweinyddiaeth arall	1,080	688	0	1,768
Pensiynau'n ymwneud â chyn gyfarwyddwyr	0	0	0	0
Pensiynau'n ymwneud â staff eraill	151	389	0	540
Ailstrwythuro	0	0	0	0
Arall	2,306	0	0	2,306
Cyfanswm	33,115	61,817	2,213	97,145

Mae "Darpariaethau Eraill" sydd wedi'u cynnwys uchod fel a ganlyn:

	£'000
Hawliadau Gofal Iechyd Parhaus yn destun adolygu pellach	1,938
Adolygiadau ac apeladau graddio staff	206
Treuliau adleoli	129
Hawliadau ar ôl-ddaliadau am dâl ar alwad	33
Cyfanswm	2,306

Mae'r ddarpariaeth am hawliadau Gofal Iechyd Parhaus wedi'u seilio ar amcangyfrifon o'r hawliadau sydd wedi'u prosesu hyd at ddyddiad y fantolen. Mae hyn yn amodol ar ryw radd o sensitifrwydd ac mae'n dibynnu ar ganran yr hawliadau a ystyrir i fod yn gynnwys ynghyd â'r gyfradd setlo gyfartalog.

Mae amseru disgwyliedig y llif arian wedi'i seilio ar y wybodaeth orau sydd ar gael o 31 Mawrth 2018 a gallai fod yn destun newidiadau yn ystod cyfnodau yn y dyfodol.

20. Darpariaethau (parhad)

	Ar 1 Ebrill 2016	Achosion setlo strwythuredig a drosglwyddwyd i Gronfa RISg	Trosglwyddo darpariaethau i gredydwy'r	Trosglwyddo rhwng cyfredol ac anghyfredol	Yn codi yn ystod y flwyddyn	A ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	Gwrthdro heb ei ddefnyddio	Dad-ddirwyn disgownt	Ar 31 Mawrth 2017
Cyfredol	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Esgeulustod Clinigol	24,446	(4,156)	(2,174)	(20,395)	36,657	(7,659)	(6,449)	0	20,270
Anaf personol	928	0	0	196	1,045	(735)	(753)	51	732
Yr holl golledion eraill a thaliadau arbennig	185	0	0	0	312	(312)	(41)	0	144
Ffioedd amddiffyn cyfreithiol a gweinyddiaeth arall	1,141	0	0	(197)	1,302	(732)	(520)		994
Pensiynau'n ymwneud â chyn gyfarwyddwyr	0			0	0	0	0	0	0
Pensiynau'n ymwneud â staff eraill	163			(32)	175	(159)	0	11	158
Ailstrwythuro	0			0	0	0	0	0	0
Arall	4,383		0	0	1,921	(1,593)	(643)		4,068
Cyfanswm	31,246	(4,156)	(2,174)	(20,428)	41,412	(11,190)	(8,406)	62	26,366
Anghyfredol									
Esgeulustod clinigol	48,810	0	0	20,395	0	0	0	0	69,205
Anaf personol	3,663	0	0	(196)	0	0	0	0	3,467
Yr holl golledion eraill a thaliadau arbennig	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ffioedd amddiffyn cyfreithiol a gweinyddiaeth arall	594	0	0	197	0	0	0		791
Pensiynau'n ymwneud â chyn gyfarwyddwyr	0			0	0	0	0	0	0
Pensiynau'n ymwneud â staff eraill	630			32	0	0	0	0	662
Ailstrwythuro	0			0	0	0	0	0	0
Arall	0		0	0	0	0	0		0
Cyfanswm	53,697	0	0	20,428	0	0	0	0	74,125
CYFANSWM									
Esgeulustod clinigol	73,256	(4,156)	(2,174)	0	36,657	(7,659)	(6,449)	0	89,475
Anaf personol	4,591	0	0	0	1,045	(735)	(753)	51	4,199
Yr holl golledion eraill a thaliadau arbennig	185	0	0	0	312	(312)	(41)	0	144
Ffioedd amddiffyn cyfreithiol a gweinyddiaeth arall	1,735	0	0	0	1,302	(732)	(520)		1,785
Pensiynau'n ymwneud â chyn gyfarwyddwyr	0			0	0	0	0	0	0
Pensiynau'n ymwneud â staff eraill	793			0	175	(159)	0	11	820
Ailstrwythuro	0			0	0	0	0	0	0
Arall	4,383		0	0	1,921	(1,593)	(643)		4,068
Cyfanswm	84,943	(4,156)	(2,174)	0	41,412	(11,190)	(8,406)	62	100,491

21. Rhwymedigaethau

21.1 Rhwymedigaethau amodol

	2017-18 £'000	2016-17 £'000
Nid yw darpariaethau wedi'u gwneud yn y cyfrifon hyn ar gyfer y symiau canlynol:		
Hawliadau cyfreithiol am esgeulustod meddygol honedig neu esgeulustod gan weithwyr	134,032	178,843
Dyledion amheus	0	0
Costau Cyflog Cyfartal	0	0
Costau Amddiffyn	2,979	4,117
Costau Gofal Iechyd Parhaus	4,260	3,254
Arall	0	0
Cyfanswm gwerth hawliadau y ceir anghydfod yn eu cylch	141,271	186,214
Symiau i'w hadennill os bydd hawliadau'n aflwyddiannus	131,276	174,477
Rhwymedigaeth amodol net	9,995	11,737

Yn unol ag IAS37, mae gofyn i'r Bwrdd Iechyd ddatgan manylion am hawliadau a wneir yn ei erbyn lle nad oes modd pennu'r atebolrwydd ariannol, os oes un, hyd yn hyn. Mae'r rhwymedigaethau wrth gefn a gynhwysir yn Nodyn 21.1 yn ymwneud â hawliadau cyfreithiol am esgeulustod honedig (net symiau sy'n adferadwy o Gronfa Risg Cymru os bydd hawliadau'n llwyddiannus) a chostau Gofal Iechyd Parhaus.

Mae manylion pellach am rwymedigaethau wrth gefn sydd wedi'u cynnwys yn y nodyn uchod wedi'u darparu yn Nodyn 34 ar dudalen 59A y cyfrifon hyn.

21.2 Rhwymedigaethau Amodol Pell

	2017-18 £'000	2016-17 £'000
Nid oes gan y Bwrdd Iechyd unrhyw rwymedigaethau amodol pell	0	0
	0	0
	0	0
Cyfanswm	0	0

21.3 Asedau Amodol

	2017-18 £'000	2016-17 £'000
Nid oes gan y Bwrdd Iechyd unrhyw asedau amodol	0	0
	0	0
	0	0
Cyfanswm	0	0

22. Ymrwymïadau cyfalaf

Ymrwymïadau cyfalaf o dan gontract ar 31 Mawrth	2017-18 £'000	2016-17 £'000
Eiddo, offer a chyfarpar	31,391	54,978
Asedau anghyffwrddadwy	0	0
Cyfanswm	31,391	54,978

Ymrwymïadau cyfalaf ar 31 Mawrth 2018 yn ymwneud â'r cynlluniau canlynol:

- Ailddatblygu Ysbyty Glan Clwyd
- Sub Regional Neonatal Intensive Care Centre at Glan Clwyd Hospital (SuRNICC)
- Systemau Gweinyddu Cleifion (PAS)
- Datrysiadau Rheoli Gwybodaeth Glinigol yr Adran Achosion Brys (EDCIMS) Flint Primary Care Resource Centre
- The Elms, Wreccsam
- Adran Achosion Brys, Ysbyty Gwynedd

23. Colledion a thaliadau arbennig

Codir tâl am golledion a thaliadau arbennig i'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr a Gwariant Net Cynhwysfawr yn unol ag IFRS ond caiff ei gofnodi yn y gofrestr golledion a thaliadau arbennig pan gaiff tâl ei wneud. Felly, caiff y nodyn hwn ei baratoi ar sail arian parod.

Colled gros i'r Tryslorlys

Nifer yr achosion a'r symiau cysylltiedig a dalwyd neu a gafodd eu dileu yn ystod y flwyddyn ariannol

	Symiau a dalwyd allan yn ystod y cyfnod hyd at 31 Mawrth 2018		Wedi cymeradwyo i'w dileu hyd at 31 Mawrth 2018	
	Nifer	£	Nifer	£
Esgeulustod Clinigol	193	14,478,772	131	10,149,919
Anaf Personol	64	1,070,867	60	1,252,977
Yr holl golledion eraill a thaliadau arbennig	192	557,600	177	304,841
Cyfanswm	449	16,107,239	368	11,707,737

Dadansoddi achosion sy'n fwy na £300,000 a'r holl achosion eraill

Achosion sy'n uwch na £300,000	Math o achos	Symiau a dalwyd allan yn ystod y flwyddyn	Swm cronnus	Wedi'u cymeradwyo i'w dileu yn ystod y flwyddyn
		£	£	£
00RT7MN0002	Esgeulustod Clinigol	2,315,953	7,673,413	0
02RT9PI0004	Anaf Personol	26,844	326,636	0
04RT9MN0023	Esgeulustod Clinigol	182,927	2,100,000	0
05RT9MN0011	Esgeulustod Clinigol	0	3,374,800	3,374,800
06RT9MN0022	Esgeulustod Clinigol	0	450,000	0
08RT7MN0008	Esgeulustod Clinigol	3,198,196	4,925,000	0
09RT8MN0015	Esgeulustod Clinigol	800,000	1,065,000	0
09RT8MN0039	Esgeulustod Clinigol	1,050,000	1,153,000	0
10RT9MN0033	Esgeulustod Clinigol	255,000	565,000	0
117A1MN0067	Esgeulustod Clinigol	25,000	548,231	548,231
11RT9MN0022	Esgeulustod Clinigol	0	915,500	915,500
127A1MN0004	Esgeulustod Clinigol	0	390,142	390,142
127A1MN0097	Esgeulustod Clinigol	160,000	310,000	310,000
137A1MN0053	Esgeulustod Clinigol	672,000	672,000	672,000
147A1MN0064	Esgeulustod Clinigol	897,891	897,891	0
147A1MN0095	Esgeulustod Clinigol	50,000	332,500	0
Is-gyfanswm		9,633,811	25,699,113	6,210,673
Yr holl achosion eraill		6,473,428	14,545,720	5,497,064
Cyfanswm achosion		16,107,239	40,244,833	11,707,737

24. Prydlesau cyllid

24.1 Ymrwymadau prydlesau cyllid (fel prydlesai)

Nid oes gan y Bwrdd Iechyd unrhyw ymrwymadau prydles cyllid fel prydlesai.

Symiau sy'n daladwy o dan brydlesau cyllid:

Tir	31 Mawrth 2018 £000	31 Mawrth 2017 £000
Taliadau prydlesau gofynnol		
O fewn blwyddyn	0	0
Rhwng un a phum mlynedd	0	0
Ar ôl pum mlynedd	0	0
Llai taliadau cyllid sy'n cael eu dyrannu i gyfnodau yn y dyfodol	0	0
Llai taliadau prydlesau	0	0
Wedi'u cynnwys yn:		
Benthyciadau cyfredol	0	0
Benthyciadau anghyfredol	0	0
	0	0
Gwerth presennol taliadau prydlesau gofynnol		
O fewn blwyddyn	0	0
Rhwng un a phum mlynedd	0	0
Ar ôl pum mlynedd	0	0
Gwerth presennol lleiafswm taliadau prydles	0	0
Wedi'u cynnwys yn:		
Benthyciadau cyfredol	0	0
Benthyciadau anghyfredol	0	0
	0	0

24.1 Ymrwymadau prydlesau cyllid (fel prydlesai) (parhad)

Symiau sy'n daladwy o dan prydlesau cyllid:

Adeiladau

	31 Mawrth 2018 £000	31 Mawrth 2017 £000
Lleiafswm taliadau prydlesau		
O fewn blwyddyn	0	0
Rhwng un a phum mlynedd	0	0
Ar ôl pum mlynedd	0	0
Llai taliadau cyllid a ddyrennir i gyfnodau yn y dyfodol	0	0
Lleiafswm taliadau prydlesau	0	0
Wedi'u cynnwys yn:		
Benthyciadau cyfredol	0	0
Benthyciadau anghyfredol	0	0
	0	0

Gwerth presennol taliadau prydlesau gofynnol

O fewn blwyddyn	0	0
Rhwng un a phum mlynedd	0	0
Ar ôl pum mlynedd	0	0
Gwerth presennol taliadau prydlesau gofynnol	0	0
Wedi'u cynnwys yn:		
Benthyciadau cyfredol	0	0
Benthyciadau anghyfredol	0	0
	0	0

Arall

	31 Mawrth 2018 £000	31 Mawrth 2017 £000
Taliadau prydlesau gofynnol		
O fewn blwyddyn	0	0
Rhwng un a phum mlynedd	0	0
Ar ôl pum mlynedd	0	0
Llai taliadau cyllid sy'n cael eu dyrannu i gyfnodau yn y dyfodol	0	0
Taliadau prydlesau gofynnol	0	0
Wedi'u cynnwys yn:		
Benthyciadau cyfredol	0	0
Benthyciadau anghyfredol	0	0
	0	0
Gwerth presennol taliadau prydlesau gofynnol		
O fewn blwyddyn	0	0
Rhwng un a phum mlynedd	0	0
Ar ôl pum mlynedd	0	0
Gwerth presennol taliadau prydlesau gofynnol	0	0
Wedi'u cynnwys yn:		
Benthyciadau cyfredol	0	0
Benthyciadau anghyfredol	0	0
	0	0

24.2 Ymrwymïadau prydlesau cyllid (fel prydleswr)

Nid oes gan y Bwrdd Iechyd Lleol unrhyw brydlesau cyllid sy'n dderbyniadwy fel prydlesai.

Symiau sy'n dderbyniadwy o dan brydlesau cyllid:

	31 Mawrth 2018 £000	31 Mawrth 2017 £000
Buddsoddiadau Gros mewn prydlesau		
O fewn blwyddyn	0	0
Rhwng un a phum mlynedd	0	0
Ar ôl pum mlynedd	0	0
Llai taliadau cyllid sy'n cael eu dyrannu i gyfnodau yn y dyfodol	0	0
Taliadau prydlesau gofynnol	0	0
Wedi'u cynnwys yn:		
Benthyciadau cyfredol	0	0
Benthyciadau anghyfredol	0	0
	0	0
Gwerth presennol taliadau prydlesau gofynnol		
O fewn blwyddyn	0	0
Rhwng un a phum mlynedd	0	0
Ar ôl pum mlynedd	0	0
Gwerth presennol taliadau prydlesau gofynnol	0	0
Wedi'u cynnwys yn:		
Benthyciadau cyfredol	0	0
Benthyciadau anghyfredol	0	0
	0	0

25. Contractau Menterau Cyllid Preifat

25.1 Cynlluniau PFI oddi ar Ddatganiad o Sefyllfa Ariannol

Nid oes gan y Bwrdd lechyd unrhyw gynllun PFI oddi ar Ddatganiad o Sefyllfa Ariannol.

Ymrwymadau o dan contractau PFI oddi ar Ddatganiad o Sefyllfa Ariannol	Contractau PFI oddi ar SoFP	Contractau PFI oddi ar SoFP
	31 Mawrth 2018 £000	31 Mawrth 2017 £000
Cyfanswm taliadau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn	0	0
Cyfanswm taliadau sy'n ddyledus rhwng un a phum mlynedd	0	0
Cyfanswm taliadau sy'n ddyledus o hynny allan	0	0
Cyfanswm taliadau yn y dyfodol mewn perthynas â chontractau PFI	0	0
Cyfanswm gwerth amcangyfrifedig o ran gwerth	0	0

25.2 Cyfalaf contractau PFI oddi ar Ddatganiad o Sefyllfa Ariannol

Gwnaeth Ymddiriedolaeth GIG Conwy a Sir Ddinbych (sefydliad etifeddol y Bwrdd lechyd) contractio â Fresenius Medical Care i adeiladu ac i gyflenwi Uned Ddiabetig Arennol yn Ysbyty Glan Clwyd o dan drefniadau contractio PFI. Dechreuodd y Cynllun ar 1 Medi 2004 a disgwylir iddo bara tan 1 Medi 2034.

Er bod Fresenius yn parhau i fod â chyfrifoldebau diffiniedig o ran cynnal yr Uned, gan gynnwys nwyddau traul, mae'r Bwrdd lechyd yn gyfrifol am gyflenwi'r holl ofal clinigol a chostau cymorth eraill. Caiff yr Uned ei thrin fel un o asedau'r Bwrdd lechyd ac maewedi'i chynnwys yn Nodyn 11. Adeiladau, Peiriannau ac Offer.

Cyfanswm ymrwymadau o ran contractau PFI ar y Datganiad o Sefyllfa Ariannol sy'n ddyledus:

	Elfen gyfalaf ar PFI SoFP	Llog priodoledig ar PFI SoFP	Taliadau gwasanaeth ar PFI SoFP
	31 Mawrth 2018 £000	31 Mawrth 2018 £000	31 Mawrth 2018 £000
Cyfanswm taliadau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn	52	38	327
Cyfanswm taliadau sy'n ddyledus rhwng un a phum mlynedd	226	136	1,435
Cyfanswm taliadau sy'n ddyledus o hynny allan	841	191	5,828
Cyfanswm taliadau yn y dyfodol mewn perthynas â chontractau PFI	1,119	365	7,590
	Elfen gyfalaf ar PFI SoFP	Llog priodoledig ar PFI SoFP	Taliadau gwasanaeth ar PFI SoFP
	31 Mawrth 2017 £000	31 Mawrth 2017 £000	31 Mawrth 2017 £000
Cyfanswm taliadau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn	50	40	315
Cyfanswm taliadau sy'n ddyledus rhwng un a phum mlynedd	218	143	1,383
Cyfanswm taliadau sy'n ddyledus o hynny allan	901	222	6,207
Cyfanswm taliadau yn y dyfodol mewn perthynas â chontractau PFI	1,169	405	7,905
Cyfanswm gwerth presennol ymrwymadau ar gyfer contractau PFI ar y Datganiad o Sefyllfa Ariannol	7,024		

25.3 Taliadau i wariant

	2017-18	2016-17
	£000	£000
Taliadau gwasanaeth o ran contractau PFI ar y Datganiad o Sefyllfa Ariannol (ac eithrio costau llog)	314	303
Cyfanswm treuliau o ran contractau PFI oddi ar y Datganiad o Sefyllfa Ariannol	0	0
Cyfanswm tâl a godwyd yn ystod y flwyddyn i wariant mewn perthynas â chontractau PFI	314	303

Mae'r BILL yn ymrwymedig i'r taliadau blynyddol canlynol

	31 Mawrth 2018	31 Mawrth 2017
	£000	£000
Dyddiad dod i ben y cynllun PFI:		
Heb fod yn hwyrach na blwyddyn	0	0
Yn hwyrach na blwyddyn, heb fod yn hwyrach na phum mlynedd	0	0
Yn hwyrach na phum mlynedd	314	303
Cyfanswm	314	303

Bydd y taliadau blynyddol amcangyfrifedig ymhen blynyddoedd yn y dyfodol yn amrywio o'r rheiny y mae'r BILL yn ymrwymedig i'w gwneud yn ystod y flwyddyn nesaf fesul symudiad yn y Mynegai Prisiau Manwerthu.

25.4 Nifer y contractau PFI

	Ar / Oddi ar y datganiad o sefyllfa ariannol	Nifer contractau PFI oddi ar SoFP
Nifer y contractau PFI	1	0
Nifer y contractau PFI sydd â chyfanswm ymrwymiad unigryw > £500m	0	0

	Ar / Oddi ar y datganiad o sefyllfa ariannol
Contract PFI	
Nifer y contractau PFI sydd â chyfanswm ymrwymiad unigryw > £500m	0

Contract PFI

Uned Ddiabetig Arennol yn Ysbyty Glan Clwyd	Ar SOFP
---	---------

26. Rheoli risg ariannol

Mae safon IFRS 7 dulliau adrodd ariannol yn ei gwneud yn ofynnol i ddatgelu'r rôl y mae offerynnau ariannol wedi'i chael yn ystod cyfnod creu neu newid y risgiau y mae corff yn eu hwynebu wrth ymgymryd â'i weithgareddau.

Nid yw'r Bwrdd Iechyd yn agored i'r un lefel o risg ariannol y mae endidau busnes yn ei hwynebu. Hefyd, mae gan offerynnau ariannol rôl fwy cyfyngedig o lawer o ran creu neu newid risg a fyddai'n nodweddiadol o gwmnïau rhestredig, y mae'r safonau hyn yn berthnasol iddynt, yn bennaf.

Mae gan y Bwrdd Iechyd bwerau cyfyngedig i fuddsoddi a chaiff asedau ac atebolrwydd ariannol eu creu gan weithgareddau gweithredol o ddydd i ddydd yn hytrach na chael ei alw ei gyfrif i newid y risgiau y mae'r Bwrdd Iechyd yn eu hwynebu wrth ymgymryd â'i weithgareddau.

Risg ariannol

Sefydliad domestig yw'r Bwrdd Iechyd yn bennaf, ac mae'r rhan helaethaf o drafodion, asedau a rhwymedigaethau yn cael eu cyflawni yn y DU ac mewn Sterling. Nid oes gan y Bwrdd Iechyd unrhyw weithredoedd tramor ac felly dim ond y cysylltiad lleiaf ag amrywiadau cyfradd arian cyfredol sydd ganddo.

Risg cyfradd llog

Ni chaniateir i Fyrddau Iechyd fenthycu ac felly dim ond y cysylltiad lleiaf ag amrywiadau cyfradd llog sydd gan y Bwrdd Iechyd.

Risg credyd

Gan fod y rhan fwyaf o gyllid y Bwrdd Iechyd yn deillio o gronfeydd a roddir gan Lywodraeth Cymru, dim ond y cysylltiad lleiaf â risg credyd sydd gan y Bwrdd Iechyd.

Risg hylifedd

Mae gofyn i'r Bwrdd Iechyd weithredu yn unol â therfynau arian parod a bennir gan Lywodraeth Cymru ar gyfer y flwyddyn ariannol ac mae'n manteisio ar gronfeydd gan Lywodraeth Cymru wrth i'r gofyn godi. Felly, nid oes gan y Bwrdd Iechyd gysylltiad ag unrhyw risgiau hylifedd sylweddol.

27. Symudiadau o ran cyfalaf gweithio

	2017-18 £000	2016-17 £000
(Cynnydd)/gostyngiad mewn rhestrau eiddo	1,208	(824)
(Cynnydd)/gostyngiad mewn masnach a symiau derbyniadwy eraill - anghyfredol	9,748	(20,447)
(Cynnydd)/gostyngiad mewn masnach a symiau derbyniadwy eraill - cyfredol	(6,540)	6,209
Cynnydd/(gostyngiad) mewn masnach a symiau taladwy eraill - anghyfredol	(52)	(49)
Cynnydd/(gostyngiad) mewn masnach a symiau taladwy eraill - cyfredol	(3,345)	9,132
Cyfanswm	1,019	(5,979)
Addasu symudiadau cronni o ran asedau sefydlog - credydwy	(133)	(5,769)
Addasu symudiadau cronni o ran asedau sefydlog - dyledwyr	0	0
Addasiadau eraill	167	0
	1,053	(11,748)

28. Addasiadau eraill i lif arian parod

	2017-18 £000	2016-17 £000
Dibrisio	29,167	28,575
Amorteiddio	499	521
(Elw)/Colled ar adeg Gwaredu	26	(370)
Amhariadau a childroadau	45,046	8,383
Rhyddau credydau gohiriedig PFI	0	0
Asedau rhoddedig a dderbyniwyd wedi'u credydu i reffeniw ond nid arian parod	(909)	(3,750)
Asedau Grantiau'r Llywodraeth a dderbyniwyd wedi'u credydu i reffeniw ond nid ari	0	(1,639)
Symudiadau nad ydynt yn arian parod yn ymwneud â darpariaethau	14,963	26,738
Cyfanswm	88,792	58,458

29. Asedau Trydydd Parti

Ar 31 Mawrth 2018, roedd y Bwrdd Iechyd yn dal £277,158 o arian parod yn y banc ac mewn llaw ar ran trydydd partion (31 Mawrth 2017 £241,836) yn cynnwys:

	2017-18 £	2016-17 £
Arian a ddelir ar ran cleifion - cyfrifon cynilo	138,421	129,385
Arian a ddelir ar ran cleifion - cyfrifon cyfredol ac arian parod mewn llaw	81,750	67,867
Adneuon ar gyfer llety preswyl staff	56,050	44,584
Arian a ddelir ar ran Cynghrair y Cyfeillion Ysbyty Abergele	937	0
	277,158	241,836

Mae'r balansau hyn wedi'u heithrio rhag y ffigur Arian Parod a Symiau sy'n Gyfwerth ag Arian Parod yr adroddir arno yn Nodyn 17 y Cyfrifon hyn.

30. Digwyddiadau ar ôl y Cyfnod Adrodd

Nid yw'r Bwrdd Iechyd o'r farn bod unrhyw ofynion datgelu ychwanegol yn ymwneud â digwyddiadau yn dilyn diwedd y cyfnod adrodd.

31. Trafodion Parti Cysylltiedig

Ystyrir Llywodraeth Cymru yn barti sy'n gysylltiedig â'r Bwrdd Iechyd. Yn ystod y flwyddyn, cafodd y Bwrdd Iechyd nifer sylweddol o drafodion sylweddol naill ai gyda Llywodraeth Cymru neu gydag endidau eraill lle caiff Llywodraeth Cymru ei hystyried fel y corff rhiant, sef:

Cyrff Iechyd	Gwariant â pharti cysylltiedig £000	Incwm gan barti cysylltiedig £000	Symiau sy'n ddyledus â pharti cysylltiedig £000	Symiau sy'n ddyledus gan barti cysylltiedig £000
BILI Prifysgol Abertawe Bro Morgannwg	485	(494)	15	97
BILI Aneurin Bevan	225	574	73	248
BILI Prifysgol Caerdydd a'r Fro	678	868	38	303
BILI Cwm Taf	67	128	33	58
BILI Hywel Dda	4,395	646	128	95
BILI Powys	877	3,018	441	253
WHSSC / EASC	158,537	39,434	2,363	762
Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru	4,315	3,619	173	885
Ymddiriedolaeth GIG Felindre	18,048	5,105	2,353	481
Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaethau Ambiwlans Cymru	4,917	396	123	94
Cronfa Risg Cymru	0	0	0	93,000
Llywodraeth Cymru	99	1,507,841	25	649
Cyfanswm	192,643	1,561,135	5,765	96,925

Sefydliadau eraill	Gwariant â pharti cysylltiedig £000	Incwm o barti cysylltiedig £000	Symiau sy'n ddyledus â pharti cysylltiedig £000	Symiau sy'n ddyledus gan barti cysylltiedig £000
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	7,054	1,697	4,405	713
Cyngor Sir Ddinbych	6,853	2,154	2,085	563
Cyngor Sir y Fflint	8,243	2,001	3,012	566
Cyngor Gwynedd	8,761	1,485	2,296	446
Cyngor Ynys Môn	4,850	1,146	1,680	248
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	7,071	3,768	2,158	1,564
Awdurdodau Lleol Cymru eraill (gan gynnwys yr Heddlu a Chomisiynwyr Troseddau ac Awdurdodau Tân)	276	234	13	6
Cyfanswm	43,108	12,485	15,649	4,106

Cronfeydd Elusennol
Mae'r Bwrdd Iechyd yn ymddiriedolwr corfforaethol Elusen Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr ac Elusennau Cofrestredig eraill (elusen gofrestredig rhif 1138976). Gall holl aelodau'r Bwrdd Iechyd weithredu fel ymddiriedolwyr corfforaethol yr elusen. Mae cyfrifoldeb gweithredol dros weinyddu'r elusen yn cael ei ddipwyo i Bwyllgor Cronfeydd Elusennol.
Derbyniodd y Bwrdd Iechyd gyfanswm o £1.66 miliwn ar ffurf refeniw a grantiau cyfalaf gan y gronfa elusennol yn ystod y flwyddyn (2016-17 £4.68 miliwn)
Roedd y lleihad hwn yn ystod y flwyddyn o ganlyniad i grantiau cyfalaf un-tro sylweddol a dderbyniwyd yn ystod 2016/17 gan gynnwys prynu cyflymydd unionlin ar gyfer Canolfan Trin Canser Gogledd Cymru ac ailddatblygu Ward Alaw, Ysbyty Gwynedd.

31. Trafodion Parti Cysylltiedig (parhad)

Mae gofyn i holl aelodau'r Bwrdd gyflwyno Datganiad o Fuddiannau bob blwyddyn yn cynnwys y saith maes canlynol:

- A: Buddiant mewn cwmni a allai gystadlu am contract y GIG i gyflenwi nwyddau a gwasanaethau i Fwrdd Iechyd Lleol Prifysgol Betsi Cadwaladr
- B: Unrhyw fuddiant hunanfuddiol mewn cartref gofal preifat, hostel neu ddarparwr gofal iechyd annibynnol
- C: Unrhyw gyflogaeth allanol berthnasol, gan gynnwys hunangyflogaeth, tra'n gyflogedig gan y Bwrdd Iechyd
- D: Buddiant yn y Diwydiant Fferyllol neu'r Sector Masnachol Perthynol
- E: Cysylltiadau neu gydberthnasau personol ag unigolion mewn llywodraeth leol neu genedlaethol / ACau / ASau
- F: Cyngoryddiaethau, Swyddi fel Cyfarwyddwyr neu unrhyw swydd berthnasol arall
- G: Unrhyw faterion eraill i'w datgan (gan gynnwys materion yn ymwneud â chydberthnasau personol a chynnal ffiniau proffesiynol clir)

Mae datganiadau hefyd yn ofynnol lle nad oes gan Aelod unigol o'r Bwrdd unrhyw fuddiannau i'w datgan.

Mae'r tablau canlynol yn manylu ar yr holl fuddiannau a ddatganwyd gan Aelodau'r Bwrdd yn ystod blwyddyn ariannol 2017/18 yn cynnwys unrhyw drafodion sylweddol gyda phartion cysylltiedig. Ceir manylion llawn am ddatganiadau Aelodau unigol o'r Bwrdd yn Nodyn 34 Gwybodaeth Arall.All Board

Enw	Manylion am swyddi a ddalwyd yn ystod y flwyddyn ariannol (neu ran ohoni)	Dyddiadau dal swyddi	Datganiadau wedi'u gwneud
Cyfarwyddwyr / Cyfarwyddwyr Gweithredol			
Mr G Doherty	Prif Weithredwr	01.04.17 - 31.03.18	G
Dr E Moore	Cyfarwyddwr Meddygol Gweithredol	01.04.17 - 31.03.18	G
Mr A Thomas	Cyfarwyddwr Gweithredol Therapiau a Gwyddorau Iechyd	01.04.17 - 31.03.18	C, G
Mr G M Lang	Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth	01.04.17 - 31.03.18	G
Mr R Favager	Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid	01.04.17 - 31.03.18	E
Mr C Wright	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol	01.04.17 - 20.05.17	G
Mrs D Sharp	Ysgrifennydd y Bwrdd Dros Dro	01.04.17 - 31.03.18	G
Aelodau Annibynnol			
Dr P Higson OBE	Cadeirydd	01.04.17 - 31.03.18	C, F, G
Mrs M Hanson	Is-gadeirydd	01.04.17 - 31.03.18	E, G
Mrs M W Jones	Aelod Annibynnol	01.04.17 - 31.03.18	E, F, G
Y Cyng. B Feeley	Aelod Annibynnol	01.04.17 - 31.03.18	F
Ms J Dean	Aelod Annibynnol a Chynrychiolydd Undeb Llafur	01.04.17 - 31.12.17	F, G
Yr Athro J Rycroft-Malone	Aelod Annibynnol a Chynrychiolydd Prifysgol	01.04.17 - 31.03.18	F, G
Mr C Stradling	Aelod Annibynnol	01.04.17 - 31.03.18	F
Mrs B Russell Williams	Aelod Annibynnol	01.04.17 - 31.03.18	A, C
Mr J Cunliffe	Aelod Annibynnol	01.04.17 - 31.03.18	F, G
Y Cyng. C Carlisle	Aelod Annibynnol	01.04.17 - 31.03.18	F
Aelodau Cyswllt y Bwrdd			
Mr Ff Williams	Aelod Cyswllt y Bwrdd - Cadeirydd, Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid	01.05.17 - 31.03.18	G
Yr Athro M Rees	Aelod Cyswllt y Bwrdd - Cadeirydd, Fforwm Gweithwyr Gofal Iechyd Proffesiynol	01.04.17 - 31.03.18	C
Mrs N Stubbins	Aelod Cyswllt y Bwrdd - Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol	01.04.17 - 31.03.18	F

Ni wnaeth yr un aelod arall o'r Bwrdd Iechyd fu'n gwasanaethu yn ystod blwyddyn ariannol 2017/18 ddatgan unrhyw fuddiannau parti cysylltiedig.

Roedd trafodion sylweddol rhwng y Bwrdd Iechyd a phartion cysylltiedig yn ystod 2017-18 fel a ganlyn (oni adroddwyd amynt eisoes ar dudalen 60):	Gwariant gyda pharti cysylltiedig £000	Incwm gan barti cysylltiedig £000	Symiau sy'n ddyledus i barti cysylltiedig £000	Symiau sy'n ddyledus gan barti cysylltiedig £000
Prifysgol Bangor	1,402	838	347	109
Fferyllfa Boots	5,515	1	0	0
Cartrefi Cymru	74	0	0	0
Coleg Cambria	16	2	1	0
Y Cyngor Proffesiynau Iechyd	0	1	0	0
Ymddiriedolaeth Sefydledig GIG Prifysgol Manceinion	928	0	27	0
Mantell Gwynedd	79	0	0	0
Pwyllgor Mind Cymru	0	1	0	0
Ymddiriedolaeth GIG Prifysgol Royal Liverpool a Broadgreen	5,196	5	862	1
Prifysgol Caer	27	8	3	8

32. Cyllidebau Cyfun

Mae'r Bwrdd Iechyd wedi ymrwymo i dair cyllideb gyfun; un ar y cyd â Chyngor Sir y Fflint a Chyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam a dwy â Chyngor Sir Ddinbych.

O dan y trefniadau hyn, a lywodraethir gan Ddeddf y GIG (Cymru) 2006, caiff cronfeydd eu cyfuno ar gyfer y gweithgareddau canlynol:

- Gwasanaeth Offer Cymunedol Gogledd-ddwyrain Cymru
- Gwasanaeth Offer Cymunedol Sir Ddinbych
- Gwasanaeth Gweithwyr Cefnogi Iechyd a Gofal Cymdeithasol Sir Ddinbych.

Mae byrddau rheoli sy'n cynrychioli'r sefydliadau partner yn goruchwyllo proses rheoli gweithredol pob un o'r cyllidebau cyfun.

Mae nodyn memorandwm i'r cyfrifon yn rhoi manylion am yr incwm a'r gwariant ar y cyd o ran pob un o'r trefniadau cyllideb gyfun. Mae gwybodaeth yn y nodyn memorandwm hwn yn amodol ar archwilio fel rhan o gyfrifon awdurdodau lleol.

Cronfa Gofal Canolraddol

Cafodd y Gronfa Gofal Canolraddol (ICF) ei sefydlu yn 2014 i ategu mentrau sy'n atal derbyn cleifion i'r ysbyty heb fod angen, derbyn cleifion yn amhriodol i ofal preswyl, ac oedi o ran rhyddhau cleifion o'r ysbyty. O 1 Ebrill 2017, caiff ei hail-frandio fel y Gronfa Gofal Integredig er mwyn adlewyrchu cwrmpas ehangach yn well.

Mae Byrddau Partneriaeth Ranbarthol (RPBs) yn arwain ar gynllunio'r gronfa a'i defnyddio ochr yn ochr â gwasanaethau iechyd, gwasanaethau cymdeithasol, tai a'r trydydd sector annibynnol er mwyn sicrhau darpariaeth sy'n gwella canlyniadau gymaint â phosibl o ran defnyddio'r adnodd hwn. Mae'r dull cyflenwi hwn yn rhoi sicrwydd bod yr amcanion o ran defnyddio'r gronfa hon yn cael eu bodloni fel y'u hamlinellir yn arweiniad Llywodraeth Cymru. Mae'r Byrddau Partneriaeth Ranbarthol wedi sefydlu Byrddau Rhaglen yn ogystal er mwyn monitro canlyniadau perfformiad mesuradwy ac adenillion gan ddefnyddio canlyniadau wedi'u seilio ar fethodolegau atebolrwydd (canlyniadau). Mae Cyfarwyddwr Ardal y Bwrdd Iechyd wedi sefydlu Grwpiau Arwain ICF/ISB hefyd ar lefel Economi Iechyd leol sy'n gysylltiedig â'r strwythur RPB hwn, er mwyn sicrhau bod y penderfyniadau, yr ymyriadau a'r buddsoddiadau'n cael eu cyflwyno ar lefel leol. Mae'r Byrddau Partneriaeth Ranbarthol hyn yn cynnwys cynrychiolaeth o faes Iechyd, Awdurdodau Lleol, Ambiwlans, Tân, Trydydd Sector.

Gwariant y Bwrdd Iechyd ar gyfer y flwyddyn oedd £11.4 miliwn sydd yn unol â chyllid a ddyrannwyd gan Lywodraeth Cymru.

33. Segmentau gweithredu

Mae safon cyfrifyddu IFRS 8 yn diffinio segment gweithredu fel cydran endid:

1. Sy'n ymwneud â gweithgareddau y gallai ennill refeniw ohonynt a mynd i gostau eraill (gan gynnwys yn fewnol);
2. y caiff ei ganlyniadau gweithredu eu hadolygu'n rheolaidd gan y Prif Benderfynwr Gweithredu er mwyn gwneud penderfyniadau am ddyrannu adnoddau i'r segment ac yn asesu ei berfformiad;
3. Y mae gwybodaeth ar wahân amdano ar gael.

Mae Strwythur Rheoli Gweithredol y Bwrdd Iechyd yn adrodd ar ymagwedd uwch adrannol Ardal a Safle ac mae pob un o'r swyddogaethau unigol yn gyfrifol am eu gwasanaethau a'u perfformiad eu hunain o fewn strwythurau rheoli datganoledig. Ystyrir bod tair o swyddogaethau'r Bwrdd Iechyd yn cynrychioli segmentau gweithredu yn unol â'r safon cyfrifyddu ac adroddir ar eu perfformiad yng nghyfarfodydd misol y Bwrdd.

Mae gwybodaeth am uwch adrannau nad ydynt wedi mynd yn uwch na throthwyon adrodd wedi'u datgelu yn y tabl canlynol er mwyn rhoi manylion ychwanegol am weithgareddau'r Bwrdd Iechyd yn ystod y flwyddyn.

Timau Ardal - Costau Gweithredu Ilai Incwm Amrywiol	2017-18	2016-17
	£'000	£'000
Timau Ardal *	593,150	561,498
Contractau Comisiynwyr *	177,916	175,524
Incwm Darparwyr	(16,283)	(8,171)
Cyfanswm Timau Ardal	754,783	728,851
Gofal Eilaidd - Costau Gweithredu Ilai Incwm Amrywiol		
Gofal Eilaidd - Gwasanaethau Ysbyty Dosbarth *	303,141	299,554
Gwasanaethau Ysbyty Gogledd Cymru	96,422	92,292
Gwasanaethau Merched	37,305	32,954
Cyfanswm Gofal Eilaidd	436,868	424,800
Iechyd Meddwl ac Anableddau Dysgu	118,231	112,350
Swyddogaethau Corfforaethol a Gwariant Arall	108,382	110,003
Dibrisio, Amhariadau a Chostau Cyllid	74,752	37,520
Incwm Cyfalaf a roddwyd yn Rhodd/Grant	(909)	(5,389)
(Elw)/Colled ar adeg gwaredu asedau cyfalaf	26	(370)
Is-gyfanswm Costau Gweithredu	1,492,133	1,407,765
Terfyn Adnoddau Refeniw	1,453,295	1,377,981
Tanwariant/(gor) wariant gyferbyn â Therfyn Adnoddau Refeniw	(38,838)	(29,784)

Mae gradd gymharol incwm darparwyr 2016-17 (£8,171k) wedi'i symud o Ofal Eilaidd i Dimau Ardal yn y nodyn Segmentau Gweithredu er mwyn adlewyrchu newid i drefniadau adrodd mewnol.

* Segmentau gweithredu sy'n cyrraedd y meini prawf safonol ar gyfer adrodd yn unol â llawn werth 1.360 Llawlyfr Cyfrifon 2017-18 Llywodraeth Cymru.

34. Gwybodaeth Arall

Ansicrwydd ynghylch Cost Gofal Iechyd Parhaus

Mae atebolrwydd o ran costau gofal iechyd parhaus yn dal i fod yn fater ariannol sylweddol i'r Bwrdd Iechyd. Gwnaeth y terfyn amser 31 Gorffennaf 2014 i gyflwyno unrhyw hawliadau am gostau gofal iechyd parhaus yn dyddio'n ôl i 1 Ebrill 2003 arwain at gynnydd mawr yn nifer yr hawliadau a gofrestrwyd.

Mae BILI Prifysgol Betsi Cadwaladr yn gyfrifol am gostau ar ôl 1 Ebrill 2003 ac mae'r datganiadau ariannol yn cynnwys y symiau canlynol yn ymwneud â'r costau gofal iechyd parhaus ansicr hynny:

Mae Nodyn 20 yn amlinellu'r ddarpariaeth £1.938 miliwn a wnaed ar gyfer costau gofal parhaus tebygol yn ymwneud â 108 o hawliadau a ddaeth i law ar gyfer Cyfnodau 1- 6;

Mae Nodyn 21.1 yn amlinellu'r rhwymedigaeth wrth gefn o £4.260 miliwn ar gyfer costau gofal parhaus posibl yn ymwneud â 238 o hawliadau a ddaeth i law.

Mae Bwrdd Iechyd Addysgu Powys yn anelu at gwblhau'r holl hawliadau a ddaeth i law erbyn 31 Gorffennaf 2014 erbyn diwedd Rhagfyr 2018.

Mesurau Arbennig

Penderfynodd Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol Llywodraeth Cymru i osod Mesurau Arbennig ar y Bwrdd Iechyd ar 8 Mehefin 2015. Fel rhan o'r Mesurau Arbennig, penododd y Gweinidog dîm i roi cymorth o ran gwella yn y meysydd allweddol canlynol:

- Llywodraethu ac Arwain
- Gwasanaethau Iechyd Meddwl
- Gwasanaethau Mamolaeth yn Ysbyty Glan Clwyd
- Gwasanaethau Meddygon Teulu a Gofal Cychwynnol

Ar 1 Chwefror 2018, datganodd Ysgrifennydd Cabinet Llywodraeth Cymru dros Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol y bydd y Bwrdd Iechyd yn parhau i fod mewn Mesurau Arbennig. Nodwyd bod cryn gynnydd wedi'i wneud mewn nifer o feysydd gan gynnwys arwain a llywodraethu, rheoli cwynion a phryderon, a gwelliannau o ran y ffordd y mae'n ymgysylltu ag aelodau'r cyhoedd. Nodwyd hefyd bod Strategaeth Iechyd Meddwl wedi'i datblygu mewn partneriaeth â defnyddwyr gwasanaeth. Cadarnhawyd bod y sefyllfa ariannol yn dal i beri pryder a bod angen gwella perfformiad mewn nifer o feysydd o hyd.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi fframwaith i ategu gwelliannau o ran y meysydd pryder hyn. Mae'r fframwaith hwn yn amlinellu cerrig milltir a disgwyliadau clir. O ran asesu cynnydd yn y dyfodol, cadarnhaodd Llywodraeth Cymru eu bod nid yn unig yn awyddus i sicrhau bod y Bwrdd Iechyd wedi cyrraedd cerrig milltir a disgwyliadau, ond hefyd i sicrhau bod atebion cynladwy ar waith i gynnal cynnydd.

Dyfarniad y Goruchaf Lys yn ymwneud â Gofal Nyrsio a Ariennir gan y GIG

Yn ystod blwyddyn ariannol 2017-18, rhoddodd y Goruchaf Lys ei ddyfarniad yn ymwneud â'r cyfrifoldeb dros gostau nyrsys sy'n rhoi gofal mewn cartrefi nyrsio.

Yn dilyn dyfarniad y Goruchaf Lys, cronodd y Bwrdd Iechyd wariant o £3.101 fel rhan o'i sefyllfa ariannol ar gyfer blwyddyn ariannol 2017-18 fel y cynghorwyd gan Lywodraeth Cymru. Mae'r atebolrwydd hwn wedi'i gynnwys yn llinell gwariant cronus Nodyn 18 Masnach a symiau taladwy eraill.

34. Gwybodaeth arall (parhad)

IFRS 9

Mae Cyfarpar Ariannol IFRS 9 yn effeithiol o 1 Ionawr 2018 a bydd yn berthnasol ar gyfer adrodd sector cyhoeddus fel y'i haddaswyd yn y Llawlyfr Adrodd Ariannol (FReM) ar gyfer blwyddyn ariannol 2018-19.

Caiff effeithiau cymhwyso cychwynnol ar gyfer cyfrifon 2018-19 eu cydnabod mewn enillion argadwedig agoriadol, fel y gorchmynnir gan FReM.

Prif effaith mabwysiadu IFRS9 fydd newid y sail cyfrifo i ddarpariaethau dyled drwg, yn newid o sail colled gronnus i sail colli credyd oes gyfan disgwylidig. Mae FReM yn gorchymyn cymhwyso ymagwedd wedi'i symleiddio tuag at amhariad yn unol â'r safon, sy'n ei gwneud yn ofynnol yn achos symiau derbyniadwy yn y tymor byr a'r tymor hir i gydnabod lwfans colled am swm sy'n hafal i golledion credyd oes gyfan disgwylidig.

Ni ddisgwyr i fabwysiadu IFRS9 gael effaith sylweddol. Caiff gofynion datgelu a chyflwyno IFRS9 eu cymhwyso fel sy'n ofynnol gan FReM ac yn unol ag egwyddorion symleiddio a pherthnasedd.

IFRS15

Mae Refeniw IFRS 15 o Gontractau gyda Chwsmeriaid yn effeithiol o 1 Ionawr 2018 a bydd yn berthnasol ar gyfer adrodd sector cyhoeddus fel y'i haddaswyd yn Llawlyfr Adrodd Ariannol (FReM) ar gyfer blwyddyn ariannol 2018-19.

Mae Grŵp Cyfrifon Technegol Cymru Gyfan a Llywodraeth Cymru (fel Awdurdod Perthnasol) yn ystyried manylder cymhwyso IFRS15 ar gyfer Byrddau Iechyd Lleol ac Ymddiriedolaethau'r GIG yng Nghymru.

Caiff arweiniad ar gymhwyso terfynol ei gyhoeddi yn Llawlyfr Cyfrifon GIG Cymru ar gyfer 2018-19.

Caiff unrhyw effeithiau cymhwyso cychwynnol ar gyfer cyfrifon 2018-19 eu cydnabod mewn enillion argadwedig agoriadol, fel y gorchmynnir gan FReM.

Ni ddisgwylir unrhyw effeithiau sylweddol o ganlyniad i roi IFRS15 ar waith yn FReM 2018-19.

34. Gwybodaeth Arall (parhad)

Trafodion Partïon Cysylltiedig

Fel y manylwyd arno yn Nodyn 31 Trafodion Partïon Cysylltiedig, mae gofyn i Aelodau'r Bwrdd wneud Datganiad o Fuddiannau bob blwyddyn, gan gynnwys rhai heb ddim trafodion busnes lle bo'n berthnasol. Mae'r tabl canlynol yn darparu datganiadau o fuddiant a wnaed yn ystod blwyddyn ariannol 2017/18.

Enw	Manylion am swyddi a ddalwyd yn ystod y flwyddyn ariannol	Datganiad	Manylion y buddiant a ddatganwyd
Cyfarwyddwyr/Cyfarwyddwyr Gweithredol			
Mr G Doherty	Prif Weithredwr	G	Ymddiriedolwr Dangerpoint, elusen sy'n darparu hyfforddiant iechyd a diogelwch ar gyfer plant ar draws Gogledd Cymru
Dr E Moore	Cyfarwyddwr Meddygol Gweithredol	G	Gwraig yn Gyfarwyddwr Clinigol Llawdriniaeth y Fron ac Endocrinaidd yn Ymddiriedolaeth y GIG Prifysgol Royal Liverpool a Broadgreen
Mr A Thomas	Cyfarwyddwr Gweithredol Therapiau a Gwyddorau Iechyd	C G	Aelod panel o'r Cyngor Proffesiynau Gofal Iechyd Priod yn gweithio i Boots fel Technegydd Gwrio Cywirdeb
Mr G M Lang	Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth	G	Llywodraethwr Coleg Cambria
Mr R Favager	Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid	E	Merch wedi'i chyflogi ar Gynllun Graddedigion GIG Cymru (o fis Medi ymlaen 2017)
Mr C Wright	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol	G	Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad yn ystod blwyddyn ariannol 2017/18 gan fod Mr Wright wedi gadael y Bwrdd Iechyd ym Mai 2017. Yn ystod y flwyddyn ariannol flaenol, roedd Mr Wright wedi datgelu bod ei bartner yn Gyfarwyddwr Ysbyty Prifysgol Ymddiriedolaeth Sefydledig GIG De Manceinion (UHSM). Daeth yr Ymddiriedolaeth hon yn rhan o Ymddiriedolaeth Sefydledig Prifysgol GIG ar 1 Hydref 2017.
Mrs D Sharp	Ysgrifennydd y Bwrdd dros Dro	G	Mae ei Phartner yn Glerc Tref a Swyddog Ariannol, Cyngor Dinas Bangor
Aelodau Bwrdd Annibynnol			
Dr P Higson OBE	Cadeirydd	C F G	Seicolegydd Clinigol hunangyflogedig (erioed wedi cael trafodion gyda'r Bwrdd Iechyd yn y capasiti hwn) Ymddiriedolwr Cartrefi Cymru Brawd Ruth Hussey CB OBE
Mrs M Hanson	Is-gadeirydd	E G G G G G	David Hanson, AS dros Delyn yw ei gŵr Myfyriwr rhan-amser ym Mhrifysgol Caer Yn ymgymryd â darlithio/goruchwylio achlysurol ym Mhrifysgol Caer lle y gellir hawlio tâl Llywodraethwr Ysgol yn Ysgol Uwchradd Gatholig Sant Richard Gwyn yn Y Fflint Is-gadeirydd 2025 a hefyd Is-gadeirydd Bwrdd Partneriaeth Ranbarthol Gogledd Cymru Aelod Bwrdd Cyngorol Iechyd Cyhoeddus Cymru ac yn Gymrawd Cymdeithas Frenhinol Iechyd y Cyhoedd
Mrs M W Jones	Aelod Annibynnol	E E F F F F F G G G G	Cysylltiadau hanesyddol â nifer o Acau ac ASAU lleol ac yn arfer gweithio gyda dau AC mewn gyrfa flaenorol Perthynas bell i Gadeirydd Cynulliad Cenedlaethol Cymru, Pwyllgor Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon Yn aelod o Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri Is-gadeirydd Cyngor Celfyddydau Cymru Ymddiriedolwr Canolfan Gerdd William Mathias Aelod o Fwrdd Datblygu Prifysgol Bangor Aelod o Bwyllgor Mind Cymru Mae dau aelod o'r teulu yn gweithio i BIPBC Mae ei mab yn gweithio fel newyddiadurwr i BBC Cymru Mae ei nith wedi'i chyflogi fel cyfreithiwr i Gynulliad Cenedlaethol Cymru
Y Cyng. B Feeley	Aelod Annibynnol	F F F F F F F F F F	Cynghorydd Sir Etholedig ac Aelod Cabinet dros Gyngor Sir Ddinbych Aelod Arweinoli y Cabinet dros les ac annibyniaeth, yn gyfrifol am Ofal Cymdeithasol Oedolion, Gofal Ychwanegol Tai, Byw Annibynnol â Chymorth, Digartrefedd Arwain ar faterion y GIG ac mewn partneriaeth â PBC sy'n cynnwys integreiddio Gwasanaethau Cymdeithasol ac Iechyd, Gwasanaethau Hamdden, Diwylliant a Threftadaeth Eiriolwr dros Bobl Hŷn Cyngor Sir Ddinbych Aelod o'r Bwrdd Partneriaeth Gofal Cymdeithas Cenedlaethol Aelod o'r Grŵpiau Polisi Gwasanaethau Cymdeithasol Cenedlaethol a Rhanbarthol Aelod o Fwrdd Partneriaeth Ranbarthol Gogledd Cymru (Bwrdd Rhan 9) Aelod o Fforwm Heneiddio'n Dda Sir Ddinbych Aelod o Grŵp Creu Sir Ddinbych Egniol
Ms J Dean	Aelod Annibynnol a Chynrychiolydd Undeb Llafur	F G	Cyfarwyddwr Cwmni Buddiannau Cymunedol Rhandiroedd Cymunedol Tregarth Mae ei phartner yn weithiwr rhan-amser ym Mhrifysgol Bangor
Yr Athro J Rycroft-Malone	Aelod Annibynnol a Chynrychiolydd Prifysgol	F G	Cyfarwyddwr Rhaglen - Rhaglen Ymchwil y Sefydliad Cenedlaethol ar gyfer NIHR HS&DR Iechyd Mae ei gŵr yn aelod o staff y Bwrdd Iechyd
Mr C Stradling	Aelod Annibynnol	F F	Dirprwy Gadeirydd a Chadeirydd Pwyllgor Archwilio y Ddemocratiaeth Leol a'r Comisiwn Ffiniau i Gymru Aelod o Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri (gan gynnwys y Pwyllgor Cynllunio a'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau)
Mrs B Russell Williams	Aelod Annibynnol	A, C	Prif Swyddog Gweithredol Mantell Gwynedd (Corff ambarel trydydd sector)
Mr J Cunliffe	Aelod Annibynnol	F G	Cyfarwyddwr Abernet Ltd Mae ei briod yn aelod o'r Bwrdd Iechyd
Y Cyng. C Carlisle	Aelod Annibynnol	F F F	Fel aelod o Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, mae'n rhan o'r grŵp sy'n delio â darparu gwasanaethau CAMHS yng Nghonwy CAMHS yng Nghonwy Arweinydd Grŵp y Grŵp Ceidwadol ar Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy Dirprwy Gadeirydd (Gwleidyddol) Cymdeithas Geidwadol Gorllewin Clwyd
Aelodau Cyswllt y Bwrdd			
Mr Ff Williams	Aelod Cyswllt y Bwrdd - Cadeirydd, Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid	G G G G	Mae ei wraig yn gweithio i'r Bwrdd Iechyd Mae ei Chwaer a'i Frawd-yng-Nghyfraith yn gweithio Gwasanaethau Iechyd Meddwl ym Mangor (Gwasanaethau Plant) Mae ei frawd yn feddyg teulu gydag Iechyd Prestatyn Prif Weithredwr Cartrefi Cymunedol Gwynedd, sef cymdeithas dai sy'n gweithredu'n bennaf yn ardal Gwynedd. Yn y rôl hon, mae'r rôl hon yn gweithio'n agos gyda Chyfarwyddwyr Ardal PBC
Yr Athro M Rees	Aelod Cyswllt y Bwrdd - Cadeirydd, Fforwm Gweithwyr Gofal Iechyd Proffesiynol	C	Ar seondiad o'r Bwrdd Iechyd fel aseswr arbenigol ar gyfer y Comisiwn Ansawdd Gofal (CQC)
Mrs N Stubbins	Aelod Cyswllt y Bwrdd - Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol	F	Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol, Cyngor Sir Ddinbych

Nodyn Memorandwm - Nodyn 32 - Cyllidebau Cyfun

Cyfrifon Memorandwm Gwasanaeth Offer Cymunedol Gogledd-ddwyrain Cymru 2016/17

Caiff Cronfa Gogledd-ddwyrain Cymru ei chynnal gan Gyngor Sir y Fflint a dechreuodd y bartneriaeth ffurfiol ar 8 Gorffennaf 2009. Mae memorandwm cyfrif wedi'i lunio gan Gyngor Sir y Fflint, fel y'i dangosir isod:

	2017-18	2016-17
	£ 000	£ 000
Cyfraniadau Cyllideb Gyfun		
Cyngor Sir y Fflint	(291)	(288)
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	(277)	(275)
Bwrdd Iechyd Lleol Prifysgol Betsi Cadwaladr	(401)	(397)
Arall	(159)	(140)
Cyfanswm cyfraniadau cyllideb gyfun ar gyfer y flwyddyn	(1,128)	(1,100)
Gwariant		
Prynu Offer	411	539
Gwariant Gweithredu	585	495
Gwariant nad yw'n ymwneud â Gweithredu	0	0
Cyfanswm Gwariant ar gyfer y flwyddyn	996	1,034
(Gweddill)/Diffyg Net ar y Gyllideb Gyfun ar gyfer y Flwyddyn	(132)	(66)

Cyfrifon Memorandwm Gwasanaethau Offer Cymunedol Sir Ddinbych 2016/17

Caiff Cronfa Sir Ddinbych ei chynnal gan Gyngor Sir Ddinbych. Dechreuodd y cytundeb partneriaeth cychwynnol o dair blynedd ar 1 Ebrill 2009 a daeth i ben ar 31 Mawrth 2012. Dechreuodd yr ail gytundeb partneriaeth ar 1 Ebrill 2012 ac roedd yn weithredol tan 31 Mawrth 2015. O 2015-16 ymlaen, penderfynwyd dychwelyd at gytundebau blwyddyn. Mae memorandwm cyfrif wedi'i lunio gan Gyngor Sir Ddinbych ac fe'i dangosir isod:

	2017-18	2016-17
	£ 000	£ 000
Cyfraniadau cyllideb gyfun		
Cyngor Sir Ddinbych	(219)	(220)
Bwrdd Iechyd Lleol Prifysgol Betsi Cadwaladr (Craidd)	(138)	(138)
Bwrdd Iechyd Lleol Prifysgol Betsi Cadwaladr (Gwasanaethau Gwely)	(38)	0
Arall - HEC / CHC / Gofal Canolraddol	(138)	(136)
Cyfanswm cyfraniadau'r Gyllideb Gyfun ar gyfer y flwyddyn	(533)	(494)
Gwariant		
Prynu offer	133	149
Gwariant gweithredu	395	352
Newid system gyfrifiadurol o DICES i ELMS	28	0
Cyfanswm Gwariant ar gyfer y flwyddyn	556	501
(Gweddill)/Diffyg Net ar y Gyllideb Gyfun ar gyfer y Flwyddyn	23	7
(Gweddill)/Diffyg Cronnus net ar y Gyllideb Gyfun	(15)	(38)

Nodyn Memorandwm - Nodyn 32 - Cyllidebau Cyfun

Gwasanaeth Gweithwyr Cefnogi Iechyd a Gofal Cymdeithasol – Cyfrifon Memorandwm 2017/18

Caiff Cronfa Gwasanaeth Gweithwyr Iechyd a Gweithwyr Cymorth Gofal Cymdeithasol Sir Ddinbych ei chynnal gan Gyngor Sir Ddinbych sydd wedi llunio cyfrif memorandwm ar gyfer y flwyddyn ariannol fel y'i dangosir isod.

	2017-18	2016-17
	£ 000	£ 000
Pooled Budget contributions		
Cyngor Sir Ddinbych	(50)	(50)
Bwrdd Iechyd Lleol Prifysgol Betsi Cadwaladr	(50)	(92)
Bwrdd Iechyd Lleol Prifysgol Betsi Cadwaladr - 3 x swydd Gofal Cychwynnol 30 awr	(60)	0
Dyraniad Grant ICF	(51)	(33)
Dyraniad Grant ICF - o lithriant	0	0
Cyfanswm cyfraniadau'r Gyllideb Gyfun ar gyfer y flwyddyn	(211)	(175)
Gwariant		
Treuliau Gweithwyr	189	163
Gwariant Gweithredu Arall	22	10
Cyfanswm Gwariant ar gyfer y flwyddyn	211	173
(Gweddill) /Diffyg Net ar y Gyllideb Gyfun ar gyfer y Flwyddyn	0	(2)
(Gweddill)/Diffyg net cronnus ar y Gyllideb Gyfun	(47)	(47)

CYFARWYDDYD CYFRIFON Y GWASANAETH IECHYD GWLADOL YNG NGHYMRU A RODDWYD GAN WEINIDOGION CYMRU YN UNOL AG ATODLEN 9 ADRAU 178 PARAGRAFF 3(1) DEDDF Y GWASANAETH IECHYD GWLADOL 2006 (P.42) AC Â CHYMERADWYAETH Y TRYSDORDY

BYRDDAU IECHYD LLEOL

1. Mae Gweinidogion Cymru yn cyfarwyddo y caiff cyfrif ei baratoi ar gyfer y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben 31 Mawrth 2011 a blynyddoedd ariannol dilynol mewn perthynas â'r Byrddau Iechyd Lleol (BILI)¹, ar y ffurf a nodir ym mharagraffau [2] i [7] isod.

SAIL PARATOI

2. Bydd cyfrif y BILI yn cydymffurfio â'r canlynol:

(a) arweiniad cyfrifyddu Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth (FReM), sydd mewn grym ar gyfer y flwyddyn ariannol y caiff y cyfrifon eu paratoi ar ei chyfer, ac wedi'i gymhwyso gan Lywodraeth Cymru a manylir arno yn Llawlyfr Cyfrifon BILI GIG Cymru;

(b) unrhyw arweiniad penodol arall neu ddatgeliadau sydd eu hangen gan Lywodraeth Cymru.

FFURF A CHYNNWYS

3. Bydd cyfrif y BILI ar gyfer y flwyddyn ddaeth i ben 31 Mawrth 2011 a blynyddoedd dilynol yn cynnwys datganiad o wariant net cynhwysfawr, datganiad o sefyllfa ariannol, datganiad o lifoedd arian a datganiad o newidiadau mewn ecwiti trethdalwyr cyn belled ag y bo angen y datganiadau hyn gan FReM a'u cymhwyso gan Lywodraeth Cymru, gan gynnwys nodiadau sy'n angenrheidiol er mwyn sicrhau dealltwriaeth briodol am y cyfrifon.

4. Ar gyfer y flwyddyn ddaeth i ben 31 Mawrth 2011 a blynyddoedd dilynol, bydd cyfrif BILI yn rhoi trosolwg gwir a theg o'r sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn ariannol a chostau gweithredu, newidiadau i ecwiti trethdalwyr a lifoedd arian yn ystod y flwyddyn.

5. Caiff y cyfrif ei lofnodi a'i ddyddio gan Brif Weithredwr y BILI.

AMRYWIOL

6. Caiff y cyfarwyddyd ei atgynhyrchu fel atodiad i'r cyfrifon cyhoeddedig.

7. Bydd y nodiadau i'r cyfrifon yn cynnwys, ymysg pethau eraill, fanylion am y polisiâu cyfrifyddu a fabwysiadwyd.

Llofnodwyd ag awdurdod Gweinidogion Cymru

Llofnodwyd: Chris Hurst

Dyddiedig :

1. Gweler rheoliad 3 2009 Rhif 1559 (C.154); GWASANAETH IECHYD GWLADOL, CYMRU; Gorchymyn y Byrddau Iechyd Lleol (Trosglwyddo Staff, Eiddo, Hawliau ac Atebolrwydd) (Cymru) 2009

1. Cyflwyniad

- 1.1 Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn yn ymdrin â chyfnod o her enfawr i Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr ('y Bwrdd Iechyd'). Mae'r Bwrdd Iechyd wedi bod o dan fesurau arbennig ers Mehefin 2015, ac mae'r statws esgyn hwn yn parhau heb newid. O fewn y flwyddyn, bu dirywiad arwyddocaol o ran y sefyllfa ariannol a meysydd perfformiad allweddol, penderfynodd Llywodraeth Cymru i gynyddu amryfusedd y Bwrdd Iechyd, gyda chryfhau atebolrwydd, craffu a chefnogi yn cael eu rhoi yn eu lle.
- 1.2 Comisiynodd Llywodraeth Cymru Deloitte hefyd i ymgymryd ag adolygiad llywodraethu ariannol yn Rhagfyr 2017. Roedd goblygiadau eang iawn yn narganfyddiadau'r adolygiad hwn i'r Bwrdd Iechyd, gyda'r argymhellion yn canolbwyntio ar sefydlu swyddogaethau cyfarwyddwyr newydd, datblygiad aelodau newydd i'r Bwrdd, trefniadau pwyllgorau wedi'u hadolygu ac adolygiad o'r ymagwedd i reoli cyllid a chynllunio hefyd datblygiad trefniadol. Goruchwylwyd cynnydd yn erbyn y cynllun gweithredu o ganlyniad fel rhan o drefniadau monitro mesurau arbennig y Bwrdd Iechyd.
- 1.3 Yn dilyn datganiad yr Ysgrifennydd Cabinet Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol yn Chwefror 2018, bellach mae cyllid a pherfformiad yn cael eu cynnwys yn ffurfiol dan drefniadau'r mesur arbennig. Dywedodd yr Ysgrifennydd Cabinet yn ei ddatganiad ysgrifenedig:

“...er y cynnydd mewn rhai meysydd pwysig, mae'r Bwrdd Iechyd yn parhau i wynebu heriau arwyddocaol - yn benodol yn ystod 2017/18 bod materion wedi esgyn o ran y sefyllfa ariannol a rhai meysydd o berfformiad allweddol, sy'n annerbyniol a digalon. Canlyniad hyn yw bod Llywodraeth Cymru wedi cynyddu ei arolygiaeth, gan gynnwys fy mod i yn cadeirio'r cyfarfodydd atebolrwydd misol yn bersonol ers Gorffennaf. Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio gyda BIPBC i sicrhau nad yw gwasanaethau a chleifion yn cael eu heffeithio'n wrthwynebus gan yr angen i wella rheolaeth ariannol.”

- 1.4 Erbyn diwedd cyfnod adrodd y Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn 217/18, roedd y Bwrdd Iechyd wedi cyrraedd diwedd y tri chyfnod o'r fframwaith gwella mesurau arbennig gwreiddiol a gyflwynwyd yn Ionawr 2016. Yn dilyn adolygu cynnydd ar ddiwedd cyfnod tri, mae'r Ysgrifennydd Cabinet yn cydnabod bod y Bwrdd Iechyd wedi gwneud gwelliannau ar draws bob un o'r meysydd mesurau arbennig. Er enghraifft, y gwelliannau a arddangoswyd yn erbyn y disgwyliadau mewn Gwasanaethau Mamolaeth o ganlyniad iddo gael ei ddad-esgyn fel mesur pryder arbennig. Fodd bynnag, er y cynnydd a wnaed, nododd yr Ysgrifennydd Cabinet sawl maes ar gyfer gwelliant a gosododd nifer o gerrig milltir i'r Bwrdd Iechyd eu cynyddu'n gyflym, meysydd megis iechyd meddwl, amserau aros, gofal heb ei drefnu, cynllunio ac arweinyddiaeth. Rwy'n glir iawn o ran y gwelliannau sydd angen eu gwneud a'r gwaith pellach angenrheidiol i fynd i'r afael â'r ystod o heriau sy'n wynebu'r Bwrdd Iechyd. Gweler manylion pellach am y mesurau arbennig yn Adran 4. Ar 9 Mai 2018, cyhoeddodd yr Ysgrifennydd Cabinet ddatganiad pellach gyda'r cerrig milltir a disgwyliadau Llywodraeth Cymru am y cyfnod Mai 2018 - Medi 2019 dan bedwar thema:
- Rheolaeth a Llywodraethu;
 - Cynllunio Strategol a Gwasanaeth;
 - Iechyd Meddwl;
 - Gofal Cychwynnol, gan gynnwys gwasanaethau y tu allan i oriau.

- 1.5 Yn 2017/18, torrodd y Bwrdd Iechyd ei ddyletswydd statudol i gynhyrchu Cynllun Tymor Canolig Integredig (IMTP) ac ers Mawrth 2016 mae wedi bod yn gweithio yn ôl Cynllun Diffyg Ariannol Interim, ac wedi torri ei ddyletswydd statudol i gyflawni gweddill ariannol dros y cyfnod 3 blynedd sy'n dod i ben 31 Mawrth 2018.
- 1.6 Yn ystod 2017/18 parhaodd y gwaith i fynd i'r afael â chyfrifoldebau corfforedig a chyfunol y Bwrdd Iechyd dan y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (WFG) a Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 (SSWB). Diwygiwyd yr amodau gorchwyl ar gyfer Pwyllgorau'r Bwrdd yn 2017 i gynnwys geirfa safonol sy'n ymwneud â chyfrifoldebau dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, felly'n cefnogi mewnosod gofynion y ddeddfwriaeth i fusnes y sefydliad o ddydd i ddydd. Cymeradwywyd Asesiad Poblogaeth y rhanbarth dan y Ddeddf SSWB ac asesiadau llesiant y pedwar Bwrdd Gwasanaeth Cyhoeddus dan y Ddeddf WFG ac fe'u bwydwyd i strategaeth gorfforedig y Bwrdd Iechyd ei hunan, Byw'n Iach, Aros yn Iach, (BIAI).
- 1.7 Rhoddwyd ffurf i'r strategaeth BIAI gan egwyddorion y Deddfau, yn enwedig Deddf WFG. Mae'r strategaeth wedi mabwysiadu ymagwedd sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau, yn unol â'r Fframwaith Canlyniadau Iechyd Cyhoeddus, sy'n cysylltu ac yn rhannu sawl dangosydd gyda'r Ddeddf WFG. Defnyddiwyd offer model rhesymeg ar gyfer holl feysydd rhaglen y strategaeth i sicrhau bod bob maes yn canolbwyntio ar ganlyniadau lles tymor hir.
- 1.8 Yn ystod yr ymgysylltiad eang a ymgwymerwyd ar gyfer y strategaeth, ymgysylltodd y Bwrdd Iechyd â phartneriaid, rhanddeiliaid a'r cyhoedd i adolygu a mireinio'r amcanion lles interim, a osodwyd yn 2016/17. O ganlyniad mae'r amcanion lles wedi'u diweddarau, i gynnwys, yn benodol:
- Cydnabyddiaeth glir o bwysigrwydd iechyd meddwl ac emosiynol a lles, yn ogystal ag iechyd corfforol;
 - Pwyslais ar bwysigrwydd i sicrhau'r dechrau gorau i blant, gan gydnabod effaith tymor hir y 1000 diwrnod cyntaf a blynnyddoedd cynnar ar iechyd ein cenedlaethau i'r dyfodol;
 - Mwy o bwyslais ar alluogi pobl i ofalu am eu hiechyd a lles eu hunain.
- 1.9 Mae'r strategaeth yn disgrifio swyddogaeth ehangach y Bwrdd Iechyd wrth gyfrannu at y sawl ffactor sy'n dylanwadu at y pedwar parth lles. Mae ymroddiad clir i wella ein cyfraniad i bawb, a chydabyddiaeth y gallwn ddylanwadu ar yr agweddau ehangach o les; gweithio mewn partneriaeth i ddarparu gofal a chefnogaeth yn unol â Deddf SSWB; a darparu gwasanaethau gofal iechyd rhagorol yn uniongyrchol ar gyfer anghenion iechyd mwy difrifol. Cymeradwywyd cynllun rhanbarthol y SSWB yn Chwefror 2018 ac ar amser ysgrifennu, roedd pedwar cynllun lles y Bwrdd Gwasanaeth Cyhoeddus yn mynd drwy'r prosesau cymeradwyo.
- 1.10 Yn ogystal â'r gwaith strategaeth, mae'r Bwrdd wedi dechrau gweithio gyda Swyddfa'r Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol ac Iechyd Cyhoeddus Cymru ar brototeip ymagwedd labordy byw, sy'n anelu at herio a chefnogi timau i weithredu'r pum ffordd o weithio i faes gwaith a ddiffiniwyd.

2. Sgôp Cyfrifoldeb

- 2.1 Mae'r Bwrdd yn atebol, drwy'r Cadeirydd, i Ysgrifennydd Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol y Cabinet am ei Lywodraethu, Rheoli Risg a Rheoli a Rheolaeth Fewnol. Fel Swyddog Cyfrifol a Phrif Weithredwr y Bwrdd, fi sy'n gyfrifol am gynnal strwythurau llywodraethu priodol a gweithdrefnau yn ogystal â system gadarn o reolaeth fewnol sy'n cefnogi cyflawniad polisiau, nodau ac amcanion y sefydliad, wrth ddiogelu arian y cyhoedd ac asedau'r sefydliad yr wyf i'n bersonol gyfrifol amdanynt. Gwneir y rhain yn unol â'r cyfrifoldebau a neilltuwyd gan Swyddog Atebol GIG Cymru. Cadarnhaodd Llywodraeth Cymru fy statws Swyddog Atebol ym Mawrth 2016.
- 2.2 Wrth gyflawni'r cyfrifoldeb hwn, rwyf i, ynghyd â'r Bwrdd, yn gyfrifol am roi trefniadau llywodraethu effeithiol yn eu lle ar gyfer BIPBC, gan hwyluso gweithredu gweithrediadau'r Bwrdd a rheoli risg yn effeithiol.

3. Gwybodaeth Gefndirol

- 3.1 Cafodd y Bwrdd lechyd incwm refeniw o £1.4 biliwn ar gyfer 2017/18 ac roedd gweithlu o oddeutu 17,150 (15,045 cywerth â llawn amser). Gweler manylion pellach o fewn yr Adroddiad Tâl.
- 3.2 Mae'r Bwrdd lechyd yn gyfrifol am wella iechyd a lles poblogaeth gogledd Cymru. Mae hyn yn cwmpasu rhwystro salwch yn ogystal â thrin salwch a darparu gwasanaethau gofal iechyd ardderchog.
- 3.3 Mae'r Bwrdd lechyd yn darparu gwasanaethau cychwynnol, cymuned, iechyd meddwl ac ysbytai llym i boblogaeth o tua 678,000 ar draws chwe sir gogledd Cymru (Ynys Môn, Gwynedd, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint a Wrecsam).
- 3.4 Mae'r Bwrdd lechyd yn gyfrifol am redeg tri phrif ysbyty (Ysbyty Gwynedd ym Mangor, Ysbyty Glan Clwyd ym Modelwyddan ac Ysbyty Maelor Wrecsam) ynghyd â rhwydwaith o ysbytai cymuned, canolfannau iechyd, clinigau, unedau iechyd meddwl a chanolfannau timau cymuned.
- 3.5 Mae'r Bwrdd lechyd hefyd yn cydlynu gwaith 107 meddygfa MT a gwasanaethau'r GIG a ddarperir gan ddeintyddion, optegwyr a fferyllfeydd gogledd Cymru.
- 3.6 Mae rheolaeth glinigol gwasanaethau yn cael eu darparu gan dri Thîm Ardal, Uwch Adran Iechyd Meddwl ac Anableddau Dysgu ac Uwch Adran Gofal Eilaidd sengl, sy'n cynnwys tri thîm safle, y cyfan yn derbyn cefnogaeth yr adrannau corfforedig.

4. Mesurau Arbennig

- 4.1 Yn sgil pryderon cynyddol ynghylch llywodraethu'r sefydliad, gosodwyd y Bwrdd lechyd dan fesurau arbennig ym Mehefin 2015. Ers hyn, fel rhan o'r Fframwaith Gwella mewn tri rhan a osodwyd gan Lywodraeth Cymru, mae rhaglen waith sefydliad cyfan parhaus wedi cael ei roi yn ei lle i gryfhau llywodraethu. Drwy gydol 2017/18, mae Llywodraeth Cymru wedi parhau i gynnal cyfarfodydd rheolaidd a thrafodaethau gyda'r Bwrdd lechyd o ran y mesurau arbennig, gan graffu a herio er mwyn gyrru gwelliannau mewn perfformiad a darpariaethau. Yn Ebrill 2017, daeth Llywodraeth Cymru i'r casgliad bod y Bwrdd lechyd wedi gwneud cynnydd mewn sawl maes a bod cyfeiriad y daith yn gyffredinol dda. Fodd bynnag mae nifer o heriau mewn meysydd allweddol yn parhau i fod angen canolbwyntio a sylw parhaus.

- 4.2 Ym Mehefin 2017, adroddodd y cyd-adolygiad a ymgwymerwyd gan Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn ffurfiol ar y gweithrediadau a ymgwymerwyd gan y Bwrdd Iechyd i fynd i'r afael â'r pryderon llywodraethu a nodwyd yn wreiddiol yn 2013. Roedd yr adroddiad yn cydnabod bod y Bwrdd Iechyd yn parhau i symud i'r cyfeiriad cywir, fodd bynnag roedd sawl un o'r heriau pwysicaf yn parhau i fod yn amlwg. Roedd y rhain yn cynnwys perfformiad ariannol, datblygiad strategaeth/cynllun a mewnosod trefniadau sicrwydd ansawdd yn llawn.
- 4.3 Yng Ngorffennaf 2017, cyhoeddodd yr Ysgrifennydd Cabinet Iechyd, Lles a Chwaraeon bryd hynny, ddatganiad i gadarnhau byddai'r Bwrdd Iechyd yn parhau i fod ar lefel esgyn mesurau arbennig. Yn ystod yr amser hwn, cynyddodd y pryderon ynghylch y dirywiad ariannol a sefyllfa perfformiad, ac yn Awst 2017, penderfynnodd Llywodraeth Cymru yn ychwanegol i'r gweithredu a wnaed o ran y mesurau arbennig, byddai'r Bwrdd Iechyd yn dod o dan drefniadau lefel esgyn Ymyriad Targededig ar gyfer cyllid a pherfformiad (gofal a gynlluniwyd a heb ei gynllunio) i yrru'r trawsewidiad yn y meysydd hyn. Sefydlwyd Grŵp Adfer Ariannol i yrru gwelliannau o ran sefyllfa ariannol er mwyn cwrdd â thargedau a gytunwyd erbyn diwedd y flwyddyn. Mae'r grŵp wedi rhannu ei gofnodion fel mater o drefn gyda'r Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad ac wedi cyflwyno Adroddiadau Sicrwydd y Cadeirydd yn uniongyrchol i'r Bwrdd. Bydd Cyllid a Pherfformiad yn dod yn rhan ffurfiol o fframwaith gwella mesurau arbennig Mai 2018 - Medi 2019, a gyhoeddwyd ar 9 Mai 2018.
- 4.4 Parhaodd y Tasglu Gwella Mesurau Arbennig, a sefydlwyd gan y Bwrdd Iechyd, i gwrdd yn rheolaidd drwy gydol 2017/18 i olrhain cynnydd ac i gynghori a sicrhau'r Bwrdd ar effeithiolrwydd y trefniadau yn eu lle i ymateb i'r Fframwaith Gwella Mesurau Arbennig a osodwyd gan Lywodraeth Cymru. Cadeirir y Grŵp gan Is-gadeirydd y Bwrdd Iechyd ac mae ei aelodaeth yn cynnwys tri aelod annibynnol a naw cyfarwyddwr/gweithredwyr. Bu Ann Lloyd, Cynghorydd Annibynnol, hefyd yn aelod hyd Medi 2017. Mae cadeirydd y grŵp yn darparu adroddiadau sicrwydd yng nghyfarfodydd y Bwrdd a gynhelir yn gyhoeddus. Ychwanegodd yr adroddiadau sicrwydd hyn gyfres o eitemau agenda'r Bwrdd 'canolbwyntio ar' bob yn ail fis a ystyriwyd gan y Bwrdd yn ystod 2017/18, yn cynnwys pob un o'r meysydd o fewn y Fframwaith Gwella.
- 4.5 Daeth y trydydd a chyfnod terfynol y Fframwaith Gwella gwreiddiol i ben yn Nhachwedd 2017. Daeth Adroddiad Diwedd Cyfnod Tri i'r casgliad cyffredinol bod cynnydd wedi'i wneud ers dechrau'r mesurau arbennig, ond mae heriau arwyddocaol yn parhau. Teimlwyd mai'r meysydd o drawsnewidiad mwyaf ers 2015 oedd dan arweinyddiaeth, llywodraethu, gwasanaethau mamolaeth, gofal cychwynnol a themâu ymgysylltu. O ran llywodraethu, roedd y cyflawniadau allweddol yn cynnwys:
- Sefydlogi'r Bwrdd a chryfhau arweinyddiaeth drwy benodiadau, estyniad i ddaliadaethau ac adolygu strwythurau sefydliadol;
 - Cyflawni gofynion ar gyfer Datblygiad Bwrdd, adrodd blynyddol a gweinyddiaeth Bwrdd/Pwyllgor;
 - Cynnydd ar reoli risg a sicrwydd;
 - Datblygiad Dangosfwrdd Ansawdd ('Harms') i wella golwg 'ward i'r Bwrdd' o ddiogelwch cleifion ac ansawdd y gwasanaeth;
 - Lleihau ôl-groniad pryderon a datrys materion arweinyddiaeth gweithredol;
 - Gwella'r ffyrdd y mae'r Bwrdd yn ymgysylltu ag aelodau'r cyhoedd a staff, gan gynnwys ers dechrau'r mesurau arbennig.

- 4.6 Mae gweithrediadau ac argymhellion allweddol eraill sy'n ymwneud â llywodraethu yn cael eu holrhain yn rheolaidd fel rhan o drefniadau monitro mesurau arbennig. Cyfeiriodd Cydadolygiad AGIC/SAC o Drefniadau Llywodraethu Mehefin 2017 a gyfeirir atynt uchod, bod arweinyddiaeth wedi'i gryfhau, bod y Bwrdd yn gweithio'n fwy effeithiol a bod strwythur sefydliadol sylfaenol wahanol wedi'i sefydlu. Fodd bynnag, nodwyd nifer o heriau eto i fynd i'r afael â nhw, gan gynnwys datblygu strategaeth gyffredinol a chynllun integredig tymor canolig. Yn ogystal â hyn, nododd adroddiad Asesiad Strwythur SAC 2017 bod y Bwrdd yn cael ei weinyddu'n dda ac roedd yn rhedeg ei fusnes yn gywir a thryloyw.
- 4.7 Yn dilyn adolygiad o Adroddiad Diwedd Cyfnod Tri a thystiolaeth gysylltiedig, roedd yr Ysgrifennydd Cabinet dros lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol yn cydnabod bod y Bwrdd wedi gwneud gwelliannau ar draws bob un o'r meysydd mesurau arbennig a dad-esgynwyd y Gwasanaethau Mamolaeth fel maes o bryder dan fesurau arbennig. Fodd bynnag, nododd Ysgrifennydd y Cabinet sawl maes arall i'w gwella, a gosododd sawl carreg filltir i'r Bwrdd lechyd i'w gweithredu'n gyflym, gan gynnwys meysydd megis iechyd meddwl, amserau aros, gofal heb ei drefnu, cynllunio ac arweinyddiaeth.
- 4.8 Fel y manylwyd yn gynharach, ar 9 Mai 2018, cyhoeddodd yr Ysgrifennydd Cabinet Fframwaith Gwella, sy'n nodi disgwyliadau a cherrig milltir ar gyfer cyfnod nesaf y Mesurau Arbennig hyd at Medi 2019. Gweithredwyd ar y cerrig milltir canlynol rhwng Ionawr 2018 ac Ebrill 2018 ac er bod rhai wedi'u cwblhau, mae eraill wedi'u symud ymlaen:
- *Lleihawyd amserau RTT o oddeutu 50% yn y nifer sy'n aros dros 36 wythnos a chynnydd i barhau i 2018/19;*
 - *Gwelliant cynaliadwy ym mherfformiad gofal heb ei drefnu;*
 - *Gweithrediadau adferiad ariannol a chanlyniad hyn fyddai'r Bwrdd yn cwrdd â'r rhagolygon a adolygwyd o £36 miliwn ar ddiwedd y flwyddyn ac yn gwella yn 2018-19;*
 - *Lleihad mewn lleoliadau cleifion y tu allan i'r ardal;*
 - *Datblygu cynllun gwella ansawdd a llywodraethu thematig ar gyfer gwasanaethau ieched meddwl;*
 - *Cyfarwyddwr Trawsnewid a'i dîm yn eu lle ac arddangosiadau o gyflymu gweithrediadau;*
 - *Cyfarwyddwr Gofal Cychwynnol a Gofal Cymunedol yn eu lle, gan adrodd i'r Prif Weithredwr a'r Bwrdd;*
 - *Cefnogaeth cynllunio ychwanegol a thîm yn ei le a thystiolaeth o'r gwasanaeth ddatblygu cynllun cyfannol ac IMTP mewn partneriaeth;*
 - *Tystiolaeth bod arweinyddiaeth glinigol yn gweithio ochr yn ochr â chyfarwyddwyr cynllunio a phroffesiynol ar gynigion gwasanaeth clinigol;*
 - *Cytunwyd ar gynllun gweithredu ac aeth gwaith ymlaen i gwrdd â'r argymhellion a nodwyd yn Adolygiad Deloitte;*
 - *Rhaglen ddatblygiad yn seiliedig ar dîm wedi'i gweithredu ar gyfer y Tîm Gweithredol; a,*
 - *Dechreuwyd proses benodi ar gyfer y Cadeirydd, Is-gadeirydd a 5 aelod annibynnol ac yn nesáu at gwblhau.*
- 4.9 O ddiddordeb, mae'r Bwrdd lechyd wedi penodi Cyfarwyddwr Trawsnewid ac mae'n gweithio'n weithredol gyda'r Tîm Gweithredol llawn i gryfhau arweinyddiaeth gallu ac i sicrhau bod graddfa a sgôp portffolios gweithredol yn cael eu hail gydbwyso yn unol â'r argymhellion sy'n deillio o Adroddiad Llywodraethu Ariannol Deloitte a disgwyliadau Ysgrifennydd y Cabinet.

5. Tawel Fan

- 5.1 Cyhoeddwyd adroddiad thematig Gwasanaeth Cyngori Iechyd a Gofal Cymdeithasol (HASCAS), ddydd Iau, 3 Mai 2018, am y gofal a ddarparwyd i gleifion ar ward Tawel Fan, Uned Ablett, Ysbyty Glan Clwyd, cyn ei gau yn Rhagfyr 2013.
- 5.2 Mae'r broses ymchwilio wedi bod yn ddarn o waith cymhleth iawn ac wedi cymryd llawer hirach na'r hyn a ragwelwyd, ond roedd hyn yn angenrheidiol i sicrhau ei fod yn drylwyr, er mwyn i'r rhai a effeithiwyd fod yn fodlon bod yn darganfyddiadau'n gadarn.
- 5.3 Mae'r adroddiad yn darparu barn lawn yn seiliedig ar dystiolaeth, sy'n ganlyniad i broses ymchwiliol gynhwysfawr, a oedd yn cynnwys dros 100 o gyfweiliadau gyda theuluoedd a staff, a thros hanner miliwn o dudalennau o wybodaeth, gan gynnwys trawsgrifiadau heddlu, cofnodion meddygol, cofnodion staff a chofnodion corfforedig.
- 5.4 Daeth yr ymchwiliad i'r casgliad bod safon cyffredinol y gofal ar y ward yn dda, ac ni chafwyd unrhyw dystiolaeth i gefnogi'r farn bod cleifion wedi goddef camdriniaeth neu esgeulustod bwriadol. Fodd bynnag, gwelwyd nad oedd rhai cleifion wedi derbyn y safon gofal ddisgwyliedig ar draws ein gwasanaethau. Mae'r adroddiad hefyd wedi amlygu bod gwendidau sefydliadol systemig yn bresennol ar yr amser hwn a gyfrannodd at ofal gwael.
- 5.5 Mae'r Bwrdd Iechyd wedi derbyn darganfyddiadau'r adroddiad ac yn sefydlu tasglu, dan arweiniad y Cyfarwyddwr Gweithredol Nyrsio a Bydwreigiaeth, i adeiladu ar ein rhaglenni gwaith presennol i symud yr argymhellion ymlaen, ochr yn ochr â'n partneriaeth ar fyrder.

6. Sefyllfa Ariannol

- 6.1 Cymeradwyodd y Bwrdd gyllideb 2017/18 sy'n cynnwys diffyg o £26.0m fel tybiaeth cynllunio ar 16.3.17. Cynyddodd y diffyg a gynlluniwyd i £36.0m yn dilyn adolygiad canol blwyddyn a datblygwyd cynlluniau arbed manwl i gefnogi'r sefyllfa hon. Yn ystod y flwyddyn, gorwariodd y Bwrdd Iechyd yn erbyn ei Gyfyngiad Adnodd Refeniw o £38.8m, gan arwain at orwariant cronrus o £88.1m dros y cyfnod tair blynedd adennill costau statudol a ddaeth i ben 31.3.18.
- 6.2 Mae'r materion sy'n wynebu'r Bwrdd Iechyd wedi adeiladu dros dymor hir; a bydd y gwelliannau angenrheidiol yn cymryd amser yn yr un modd. Bydd gweithredu ymagwedd ddisgybledig i gynllunio a chyflawni gwelliannau cyson yn y tymor hir yn bwysig, tra'n parhau i ganolbwyntio ar brofiadau cleifion drwy ddarparu gwasanaethau diogel o ansawdd uchel.
- 6.3 Mae'r Bwrdd Iechyd cyfan wedi bod yn gysylltiedig â chyflawni'r arbedion, sef £41.7m yn 2017/18. O'r arbedion hyn, roedd £25.9m yn gylchol ac roedd £15.8m yn anghylchol. I gefnogi darparu'r arbedion, yn hwyr yn 2014/15, sefydlodd y Bwrdd Iechyd Swyddfa Rheoli Rhaglen (PMO) i gefnogi cynlluniau newid gwasanaeth a gynlluniwyd i wella cynhyrchaeth a gwneud arbedion pan yn briodol, tra'n sicrhau gofal cleifion o ansawdd dda.
- 6.4 Mae'r Bwrdd Iechyd yn parhau i ddatblygu ei ddarpariaeth gwasanaeth drwy recriwtio Cyfarwyddwr Trawsnewid parhaol a gwblhawyd yn llwyddiannus yn Ebrill 2018. Bydd y Cyfarwyddwr Trawsnewid yn gyfrifol am sicrhau datblygiad effeithiol a gweithrediad rhaglen drawsnewid y Bwrdd Iechyd, gan reoli'r PMO a'r adnoddau gwella gwasanaeth.

- 6.5 Ym Mawrth 2018, cymeradwywyd Cynllun Ariannol Interim gan y Bwrdd Iechyd ar gyfer 2018/19 a nododd ddiffyg o £35.0m ar ôl cyflawni arbedion o £45.0m. Bydd angen canolbwyntio ar sefydlogi'r sefyllfa ariannol a chyflawni taflwybr gwella dros gyfnod hirach i fynd i'r afael â'r diffyg strwythurol, fel rhan o ddatblygu'r Cynllun Gweithredu Blynyddol ac yn y pen draw Cynllun Integredig Tymor Canolig.

7. Cynllun Tymor Canolig Integredig (IMTP) - Cynllun Gweithredol Tair Blynedd

- 7.1 Nid oes gan y Bwrdd Iechyd IMTP a gymeradwywyd ar hyn o bryd, ac mae wedi torri ei ddyletswydd statudol, ond mae wedi datblygu cynllun gweithredol tair blynedd ar gyfer 2018/21 a gyflwynwyd i Lywodraeth Cymru ym Mawrth 2018. Datblygwyd a chymeradwywyd Cynllun Gweithredol Blynyddol (AOP) ar gyfer 2017/18 gan y Bwrdd ym Mai 2017. Cefnogwyd yr ymagwedd hon gan Lywodraeth Cymru. Mae'r AOP yn nodi meysydd allweddol ar gyfer trawsnewid gwasanaethau a newid sy'n gysylltiedig â blaenoriaethau cenedlaethol o aros yn iach, gofal amserol, gofal unigol, gofal diogel, gofal effeithiol, gofal urddasol a staff ac adnoddau. Y nod oedd sicrhau bod y Bwrdd Iechyd yn gallu cyflawni gwasanaethau diogel a chynaliadwy i boblogaeth gogledd Cymru a mynd i'r afael a gwella iechyd a gwasanaethau gofal iechyd.
- 7.2 O ran asesiad cyffredinol cynnydd yn erbyn y Cynllun Gweithredu Blynyddol, er iddi fod yn flwyddyn heriol, mae cynnydd cadarnhaol wedi'i wneud o ran datblygiad blaengareddau gwella iechyd, gwasanaethau cychwynnol a chymuned, gan gynnwys timau adnoddau cymuned, canolbwyntio ar wella gwasanaethau iechyd meddwl i blant ac oedolion, gwasanaethau mamolaeth a gweithredu strategaeth gwella ansawdd y Bwrdd. Mae ymgysylltu arwyddocaol wedi digwydd hefyd gyda chymunedau a staff a sefydlwyd gwelliannau i drefniadau llywodraethu'r Bwrdd. Gwnaed gwelliannau amlwg ym mhob un o'r meysydd hyn tra'n ceisio rheoli ein hadnoddau yn unol â'r gyllideb a osodwyd am y flwyddyn. Rydym wedi ymateb yn gadarnhaol i heriau gofal cychwynnol, gan ddatblygu ac ehangu modelau gofal newydd, megis Prestatyn Iach, tra'n cefnogi Practisau MT sydd eisoes yn bodoli drwy swyddogaethau clinigol newydd a thimau cymuned estynedig. O fewn gofal a gynlluniwyd, rydym ar y trywydd iawn i gyflawni'r targedau diwedd blwyddyn a gytunwyd gyda Llywodraeth Cymru. Mae gennym heriau parhaus o fewn gofal heb ei drefnu, ac mae hyn yn parhau i fod yn her i'r Bwrdd. Sicrhawyd partner allanol i gefnogi'r gwelliant pellach angenrheidiol yn erbyn perfformiad allweddol a mesurau ansawdd.
- 7.3 Ochr yn ochr â'r cynllun Gweithredu Blynyddol, bu rhaglen ddatblygiad ar gyfer strategaeth y Bwrdd Iechyd ar gyfer iechyd, lles a gofal iechyd - Byw'n Iach, Aros yn Iach. Cyflwynwyd y papur blaenoriaethau drafft ar gyfer y strategaeth i'r Bwrdd Iechyd yn Hydref 2017 ac fe'i cymeradwywyd ar gyfer ymgysylltiad ehangach. O Hydref 2017 hyd Ionawr 2018, ymgymherwyd ag ymarferiad eang i drafod y strategaeth a'r blaenoriaethau sy'n amlygu gydag ystod eang o bartïon â diddordeb a chefnogwyd hyn gan arolwg cipolwg ar y stryd. Adeiladwyd ar hyn gan adborth blaenorol gan bobl a gynorthwyodd i gynllunio cynnwys ac ymagwedd y strategaeth. Cefnogwyd y rhaglen strategaeth cyffredinol ar hyn y ffordd drwy ymgysylltiad a chynnwys staff, cynrychiolwyr sefydliadau partner, rhanddeiliaid, grwpiau cymuned, pobl â phrofiad o'n gwasanaethau a gofalwyr yn barhaus.

- 7.4 Yn dilyn ystyried yr adborth ac adolygu cynigion y strategaeth i adlewyrchu hyn, cymeradwywyd y ddogfen strategaeth ar gyfer ei chyhoeddi'n ffurfiol ym Mawrth 2018, fel datganiad clir o weledigaeth strategol y Bwrdd am ddeng mlynedd a'r hyn a fydd angen ei wneud i gyflawni hyn oll. Mae fersiwn cymuned, rhwydd i'w ddarllen ac iaith Arwyddion Prydeinig hefyd yn cael eu paratoi a byddant ar gael yn eang er mwyn sicrhau bod y weledigaeth a'r blaenoriaethau'n cael eu cydnabod a'u deall. Bydd y rhaglenni a'r blaenoriaethau a nodwyd o fewn y strategaeth yn gyrru ein cynllun tair blynedd ymlaen, a fydd yn gyfrwng gweithredu ar gyfer cyfnod dechreuol y strategaeth. Bydd yr ymagwedd llywodraethu ar gyfer y strategaeth nawr yn symud o strwythur rheoli rhaglen ar wahân i'r prif strwythur rheoli Bwrdd Iechyd.

8. Bod yn barod ar gyfer Argyfwng

- 8.1 Mae'r Bwrdd Iechyd dan Gateori 1 fel ymatebydd o fewn y Ddeddf Argyfyngau Sifil Posibl (2004), ac o ganlyniad mae'n rhaid bod â threfniadau penodol yn eu lle. Mae'r canlynol yn eu lle gan y Bwrdd Iechyd:

- Cynllun Argyfwng Mawr a chynlluniau safle penodol sy'n tanategu neu gynlluniau penodol digwyddiad sy'n disgrifio ymateb y sefydliad i argyfwng a ddiffinnir fel digwyddiad mawr;
- strwythur llywodraethu sy'n darparu trosolwg a chydlyniant o'n trefniadau parodrwydd argyfwng. Mae'r strwythur hwn yn cysylltu i Fforwm Gwytnwch Lleol Gogledd Cymru, sy'n darparu cynllunio cydlynedig a pharodrwydd ar draws bob asiantaeth sy'n gysylltiedig â gweithgaredd diogelu sifil;
- rhaglen o ymarferion a hyfforddiant i gefnogi ein staff sydd â swyddogaethau penodol o fewn ein trefniadau argyfwng mawr, darparu gorchmynion a galluoedd rheoli yn unol â Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol, hyfforddiant pwrpasol sy'n ymwneud ag ymateb meddygol cyn ysbyty a chynefino ymwybyddiaeth generig;
- polisi dilyniant busnes a rhaglen waith fawr sy'n canolbwyntio ar ddatblygu system Rheoli Dilyniant Busnes ar gyfer gwasanaethau critigol, i alluogi adferiad o fewn cyfraddau amser yn dilyn amhariad i fusnes;
- grŵp trefniadau wrth gefn sifil yw fforwm mewnol y Bwrdd sy'n anelu at ddarparu arweinyddiaeth sy'n ymwneud â pharodrwydd iechyd yn ogystal â chydlynio agweddau penodol o wytnwch yr economi iechyd;
- proses sicrwydd sy'n cynnwys archwiliadau mewnol, ymgymryd ag archwiliadau blynyddol o'r system reoli dilyniant busnes a threfniadau Cyfwng Sifil;
- Cofrestr Risg Cyfwng Sifil ynghyd â chofrestrau risg adrannol unigol sy'n darparu dull adrodd ac esgyn risgiau.

Mae gwybodaeth bellach ar gael yma:

<http://howis.wales.nhs.uk/sitesplus/861/page/44943>

9. Gweithio mewn Partneriaeth

- 9.1 Mae'r Bwrdd Iechyd wedi sicrhau yn ystod y flwyddyn nesaf y bydd yn gweithio'n agos gyda sefydliadau partner, megis awdurdodau lleol a'r sector gwirfoddol, i drafod a mynd i'r afael ag anghydraddoldebau iechyd, hyrwyddo ymgysylltiad cymunedol a defnyddio cyfleoedd i weithio ar y cyd. Mae'r sefydliadau partner yn cynnwys:
- Ymddiriedolaeth Gwasanaethau Ambiwylans Cymru;
 - Iechyd Cyhoeddus Cymru;
 - Cyngor Iechyd Cymuned Gogledd Cymru;
 - Awdurdodau Lleol (Ynys Môn, Gwynedd, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint, Wrecsam);
 - Cyrff GIG cyfagos yng Nghymru a Lloegr;
 - Cyngorau Gwirfoddol Cymuned;
 - Byrddau Gwasanaeth Cyhoeddus/Byrddau Arweiniol Rhanbarthol;
 - Grŵp Cydweithredol Gofal Iechyd y Canolbarth.
- 9.2 Mae gwaith partneriaeth wedi hen ennill ei blwyf yng ngogledd Cymru, fodd bynnag bu cyfnod yn y gorffennol agos pan nad oedd perthnasau mor gynhyrchiol a chlir. Mae'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant a chyflwyno Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol (RPB), dan Ran 9 o'r Ddeddf wedi helpu i ail-rymuso'r bartneriaeth ar sail ranbarthol. Mae gan y RPB aelodaeth amlasiantaethol, gan gynnwys y sector wirfoddol, cynrychiolaeth defnyddwyr, heddlu, sector annibynnol PBC a phob awdurdod lleol. Cefnogir RPB gan Grŵp Arweiniol, sy'n cynnwys y chwe chyfarwyddwr gwasanaethau cymdeithasol a'r tri chyfarwyddwr ardal, sydd hefyd yn cyfarfod yn fisol.
- 9.3 O ganlyniad i ôl-troed gogledd Cymru, mae cynrychiolaeth yr awdurdodau lleol ar y RPB yn gor-rifo Iechyd yn arwyddocaol. Fodd bynnag, gyda datblygiad y strwythur Rheoli Ardal o fewn PBC, mae gwaith partneriaeth wedi cael ei ail-rymuso ar lefel awdurdod lleol ac o ganlyniad, mae mwy o berthnasau cynhyrchiol wedi datblygu.
- 9.4 Mae'r RPB wedi sefydlu set o flaenoriaethau i'r Rhanbarth yn seiliedig ar anghenion asesiad a chynnwys:
- Plant a Phobl Ifanc;
 - Iechyd Meddwl Oedolion;
 - Anableddau Dysgu;
 - Gofalwyr;
 - Pobl Hŷn.
- 9.5 Mae Cyfarwyddwr Iechyd arweiniol a Chyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer pob un o'r meysydd hyn.
- 9.6 Yn ogystal â hyn, mae gan y Bwrdd Iechyd berthynas waith allweddol gyda CEM Berwyn fel darparwr gwasanaethau gofal iechyd o fewn y carchar. Mae gan y Bwrdd Iechyd gyfrifoldeb i gwrdd ag anghenion iechyd a lles y boblogaeth yn CEM Berwyn a dechreuodd y broses gynllunio gwasanaethau iechyd yn 2014. Arweiniodd y penderfyniad i ddechrau o'r dechrau o ran cynllunio a darparu gwasanaethau iechyd a lles at gynyddu ansawdd, lleihau risg ac effeithiolrwydd a datblygu model gofal hollol newydd. Mae'r cysyniad o gynllunio gwasanaeth a pharmedrau gweithredol wedi'u mewnosod yn y cynnig cynhwysfawr ac integredig llawn, ar gael i bawb, gyda mynediad yn seiliedig ar angen clinigol. Ffurfweddwyd gwasanaethau yn CEM Berwyn i gefnogi nodi a diagnosis buan a lleihad mewn cyfraddau aildroseddu drwy wella iechyd a lles, gyda'r gwasanaethau'n adlewyrchu'r rhai a ddarperir yn y timau cymuned o ran mynediad a safonau gofal.

10. Swyddogaeth y Bwrdd

10.1 Swyddogaeth y Bwrdd yw:

- Ffurio strategaeth ar gyfer y sefydliad o fewn polisiâu a blaenoriaethau cyffredinol Llywodraeth Cymru, gan ymateb i anghenion iechyd y boblogaeth leol;
- Sicrhau atebolrwydd drwy ddal y sefydliad yn gyfrifol am gyflawni'r strategaeth a thrwy geisio sicrwydd bod y systemau rheoli yn gadarn a dibynadwy;
- Ffurio diwylliant cadarnhaol ar gyfer y Bwrdd a'r sefydliad;
- Cynnal safonau llywodraethu corfforedig uchel;
- Sicrhau stiwardiaeth ariannol effeithiol.

10.2 Mae'r Bwrdd yn gweithredu fel corff sy'n gwneud penderfyniadau corfforaethol. Mae'r Cyfarwyddwyr Gweithredol a'r Aelodau Annibynnol yn aelodau llawn a chyfartal sy'n rhannu cyfrifoldeb corfforaethol dros holl benderfyniadau'r Bwrdd. Cefnogir y Bwrdd gan Ysgrifennydd y Bwrdd, sy'n gweithredu fel prif gynghorydd ar bob agwedd o lywodraethu o fewn y Bwrdd Iechyd.

10.3 Nodir pwrpas, gweledigaeth, nodau strategol, amcanion lles a gwerthoedd y Bwrdd Iechyd isod. Adlewyrchir y rhain o fewn y fframwaith gynllunio ac mae gwaith yn digwydd i'w mewnosod ar draws y sefydliad ar bob lefel:

Ein Diben

- Gwella iechyd a darparu gofal rhagorol.

Ein Gweledigaeth

- Byddwn yn gwella iechyd y boblogaeth, gan ganolbwyntio'n arbennig ar y rhai mwyaf bregus yn ein cymdeithas.
- Gwnawn hyn drwy ddatblygu gwasanaeth iechyd integredig sy'n darparu gofal ardderchog a gyflawnir mewn partneriaeth gyda'r cyhoedd a sefydliadau statudol a thrydydd sector eraill.
- Byddwn yn datblygu ein gweithlu fel ei fod â'r sgiliau cywir ac yn gweithredu mewn diwylliant o ddysgu wedi'i drwytho mewn ymchwil.

Ein Nodau Strategol ac Amcanion Llesiant

- Gwella iechyd a llesiant i bawb a lleihau anghydraddoldeb iechyd.
- Gweithio mewn partneriaeth i gynllunio a chyflawni mwy o ofal yn agosach i'r cartref.
- Gwella diogelwch a chanlyniadau gofal i gyd fynd â goreuon y GIG.
- Parchu unigolion a chynnal urddas mewn gofal.
- Gwrando a dysgu o brofiadau unigolion.
- Cefnogi, hyfforddi a datblygu ein staff i ragori.
- Defnyddio adnoddau'n ddoeth, gan drawsnewid gwasanaethau drwy arloesedd ac ymchwil.

10.4 Mae ein pwrpas, gweledigaeth a'n nodau strategol yn nodi amcanion tymor hir y Bwrdd. Mae gennym waith pellach i'w wneud i drosi'r rhain yn amcanion penodol ar gyfer gwella iechyd y boblogaeth a'r gwasanaethau iechyd y byddwn yn eu cynnwys yn ein cynlluniau wrth symud ymlaen.

Ein Gwerthoedd

- Rhoi dinasyddion yn gyntaf.
- Cydweithio.
- Gwerthfawrogi a pharchu'r naill a'r llall.
- Dysgu ac arloesi.
- Cyfathrebu'n agored a gonest.

10.5 Bydd ein gwerthoedd yn arwain y ffordd bydd y Bwrdd yn gweithredu ei fusnes a'r ffordd bydd ein staff yn ymgysylltu gyda'r rhai sy'n defnyddio'n gwasanaethau a'r naill a'r llall i gyflawni ein nodau strategol.

11. Cyfansoddiad y Bwrdd

11.1 Ffurfiwyd cyfansoddiad y Bwrdd i gydymffurfio â Rheoliadau'r Byrddau Iechyd Lleol (Cyfansoddiad, Aelodaeth a Gweithdrefnau) (Cymru) 2009 a adlewyrchir yn ei Reolau Sefydlog:

<http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/861/page/87709>

11.2 Bydd y Bwrdd yn cyfarfod yn fisol ac mae'n cynnwys y Cadeirydd, deg aelod annibynnol (AA), pedwar aelod cysylltiol (daeth y Cyfarwyddwr Iechyd Meddwl ac Anableddau Dysgu yn Aelod Cysylltiol ym Mehefin 2016), y Prif Weithredwr ac wyth cyfarwyddwr gweithredol. Mae Ysgrifennydd y Bwrdd yn bresennol.

11.3 Yn ystod cyfnod adrodd y Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn, mae'r Bwrdd wedi cynnal y sefydlogrwydd a gyflawnodd y llynedd, yn dilyn nifer o benodiadau allweddol, gan gynnwys Cyfarwyddwr Meddygol Gweithredol, Cyfarwyddwr Nyrsio a Bydwreigiaeth Gweithredol a Chyfarwyddwr Therapiau a Gwyddorau Iechyd Gweithredol parhaol. Ni wnaeth ailstrwythuro bach portffolios yn dilyn tynnu'r swydd Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforedig o'r Bwrdd achosi unrhyw ansefydlogrwydd ac mae wedi arwain at well cydbwysedd portffolios, gyda Rheoli Pryderon nawr dan ofal y Cyfarwyddwr Gweithredol Nyrsio a Bydwreigiaeth a Rheoli Risg yn trosglwyddo i Ysgrifennydd y Bwrdd. Dogfennir aelodaeth y Bwrdd yn Atodiad 1, ynghyd â gwybodaeth berthnasol, gan gynnwys swyddogaethau Pencampwr aelodau'r Bwrdd. Ar amser ysgrifennu'r ddogfen hon, roedd gan y bwrdd aelodaeth lawn, heblaw am Aelod Annibynnol o'r Undebau Llafur, oherwydd daeth y ddaliadaeth i ben yn Ionawr 2018. Yn anffodus, bu'r ymarferiad recriwtio dechreuol yn aflwyddiannus, ac mae proses benodi bellach bron a dod i ben.

11.4 Fodd bynnag, mae'r Bwrdd Iechyd yn cydnabod y potensial ar gyfer newid pellach arwyddocaol yn ystod 2018/19 wrth i Aelodaeth Annibynnol y Bwrdd gael eu hadnewyddu a Phortffolios Gweithredol a phenodiadau newydd yn symud ymlaen. Ar 8 Mai 2018, cyhoeddodd Ysgrifennydd y Cabinet mai Mr Mark Polin a benodwyd fel Cadeirydd y Bwrdd Iechyd i olynu Dr Peter Higson o 1 Medi 2018. Bydd y penodiad allweddol hwn yn helpu i sefydlogi'r Bwrdd Iechyd a gyrru gwelliannau angenrheidiol ymlaen yn y flwyddyn i ddod.

12. Effeithiolrwydd a Safonau'r Bwrdd

12.1 Er mwyn gwella ei effeithiolrwydd a chwrdd â dyheadau i fod yn agored ac atebolrwydd, mae'r Bwrdd yn anelu i fod yn dryloyw ynghylch y penderfyniadau mae'n ei wneud a'r ffordd mae'n gweithredu. Mae'r rhan fwyaf o gyfarfodydd y Bwrdd a'r Pwyllgorau yn cael eu cynnal yn gyhoeddus.

12.2 Mae gan holl Aelodau'r Bwrdd gyfrifoldeb i gadw at egwyddorion bywyd cyhoeddus Nolan ac mae'n rhaid i Gyfarwyddwyr Gweithredol gadw at Gôd Ymddygiad y GIG (Rheolau Disgyblu a Safonau Ymddygiad).

- 12.3 Mae gofyn i Aelodau'r Bwrdd ddatgan unrhyw ddiddordebau ar ddechrau cyfarfodydd y Bwrdd a chwblhau ffurflen yn flynyddol. Mae'n ofynnol hefyd i Aelodau'r Bwrdd ddatgelu rhoddion a lletygarwch a dderbyniwyd neu a gynigiwyd, yn unol â chanllawiau a nodwyd. Cofnodir datganiadau ar y rhestr gorfforedig, sydd ar gael i'r cyhoedd ei gweld drwy Swyddfa Ysgrifennydd y Bwrdd. Yn Rhagfyr 2016, cyflwynwyd Polisi Safonau Ymddygiad Busnes a system datgelu electronig ac mae hwn wedi parhau i aeddfedu gyda chyfradd cydymffurfio 90% ar gyfer dychweliadau gorfodol (h.y. Bwrdd a'r holl staff ar Fand 8c (neu gywerth ac uwch) yn cael ei gyflawni ar 8 Mawrth 2018 o gymharu â dim ond 16% ar 31 Awst 2017.
- 12.4 Er budd llywodraethu, craffu a herio da, mae bob Pwyllgor y Bwrdd lechyd cael eu cadeirio gan aelod annibynnol.
- 12.5 Adolygwyd a diweddarwyd cylch busnes blynyddol/cynllun gwaith y Bwrdd ym Mawrth 2018.

<http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/documents/861/Agenda%20bundle%20Board%201.3.18%20Public%20V1.0.pdf>

- 12.6 Er bod y Bwrdd lechyd yn parhau i fod dan Fesurau Arbennig casgliad cyffredinol Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer gwaith Asesiad Strwythuredig 2017 oedd bod y Bwrdd lechyd yn parhau i fod mewn sefyllfa hynod heriol, o ran cyllid a pherfformiad yn erbyn nifer o dargedau cenedlaethol allweddol. Mae'r Bwrdd lechyd yn parhau i ddatblygu ei drefniadau corfforaethol ar gyfer llywodraethu, rheolaeth ariannol, datblygiad strategaeth a chynllunio'r gweithlu, ond nid yw'r rhain wedi caniatáu i'r Bwrdd lechyd i fod yn y lle mae angen bod yn ddigonol o ran ei gyllid a'i berfformiad.

13. Datblygiad y Bwrdd

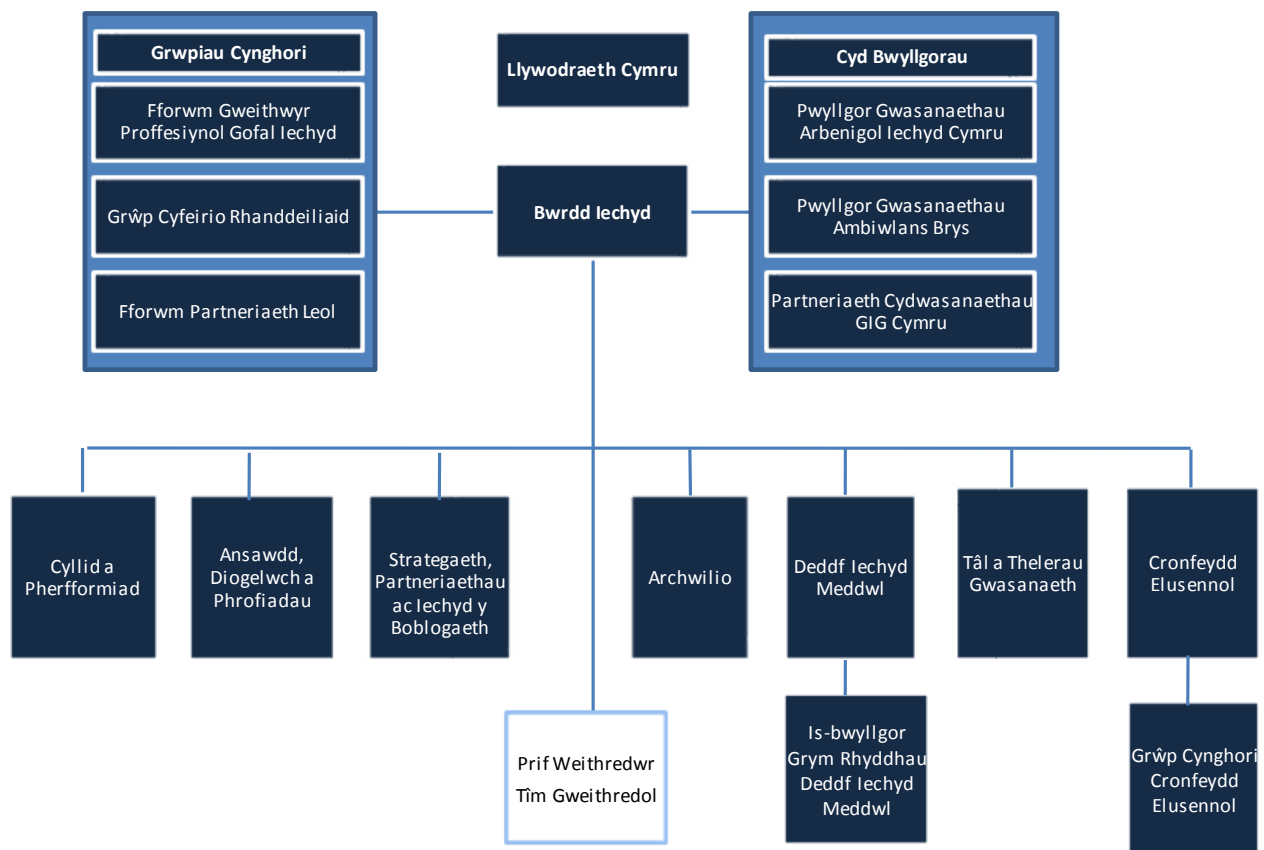
- 13.1 Mae'r Bwrdd lechyd wedi ymroi i o leiaf un diwrnod y mis dros y flwyddyn ddiwethaf i Ddatblygiad Bwrdd, gan adeiladu ar yr ymagwedd o'r flwyddyn flaenorol, i gryfhau arweinyddiaeth a llywodraethu fel rhan o thema mesurau arbennig. Rhoddwyd hanner diwrnod bob yn ail fis hefyd ar gyfer briffiadau'r Bwrdd i ddiweddarau aelodau am faterion strategol allweddol, gwasanaeth a hyfforddiant gorfodol. Roedd y testunau a gafodd sylw fel rhan o Raglen Ddatblygiad y Bwrdd yn cynnwys effeithiolrwydd y Bwrdd ac aeddfedrwydd, cynllunio strategol a gwasanaeth, uchelgais, newid trawsnewidiol, gwybodaeth emosiynol, gallu i newid a sicrwydd ansawdd ward i'r bwrdd.

14. Trefniadau'r Bwrdd a Phwyllgorau

- 14.1 Mae strwythur pwyllgorau'r Bwrdd yn cynnwys saith pwyllgor a dau is-bwyllgor, sef:
- Pwyllgor Archwilio;
 - Pwyllgor Cydnabyddiaeth a Thelerau Gwasanaeth;
 - Pwyllgor Deddf Iechyd Meddwl gyda'i Is-bwyllgor Pŵer Rhyddhau Deddf Iechyd Meddwl;
 - Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad (F&P);
 - Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiadau (QSE);
 - Pwyllgor Strategaeth, Partneriaethau ac Iechyd y Boblogaeth (SPPH);
 - Pwyllgor Cronfeydd Elusennol, gyda'i Is-bwyllgor Grŵp Cyngori Cronfeydd Elusennol.
- 14.2 Mae'r pwyllgorau ac is-bwyllgorau hyn yn ychwanegol i'r Grŵp Cyngori'r Bwrdd lechyd a thri Chydbwyllgor, fel y nodir yn y diagram strwythur yn Ffigur 1 isod.

- 14.3 Mae'r Bwrdd Iechyd wedi sefydlu Pwyllgor Grŵp Rheoli Busnes (CBMG) i oruchwylio cyfathrebu effeithiol rhwng ei bwyllgorau. Mae hyn yn osgoi dyblygiad a sicrhau bod yr holl fusnes priodol yn cael ei reoli'n effeithiol ac effeithlon drwy fframwaith llywodraethu, gan gwrdd â gofynion statudol ac ystyried arferion gorau sy'n amlygu.
- 14.4 Mae'r Pwyllgor Iechyd a Diogelwch Strategol yn parhau i adrodd i'r Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiad.
- 14.5 Penderfynodd Asesiad Strwythuredig Swyddfa Archwilio Cymru (SAC) ar gyfer 2017 bod y Pwyllgorau yn cael eu gweinyddu'n dda ac yn cynnal eu busnes yn gywir, a nodwyd rhyngberthynas dda a chydlynid gyda Phwyllgor y Grŵp Rheoli Busnes ffurfiol. Nododd SAC hefyd welliannau yng ngweithrediad y Pwyllgor Strategaeth, Partneriaethau ac Iechyd y Boblogaeth a'r Pwyllgor Archwilio.
- 14.6 Mae gan y Bwrdd Iechyd dri Grŵp Cyngori i'w gynorthwyo i berfformio ei ddyletswydd statudol i gymryd sylw o gynrychiolaethau o gymunedau mae'n gwasanaethu a rhanddeiliad allweddol eraill. Y tri grŵp yw: Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid (GCRh), Fforwm Gweithwyr Gofal Iechyd Proffesiynol (FfGGIP) a'r Fforwm Partneriaeth Leol (FfPL). Mae dau o gadeiryddion y Grŵp Cyngori yn mynychu a chyfrannu at gyfarfodydd y pwyllgor fel a ganlyn:
- Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiadau - Cadeirydd FfGGIP;
 - Pwyllgor Strategaeth, Partneriaethau ac Iechyd y Boblogaeth - Cadeirydd GCRh.
- 14.7 Darlunnir strwythur Pwyllgorau a Grwpiau Cyngori'r Bwrdd Iechyd isod yn Ffigur 1.
- 14.8 Manylir ar aelodaeth y Pwyllgorau/Is-bwyllgorau yn Atodiad 1. Manylir ar bresenoldeb aelodau'r Bwrdd Iechyd yng Nghyfarfodydd y Bwrdd yn Atodiad 2. Manylir ar gyfarfodydd y Bwrdd a phwyllgorau a gynhelir drwy gydol y flwyddyn yn Atodiad 3.
- 14.9 Mae bob un o Bwyllgorau'r Bwrdd yn cynhyrchu adroddiad blynyddol. Cytunwyd ar ffurf newydd, mwy manwl a llinell amser cyflwyno cynt ar gyfer yr adroddiadau hyn yn 2016/17 ac mae hyn wedi'i ailadrodd yn 2018/19. Mae'r Pwyllgor Archwilio yn derbyn holl adroddiadau blynyddol y pwyllgorau ymlaen llaw (cyfarfod Mai) ac yna'n cyflwyno adroddiad sicrwydd cyffredinol i'r Bwrdd. Ystyriwyd adroddiadau blynyddol 2017/18 yn fanwl gan weithdy o Aelodau Pwyllgor Archwilio ar 15 Mai ac yna derbyniwyd yn ffurfiol gan y Pwyllgor Archwilio ar 31 Mai 2018. Maen nhw'n manylu ar y busnes, gweithgareddau, prif faterion a risgiau aeth y Pwyllgorau i'r afael â nhw neu a esgynwyd i'r Bwrdd yn ystod y flwyddyn flaenorol.
- 14.10 Mae Cadeiryddion y Pwyllgorau'n darparu adroddiadau sicrwydd ysgrifenedig i'r Bwrdd yn dilyn bob cyfarfod, gan amlygu materion arwyddocaol ac unrhyw risgiau allweddol. Mae adroddiadau'r Cadeiryddion hyn yn cael eu cyhoeddi gyda phapurau'r Bwrdd Iechyd.
- 14.11 Roedd y materion arwyddocaol a ystyriwyd gan y Pwyllgorau ac esiamplau o weithrediadau a ymgwymerwyd yn ystod 2017/18 fel a ganlyn. Mae'r materion allweddol hyn yn nodweddu fel uchafbwyntiau Adroddiadau Sicrwydd Cadeiryddion y Pwyllgorau.

Ffigur 1 Strwythur Pwyllgorau a Grwpiau Cyngori'r Bwrdd Iechyd

14.12 Pwyllgor Archwilio

Swyddogaeth a phwrpas y Pwyllgor yw cynghori a rhoi sicrwydd i'r Bwrdd a'r Swyddog Atebol o ran a oes trefniadau effeithiol yn eu lle - drwy gynllunio a gweithredu system sicrwydd y BILI - i'w cefnogi i wneud penderfyniadau a gweithredu eu hatebolrwydd am sicrhau cyflawniad amcanion y BILI, yn unol â'r safonau llywodraethu da a benderfynwyd ar gyfer GIG Cymru. Os yn briodol, bydd y Pwyllgor yn cynghori'r Bwrdd a'r Swyddog Atebol ar lle a sut y gellir cryfhau a datblygu'r fframwaith sicrwydd ymhellach.

Nodir esiamplau o rai o'r materion allweddol a gododd yn ystod y flwyddyn ac mae'r Pwyllgor wedi mynd i'r afael â nhw isod:

- Er mwyn mynd i'r afael â'r mater o well sicrwydd sydd ei angen ar gyfer y Bwrdd, mae'r Pwyllgor drwy ei Gadeirydd wedi bod yn rhan bwysig i gefnogi datblygiad ymagwedd Cymru Gyfan i Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd a Map Sicrwydd ar ran y Bwrdd.
- Mewn ymateb i bryderon blaenorol ynghylch yr angen am weithrediad amserol argymhellion yr adroddiad archwilio, mae'r Pwyllgor wedi peilota cronfa ddata newydd Tîm NWSSP Canolog ar gyfer olrhain argymhellion archwilio a gweithio gydag Archwilwyr Mewnol a Swyddfa Ysgrifennydd y Bwrdd a bellach mae'n defnyddio'r system hon i fewnbynnu a monitro holl argymhellion Archwilio Allanol. Mae'r Pwyllgor hefyd yn parhau i ddal Gweithredwyr yn gyfrifol drwy ofyn iddynt fynychu cyfarfodydd i gyflwyno tystiolaeth o gynnydd ar faterion allweddol, ar gyfer pwrpas sicrwydd.

Mae cofnodion a phapurau o gyfarfod y Pwyllgor ar gael drwy'r ddolen ganlynol:
<http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/861/page/51690>

14.13 Pwyllgor Cronfeydd Elusennol

Pwrpas Pwyllgor Cronfeydd Elusennol Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yw gwneud a monitro trefniadau ar gyfer rheoli a chadw golwg ar Gronfeydd Elusennol y Bwrdd Iechyd.

Awyr Las yw'r brif elusen dros 350 cronfa elusennol sydd gyda'i gilydd yn cefnogi bob ward, uned, adran, arbenigedd a phrosiect cymuned ar draws gogledd Cymru sy'n cael eu gwasanaethau gan Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr. Mae Awyr Las yn darparu gwasanaethau estynedig i'r hyn mae'r GIG yn gallu ei ariannu. Mae rhoddion gan y cyhoedd yn gwneud gwahaniaeth mawr i'r gofal a thriniaeth mae ein staff GIG ymroddedig yn gallu ei ddarparu.

Nodir esiamplau o rai o'r materion allweddol a gododd yn ystod y flwyddyn ac mae'r Pwyllgor wedi mynd i'r afael â nhw isod:

- Roedd y Pwyllgor yn cydnabod bod angen am gefnogaeth ac arweinyddiaeth bellach ar gyfer y Cyngorwyr Cronfeydd i'w helpu i weithredu eu cyfrifoldebau a ddirprwywyd. Datblygwyd Llawlyfr Cyngorwyr Cronfeydd, ynghyd â rhaglen dreiglol o sesiynau hyfforddiant. Hefyd, cyflwynwyd Cytundeb Atebolrwydd i sicrhau dealltwriaeth a derbyn swyddogaethau a chyfrifoldebau Cyngorwyr Cronfeydd.
- Gwnaeth y Pwyllgor gais am werthusiad ôl-ddigwyddiad ar gyfer taith gerdded Wrth Dy Ochr, i sicrhau bod y gwersi a ddysgwyd yn cael eu defnyddio i hysbysu cynllunio digwyddiadau'r dyfodol.
- Roedd y Pwyllgor yn cydnabod bydd y Rheoliadau Prosesu Data Cyffredinol (GDPR) yn effeithio'n fawr ar yr elusen ac mae wedi gwneud cais bod yr ymagwedd gorfforedig at sicrhau cydymffurfiaid yn cynnwys canolbwyntio penodol ar yr elusen. Mae'r Pwyllgor yn parhau i fonitro cydymffurfiaid gyda'r rheoliadau hyn.
- Ym Mehefin 2017, rhoddodd y Pwyllgor Cronfeydd Elusennol £450,000 (cyfwerth â llai na £15 i bob aelod o staff y flwyddyn) i gefnogi rhannau o'r Strategaeth ddwy flynedd Ymgysylltu â Staff Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr. Cyn ei gymeradwyo, craffwyd ar y penderfyniad gan y Grŵp Cyngori Cronfeydd Elusennol, sy'n cynnwys cynrychiolwyr o'r gymuned, cleifion a staff, a cheisiodd yr elusen arweiniad gan y Gymdeithas Elusennau GIG, a'u gwaith nhw yw hyrwyddo ac annog gweithredu arferion elusennol gorau i'r elusennau sy'n aelodau. Mae'r prosiect datblygu staff hwn ar raddfa fawr wedi cael ei ariannu gan enillion portffolio buddsoddi'r elusen. Nid oes unrhyw roddion a roddwyd yn benodol i wardiau, adrannau neu gronfeydd dynodedig eraill wedi cael eu rhoi - neu ni fyddent byth yn cael eu rhoi - tuag at y Gronfa Ymgysylltu â Staff. Codwyd pryderon mewn stori newyddion BBC Cymru yn Ebrill 2018 a hunan-adroddwyd y mater i'r Comisiwn Elusennol, ac rydym yn disgwyl am eu hymateb. Mae'r cronfeydd a ddarperir gan Awyr Las yn cefnogi blaengareddau ac adnoddau o fewn Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr i ddatblygu staff, a gwella cydlyniaid staff, a fydd yn ei dro, yn gwella gofal a chanlyniadau cleifion, mewn ffyrdd na fyddai fel arall yn bosibl.

Mae cofnodion a phapurau o gyfarfod y Pwyllgor ar gael drwy ddilyn y ddolen ganlynol:
<http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/861/page/44875>

14.14 Pwyllgor Deddf Iechyd Meddwl (PDIM)

Pwrpas Pwyllgor Deddf Iechyd Meddwl Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yw sicrhau bod holl ofynion Deddf Iechyd Meddwl 1983 (fel y'i diwygiwyd) yn cael eu cwrdd gan y Bwrdd Iechyd.

Nodir esiamplau o rai o'r materion allweddol a gododd yn ystod y flwyddyn ac mae'r Pwyllgor wedi mynd i'r afael â nhw isod:

- O ran Adran 136 sy'n ymwneud â'r rhai o dan 18, mae'r Pwyllgor wedi parhau i fynegi pryder ynghylch y nifer cynyddol o dan 18 oed sy'n cael eu dal dan orchymyn Adran 136 a'r ffaith bod nifer anghyfartal o'r plant hyn yn blant a ofelir amdanynt. Cynghorwyd y pwyllgor bod hyn yn cael ei yrru'n bennaf gan leoliadau plant gan awdurdodau lleol o du allan i ogledd Cymru. Parhaodd y pwyllgor yn obeithiol byddai'r Bwrdd Partneriaeth Gyda'n Gilydd dros Iechyd Meddwl a adnewyddwyd nawr yn gallu helpu datrys y materion hyn sy'n mynd ymlaen. Nododd yr aelodau bod y Bwrdd Iechyd wedi penodi Swyddog Cyswllt ar gyfer Iechyd Meddwl i weithio gyda'r heddlu a chroesawyd hyn fel cam cadarnhaol.
- O ran Trefniadau Diogelu rhag Colli Rhyddid (DoLS), roedd y Pwyllgor, ac yn dilyn pryderon a godwyd y flwyddyn ddiwethaf, roedd yr aelodau yn falch o nodi bod data yn y maes hwn wedi gwella o ganlyniad i recriwtio a hyfforddiant Aseswyr Diddordeb Gorau ychwanegol. Mae trefniadau hefyd wedi cael eu rhoi yn eu lle i recriwtio Aseswyr Diddordeb Gorau Banc sesiynol i ddarparu capasiti ychwanegol hyd nes byddai cyflenwad llawn o staff ar gael. Roedd y pwyllgor yn cydnabod bod yr holl gyrrff cyfrifol ar draws Cymru yn cael trafferthion i gwrdd â'r galw a grëwyd gan DoLS.
- O ran adroddiadau Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru (AGI), roedd y pwyllgor wedi cydnabod yn flaenorol dylai bod yr elfennau penodol yn ymwneud a'r Ddeddf Iechyd Meddwl wedi cael eu cyflwyno i PDIM, ac felly cytunwyd ar newid trefniadau adrodd i'r dyfodol y flwyddyn ddiwethaf. Yn ystod cyfnod yr adroddiad hwn, mae'r Pwyllgor wedi darparu craffu priodol a herio yn rheolaidd o ran hyn.
- Mae'r Pwyllgor hefyd wedi codi pryderon ynghylch prinder parhaus meddygon S12(2), ond roedd cydnabyddiaeth bod hyn yn broblem ar draws Cymru. Ystyriodd y Pwyllgor ddiweddariad ar y trefniadau a datblygiadau gwasanaeth ar gyfer cymeradwyo ac ail-gymeradwyo clinigwyr a gymeradwywyd a meddygon adran 12[2] yng Nghymru. Nodwyd bod cynrychiolwyr y Bwrdd Iechyd mewn cyfarfodydd rheolaidd â Llywodraeth Cymru, a bod y materion o bryder i'r Pwyllgor, yn ymwneud â hyfforddiant gwell ar gyfer a recriwtio Clinigwyr a Gymeradwywyd a Meddygon S12 (2) wedi'u trafod. Sicrhawyd y Pwyllgor bod cynllun gwella yn cael ei ddatblygu'n genedlaethol i ymateb i'r heriau a ddisgrifiwyd yn y papur, i'w ymestyn allan erbyn Medi 2018.

Mae cofnodion a phapurau o gyfarfod y Pwyllgor ar gael drwy'r ddolen ganlynol:

<http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/861/page/48736>

14.15 Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad

Pwrpas y Pwyllgor yw cynghori a sicrhau'r Bwrdd wrth gyflawni ei gyfrifoldebau o ran ei sefyllfa ariannol a pherfformiad a darparu presennol a'r hyn a ragwelir. Mae hyn y cynnwys Rhaglen Gyfalaf y Bwrdd, Gwybodeg a Llywodraethu Gwybodaeth, Cyfathrebu a Rhaglenni Technoleg a materion Gweithlu.

Nodir esiamplau o rai o'r materion allweddol a gododd yn ystod y flwyddyn ac mae'r Pwyllgor wedi mynd i'r afael â nhw isod:

- Mae'r Pwyllgor wedi trafod a herio'r pryderon parhaus yn rheolaidd, yn ymwneud â'r sefyllfa ariannol, gan gynnwys pwysau arwyddocaol mewn nifer o feysydd, gan gynnwys lechyd meddwl ac Anableddau Dysgu, Gofal heb ei Drefnu, Costau Asiantaethau, Lleoliadau y Tu Allan i Ardal a Phecynnau Gofal. O ganlyniad, mae'r Bwrdd lechyd wedi datblygu rhaglen adfer ariannol, ond bu'n angenrheidiol i adolygu'r diffyg ariannol a ragwelir i £36m.
- Mae'r Pwyllgor wedi arolygu gwaith y Grŵp Adran Ariannol (FRG) ac wedi parhau i adolygu a herio'r sefyllfa ariannol. Sefydlwyd y FRG mewn ymateb i argymhellion Adolygiad Llywodraethu Ariannol Deloitte, a chyfeirir at hyn yn hwyrach yn y datganiad hwn.
- Ystyriodd y Pwyllgor ddefnyddio gweithwyr asiantaeth, yn enwedig yn ymwneud ag Asiantaeth Feddygol. O ganlyniad i hyn, mae'r Bwrdd lechyd wedi gweithredu'r cap cyfradd gyda mesurau i sicrhau ansawdd a diogelwch cleifion.
- Cododd y Pwyllgor bryderon o ran darpariaeth prosiect cyfalaf Ysbyty Glan Clwyd llwyddiannus, a derbyniodd y Bwrdd adroddiad manwl ynghylch hyn. O ganlyniad, yn ystod y flwyddyn bu hyn yn destun i adolygiad pellach gan Deloitte a bydd yr argymhellion sy'n deillio o'r adolygiad hwn yn cael ei adrodd i'r Pwyllgor Archwilio ym Mai 2018.

Mae cofnodion a phapurau o gyfarfod y Pwyllgor ar gael drwy'r ddolen ganlynol
<http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/861/page/85397>

14.16 Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiadau

Pwrpas y Pwyllgor yw darparu cyngor a sicrwydd i'r Bwrdd wrth gyflawni ei swyddogaethau a chwrdd â'i ddyletswyddau o ran ansawdd, diogelwch a phrofiad defnyddwyr gwasanaeth y gwasanaethau ieuchyd.

Nodir esiamplau o rai o'r materion allweddol a gododd yn ystod y flwyddyn ac mae'r Pwyllgor wedi mynd i'r afael â nhw isod:

- Cododd y Pwyllgor bryderon nad oedd y naratif yn erbyn risgiau corfforedig (CRR04) yn ymwneud â gwasanaethau mamolaeth yn adlewyrchu'r sefyllfa bresennol yn llawn, a rhoddwyd cyfarwyddyd i'r Cyfarwyddwr Gweithredol Nyrsio a Bydwreigiaeth i adnewyddu'r risg i esbonio'r newid yn well o'r risg gwrieddiol a nodwyd yn 2015 i'r hyn sy'n wynebu'r sefydliad yn 2017.
- Mynegwyd pryderon ynghylch oediadau i ddarparu data codio clinigol cyfredol, a cheisiwyd adolygiad pellach o'r cynllun adfer, gan ofyn i'r Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad i ystyried agweddau perfformiad yn sgil effaith ar ddiogelwch cleifion.

- Yn dilyn trasiedi Grenfell Tower, gofynnodd y Pwyllgor am sicrwydd o ran asesiadau risg perthnasol ar draws safleoedd ysbytai PBC, ac roeddent yn fodlon nad oedd dim wedi'u nodi ar y pryd a fyddai'n nodi unrhyw feysydd o risg uchel o fewn yr ystâd.
- Yn dilyn pryderon yn ymwneud â chyfraddau heintiau uchel ar safle ysbyty penodol, gofynnodd y Pwyllgor i aelodau'r uwch dîm rheoli ar y safle fynychu i ddarparu sicrwydd i'r Pwyllgor am y gwaith sy'n digwydd i ddeall ac ymateb i'r cyfraddau heintiau.
- Cefnogodd y Pwyllgor argymhellion yr astudiaeth sy'n ymwneud â rhwystro trais cleifion ac ymwelwyr.

Mae cofnodion a phapurau o gyfarfod y Pwyllgor ar gael drwy ddilyn y ddolen ganlynol:
<http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/861/page/85396>

14.17 Pwyllgor Strategaeth, Partneriaethau ac Iechyd y Boblogaeth

Pwrpas y Pwyllgor yw darparu cyngor a sicrwydd i'r Bwrdd o ran datblygiad strategaethau a chynlluniau'r Bwrdd Iechyd ar gyfer darparu gwasanaethau ansawdd uchel a diogel, sy'n gyson gyda chyfeiriad strategol cyffredinol y Bwrdd ac unrhyw ofynion a safonau a osodwyd i gyrff y GIG yng Nghymru. Mae'r Pwyllgor yn gwneud hyn drwy sicrhau bod cydweithio strategol a threfniadau partneriaeth effeithiol yn eu lle i wella iechyd y boblogaeth a lleihau anghydraddoldeb iechyd.

Nodir esiamplau o rai o'r materion allweddol a gododd yn ystod y flwyddyn ac mae'r Pwyllgor wedi mynd i'r afael â nhw isod:

- Nodwyd capasiti o fewn y sefydliad i gwblhau strategaeth y Bwrdd a chynllun 3 blynedd fel pryder a cheisiwyd sicrwydd o ran cyflawniad o fewn y cyfnod amser a osodwyd gan y Bwrdd.
- Nodwyd effaith posibl CEM Berwyn ar wasanaethau ysbyty yn Wrecsam fel pryder a sefydlwyd systemau monitro i asesu ei effaith.
- Nodwyd pryder o ran cadernid adrodd yn erbyn y Cynllun Gweithredol Blynnyddol, ac o ganlyniad addaswyd y fframwaith adrodd i fynd i'r afael â'r pryderon hyn.
- Nodwyd effaith posibl datblygiad Wylfa Newydd fel problem a sefydlwyd deialog uniongyrchol gyda Horizon gan y Bwrdd Iechyd i fynd i'r afael â'r materion hyn.

Mae cofnodion a phapurau o gyfarfodydd y Pwyllgor ar gael drwy'r ddolen ganlynol:
<http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/861/page/85403>

14.18 Pwyllgor Tâl ac Amodau Gwasanaeth

Pwrpas y Pwyllgor hwn yw darparu:

- Cyngor i'r Bwrdd am dâl ac amodau gwasanaeth i'r Prif Weithredwr, Cyfarwyddwyr Gweithredol a staff uwch eraill o fewn y fframwaith a osodwyd gan Lywodraeth Cymru;
- Sicrwydd i'r Bwrdd o ran trefniadau'r Bwrdd lechyd ar gyfer tâl ac amodau gwasanaeth, gan gynnwys trefniadau cytundebau, i'r holl staff, yn unol â gofynion a safonau a benderfynwyd ar gyfer y GIG yng Nghymru a
- Pherfformio gweithrediadau penodol, arbenigol, fel y'u dirprwywyd gan y Bwrdd ac fe'u rhestrir o fewn yr amodau gorchwyl.

Nodir esiamplau o rai o'r materion allweddol a gododd yn ystod y flwyddyn ac mae'r Pwyllgor wedi mynd i'r afael â nhw isod:

- Yn gynnar yn 2017, gwnaeth y Pwyllgor gais am bapur yn nodi'r cynnydd a wnaed o ran cynllunio gwaith meddygol. Cyflwynwyd papur yn ei bryd i'r Pwyllgor ar gyfer ei gyfarfod Gorffennaf 2017, fodd bynnag roedd pryderon yn parhau ynghylch nifer o agweddau cynllunio swyddi, yn benodol, yr angen ar gyfer cynllun mwy cadarn i roi'r taflwybr cydymffurfio yn ôl ar y ffordd iawn. Gofynnodd y Pwyllgor i'r Cyfarwyddwr Gweithredol Meddygol gyflwyno gwybodaeth ychwanegol i'w chraffu mewn cyfarfod dilynol, a chreodd y broses hon lawer iawn mwy o sicrwydd am y broses, buddion a'r tebygolrwydd o gydymffurfiaid 100% erbyn Ebrill 2018.
- O ran staff sy'n derbyn diogelwch tâl, ceisiodd y Pwyllgor i sicrhau gwerth am arian a gafael ariannol drwy wneud cais am adroddiad pellach, i arddangos bod rheolwyr yn ceisio sicrhau swyddi'n weithredol ar lefel briodol ar gyfer unigolion sy'n derbyn diogelwch.

Mae cofnodion a phapurau o gyfarfodydd y Pwyllgor ar gael drwy'r ddolen ganlynol:
<http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/861/page/77170>

14.19 Grwpiau Cyngori

- 14.19.1 Ceir manylion eitemau busnes a ystyriwyd gan Grwpiau Cyngori'r Bwrdd isod. Mae Cadeirydd bob grŵp yn darparu Adroddiad Sicrwydd i'r Bwrdd ar ôl bob cyfarfod i amlygu materion arwyddocaol neu gyngor, gellir gweld enghraifft yma 16/115.3:

<http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/documents/861/Agenda%20bundle%20Board%201.3.18%20Public%20V1.0.pdf>

14.20.1 Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid

Swyddogaeth y Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid yw darparu:

- Ymgysylltu a chynnwys parhaus o ran penderfynu cyfeiriad strategol cyffredinol y Bwrdd lechyd;
- Rhoi cyngor ar gynigion gwasanaeth penodol cyn ymgynghoriad ffurfiol; yn ogystal â
- Rhoi adborth ar effaith gweithrediadau'r Bwrdd lechyd ar y cymunedau y mae'n eu gwasanaethu.

Yn ystod blwyddyn 2017/18 mae'r SRG wedi bod yn gysylltiedig â'r materion canlynol:

- Amrywiaeth o adroddiadau a chyflwyniadau am feysydd gwasanaeth penodol a'r cyfeiriad strategol cyffredinol.
- Mae gan y SRG gynllunio strategol fel eitem agenda rheolaidd ac wedi cael y cyfle i fynychu gweithdai datblygiad cynlluniau.
- Rhoddwyd adborth ar sawl achlysur wrth i'r gwaith strategol symud ymlaen, gan gynnwys drwy adroddiad rheolaidd y Cadeirydd i'r Bwrdd Iechyd.
- Mae Cadeirydd y SRG hefyd yn aelod o'r Grŵp Rhaglen Weithredol ar gyfer datblygu'r strategaeth Byw'n Iach, Aros yn Iach.
- Rhoddwyd pwyslais arwyddocaol ar SRG yn dylanwadu ar gyfeiriad strategol y sefydliad a sicrhau bod effeithiau ar gymunedau yn cael eu cydnabod a'u hadlewyrchu wrth i'r strategaeth ddatblygu.
- Mae aelodau unigol wedi cael cyfle i ddisgrifio effeithiau ar eu hetholwyr ar draws ystod o strategaethau a gweithgareddau'r Bwrdd drwy eitemau agenda a ystyriwyd gan y Grŵp.

Dogfennir manylion y materion a ystyriwyd a thrafodwyd gan y Grŵp o fewn y cofnodion sydd ar gael ar wefan y Bwrdd Iechyd a gellir cael mynediad drwy'r ddolen ganlynol:

<http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/861/page/94107>

14.20.2 Fforwm Partneriaeth Leol

Pwrpas Fforwm Partneriaeth Lleol (LPF) Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yw:

- Ystyried datblygiadau cenedlaethol yn strategaeth gweithlu a sefydliadol GIG Cymru a'u goblygiadau i'r Bwrdd;
- Trafod ar faterion sy'n destun i benderfyniad lleol;
- Sicrhau bod cytundeb amser i ffwrdd a chyfleusterau staff cynrychiolwyr sefydliad yn darparu amser i ffwrdd gyda thâl rhesymol i ymgymryd â'u dyletswyddau a'u bod yn cael cyfleusterau priodol gan ddefnyddio cytundeb cyfleusterau AdN fel isafswm safon;
- Sefydlu deialog reolaidd a ffurfio rhwng gweithredwyr y Bwrdd a'r undebau llafur ynghylch materion sy'n ymwneud â materion gweithlu a gwasanaeth;
- Yn ogystal â hyn, gall y LPF sefydlu is-grwpiau Fforwm Partneriaeth Lleol i sefydlu deialog parhaus, cyfathrebu ac ymgynghoriad ar faterion rheoli gwasanaeth a gweithredol. Pan fydd yr is-grwpiau hyn yn cael eu datblygu, mae'n rhaid iddynt adrodd i'r Fforwm Partneriaeth BILI yn unol â'r cylch busnes.

Yn ystod 2017/18, mae'r LPF wedi bod yn gysylltiedig â'r materion allweddol canlynol:

- Ymgymherodd aelodau â thrafodaethau adeiladol yn ystod sesiwn gweithdy yn ymwneud â chanlyniadau arolwg staff, gan arwain at argymhellion defnyddiol mewn meysydd sydd angen eu gwella, sydd wedi'u symud ymlaen fel rhan o'r Cynllun Gweithredu.
- Ymgynghoriad ar strategaeth deng mlynedd y Bwrdd Iechyd 'Byw'n Iach, Aros yn Iach' drwy weithdy un swydd a diweddariadau rheolaidd.

- Ailadrodd pwysigrwydd sicrhau cyllid i barhau â chyflawni'r rhaglen ymgynghori a staff fel blaenoriaeth uchel dan fesurau arbennig.
- Pwysleisio'r pwysigrwydd i reolwyr gefnogi rhyddhau paryddion swyddi sy'n allweddol i leihau'r amser aros ar gyfer gwerthuso swyddi.

Dogfennir manylion y materion a ystyriwyd a thrafodwyd gan y Fforwm o fewn y cofnodion, sydd ar gael ar wefan y Bwrdd Iechyd a gellir cael mynediad atynt gan ddilyn y ddolen ganlynol:

<http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/861/page/52988>

14.20.3 Fforwm Gweithwyr Gofal Iechyd Proffesiynol

Pwrpas Fforwm Gweithwyr Gofal Iechyd Proffesiynol Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yw hwyluso ymgysylltiad a thrafodaeth ymhlith ystod eang o ddiddordebau clinigol ym maes gweithgaredd y Bwrdd Iechyd, gyda'r nod o sicrhau a chyflwyno persbectif proffesiynol cydlynol a chytbwys yn sail i benderfyniadau'r Bwrdd Iechyd.

Yn ystod blwyddyn 2017/18, mae'r HPF wedi bod yn gysylltiedig â'r materion allweddol canlynol:

- Gwastraff Fferyllol - mewn perthynas â chefnogi Tîm Cyfathrebu'r Bwrdd Iechyd i ddatblygu negeseuon newid ymddygiad tymor hir.
- CEM Berwyn - bu aelodau'r HPF yn gefnogol o'r cyfleoedd unigryw roedd CEM Berwyn yn ei gynnig ar gyfer ymchwil a hyfforddiant staff.
- Dangosfwrdd Ansawdd - cefnogi arloesedd.
- Strategaeth Gwastraff - roedd aelodau HPF yn gefnogol o'r strategaeth a gofynnwyd i'r Bwrdd Iechyd ystyried ail-osod Rheolaeth Gwastraff Amgylchedd fel mater ymwybyddiaeth ar y rhaglen Hyfforddiant Cynefino Gorfodol.
- Strategaeth Iechyd meddwl - amlygodd aelodau HPF bod angen mwy o eglurder wrth atgyfeirio at Wasanaethau Iechyd Meddwl ac i fwy o ddatblygiad ddigwydd o gwmpas integreiddio gwasanaethau.
- Awdioleg - Gwnaeth aelodau gais i'r Bwrdd Iechyd nodi'r gwaith ardderchog a wnaed i ddarparu Gwasanaeth Awdioleg Gofal Cychwynnol arloesol.
- Strategaeth Dementia - derbyniwyd gan aelodau a oedd yn hollol gefnogol i gyfeiriad y daith.
- Adroddiad Trais Ymwelwyr (PVV) - gofynnodd aelodau i'r Bwrdd nodi eu bod wedi darllen argymhellion yr adroddiad a'u bod yn gefnogol iddynt gael eu blaenoriaethu.

Dogfennir manylion y materion a ystyriwyd a'u trafodwyd gan y Fforwm o fewn y cofnodion sydd ar gael ar wefan y Bwrdd Iechyd a gellir cael mynediad drwy'r ddolen ganlynol:

<http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/861/page/51649>

14.21 Cydbwyllogorau

- 14.21.1 Mae'r Bwrdd hefyd yn derbyn ac ystyried crynodebau, copïau o gofnodion neu adroddiadau'n rheolaidd gan Bwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru (PGIAC), Pwyllgor Gwasanaethau Ambiwlans Brys (PGAB) a Phwyllgor Partneriaeth Cydwasanaethau GIG Cymru (NWSSP). Gellir cael mynediad at y rhain drwy:
- <http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/861/page/75045>

15. Pwrpas y System o Reolaeth Fewnol

- 15.1 Mae'r system o reolaeth fewnol wedi'i chynllunio i reoli risg at lefel rhesymol yn hytrach na dileu pob risg; felly dim ond darparu sicrwydd rhesymol mae'n gallu ei wneud, nid sicrwydd o effeithiolrwydd diamod.
- 15.2 Mae'r system o reolaeth fewnol yn seiliedig ar broses barhaus a gynlluniwyd i nodi a blaenoriaethu'r risgiau i gyflawni nodau strategol y Bwrdd Iechyd ac amcanion corfforedig. Mae hyn yn cynnwys gwerthuso tebygolrwydd y risgiau sy'n cael eu gwireddu a'r effaith pe byddent yn cael eu gwireddu a'r trefniadau sy'n eu lle i'w rheoli'n effeithiol, effeithlon ac economaidd. Mae'r system o reolaeth fewnol wedi bod yn ei lle yn y sefydliad am y flwyddyn yn diwedd 31 Mawrth 2018 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r adroddiad a'r cyfrifon blyneddol.

16. Y gallu i Ymdrin â Risg

- 16.1 Mae gan y Bwrdd Iechyd broffil risg heriol yn sgil yr amrywiaeth o wasanaethau a ddarperir, yn amrywio o wasanaethau cychwynnol a chymuned i ysbytai llym a gwasanaethau iechyd meddwl, ac yn ystod 2017, parhaodd y gwaith yn natblygiad y proffil risg o fewn CEM Berwyn sy'n berthnasol i'r gwasanaethau a gefnogir gan y Bwrdd Iechyd. Yn ogystal â hyn, mae gan y Bwrdd Iechyd ehangder daearyddol eang, amrywiaeth ddiwylliannol a darpariaeth arwyddocaol o wasanaethau o Loegr. Hefyd, mae'n gallu ymdrin â brig mewn galw oherwydd bod gogledd Cymru yn gyrchfan gwyliau o ddewis i lawer iawn.
- 16.2 Trosglwyddodd y cyfrifoldeb dros risg a sicrwydd yn y Bwrdd Iechyd i Ysgrifennydd y Bwrdd ym Mai 2017, gan alinio gweithgareddau Rheolaeth Risg a Sicrwydd Bwrdd.
- 16.3 Mae gan y Bwrdd Iechyd strwythur yn ei le i nodi, asesu a rheoli ei risgiau. Yn ystod 2017, parhaodd y Bwrdd Iechyd i ddatblygu Tîm Rheoli Risg Corfforedig, lle bydd cefnogaeth rheoli risg ar gael i'r holl wasanaethau ar draws gogledd Cymru. Prif nod y tîm yw darparu cyngor digonol a gwasanaeth cefnogi i'r Bwrdd Iechyd ar gyfer datblygu systemau a threfniadau effeithiol i helpu mewnosod ymagwedd y Bwrdd at reoli risg ar bob lefel.
- 16.4 Diweddarwyd y Strategaeth Rheoli Risg yn Nhachwedd 2017 i nodi archwaeth y Bwrdd Iechyd am risg, y swyddogaethau, cyfrifoldebau a ffynonellau sicrwydd ar gyfer rheoli risg a'r modd mae'r risgiau'n cael eu hadolygu a'u hesgyn i'r Bwrdd.
- 16.5 Datblygwyd cynlluniau hyfforddiant, gweithdrefnau ac arweiniad i Reoli Risg hefyd ac maen nhw'n parhau i gael eu gweithredu ar draws y Bwrdd Iechyd i fewnosod rheoli risg. Cefnogwyd hyn gan hwyluswyr arbenigol annibynnol i sicrhau'r arferion gorau ac mae hyn yn parhau ar lefel Bwrdd, gyda rhaglen waith wedi'i chynllunio ar gyfer 2018.
- 16.6 Ym Mawrth 2018, darparodd adroddiad Archwilio Mewnol ar sut y gweithredwyd y strategaeth rheoli risg ar draws y Bwrdd Iechyd sicrwydd cyfyngedig. Yn benodol, er nad oedd tystiolaeth y cytunwyd ar yr archwaeth a goddefiant risg yn ffurfiol a'i gyfathrebu ar draws y sefydliad, nodwyd gwendidau yn y trefniadau rheoli risg yn eu lle o fewn rhai uwch adrannau ac adrannau, gyda diffyg craffu cofrestrau risg a'r angen am fwy o hyfforddiant staff. Paratowyd ymateb manwl gan reolwyr i fynd i'r afael â'r holl argymhellion a wnaed ac ystyrir hyn gan y Pwyllgor archwilio ym Mai 2018.
- 16.7 Adolygir y Strategaeth Rheoli Risg ymhellach yn 2018 i ystyried ymagwedd Cymru gyfan i Fframweithiau Sicrwydd Bwrdd a mapio sicrwydd.

- 16.8 Dechreuodd rhaglen i ddilysu cydymffurfiad â deddfwriaeth sy'n berthnasol i'r Bwrdd Iechyd hefyd eleni. Yn ei dro, bydd yn darparu sicrwydd i'r Bwrdd tra'n nodi unrhyw fylchau a gaiff eu rheoli a'u lliniaru yn unol â system rheoli risg y Bwrdd Iechyd.

17. Risg Corfforedig a Fframwaith Sicrwydd

- 17.1 Yn 2016, ymgwymerwyd â gwaith i archwilio'r amrywiol lefelau o adrodd yn y gronfa ddata Cofrestr Risg (Datix). Mabwysiadodd y Bwrdd ymagwedd 5 haen, mae'r manylion wedi'u cynnwys o fewn y Strategaeth Rheoli Risg. Datblygwyd canllawiau a gweithdrefnau pellach yn ystod y flwyddyn, a chytunwyd ar y Strategaeth adolygwyd gan y Pwyllgor Archwilio yn Nhachwedd 2017 ac yn dilyn hyn gan y Bwrdd yn Ionawr 2018.
- 17.2 Mae'n rhaid i bob Cyfarwyddwr Gweithredol sicrhau rheolaeth risg o fewn eu maes cyfrifoldeb penodol ac mae hyn yn eglur iawn o fewn y Strategaeth Rheoli Risg a ddiwygiwyd. Yn ogystal â hyn, anogir yr holl staff ac fe'u grymusir i ddefnyddio proses reoli risg fel mecanwaith i amlygu meysydd maen nhw'n credu dylid eu gwella. Os bydd staff yn teimlo byddai codi materion yn cyfaddawdu arnynt neu ddim yn effeithiol, fe'u hanogir i ddilyn canllawiau chwythu'r chwiban a chodi pryderon.
- 17.3 Yng nghyfarfod Medi 2016 y Pwyllgor Archwilio, cynigiodd yr aelodau symudiad at ymagwedd Fframwaith Risg a Sicrwydd Corfforedig (FfRSC) integredig, sy'n cyfuno dogfen y cyn Fframwaith Sicrwydd Bwrdd (FfSB) a'r Gofrestr Risg Gorfforedig (CRC). Teimlwyd byddai hyn yn gwaredu ar ddyblygu ymdrechion ac yn sicrhau byddai dogfen sengl yn gallu manylu ar sicrwydd a bylchau a gweithrediadau i fynd i'r afael â'r bylchau hyn. Cefnogwyd yr ymagwedd hon a'i chymeradwyo gan y Bwrdd ym Medi 2016, yn enwedig o gofio'r sefyllfa o beidio bod â Chynllun Tymor Canolig Integredig cytunedig.
- 17.4 Yn ystod 2017 mae'r Bwrdd wedi parhau i adolygu'r CRAF ar y ffurf hon. Mae pob risg ar y CRAF nawr wedi'u mireinio ymhellach a nawr fe'u cyflwynir i'r Bwrdd fel risg ar dudalen. Mae hyn nawr yn cynnwys cynrychiolaeth weledol sy'n darlunio symudiad sgorio'r risg dros gyfnod a ddiffiniwyd, yn ogystal â threfniadau adrodd sicrwydd priodol a chysylltiadau â'r Fframwaith Mesurau Arbennig.
- 17.5 Trwy gydol y cyfnod hwn mae gwaith arwyddocaol wedi'i wneud i ddatblygu a mireinio'r CRAF ymhellach, cynhyrchu map sicrwydd a cheisio cytundeb ar gyfer ymagwedd Cymru Gyfan. Trafodwyd safoni Fframwaith Sicrwydd Bwrdd Cenedlaethol drwy gyd-gyfarfod rhwng Grŵp Cadeiryddion Pwyllgor Archwilio Cymru Gyfan a'r Grŵp Ysgrifenyddion Bwrdd Cymru Gyfan yn Ionawr 2018 gyda'r nod o gytuno ar set o egwyddorion craidd.
- 17.6 Roedd y gweithdy'n cydnabod ei bod yn hanfodol i'r Byrddau fod â system effeithiol yn ei lle a byddai nodi a rheoli risgiau'n barhaus drwy gydol y broses i'r Bwrdd, er mwyn bodloni'r Pwyllgor Archwilio bod risgiau'n cael eu rheoli'n dda. Roedd cynrychiolwyr y gweithdy yn cytuno gyda'r cynigion ynghylch y tri chynnyrch gwahanol (gan gydnabod byddai amrywiaeth lleol), sef:
- Dogfen naratif BAF;
 - Map y Fframwaith Sicrwydd;
 - Cofrestr Risg Corfforedig (gan ddefnyddio'r risg bresennol ar dudalen dempled).
- 17.7 Yn BIPBC, y cynnig nawr yw i'r map sicrwydd gael ei ddefnyddio a bydd hyn yn ffurfio sail drafodaeth yn y sesiwn Datblygu Bwrdd yn 2018, gan ystyried yr aelodaeth Bwrdd a adnewyddwyd.

- 17.8 Mae datganiad archwaeth risg presennol y Bwrdd Iechyd a nodir isod yn disgrifio'r risgiau mae'n barod i dderbyn neu oddef er budd y golau strategol.

"Mae'r Bwrdd Iechyd yn cydnabod bod ei gynladwyedd tymor hir yn dibynnu ar ddarparu ei golau strategol a'i berthnasau gyda'i gleifion, y cyhoedd a phartneriaid strategol. Ni fydd y Bwrdd Iechyd yn derbyn risgiau sy'n effeithio'n faterol ar ansawdd a diogelwch neu gydymffurfiaid rheolaethol. Mae'r Bwrdd Iechyd yn ystyried y risgiau mae'n barod i'w cymryd yn wylidwys o ran rheolaeth ariannol, gan ffafrio "dewisiadau darparu diogel" gyda chyfradd isel o risg cynhenid.

"Fodd bynnag, mae gan y Bwrdd Iechyd fwy o archwaeth i ddilyn arloesedd. Mae'r Bwrdd Iechyd yn barod i herio arferion gwaith presennol i achub ar gyfleoedd lle gellir rhagweld buddion cadarnhaol, o fewn cyfyngiadau amgylchedd rheolaethol."

- 17.9 Wrth ddiffinio'r archwaeth risg bresennol, mabwysiadodd y Bwrdd fatrics aeddfedrwydd ar gyfer sgorio risg, sy'n cynnwys elfennau sy'n ymwneud ag ansawdd, diogelwch, cydymffurfiaid rheolaethol, cyllid ac arloesedd. Mae'r Bwrdd yn cydnabod nad yw hwn yn gysyniad gosodedig a gall newid dros amser ac mae gwaith yn parhau yn 2018 i adnewyddu'r datganiad archwaeth risg yn unol ag arfer gorau.
- 17.10 Mae'r Bwrdd Iechyd yn cynnwys ei randdeiliaid cyhoeddus i reoli risgiau sy'n effeithio arnynt. Er enghraifft, mae ymgysylltiad cyhoeddus parhaus wedi bod yn rhan annatod o broses ddatblygu'r strategaeth Byw'n Iach, Aros yn Iach, a gymeradwywyd gan y Bwrdd ar 1 Chwefror 2018 a'i drafod ymhellach a'i gadarnhau i'w gyhoeddi ym Mawrth 2018. Mae swyddogaeth y Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid a'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol yn elfennau arwyddocaol o'r strwythur llywodraethu sy'n helpu i gefnogi trefniadau rheoli risg sy'n wynebu'r sefydliad(au) drwy ddeialog ar y cyd.

18. Prif Risgiau

- 18.1 Mae'r Bwrdd Iechyd wedi penderfynu ar naw brif risg i gyflawni ei nodau strategol:

- 1: Methiant i gynnal ansawdd gwasanaethau cleifion.
- 2: Methiant i gynnal cynladwyedd ariannol.
- 3: Methiant i reoli perfformiad gweithredol.
- 4: Methiant i gynnal gweithlu ymgysylltiedig ac effeithiol.
- 5: Methiant i ddatblygu cynlluniau strategol cydlynol.
- 6: Methiant i gyflawni buddion y partneriaethau strategol.
- 7: Methiant i ymgysylltu â chleifion ac ailgysylltu â'r cyhoedd yn ehangach.
- 8: Methiant i leihau anghydraddoldeb mewn canlyniadau iechyd.
- 9: Methiant i fewnosod arweinyddiaeth effeithiol a threfniadau llywodraethu.

19. Risgiau Allweddol

Yn ystod y flwyddyn ni esgynwyd unrhyw risgiau newydd i'r Gofrestru Risg Gorfforedig, ond adolygwyd y gofrestr yn rheolaidd gan ystyried y meysydd dan fesurau arbennig fel y gwelir isod.

19.1 Gwasanaethau Mamolaeth

- 19.1.1 Bu gwelliannau arwyddocaol yn y gwasanaethau mamolaeth ers dechrau'r mesurau arbennig yn 2015, gyda recriwtio llwyddiannus parhaus o ran staff meddygol a bydwreigiaeth, gan sicrhau bod y gwasanaeth nawr yn fwy cadarn a chynaliadwy. Dychwelodd myfyrwyr bydwreigiaeth i Ysbyty Glan Clwyd yn haf 2017 ac maen nhw wedi darparu adborth cadarnhaol am eu profiad gwaith ac amgylchedd dysgu. Mae gwaith wedi parhau hefyd i sicrhau bod gwelliannau mewn arweinyddiaeth ddiwylliannol a chlinigol yn gynaliadwy drwy ddarparu datblygiad a chefnogaeth sefydliadol barhaus. Mae perfformiad yn erbyn dangoswyr statudol a gorfodol wedi gwella a sefydlwyd Grŵp Lleisiau Mamolaeth i sicrhau bod ymgysylltiad parhaus gyda defnyddwyr gwasanaeth er mwyn sicrhau y gellir mwyaflu profiad y claf. Mae'r Ganolfan Gofal Dwys Newydd-anedig Is-ranbarthol (SURNICC) nawr yn weithredol ac wedi sicrhau bod eglurder o ran strategaeth y dyfodol o gynllun gwasanaeth.
- 19.1.2 Yn Chwefror 2018, roedd yr Ysgrifennydd Cabinet o'r farn bod gwasanaethau mamolaeth wedi gwella i'r fath raddau ei fod yn barod i gael ei dynnu allan o fesurau arbennig.

19.2 Gwasanaethau Iechyd Meddwl

- 19.2.1 Mae'r Bwrdd yn cydnabod maint arwyddocaol yr her barhaus i wella gwasanaethau iechyd meddwl yn gynaliadwy ar draws gogledd Cymru. Cymeradwywyd y strategaeth newydd ar gyfer gwasanaethau iechyd gan y Bwrdd Iechyd yn Ebrill 2017 ac mae wedi parhau i aeddfedu drwy ymgysylltu â phartneriaid. Bu gwelliant yn y cydymffurfriad gyda'r Ddeddf Iechyd Meddwl a Mesur Iechyd Meddwl (Cymru).
- 19.2.2 Yn ystod 2017/18 cyfaddawdwyd ar y cynnydd dechreuol a wnaed i ddatblygu arweinyddiaeth effeithiol a strwythurau llywodraethu yn sgil absenoldeb salwch hirfaeth ac annisgwyl nifer o uwch arweinyddion yr uwch adran. O ran gwasanaethau iechyd meddwl oedolion, yn dilyn cyfnod dechreuol o sefydlogrwydd, roedd risgiau allweddol yn parhau a bu'n anodd ar adegau i gynnal perfformiad yn gyson ar draws yr holl safleoedd iechyd meddwl. Mae pryderon yn parhau o ran Uned Ablett yn enwedig, o ran yr amgylchedd ffisegol, rhai o'r prosesau gweithredol a chyflymder ymateb i ddigwyddiadau diogelu. Fodd bynnag gyda chefnogaeth ychwanegol gan Lywodraeth Cymru, symudodd cynnydd ymlaen i well rheoli gweithredol, lleihau lleoliadau y tu allan i ardal a lleihau oediadau trosglwyddo gofal.
- 19.2.3 O ran yr adolygiad llywodraethu ehangach o wasanaethau iechyd meddwl pobl hŷn, a arweiniwyd gan Donna Ockenden a'r Gwasanaeth Cynghori Iechyd a Gofal Cymdeithasol (HASCAS), cododd archwiliadau i bryderon a godwyd am gleifion a ofalwyd ar Ward Tawel Fan cyn Rhagfyr 2013, mae gwaith wedi parhau i ddarparu mynediad at wybodaeth a phersonél, fel bod yr archwiliad ac adolygiad yn cael ei gwblhau'n briodol. Cydnabyddir bod y ddau wedi cymryd mwy o amser na'r hyn a ragwelwyd yn wreiddiol. Mae'r panel arolygiaeth annibynnol a benodwyd gan yr Ysgrifennydd Cabinet dros iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol wedi cynnal trosolwg o'r gwaith gyda gwaith parhaus i baratoi ar gyfer cyhoeddiadau a ddisgwylir nawr ym Mai/Mehefin 2018.

19.3 MT y Tu Allan i Oriau/Gwasanaethau Gofal Cychwynnol

- 19.3.1 Mae'r Bwrdd Iechyd wedi datblygu dealltwriaeth gynhwysfawr o'r galwadau a'r risgiau sy'n wynebu gofal cychwynnol a bellach mae mewn gwell sefyllfa i fynd i'r afael â'r materion hyn. Er bod gwelliannau wedi'u gwneud mewn rhai meysydd, mae heriau cynyddol, sy'n gyffredin â gweddill Cymru a'r DU, i sicrhau gweithlu gofal cychwynnol cynaliadwy. Rheolir y sefyllfa yn weithredol er mwyn lliniaru'r risgiau. Mae Fframwaith Cynaliadwyedd y GMS yn ei lle ac mae asesiadau risg wedi'u gwneud ar lefel practis ac ardal. Arweiniodd hyn at fuddsoddiad ychwanegol arwyddocaol a chreu swyddogaethau newydd ac estynedig.
- 19.3.2 Yn 2017/18 bu buddsoddiad pellach mewn MT y tu allan i oriau, sydd wedi sicrhau bod trefniadau llywodraethu craidd wedi'u cryfhau. Er bod perfformiad MT y tu allan i oriau'r Bwrdd Iechyd yn gymharol dda o'u cymharu â gweddill Cymru, mae nifer o heriau'n parhau o ran y gweithlu, perfformiad, rheoli risg a chyllid. Mae'r Bwrdd Iechyd wedi parhau i ddatblygu ei statogaeth integredig ar gyfer gofal yn agosach i'r cartref a fydd yn sefydlogi'r gwasanaeth ymhellach.

19.4 Cyllid

- 19.4.1 Yn yr hydref 2017, cynghorwyd y Bwrdd Iechyd gan Llywodraeth Cymru bod pryderon yn ymwneud â'r sefyllfa ariannol oedd yn dirywio, oedd yn golygu byddai eu trefniadau arolygu yn cynyddu yn unol â'r statws Ymyriad Targededig. Yn ystod Hydref 2017, comisiynwyd Deloitte gan Llywodraeth Cymru i adolygu trefniadau llywodraethu ariannol y Bwrdd Iechyd. Yn Rhagfyr 2017, daethant i'r casgliad bod y dirywiad parhaus yn sefyllfa ariannol y Bwrdd Iechyd yn bennaf oherwydd nad oedd yn derbyn yr agenda trawsnewid gwasanaeth yn llawn dros y blynyddoedd diwethaf, ac yn rhannol yn cael ei ddylanwadu gan gyfnodau o ansefydlogrwydd mewn arweinyddiaeth Bwrdd. Mae hyn yn parhau i fod yn risg allweddol wrth i'r Bwrdd Iechyd symud i ffocws trawsnewid gyda gweithrediadau cymesur. Mae datblygiad y cynllun adfer yn broses ailadroddol sydd angen gweithrediadau adferol ac adennill ynghyd â rheolaeth ariannol dynnach. Mae'r sefyllfa ariannol wedi parhau i fod yn heriol drwy gydol y flwyddyn.

19.5 Perfformiad

- 19.5.1 Ynghyd â chyllid fel y'i nodwyd uchod, cafodd perfformiad yn ystod 2017/18 ei ddwysáu i statws ymyrraeth wedi'i dargedu. Roedd hwn yn canolbwyntio'n bennaf ar ofal wedi'i drefnu a gofal heb ei drefnu. Cafodd strwythurau llywodraethu diwygiedig eu rhoi ar waith ac ym mis Chwefror 2018, cafodd Price Waterhouse Cooper eu cyflogi i weithio gyda'r Bwrdd Iechyd i wneud gwelliannau system gyfan ar lwybrau gofal heb eu trefnu.
- 19.5.2 Canolbwyntiodd y Bwrdd Iechyd ar gyflwyno gweithgarwch craidd wedi'i gynllunio gyda'r nod o wella effeithlonrwydd trwy ymgysylltu clinigol a gwella capasiti mewnol ac allanol. Roedd perfformiad yn dal i fod yn bryder penodol trwy gydol y flwyddyn.

20. **Y Fframwaith Rheoli**

- 20.1 Fel Swyddog Atebol, mae gennyf gyfrifoldeb personol o ran trefnu, rheoli a staffio'r Bwrdd Iechyd yn gyffredinol. Mae gofyn i mi roi sicrwydd i mi fy hun, a'r Bwrdd, fod trefniadau Rheoli Gweithredol a Chlinigol a fframwaith rheoli cyffredinol y Bwrdd Iechyd yn addas at eu diben.

- 20.2 Mae'r fframwaith rheoli wedi'i gynllunio i reoli risg ar lefel resymol yn hytrach na gwaredu'r holl risg sy'n gysylltiedig â methiant i gyflawni ein nodau strategol a'n hamcanion corfforaethol (gweler adran 14 hefyd). Mae llywodraethu a rheoli mewnol o ran y sefydliad yn broses barhaus sydd â'r bwriad o
- Nodi a blaenoriaethu risgiau o ran cyflawni ein pwrpas, ein gweledigaeth, ein nodau strategol a'n gwerthoedd;
 - Gwerthuso'r tebygolrwydd y caiff y risgiau hyn eu gwireddu a'r effaith pe caent eu gwireddu;
 - Rheoli'r risgiau hyn yn effeithlon, yn effeithiol ac yn economaidd.
- 20.3 Mae'r Bwrdd wedi cytuno ar ddatganiad archwaeth risg y cyfeiriwyd ato yn gynharach yn y ddogfen hon yn adran 17.

21. Gorchmynion Sefydlog

- 21.1 Mae'r Bwrdd lechyd wedi cytuno ar Orchmynion Sefydlog i reoleiddio trafodion a busnes. Gellir cyrchu'r Gorchmynion Sefydlog o'r ddolen isod:
<http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/861/page/87709>
- 21.2 Bwriad y Gorchmynion Sefydlog yw trosi'r gofynion statudol a amlinellir yn Rheoliadau'r Bwrdd lechyd Lleol (Cyfansoddiad, Aelodaeth a Gweithdrefnau) (Cymru) 2009 i arfer gweithredu o ddydd i ddydd. Ynghyd â mabwysiadu cynllun materion wedi'i gadw ar gyfer y Bwrdd, cynllun dirprwyo i swyddogion ac eraill a Chyfarwyddiadau Ariannol Sefydlog, maent yn darparu'r fframwaith rheoleiddio ar gyfer ymddygiad busnes y Bwrdd lechyd ac yn diffinio ei 'ffyrdd o weithio'. Mae'r dogfennau hyn, ynghyd â'r Fframwaith Risg Gorfforaethol a Sicrwydd (gan ymgorffori'r gofrestr risg gorfforaethol) ac amrywiaeth o bolisiau a safonau busnes y cytunir arnynt gan y Bwrdd, yn rhan o'r fframwaith rheoli y mae'r Bwrdd yn gweithredu ynddo.
- 21.3 Mae'r Pwyllgor Archwilio wedi cynnal adolygiad blynyddol o'r Gorchmynion Sefydlog. Cymeradwyodd y Pwyllgor ddiwygiadau sydd wedi'u hadrodd wrth y Bwrdd lechyd i'w dilysu.
- 21.4 Darperir Adroddiad Cydymffurfiaeth yn ystod pob cyfarfod o'r Pwyllgor Archwilio. Mae'r adroddiad yn amlygu cydymffurfiaeth â Chyfarwyddiadau Ariannol Sefydlog, mewn perthynas â:
- Gweithdrefnau Caffael (Adrodd ar ildladau hawl o ran tendrau a mynd yn groes i ofynion caffael);
 - Gweithdrefnau Cyflog (Adrodd ar ordaliadau o ran cyflogau a thâl);
 - Gweithdrefnau Symiau Derbyniadwy a Symiau Taladwy (Adrodd ar falansau o dros £10,000 ac sy'n dyddio dros chwe mis);
 - Gofynion Colledion a Thaliadau Arbennig (Adrodd ar golledion, taliadau arbennig, a dileu balansau sy'n ddyledus i'r Bwrdd lechyd).
- 21.5 Yn ystod 2017/18, roedd y prif faterion a nodwyd yn yr adroddiad cydymffurfio yn cynnwys codi pryderon nad oedd y Bwrdd lechyd yn sicrhau cydymffurfiaeth o 95% â'r gofyniad i dalu pob anfoneb nad yw'n rhan o'r GIG o fewn 30 diwrnod o dderbyn anfoneb ddilys. Mae Fframwaith Asiantaethau Nyrsio Cymru Gyfan yn parhau i gael effaith ar berfformiad Polisi Caffael yn y Sector Cyhoeddus (PSPP). Mae nifer o faterion wedi'u nodi mewn perthynas ag ansawdd gwybodaeth am brisiau a roddir gan gyflenwyr ac amseru cymeradwyaethau mewnol. Mae camau wedi'u cymryd i fynd i'r afael â'r rhain a byddwn yn parhau i fonitro'r sefyllfa'n agos.

- 21.6 Gwnaeth yr adroddiad amlygu hefyd fod Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi (HMRC) wedi cynnal adolygiad cychwynnol o gydymffurfiaeth â threth cyflogaeth yn y Bwrdd Iechyd. Roedd yr adolygiad yn cynnwys meysydd fel cymhwyso deddfwriaeth IR35, Cynlluniau Aberthu Cyflog, Taliadau Terfynu a theithio o'r cartref i'r gweithle. Roedd yr adborth yn gadarnhaol a chydabu'r camau a gymerwyd gan y Bwrdd Iechyd i roi'r newidiadau ar waith i'r rheoliadau treth oddi ar y gyflogres a gyflwynwyd ym mis Ebrill 2017.

22. Archwilio Allanol

- 22.1 Cyhoeddodd Swyddfa Archwilio Cymru yr adroddiadau a'r dogfennau canlynol yn ymwneud â'r Bwrdd Iechyd yn ystod 2017/18. Mae'r Bwrdd Iechyd wedi ymateb yn ffurfiol i bob un o'r rhain a chaiff gweithredoedd sy'n deillio o argymhellion eu holrhain (*ac eithrio argymhellion Asesu Strwythuredig 2017 sy'n cael eu holrhain gan Grŵp Gorchwyl a Gorffen y Fframwaith Gwella Mesurau Arbennig fel y soniwyd eisoes yn yr adroddiad hwn* gan ddefnyddio cynlluniau gweithredu a chronfa ddata Orlhain Archwilio newydd y mae'r Bwrdd Iechyd yn ei pheilota, o'r enw Team Central, a chaiff cynnydd ei fonitro'n ffurfiol gan y Pwyllgor Archwilio. Yn ogystal, mae'r Pwyllgor Archwilio yn monitro'r argymhellion sy'n berthnasol i'r Bwrdd Iechyd ond a allai fod wedi codi o adolygiadau Cymru Gyfan.
- 22.2 Mae'r tabl canlynol yn rhestru'r adroddiadau a roddwyd i'r Bwrdd Iechyd yn 2017.

Adroddiad	Dyddiad
Adroddiadau archwilio ariannol	
Deilliannau Archwilio'r Cyfrifon Terfynol	Chwefror 2017
Adroddiad Archwilio Datganiadau Ariannol	Mai 2017
Barn ar y Datganiadau Ariannol	Mehefin 2017
Archwilio Adroddiad Datganiadau Ariannol yr Elusen	Tachwedd 2017
Barn ar Ddatganiadau Ariannol yr Elusen	Rhagfyr 2017
Adroddiadau archwilio perfformiad	
Comisiynu Gwasanaethau Ambiwylans Brys	Ebrill 2017
Gwasanaethau Radioleg	Mehefin 2017
Gwasanaeth Meddygon Teulu y Tu Allan i Orlau	Mehefin 2017
Diweddariad ar gynnydd apwyntiadau dilynol cleifion	Awst 2017
Trefniadau Cydweithredol i Reoli Adnoddau Iechyd Cyhoeddus Lleol	Hydref 2017
Adolygu Cynllunio i Ryddhau	Hydref 2017
Adolygu Ystadau	Tachwedd 2017
Asesu Strwythuredig 2017	Rhagfyr 2017
Adroddiadau eraill	
Cynllun Archwilio 2017	Chwefror 2017

Mae'r cyhoeddiadau hyn ar gael o'r wefan ganlynol:

<https://www.audit.wales/cy/adroddiadau-a-chyhoeddiadau>

23. Cod Llywodraethu Corfforaethol

- 23.1 Ar gyfer y GIG yng Nghymru, diffinnir llywodraethu fel “system o atebolrwydd i ddinasyddion, defnyddwyr gwasanaeth, rhanddeiliaid a'r gymuned ehangach, y mae sefydliadau gofal iechyd yn gweithio ynddi, yn gwneud penderfyniadau ac yn arwain pobl er mwyn cyflawni eu hamcanion.” Mewn termau syml, mae hyn yn golygu'r ffordd y mae cyrff y GIG yn sicrhau eu bod yn gwneud y pethau cywir, yn y ffordd gywir, i'r bobl gywir, mewn ffordd sy'n cynnal y gwerthoedd a bennir i'r sector cyhoeddus yng Nghymru.
- 23.2 Mae'r Bwrdd Iechyd yn dilyn egwyddorion ac agweddau perthnasol fel y'i disgrifir yn 'Llywodraethu Corfforaethol mewn Adrannau'r Llywodraeth Ganol' ac yn cydymffurfio â nhw: Cod Arfer Da 2011' sy'n gyson â 'Chanllaw Llywodraethu Da' ar gyfer Byrddau GIG Cymru (ail rifyn) a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru yn 2017. Yn benodol, mae'r Bwrdd yn cydymffurfio â'r egwyddorion a amlinellir mewn perthynas â rôl y Bwrdd, cyfansoddiad y Bwrdd, effeithiolrwydd y Bwrdd a rheoli risg.
- 23.3 Mae modd cyrchu'r Cod Arfer Da trwy'r ddolen ganlynol:
https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/220645/corporate_governance_good_practice_july2011.pdf

24. Trefniadau Ansawdd a Llywodraethu

- 24.1 Ym mis Gorffennaf 2017, gwnaeth y Bwrdd Iechyd gyhoeddi ei Ddatganiad Ansawdd Blynnyddol (AQS) 2016/17 yn dod â chrynodeb at ei gilydd i ddangos sut roedd y sefydliad wedi bod yn gweithio dros y flwyddyn ddiwethaf i wella ansawdd yr holl wasanaethau y mae'n eu cynllunio ac yn eu darparu. Mae'r adroddiad ar gael yma:
<http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/861/tudalen/88101>
- 24.2 Yr Arweinydd Gweithredol dros Ansawdd a Diogelwch yn y sefydliad yw Cyfarwyddwr Gweithredol Nyrsio a Bydwreigiaeth, sy'n ategu rôl y Cyfarwyddwr Meddygol Gweithredol a Chyfarwyddwr Gweithredol Therapiau a Gwyddor Iechyd.
- 24.3 Gwnaeth y Grŵp Ansawdd a Diogelwch (QSG) ddisodli'r Grŵp Gweithredol Sicrhau Ansawdd (QAE) ym mis Chwefror 2017. Cafodd y QSG ei sefydlu i oruchwylio'r gwaith o roi'r Strategaeth Gwellu Ansawdd a chynlluniau cyflenwi cysylltiedig ar waith. Mae'n cael effaith gadarnhaol ar lywodraethu cyffredinol a rheolyddion trwy fonitro risg glinigol fel mater o drefn, ei dwysáu a'i dad-ddwysáu yn ôl yr angen. Mae'r grŵp yn ceisio sicrwydd gan ei is-grwpiau sefydledig, gan sicrhau bod sicrwydd a thystiolaeth o ddysgu gan brofiad cleifion yn cael eu trioglu.
- 24.4 Ym mis Medi 2017, gwnaeth y Pwyllgor Archwilio gefnogi cynnig hefyd yn amlinellu fframwaith i'r Pwyllgor Archwilio gael sicrwydd mewn perthynas â swyddogaeth Archwilio Clinigol yn y Bwrdd Iechyd. Roedd rheolwyr yn teimlo ei bod yn bwysig pennu rôl Pwyllgorau Archwilio ac Ansawdd, Diogelwch a Phrofiad mewn perthynas ag archwilio clinigol a sut mae'r rolau hyn yn gydgyssylltiedig.
- 24.5 Cafodd yr Adroddiad Blynnyddol diweddaraf ar PTR ei gyflwyno i'r Bwrdd ym mis Gorffennaf 2017 a gellir ei gyrchu trwy'r ddolen ganlynol (cyfeirnod adroddiad 16/175):
<http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/documents/861/Agenda%20bundle%20Board%20Public%2020.7.17%20V1.0%20web%20without%20IQPR.pdf>

- 24.6 Mae'r swyddogaeth Pryderon o dan arweinyddiaeth y Cyfarwyddwr Nyrsio Gweithredol er mwyn atgyfnerthu trionglu themâu a gallu'r Bwrdd Iechyd i ddysgu o bryderon, cwynion a digwyddiadau. Ym mis Tachwedd 2017, gwnaeth Cyfarwyddwr Cyswllt Sicrhau Ansawdd newydd ei benodi dderbyn cyfrifoldeb dros reoliadau Gweithio i Wella (PTR).
- 24.7 Mae'r Bwrdd hefyd yn derbyn adroddiadau diweddar rheolaidd yn ymwneud â PTR trwy'r Adroddiad Ansawdd a Pherfformiad Integredig, sy'n adlewyrchu perfformiad y Bwrdd Iechyd gyferbyn â thargedau allweddol Llywodraeth Cymru a rhai lleol ac mae'n parhau i gael eu datblygu a'u mireinio. Caiff sicrwydd ychwanegol ei roi trwy adrodd i'r Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiad ar faterion yn cynnwys cydymffurfio â pholisi PTR, tueddiadau a themâu newydd a gwersi i'w dysgu.
- 24.8 Ymdrinnir ag egwyddorion unioni yn y datgeliadau PTR a wneir yn yr AQS, sydd ar gael trwy'r ddolen ganlynol:
<http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/861/tudalen/88101>
- 24.9 Mae gwaith wedi'i wneud i wella arweinyddiaeth a pherchenogaeth glinigol o'r broses PTR sydd wedi cynnwys gwaith i sefydlu Gwasanaeth Eirioli a Chefnogi Cleifion (PASS) yn Ysbyty Glan Clwyd, yn y lle cyntaf. Yn ogystal, mae'r Bwrdd Iechyd wedi bod yn gweithio'n systematig i wella gwersi a ddysgwyd trwy ddatblygu Fframwaith Dysgu.
- 24.10 Mae ein systemau rheoli risg wedi'u datblygu i ystyried pob risg, gan gynnwys risg glinigol sy'n cael ei chanfod a'i hasesu gan ddefnyddio dull generig i ganfod yr achos, beth allai achosi i'r risg gael ei gwireddu ac ar beth neu ar bwy y gallai effeithio. Yna caiff y risgiau eu cofnodi yn ein System Rheoli Risg Integredig (Datix) a chaiff y wybodaeth ei defnyddio ar gyfer adolygiadau rheoli a dwysáu yn y sefydliad, fel bo'n briodol. Caiff proses rheoli risg glinigol ei harwain ar y cyd gan y Cyfarwyddwr Meddygol a Chyfarwyddwr Gweithredol Nyrsio a Bydwreigiaeth.

25. Ymgysylltu â Rhanddeiliaid

- 25.1 Yn ystod 2017-18, mae'r Timau Ymgysylltu ac Ardal wedi parhau i ganolbwyntio ar flaenoriaethau lleol, gan adeiladu ar gydberthnasau newydd a rhai sy'n bodoli eisoes er mwyn canfod cyfleoedd i gydweithio. Rydym wedi cyflwyno ystod o ddigwyddiadau ymgysylltu ar gyfer y cyhoedd a rhanddeiliaid yn ystod y cyfnod hwn. Mae hyn wedi cynnwys ymgysylltu wedi'i dargedu gyda grwpiau fel pobl hŷn, darparwyr tai cymdeithasol, grwpiau cymunedol a fforymau a rhwydweithiau trydydd sector.
- 25.2 Cafodd ymgysylltu ehangach â'r cyhoedd ei gynnal yn ystod yr haf mewn nifer o ddigwyddiadau cyhoeddus proffil uchel a oedd â'r nod o gynnal gwelededd a phroffil yn ein cymunedau. Roedd hyn yn cynnwys presenoldeb yng Ngharnifal Dinbych, Ynys Môn, Y Fflint a sioeau sirol Dinbych a Gwyliau Bwyd yr Wyddgrug, Biwmares a Llangollen. Digwyddiad pwysig eleni oedd yr Eisteddfod Genedlaethol, a gafodd ei chynnal ym Modern, Ynys Môn. Digwyddiad wythnos o hyd ydoedd, a'n thema oedd y cylch oes.
- 25.3 Yn ystod y cyfnod hwn, gwnaethom gwblhau cam tri fframwaith Gwella Mesurau Arbennig. Roedd prif ffocws y cam hwn ar ymgysylltu parhaus a dangos tystiolaeth o gydberthnasau gwell. Roedd y gwaith ymgysylltu yma yn bwysig i lywio ein strategaeth iechyd hirdymor 'Byw'n Iach, Aros yn Iach', a gafodd ei lansio ym Mawrth 2018. Unwaith eto, roedd hyn yn cynnwys ymgysylltu â grwpiau a rhwydweithiau cymunedol fel, Prosiect Ieuentid Gorllewin y Rhyl VIVA, Fforwm Pobl Hŷn Llanrwst, Grŵp Pobl Hŷn Fairbourne ymhlith rhai eraill. Ochr yn ochr â hyn, cafodd nifer o ddigwyddiadau eu cynnal mewn Ysbytai Cyffredinol Dosbarth, Ysbytai Cymunedol a phractisau meddygon teulu a reolir.

- 25.4 Gwnaeth arolwg annibynnol o randdeiliaid a gynhaliwyd yn ystod y cyfnod hwn amlygu bod yr ymagwedd hon yn dod â manteision cadarnhaol. Gwnaeth nifer o ymatebwyr amlygu'r rôl y mae timau ardal ac ymgysylltu wedi'i chael o ran gwella cydberthnasau a chyfathrebu rhwng rhanddeiliaid a'r Bwrdd Iechyd.
- 25.5 Yn ogystal, mae'r Bwrdd Iechyd yn dal i ymgysylltu ag ystod eang o randdeiliaid, i ymgynghori â nhw ac i'w cynnwys mewn amrywiaeth o ffyrdd, yn fwyaf nodedig:
- Mae Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid y Bwrdd yn cynnwys cynrychiolwyr o'r trydydd sector a'r sector annibynnol ynghyd ag o grwpiau cymunedol. Mae cyfarfod rheolaidd yn galluogi'r Grŵp hwn i aros yn ymwybodol o ddatblygiadau ac i gynghori'r Bwrdd ynghylch safbwyntiau'r gymuned ehangach.
 - Mae system gynhwysfawr ar waith i Gadeirydd a Phrif Weithredwr y Bwrdd Iechyd ymgysylltu ag Aelodau'r Cynulliad ac â chynrychiolwyr etholedig eraill. Mae hyn yn cynnwys ymateb i ymholiadau ysgrifenedig neu bryderon a godir ar ran eu hetholwyr. Mae'r model hwn wedi'i gymeradwyo gan Lywodraeth Cymru yn ddiweddar i'w fabwysiadu ar draws Cymru.
 - Mae cyfarfodydd Bwrdd-wrth-Fwrdd ffurfiol yn cael eu cynnal gyda'r Cyngor Iechyd Cymuned (CIC) - cafodd tri chyfarfod o'r fath eu cynnal dros y flwyddyn flaenorol, yn ogystal, mae cyfarfodydd Cadeirydd-wrth-Gadeirydd y Bwrdd Iechyd a Chadeiryddion CIC a phresenoldeb rheolaidd gan uwch swyddogion y Bwrdd Iechyd yng Nghydbwyllgor Cynllunio'r CIC.
 - Caiff cyfarfodydd gyda chwe Arweinydd Cynghorau Awdurdod Lleol a Phrif Weithredwyr eu cynnal bob chwarter.
 - Mae'r Bwrdd yn ymgysylltu'n barhaus â staff ac undebau llafur ar draws yr holl grwpiau proffesiynol. Mae hyn yn cynnwys cyfathrebu rheolaidd â staff, ymgynghoriadau a chyfarfodydd y Fforwm Partneriaeth Leol, Fforwm Gweithwyr Gofal Iechyd Proffesiynol, y Pwyllgor Meddygol Lleol, y Pwyllgor Trafod Lleol yn ogystal â phwyllgorau contractio gofal cychwynnol eraill.
 - Caiff cyfarfodydd y Bwrdd Iechyd eu cynnal yn gyhoeddus bob mis; mae croeso i'r cyhoedd ac i eraill fynychu.
- 25.6 Gwnaeth y Bwrdd gymeradwyo Strategaeth Ymgysylltu â Staff ym mis Awst 2016 ynghyd â chynllun gweithredu. Caiff cynnydd gyferbyn â strategaeth ei fonitro trwy Weithgor Ymgysylltu â Staff, sef corff tridarn yn cynnwys Aelodau'r Bwrdd, cynrychiolwyr Undebau Llafur ac uwch reolwyr. Caiff adroddiadau diweddarau ar gynnydd eu cyflwyno i'r Bwrdd bob chwe mis, cafodd y diweddariad diwethaf ei roi ym mis Ionawr 2018. Mae canlyniadau Arolwg Staff GIG Cymru 2016 wedi'u gwehyddu i raglen waith ymgysylltu â staff, bydd hyn yn parhau i ddigwydd ar gyfer canlyniadau Arolwg Staff GIG Cymru 2018. Mae prif uchafbwyntiau'r gwaith Ymgysylltu â Staff yn cynnwys:
- Ers lansiad swyddogol Seren Betsi ym mis Awst 2017, mae dros 200 o enwebiadau wedi dod i law ac mae naw enillydd wedi'u dethol.
 - Mae Gweithgorau 'Balch o...' wedi'u sefydlu ym mhob Ysbyty Cyffredinol Dosbarth sy'n llwyddiannus iawn. Mae ysbytai cymunedol hefyd yn sefydlu eu grwpiau lleol eu hunain.
 - Mae Fframwaith Ymddygiad Arwain 'Balch o Arwain' wedi'i lansio a'i integreiddio i raglenni recriwtio a datblygu.
 - Mae Arweinwyr Gwranddo wedi'u sefydlu.

- Mae model tri dimensiwn ymgysylltu â staff wedi'i werthuso a'i ddatblygu ymhellach. Mae cyfres o adnoddau wedi'i datblygu i alluogi rheolwyr i ddefnyddio'r model yn lleol gyda'u timau er mwyn annog rhoi llais i staff a gweithredu gyda chanlyniadau pendant ar ffurf adborth 'Fe ddywedoch chi, fe wnaethom ni'.
- Mae Llysgenhadon Ymgysylltu â Staff wedi'u sefydlu er mwyn hybu ymgysylltu â staff ac maent wedi'u hyfforddi mewn sgiliau cyfathrebu, sgiliau hwyluso a defnyddio'r model tri dimensiwn.
- Mae Recriwtio wedi'i seilio ar Werthoedd wedi'i lansio
- Mae partneriaethau â darparwyr Addysg Bellach Lleol wedi'u sefydlu er mwyn cynnig cyfres o hyfforddiant Sgiliau Hanfodol i staff.
- Mae rhaglen Camu i mewn i Reoli newydd wedi'i sefydlu er mwyn sicrhau bod gan reolwyr newydd a rheolwyr presennol y sgiliau rheoli pobl priodol.
- Mae rhaglen datblygu uwch arweinwyr newydd yn cael ei datblygu ar hyn o bryd a bydd yn cynorthwyo anghenion datblygu uwch arweinwyr o Fand 8A ac uwch.
- Mae rhaglen o Ddosbarthiadau Meistr mewn Uwch Arweinyddiaeth wedi'i sefydlu sy'n cynnwys siaradwyr sy'n adnabyddus yn rhyngwladol.
- Mae chwe charfan wedi mynd ymlaen i Raglen Datblygu Arweinyddiaeth Rheolwr Ward Cenhedlaeth 2015.
- Mae metrigau ymgysylltu'n cael eu datblygu trwy ddefnyddio pecyn offer diagnostig ymgysylltu pwrpasol.
- Mae Canolfan Adnoddau Ymgysylltu â Staff wedi'i datblygu er mwyn i'r holl staff a rheolwyr fanteisio arni trwy'r Fewnrwyd.

26. Safonau Iechyd a Gofal Cymru: Llywodraethu, Arweinyddiaeth ac Atebolrwydd

- 26.1 Gwnaeth y Safonau Iechyd a Gofal a lansiwyd ym mis Ebrill 2015 gadarnhau bod llywodraethu, arweinyddiaeth ac atebolrwydd effeithiol yn hanfodol er mwyn rhoi gofal diogel yn gynaliadwy, sy'n canolbwyntio ar unigolion yn effeithiol a'i fod yn rhan annatod o'r holl Safonau Iechyd a Gofal.
- 26.2 Gan fod y Bwrdd Iechyd wedi'u rhoi o dan Fesurau Arbennig ym mis Mehefin 2015, nid yw tystiolaeth o gynnydd yn erbyn y safon hon wedi bod yn destun hunanasesu. Yn hytrach, mae monitro wedi'i gwblhau gan Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru, Swyddfa Archwilio Cymru a Llywodraeth Cymru fel rhan annatod o Fframwaith Gwella Mesurau Arbennig.
- 26.3 Cafodd Adolygiad ar y Cyd ei gynnal gan AGIC a Swyddfa Archwilio Cymru "Trosolwg o Drefniadau Llywodraethu BIPBC - Crynodeb o Gynnydd" a gyhoeddwyd ym mis Mehefin 2017. Yn ogystal â hyn, gwnaeth Llywodraeth Cymru gomisiynu Deloitte i gynnal Adolygiad o Lywodraethu Ariannol, a gafodd ei gyhoeddi ym mis Chwefror 2018 a oedd yn cynnwys archwilio arweinyddiaeth, llywodraethu ac atebolrwydd ar draws y sefydliad.
- 26.4 Yn unol â Gorchmynion Sefydlog, mae holl Bwyllgorau'r Bwrdd wedi cynnal hunanasesiad o'r canlyniadau sy'n cael eu hymgorffori i'w Hadroddiadau Blynnyddol perthnasol a gaiff eu hadolygu gan aelodau'r Pwyllgor Archwilio a'u hystyried fel rhan o drefniadau Adrodd Blynnyddol y Pwyllgor Archwilio sydd yn ei dro yn ategu at y Datganiad Llywodraethu Blynnyddol (AGS).
- 26.5 Fel rhan o drefniadau Mesurau Arbennig a Chamau'r Fframwaith Gwella, mae Ysgrifennydd y Cabinet wedi rhoi cyfres o ddatganiadau yn nodi cynnydd fel y cyfeirir ato mewn rhannau eraill o'r AGS.

27. Safonau Iechyd a Gofal (HCS): Fframwaith Diwygiedig

- 27.1 Yn dilyn lansio Fframwaith diwygiedig HCS, mae'r Bwrdd Iechyd yn parhau i ymgorffori'r argymhellion i drefniadau monitro misol presennol archwiliadau ward i'r Bwrdd.
- 27.2 Cafodd Dangosfwrdd NIWED Ward i'r Bwrdd (defnyddio gwybodaeth o'r Hwb Data Ansawdd) ei ddatblygu a'i lansio ar draws BIPBC ym mis Hydref 2017. Mae'r Dangosfwrdd Niwed yn ategu at roi'r Strategaeth Gwella Ansawdd ar waith ac mae hefyd yn ddiwylliant lle ystyrir amcan dim niwed i fod yn norm. Datblygwyd y Dangosfwrdd mewn cydweithrediad agos â staff ward sy'n ei ddefnyddio o ddydd i ddydd (e.e Rheolwyr Ward, Metronau ac ati).
- 27.3 Caiff HCS eu mapio i argymhellion AGIC a chânt eu hadrodd wrth y Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiad bob chwarter a Grŵp Ansawdd a Diogelwch bob mis. Caiff y safonau hyn eu mapio hefyd i Ddangosfwrdd yr Adroddiad Ansawdd a Pherfformiad Integredig (IQPR) er mwyn sicrhau bod trefniadau gwelededd a monitro effeithiol ar waith. Mae gwaith yn parhau hefyd gyda'r Cyngor Iechyd Cymuned er mwyn mapio'r cwestiynau y gofynnir yn ystod arolygiadau â safonau HCS. Gweler QS17/80 trwy'r ddolen ganlynol: <http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/documents/861/Agenda%20bundle%20QSE%209.5.17%20Public%20V2.01.pdf>

28. Strategaeth Gwella Ansawdd

- 28.1 Mae Strategaeth Gwella Ansawdd BIPBC (2017 hyd at 2020) yn canolbwyntio ar bum nod:
1. Dim marwolaethau y dylai fod modd eu hosgoi;
 2. Diogel: canfod niwed i gleifion yn barhaus a'i leihau;
 3. Effeithiol: Sicrhau'r lefel uchaf posibl o ran dibynadwyedd gofal clinigol;
 4. Gofalu: Cyflawni'r pethau hollbwysig. Gweithio mewn partneriaeth â chleifion, gofalwyr a theuluoedd i ddiwallu eu holl anghenion a gwella eu hiechyd yn rhagweithiol;
 5. Cynnig gofal arloesol ac integredig yn nes at ofal sy'n cefnogi ac yn gwella iechyd, lles a byw'n annibynnol.
- 28.2 Adroddir ar gynnydd gyferbyn â'r Strategaeth Gwella Ansawdd bob blwyddyn yn y Datganiad Ansawdd Blynyddol.
- 28.3 Mae cryn fuddsoddi wedi'i wneud yn Nhîm Profiad Defnyddwyr Gwasanaeth yn ystod 2017/18. Mae hyn wedi caniatáu datblygu Tîm Profiad Defnyddwyr Gwasanaeth Corfforaethol yn nhair ardal ddaearyddol Gogledd Cymru.
- 28.4 Yn ogystal, mae'r Gwasanaeth Cyngori a Chefnogi Cleifion (PASS) wedi'i roi ar waith yn Ysbyty Glan Clwyd. Bwriedir i'r gwasanaeth hwn ddarparu gwasanaeth hygyrch amlwg i gleifion, eu gofalwyr, eu teuluoedd a'u ffrindiau trwy roi cymorth yn y fan a'r lle gydag ymholiadau neu bryderon. Mae gan y tîm y pŵer i drafod datrysiadau yn y fan a'r lle neu i ddatrys problemau'n gyflym, gan wella profiad defnyddwyr gwasanaeth a lleihau nifer y cwynion ffurfiol.

- 28.5 Mae'r Bwrdd Iechyd wedi caffael system Adborth mewn Amser Real hefyd ac mae hon wedi bod "yn weithredol" ym mhob un o'r tri ysbyty cyffredinol dosbarth yng Ngogledd Cymru ers Medi 2017 ac mae'n cael ei gyflwyno i ysbytai cymunedol yn y tri rhanbarth ar hyn o bryd. Mewn ymateb i themâu a thueddiadau a nodwyd yn adborth cleifion, mae tîm Profiad Defnyddwyr Gwasanaeth wedi datblygu rhaglen hyfforddi Gofal Cwsmeriaid sy'n cael ei chynnal bob mis i holl staff y Bwrdd Iechyd.
- 28.6 Mae cryn waith wedi'i wneud yn ystod 2017/18 i ddatblygu trionglu gwybodaeth ymhellach o deithiau crwydr arweinyddiaeth a nifer o ffynonellau gwahanol. Mae'r dystiolaeth o'r holl ffynonellau hyn yn cynnig cyfleoedd i ddangos tystiolaeth arfaethedig o'n cydymffurfiaeth â safonau iechyd a gofal ac amcanion blaenoriaeth i ategu at y trionglu yma.
- 28.7 Mae angen rhagor o waith ar draws y Bwrdd Iechyd trwy drefniadau llywodraethu i ddangos tystiolaeth o drionglu lleol a rhoi gwelliannau ar waith i ddangos gwersi a ddysgwyd.

29. Elfennau Eraill ar y Fframwaith Rheoli

29.1 Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Hawliau Dynol

- 29.1.1 Mae mesurau rheoli ar waith i sicrhau bod cydymffurfiaeth â rhwymedigaethau'r sefydliad o ran deddfwriaeth gydraddoldeb, amrywiaeth a hawliau dynol, trwy:
- Werthoedd tegwch, parch, cydraddoldeb, urddas ac annibyniaeth (sy'n cael eu galw'n gyffredin yn FREDA), a amlinellir yn nyletswyddau cydraddoldeb ac egwyddorion hawliau dynol sy'n ategu at ein cyfeiriad strategol; mae ganddynt le amlwg hefyd o ran datblygu set o Werthoedd sefydliadol;
 - Cymeradwyo Polisi Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Hawliau Dynol a'r Weithdrefn ar gyfer Asesu Effaith Cydraddoldeb;
 - Adolygu a diwygio Cynllun Strategol Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ar gyfer y Bwrdd Iechyd 2016-2020; gan gynnwys Amcanion Cydraddoldeb a ddatblygwyd yn dilyn ymgysylltu helaeth â'r cyhoedd ac mewn cydweithrediad â phartneriaid sector cyhoeddus ar draws Gogledd Cymru;
 - Cyfarfodydd rheolaidd Fforwm Strategol Cydraddoldeb a Hawliau Dynol sy'n monitro cydymffurfiaeth yn erbyn canlyniadau ac amcanion cydraddoldeb y cynllun gweithredu, sydd wedi'u tanategu gan ddyletswyddau cydraddoldeb y sector cyhoeddus. Caiff Materion o Bwys a gwendidau o ran cydymffurfiaeth eu cyfleu i Gadeiryddion Bwrdd Is-bwyllgorau, y Tîm Gweithredol, Cyfarwyddwyr Ardal, Cyfarwyddwyr Gofal Eilaidd a Gwasanaethau Iechyd Meddwl i weithredu arnynt.
 - Caiff cynnydd ei gyflwyno hefyd i'r Grŵp Cyfeirio Cydraddoldeb allanol bedair gwaith y flwyddyn bob blwyddyn. Mae'r grŵp hwn yn cynnwys cynrychiolwyr o aelodau'r cyhoedd sydd â diddordeb mewn materion cydraddoldeb. Adroddir ar gynnydd bob blwyddyn i'r Cyngor Iechyd Cymuned hefyd;
 - Darparu Hyfforddiant Asesu Effaith Cydraddoldeb gan gynnwys cymorth ac arweiniad wedi'u targedu, er enghraifft, ar gyfer prosiectau adolygu gwasanaeth;
 - Trefniadau craffu a llywodraethu EqIA wedi'u hatgyfnerthu trwy sefydlu grŵp i roi cyngor a chraffu ar Asesiadau o Effaith Cydraddoldeb yn ymwneud â Strategaethau a Chynlluniau Gwasanaeth allweddol BIPBC. Mae aelodaeth â'r grŵp hwn yn cynnwys rhanddeiliaid allanol yn ogystal â chynrychiolwyr o swyddogaethau allweddol BIPBC (Cynllunio, Ymgysylltu, Cyfathrebu, Iechyd y Cyhoedd, Cydraddoldeb) ac aelodau enwebedig ein Grŵp Gweithredol Cydraddoldeb a Hawliau Dynol.

- Rhoi pecyn e-ddysgu Tegwch, Hawliau a Chyfrifoldebau ar waith. Mae hyn wedi'i fandadu i'r holl staff er mwyn codi ymwybyddiaeth o gydraddoldeb a hawliau dynol a'r dyletswyddau cydraddoldeb, ac er mwyn annog staff i ddeall yn well sut gall y materion hyn effeithio ar eu rolau yn y sefydliad;
- Cyflwyno Adroddiad Blynyddol Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Hawliau Dynol i'r Bwrdd.

29.2 Cynllun Pensiwn

- 29.2.1 Fel cyflogwr gyda staff sydd ag aelodaeth â Chynllun Pensiwn y GIG, mae mesurau rheoli ar waith i sicrhau bod cydymffurfiaeth â'r holl rwymedigaethau i gyflogwyr yn y Cynllun a bod cydymffurfiaeth â rheoliadau. Mae hyn yn cynnwys sicrhau bod didyniadau o gyflog, cyfraniadau cyflogwyr a thaliadau i'r Cynllun yn unol â rheolau'r Cynllun, a bod cofnodion Cynllun Pensiwn aelodau'n cael eu diwedddaru'n fanwl-gywir yn unol â'r terfynau amser y manylir arnynt yn y Rheoliadau.

29.3 Dilysu Ôl-daliadau

- 29.3.1 Nod y broses Ddilysu Ôl-daliadau (PPV) yw sicrhau priodoldeb taliadau arian cyhoeddus y Bwrdd lechyd; mae hyn yn gofyn i'r tîm Dilysu Ôl-daliadau ymgymryd â gwiriadau priodoldeb yn barhaus. Mae hyn yn rhoi'r sicrwydd angenrheidiol i'r Bwrdd lechyd bod arian cyhoeddus wedi'i ddefnyddio'n briodol ac mae hefyd yn rhoi sicrwydd i gontractwyr mewn perthynas â'u trefniadau.
- 29.3.2 Cytunwyd ar raglen dreigl, wedi'i haddasu o ymweliadau Dilysu Ôl-daliadau ar gyfer Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol, Gwasanaethau Fferyllol Cyffredinol a Gwasanaethau Optegol Cyffredinol, yn unol â phrotocolau y cytunwyd arnynt GIG Cymru.
- 29.3.3 Mae Partneriaeth Cydwasanaethau GIG Cymru (NWSSP) yn cymhwyso technegau dadansoddi risg ac yn ymgysylltu â chydweithwyr perthnasol y Bwrdd lechyd, a chan ddibynnu ar gyfraddau gwallau a ganfyddir, yn ymgymryd ag ail ymweliadau neu gamau gweithredu priodol eraill yn y Bwrdd lechyd.
- 29.3.4 Bydd y Pwyllgor Archwilio yn derbyn diweddariadau rheolaidd yn unol â'r cynllun gwaith y cytunir arno ac Adroddiad Blynyddol yn manylu ar ddadansoddiad o adenillion fesul Contractwr, sy'n ddienw.

29.4 Cynlluniau Cyflwyno Lleihau Carbon

- 29.4.1 Mae'r sefydliad wedi cynnal asesiadau risg ac mae Cynlluniau Cyflenwi Lleihau Carbon ar waith yn unol â pharatoadau brys a gofynion cynlluniau sifil wrth gefn wedi'u seilio ar ragamcanion tywydd UKCIP 2009, er mwyn sicrhau bod rhwymedigaeth y sefydliad yn unol â deddf newid yn yr hinsawdd a bod cydymffurfiaeth â gofynion Adrodd ar Addasiadau. Rydym hefyd yn ystyried trefniadau partneriaeth a rhannu gwybodaeth gyda chyrrff cyhoeddus eraill fel rhan o'r gwaith o ddatblygu Strategaeth Lleihau Carbon y Bwrdd lechyd yn barhaus.

- 29.4.2 Mae gan y Bwrdd Iechyd nifer o agweddau amgylcheddol, ac os na chânt eu rheoli'n ofalus, byddent yn cael effeithiau ariannol ac amgylcheddol sylweddol. Fel rhan o'i ymrwymiad corfforaethol tuag at leihau'r effeithiau hyn, mae'r Bwrdd Iechyd wedi rhoi System Rheoli Amgylcheddol (EMS) ffurfiol ar waith yn llwyddiannus ac yn ei chynnal, sydd â'r bwriad o gyflawni'r prif egwyddorion canlynol:
- Datblygu cynaliadwy;
 - Cydymffurfiaeth â gofynion cyfreithiol a llywodraethu perthnasol;
 - Atal llygredd;
 - Lliniaru effaith newid yn yr hinsawdd;
 - Diwylliant o welliant parhaus.
- 29.4.3 Caiff dulliau amgylcheddol effeithiol eu cyflawni trwy'r prosesau canlynol:
- Hybu polisi amgylcheddol i'r holl randdeiliaid perthnasol;
 - Canfod yr holl agweddau amgylchedd sylweddol a gofynion cyfreithiol cysylltiedig, gan gynnwys y rheiny sy'n deillio o newidiadau gwasanaeth a deddfwriaeth newydd;
 - Sefydlu a monitro amcanion a thargedau sydd â'r nod o leihau effeithiau amgylcheddol ac ariannol, yn unol â'r rhai a bennir gan Lywodraeth Cymru;
 - Rhoi hyfforddiant priodol i'r holl bersonél perthnasol;
 - Archwiliadau mewnol ac allanol rheolaidd;
 - Adolygu effeithiolrwydd Gwasanaethau Meddygol Brys gan y Grŵp Llywio Amgylcheddol;
 - Gweithio gyda phartneriaid lleol, rhanbarthol a chenedlaethol i sicrhau ymagwedd gyson o ran y sector cyhoeddus tuag at reoli amgylcheddol a sicrhau bod gweithdrefnau arfer gorau yn cael eu canfod a'u rhoi ar waith.
- Mae ISO 14001:2004 wedi'i ddiwygio ac mae'r Bwrdd Iechyd wedi gweithio tuag at roi fersiwn newydd ISO 14001:2015 ar waith. Cafodd Adolygiad o Drawsnewid ei gynnal gan BSi ym mis Tachwedd 2017, wedi'i seilio ar dystiolaeth wrthrychol a roddwyd gan BIPBC - 69% oedd y cynnydd a wnaed yn unol â'r safon ddiwygiedig. Cafodd tri Ysbyty Cyffredinol Dosbarth BIPBC eu harchwilio yn unol â fersiwn newydd ISO 14001:2015 ym mis Mawrth 2018. Roeddent yn cyrraedd y safonau a'r meini prawf archwilio a chafodd y safon newydd ei rhoi ar waith yn llwyddiannus.
- Rhoddodd yr asesiad dystiolaeth bod conglfeini'r System Rheoli Amgylcheddol ar waith, h.y. bod Agweddau Corfforaethol a rhai sy'n benodol i safleoedd, Rhaglenni Amcanion Amgylcheddol ar waith ar draws y safleoedd. Mae'r Rhaglen Archwilio Mewnol ar y trywydd cywir ac mae archwiliadau mewnol yn cael eu cynnal yn effeithiol. Mae proses methiant i gydymffurfio'n effeithiol ac mae'n gweithio'n effeithlon.
- 29.4.4 Mae strategaeth weithredu i reoli'r Ymrwymiad Lleihau Carbon (CRC) wedi'i datblygu a'i rhoi ar waith ac mae'n aros am adolygiad archwilio mewnol erbyn hyn er mwyn profi cadernid y gyfundrefn a chasglu data ar gyfer cyfnod 2017 - 2018.
- 29.4.5 Mae Cynllun Gweithredu Corfforaethol yn ymwneud â Charbon wedi'i ddatblygu yn fformat safonol Llywodraeth Cymru. Caiff y broses o'i rhoi ar waith ei monitro ac adroddir ar hyn bob blwyddyn. Mae'r rhan fwyaf o eitemau ar y cynllun yn dibynnu ar ddyraniad adnoddau gan Ddatblygiadau Cyfalaf Mawr a Dyraniadau Cyfalaf Disgresiynol Blyneddol, a fydd yn amrywio o flwyddyn i flwyddyn. Felly bydd cynnydd y cynllun gweithredu'n dibynnu ar yr adnoddau corfforaethol sydd ar gael.

29.5 Y Gwasanaeth Atal Twyll Lleol

- 29.5.1 Mae'r Pwyllgor Archwilio yn derbyn Adroddiadau Cynnydd ar Atal Twyll Lleol yn rheolaidd, bob chwarter ac Adroddiad Blyneddol o waith Atal Twyll Lleol sydd wedi'i wneud yn ystod y flwyddyn ariannol. Mae hyn yn rhoi nodyn briffio ar waith a wnaed ar y cyd gan y Tîm Gwasanaethau Atal Twyll Lleol, yn ystod y flwyddyn a manylion am y prif ganlyniadau yn ystod y flwyddyn, gan gynnwys nifer y cosbau Troseddol a Disgyblaethol, yn ogystal ag adenillion ariannol sydd wedi'u sicrhau.
- 29.5.2 Mae Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio yn cynnal cyfarfodydd preifat dwyochrog bob chwarter gyda Phennaeth Gwasanaethau Atal Twyll Lleol, er mwyn sicrhau bod dealltwriaeth glir am y materion a'r risgiau presennol, fel y'i hargymhellir yn Llawlyfr Pwyllgor Archwilio GIG Cymru. Cafodd newid amllder i gyfarfodydd chwarterol o gyfarfod blyneddol ei argymhell gan Gyfarwyddwr Gweithredol Cyllid. Mae hyn yn cynrychioli gwelliant o ran sicrwydd i'r Bwrdd Iechyd ac mae'n arwain at berfformiad mwy effeithlon o ran y Pwyllgor Archwilio wrth ddelio â materion Atal Twyll.
- 29.5.3 Yn ystod 2017/18, mae'r Tîm Atal Twyll Lleol wedi ymgymryd ag ystod o weithgareddau, yn arwain at y canlyniadau a'r buddion a wireddwyd fel y'i hamlinellir isod:
- Mae 65 o Ddigwyddiadau Ymwybyddiaeth o Dwyll wedi'u cynnal ar draws y Bwrdd Iechyd;
 - Mae nam o Weithgareddau Rhwystro Twyll wedi'u cynnal ar draws y Bwrdd Iechyd;
 - Mae 153 o Weithgareddau Atal Twyll wedi'u cynnal ar draws y Bwrdd Iechyd;
 - Mae £6,235.60 mewn ad-daliadau adennill sifil neu wirfoddol wedi'u sicrhau gan y Tîm Atal Twyll Lleol.

29.6 Cyfarwyddiadau Gweinidogion

- 29.6.1 O fis Hydref 2014, cafodd Llythyrau Gweinidogion eu disodli gan Gylchlythyrau Iechyd Cymru (WHC) a gellir cyrchu'r rhain trwy'r ddolen ganlynol:
<https://gov.wales/topics/health/nhswales/circulars/?skip=1&lang=cy>
- 29.6.2 Cafodd amrywiaeth o Gylchlythyrau Iechyd Cymru eu cyhoeddi gan Lywodraeth Cymru yn ystod 2017-18 a chaiff y rhain eu cofnodi'n ganolog yn y Bwrdd Iechyd lle aseirir Cyfarwyddwr Gweithredol arweiniodd i oruchwylio'r gwaith o roi unrhyw gamau sydd eu hangen ar waith e.e. cafodd WHC(2017) 043 Rheoli Babanod sy'n cael eu Geni ar y Trothwy Goroesi ei ystyried gan Is-grŵp y Newydd-anedig a chafodd y canllawiau a'r taflenni gwybodaeth presennol eu hadolygu er mwyn sicrhau eu bod yn unol â'r cylchlythyr. Caiff yr holl Aelodau Annibynnol gopi o'r WHCs ar adeg eu derbyn, a thynnir eu sylw hefyd at Ragolwg wythnosol trwy'r Tîm Cyfathrebu. Mae hyn yn caniatáu i Gadeiryddion Pwyllgorau sicrhau bod y Bwrdd neu un o'i Bwyllgorau hefyd yn ymwybodol o'r cynnwys fel bo'n briodol.
- 29.6.3 Yn ogystal, mae Cyfarwyddiadau Gweinidogion yn parhau i gael eu derbyn a'u gweithredu gan y Bwrdd Iechyd ac mae system cofnodi ac olrhain ar waith. Ni chafodd y Bwrdd Iechyd mo'i lesteirio gan unrhyw faterion o bwys o ran rhoi'r camau gweithredu ar waith a oedd eu hangen dros y flwyddyn ddiwethaf. Mae modd cyrchu'r cyfarwyddiadau trwy'r ddolen ganlynol:
<https://gov.wales/legislation/subordinate/nonsi/nhswales/2017/?skip=1&lang=cy>

30 Data

30.1 Diogeled Data

- 30.1.1 Cafodd cyfrifoldeb dros lywodraethu gwybodaeth y Bwrdd Iechyd ei drosglwyddo i Ysgrifennydd y Bwrdd ym mis Mai 2017. Mae Ysgrifennydd y Bwrdd yn gweithredu fel Uwch Berchennog Risg Gwybodaeth (SIRO) a chaiff Cyfarwyddwr Cynorthwyol Llywodraethu Gwybodaeth a Sicrwydd ei benodi fel Swyddog Diogelu Data'r Bwrdd Iechyd yn unol â gofynion Rheoleiddio Diogelu Data Cyffredinol (GDPR) a ddaw i rym yn llawn ar 25 Mai 2018. Mae'r Dirprwy Gyfarwyddwr Meddygol yn dal i fod yn Warcheidwad Caldicott.
- 30.1.2 Fel rhan o'r rhaglen barhaus i roi'r gofynion newydd ar waith o dan GDPR, mabwysiadodd y Bwrdd Iechyd y "12 Cam Gweithredu" a roddwyd gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth, a oedd yn cynnwys datblygu cofrestr gynnwys newydd ar gyfer systemau a chofnodion. Roedd gofyn hefyd i'r Bwrdd Iechyd gydymffurfio â Chylchlythyr Iechyd Cymru o ran Diogelwch Seibr ac mae camau gweithredu wedi'u rhoi ar waith i fynd i'r afael â meysydd diffygiol penodol.
- 30.1.3 Cafodd statws llywodraethu gwybodaeth y Bwrdd Iechyd ei adolygu'n rheolaidd gan y Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad gyda nodyn penodol ar gynnydd gweithredu GDPR, arfer Diogelu Data (yn cynnwys hyfforddiant gorfodol) a chydymffurfiaeth â'r Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth. Mae'r Bwrdd Iechyd wedi cynnal hunanasesiad Caldicott gan ddefnyddio offeryn cydnabyddedig, gan gynnal cyfradd sêr Dosbarth 4 a chydymffurfiaeth uwch o 89% yn erbyn yr offeryn. Mae'r cynnydd hwn oherwydd y gwelliannau i hyfforddiant sydd erbyn hyn yn caniatáu cipio dealltwriaeth yn ystod yr hyfforddiant wyneb-yn-wyneb.
- 30.1.4 Adroddodd y Bwrdd Iechyd drosto ei hun am ddau dordyletswydd data gyda diogelwch data a arweiniodd at gyfeirio at Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth a Llywodraeth Cymru. Roedd un ohonynt yn ymwneud â cholli cofnodion nyrsio ardal ar gyfer saith claf a gafodd eu storio mewn cartref nyrsio mewn cwpwrdd ffeilio, a gafodd ei werthu a'i gasglu yn ddiweddarach. Ni ofynnwyd am unrhyw gamau pellach gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ar ôl rhoi'r gwelliannau uniongyrchol ar waith. Roedd y golled arall yn ymwneud â cholli cofnodion bydwagedd cymunedol o swyddfa dan glo ac mae'r Bwrdd Iechyd yn aros am ymateb gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth. Gwnaeth y Bwrdd Iechyd dderbyn hysbysiad yn uniongyrchol hefyd gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yn cynnwys camgyfeirio gwybodaeth a gafodd ei chreu o'r System Gweinyddu Cleifion. Ni chafodd y Bwrdd unrhyw gostau ariannol yn ystod y flwyddyn.
- 30.1.5 Fel rhan o'r broses i sicrhau bod gwersi'n cael eu dysgu ar ôl ymchwilio i ddigwyddiadau, mae'r Tîm Llywodraethu Gwybodaeth wedi cymryd nifer o gamau, gan gynnwys:
- caiff bwletinâu llywodraethu gwybodaeth chwarterol eu lledaenu ar draws y sefydliad ac maent ar gael ar safle mewnwyd y staff;
 - caiff rhybuddion eu rhoi i holl aelodau'r staff er mwyn eu hatgoffa am eu cyfrifoldebau o dan ddeddfwriaeth diogelu data yn benodol o ran storio a chludo gwybodaeth bersonol yn ddiogel, asesiadau o effaith preifatrwydd a gwaredu gwastraff cyfrinachol;
 - gweithdrefnau wedi'u cyfnerthu o ran gwaredu dodrefn ac offer swyddfa;
 - Wedi rhoi newidiadau i gategorïau system ar waith ac wedi sicrhau bod hyfforddiant penodol ychwanegol yn cael ei roi i staff;
 - Wedi gwella ymwybyddiaeth o hyfforddiant llywodraethu gwybodaeth.

30.2 Ansawdd Data

- 30.2.1 Mae'r Bwrdd Iechyd yn gwneud pob ymdrech i sicrhau ansawdd a chadernid ei ddata, ac mae ganddo wiriadau rheolaidd ar waith er mwyn sicrhau manwl-gywirdeb gwybodaeth y dibynnir arni. Fodd bynnag, mae lluosogrwydd systemau a mewnbynwyr data ar draws y sefydliad yn golygu bod bob amser potensial am amrywiadau i ansawdd, ac felly mae posibilrwydd am wella bob amser.
- 30.2.2 Yn ystod 2017/18, gwnaeth y Bwrdd Iechyd barhau i fynd i'r afael â materion proses ansawdd a phroses data sy'n gysylltiedig â'r System Gweinyddu Cleifion newydd (WPAS) yn Ysbyty Glan Clwyd. Mae staff gwybodeg a staff gweithredol wedi mynd i'r afael â materion data, wedi newid prosesau busnes, ac maent hefyd wedi rhoi hyfforddiant ychwanegol i staff rheng flaen. Er bod hyn wedi peri oedi o ran rhoi'r system ar waith ar safleoedd eraill, bydd y dysgu'n ategu at y gwaith o'i roi ar waith yn y dyfodol.
- 30.2.3 Mae'r Adroddiad Ansawdd a Pherfformiad Integredig misol a gyflwynwyd i'r Bwrdd yn cynnwys data ar berfformiad yn erbyn cynllun y flwyddyn yn ogystal â dangos y perfformiad yr adroddwyd arno yn y cyfnod presennol a'r cyfnod blaenorol. Mae hyn yn helpu'r Bwrdd i graffu ar ardal lle mae'r amrywiadau'n fwy na'r disgwyl ac mae hefyd yn galluogi'r sawl sy'n cyfrannu at yr adroddiad i dynnu sylw at unrhyw faterion yn ymwneud ag ansawdd data yn eu hadroddiadau eithriadau. Yn gyffredinol, mae'r Bwrdd yn fodlon bod ansawdd data yn ddigon manwl i allu canfod patrymau neu dueddiadau o ran perfformiad. Mae gwella parhaus yn ymwneud ag ansawdd data yn dal i fod yn broses barhaus. Bydd rhoi Strategaeth Sicrhau Perfformiad 2018-2021 yn gwella craffu o ran pob agwedd ar Adrodd Perfformiad i'r Bwrdd, ac am y tro cyntaf, bydd yn cynnwys Dangosyddion Lefel Hyder Sicrwydd lle mae Pennaeth Sicrwydd Perfformiad yn rhoi'r lefel Sicrwydd priodol ar waith wedi'i ganfod o adroddiad eithriadau. Bydd hyder o ran ansawdd data yn ffactor o ran pennu ar lefel y sicrwydd sydd ei angen. Lle bo gan Bennaeth Sicrhau Perfformiad bryderon, bydd yn defnyddio Archwilio Mewnol i adolygu'r meysydd hynny, gan gynnwys ansawdd y data.

31. **Adolygu Effeithiolrwydd**

- 31.1 Fel y Swyddog Atebol, rwy'n gyfrifol am adolygu pa mor effeithiol mae'r system rheoli mewnol. Caiff fy adolygiad o'r system rheoli mewnol ei hysbysu gan waith Archwilwyr Mewnol, a Chyfarwyddwyr Gweithredol y sefydliad sydd â chyfrifoldeb dros ddatblygu a chynnal y fframwaith rheoli mewnol, a sylwadau a wneir gan archwilwyr allanol yn eu llythyr archwilio ac adroddiadau eraill.
- 31.2 Mae fy adolygiad wedi'i lywio hefyd gan y canlynol:
- Adborth gan Lywodraeth Cymru a'r datganiadau penodol a roddwyd gan Ysgrifennydd y Cabinet;
 - Arolygiadau allanol gan Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru;
 - Adolygiadau annibynnol gan gynnwys Adolygiad Deloitte o Lywodraethu Ariannol;
 - Cyflenwi cynlluniau ac adroddiadau archwilio gan archwilwyr allanol a mewnol;
 - Adborth gan y Cyngor Iechyd Cymuned;
 - Adborth gan Gomisiynwyr statudol;
 - Adborth gan staff, cleifion, defnyddwyr gwasanaeth ac aelodau'r cyhoedd;
 - Trefniadau cyfeillio gyda Bwrdd Iechyd Lleol Cwm Taf er mwyn datblygu Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd a Mapio Sicrwydd ymhellach;

- Trosolwg o Drefniadau Llywodraethu BIPBC - Crynodeb o Gyd-adolygiad o Gynnydd a gynhaliwyd gan Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru (AGIC) a Swyddfa Archwilio Cymru (SAC) Mehefin 2017;
- Asesu Strwythuredig SAC;
- Paratoi i gyflwyno Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol (GDPR) a'r Bil Diogelu Data newydd ym mis Mai 2018. Wrth reswm, mae'r newidiadau hyn yn effeithio ar y Bwrdd Iechyd, o ran y ffordd mae'n rheoli gwybodaeth ac yn cefnogi cleifion, defnyddwyr gwasanaeth a staff;
- Adolygiad Deloitte o Lywodraethu o ran Ailddatblygu Ysbyty Glan Clwyd;
- Cyhoeddi adolygiad HASCAS yn dilyn ymchwiliad Tawel Fan.

31.3 Mae adolygiad o effeithiolrwydd y system rheoli mewnol wedi'i arwain gan drefniadau llywodraethu'r Bwrdd Iechyd. Rydym yn gweithio'n barhaus i wella effeithiolrwydd systemau llywodraethu'r Bwrdd Iechyd mewn nifer o ffyrdd, er enghraifft:

- Rhaglen 12 mis o waith Datblygu'r Bwrdd wedi'i hwyluso'n allanol er mwyn gwella effeithiolrwydd y Bwrdd, craffu a herio;
- Rhoi Argymhellion Adolygu Llywodraethu Ariannol Deloitte ar waith;
- Yn ystod 2017/18, gwnaeth y Bwrdd Iechyd gyflwyno Rhaglen Trawsnewid GDPR a chyflwynodd gynllun gweithredu wedi'i seilio ar arweiniad Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth (ICO). Bydd gwaith yn parhau trwy gydol 2018/19 i sicrhau cydymffurfiaeth â gofynion y GDPR a'r Bil Diogelu Data newydd a chaiff cynnydd ei fonitro trwy'r Grŵp Llywodraethu Gwybodaeth Weithredol ac adroddir ar faterion o bwys i'r Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad;
- Adolygu Polisi BIPBC Cyfan a threfniadau'r Fewnrwyd sy'n parhau ar adeg ysgrifennu;
- Parhau i roi Fframwaith Gwella Mesurau Arbennig ar waith. Bydd hyn yn ystyried y fframwaith newydd a gyhoeddwyd ym Mai 2018 y mae Llywodraeth Cymru wedi pennu cerrig milltir a disgwyliadau clir ar ei gyfer o dan bedair thema - arweinyddiaeth a llywodraethu; strategol a chynllunio gwasanaethau; iechyd meddwl; a gofal cychwynnol gan gynnwys gwasanaethau y tu allan i oriau;
- Ymateb i gyhoeddiadau Ockenden a HASCAS sy'n cynnwys adolygu polisïau clinigol;
- Mynd i'r afael â'r argymhellion o Archwiliad Mewnol y Strategaeth Rheoli Risg.

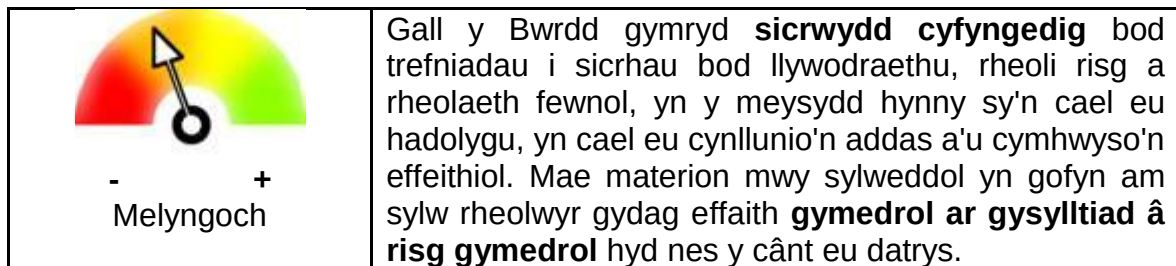
32. Archwilio Mewnol

32.1 Rhoddodd Archwilio Mewnol lif sicrwydd i mi, fel Swyddog Atebol, ac i'r Bwrdd trwy'r Pwyllgor Archwilio, ar y system rheoli mewnol. Cafodd rhaglen o waith archwilio ei chomisiynu a'i chyflwyno yn unol â safonau archwilio mewnol y sector cyhoeddus gan Bartneriaeth Cydwasanaethau GIG Cymru. Cytunir ar gwmpas y gwaith hwn gyda'r Pwyllgor Archwilio ac mae'n canolbwyntio ar feysydd risg sylweddol a blaenoriaethau gwella lleol.

32.2 Mae barn gyffredinol Pennaeth Archwilio Mewnol ar lywodraethu, rheoli a lliniaru risg yn swyddogaeth y rhaglen archwilio hon sydd wedi'i seilio ar risg ac mae'n cyfrannu at y darlun sicrwydd sydd ar gael i'r Bwrdd Iechyd o ran adolygu effeithiolrwydd a chefnogi ein hysgogiad i wella'n barhaus.

32.3 Mae Pennaeth Archwilio Mewnol wedi dod i'r casgliad:

"Mae cwrmpas fy marn i wedi'i chyfyngu i'r meysydd hynny y mae'r cynllun archwilio wedi'i seilio ar risg yn mynd i'r afael â nhw ac mae'r rhain wedi'u cytuno gyda'r uwch reolwyr ynghyd â chael eu cymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio. Dylid dehongli asesiad Pennaeth Archwilio Mewnol yn y cyd-destun hwn wrth adolygu effeithiolrwydd y system rheoli mewnol a dylid ei weld fel ysgogydd mewnol i wella parhaus. Mae Barn Archwilio Mewnol ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd cyffredinol fframwaith llywodraethu'r sefydliad, rheoli risg, a rheolaeth wedi'i hamlinellu isod."

32.4 Sail dros Ffurio'r Farn

32.4.1 Wrth ddod i'r farn, mae Pennaeth Archwilio Mewnol wedi defnyddio sgiliau barnu proffesiynol ac arweiniad *"Meini prawf ategol ar gyfer y farn gyffredinol"* yn ymwneud ag Archwilio a Sicrwydd a luniwyd gan Gyfarwyddwr Archwilio a Sicrwydd ac a rannwyd gyda rhanddeiliaid allweddol.

32.4.2 Mae Pennaeth Archwilio Mewnol wedi dod i'r casgliad *bod modd adrodd ar sicrwydd rhesymol* ar gyfer Llywodraethu a Rheoli Ariannol; Cynllunio Strategol, Rheoli ac Adrodd Perfformiad; a meysydd Llywodraethu a Diogelwch; ond dim ond *sicrwydd cyfyngedig* y gellir adrodd arno o ran Llywodraethu Corfforaethol, Rheoli Risg a Chydymffurfiaeth â Rheoleiddio; Ansawdd a Diogelwch; y Gwasanaeth Gweithredol a Rheoli Swyddogaethol; Rheoli'r Gweithlu; a meysydd Rheoli Cyfalaf ac Ystadau.

32.4.3 Mae'r sail tystiolaeth y mae'r farn gyffredinol wedi'i ffurfio arni fel a ganlyn:

- Asesiad o'r amrywiaeth o farnau unigol sy'n deillio o'r aseiniadau archwilio wedi'u seilio ar risg a geir yn y Cynllun Archwilio Mewnol a adroddwyd wrth y Pwyllgor Archwilio trwy gydol y flwyddyn. Mae'r asesiad wedi ystyried perthnasedd cymharol y meysydd hyn a chanlyniadau unrhyw archwiliadau dilynol o ran datblygu gwelliannau i reolyddion;
- Canlyniadau unrhyw waith archwilio yn gysylltiedig â'r Safonau Iechyd a Gofal gan gynnwys, os yw'n briodol, y dystiolaeth sydd ar gael y mae'r Bwrdd wedi gwneud ei datganiad gyda hi mewn perthynas â hunanasesu'r modiwl Llywodraethu, Arweinyddiaeth ac Atebolrwydd; ac
- Adolygiadau sicrwydd eraill sy'n effeithio ar farn Pennaeth Archwilio Mewnol gan gynnwys gwaith archwilio sy'n cael ei wneud mewn sefydliadau eraill.

32.4.4 Mae'r canlyniadau manwl hyn wedi'u cydgrynhoi er mwyn creu darlun sicrwydd ar draws yr wyth maes sicrwydd allweddol y caiff cynllun Archwilio Mewnol wedi'i seilio ar risg ei fframio. Lle nad oes tystiolaeth annigonol i ddod i gasgliad cadarn, ni chaiff y maes sicrwydd ei raddio.

Canlyniadau archwilio wedi'u grwpio yn ôl maes sicrwydd

Maes sicrwydd	Cyfrif Archwilio	Gradd gyffredinol	Heb ei graddio	Dim rhesymol	Sicrwydd sylweddol	Sicrwydd cyfyngedig	Sicrwydd cyfyngedig
Ansawdd a Diogelwch	4						
Cydymffurfiaeth â Llywodraethu Corfforaethol, Risg a Rheoleiddio	6						
Llywodraethu a Rheoli Ariannol	4						
Cynllunio Strategol, Rheoli Perfformiad ac Adrodd	4						
Llywodraethu a Diogelwch Gwybodaeth	6						
Y Gwasanaeth Gweithredol a Rheoli Swyddogaethol	3						
Rheoli'r Gweithlu	5						
Rheoli Cyfalaf ac Ystadau	5						

Allwedd i'r symbolau:

- Archwiliad a gynhaliwyd yn y cynllun Archwilio Mewnol blynyddol gan gynnwys y rhai a roddwyd fel fersiwn ddrafft

32.4.5 Yn ogystal, mae Pennaeth Archwilio Mewnol wedi ystyried cysylltiad â risg weddilliol ar draws yr aseiniadau hynny lle adroddwyd ar sicrwydd cyfyngedig neu lle nad adroddwyd ar ddim sicrwydd o gwbl. Yn ogystal, ni wnaeth nifer o aseiniadau archwilio a gafodd eu trefnu barhau fel archwiliadau llawn yn dilyn gwaith cynllunio rhagarweiniol a chafodd y rhain naill ai: eu dileu o'r cynllun; eu dileu o'r cynllun gydag archwiliad arall yn eu lle neu eu gohirio tan flwyddyn archwilio yn y dyfodol. Lle cafodd newidiadau eu gwneud i'r cynllun archwilio, cafodd y rhesymau eu cyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio i'w hystyried a'u cymeradwyo. Er nad yw'r farn wedi'i chyfyngu i'r meysydd hynny a oedd yn destun adolygu archwiliadau, mae Pennaeth Archwilio Mewnol wedi ystyried effaith y newidiadau a wnaed i'r cynllun wrth ffurfio eu barn gyffredinol.

32.4.6 Mae gan yr holl archwiliadau mewnol gynllun gweithredu y cytunwyd arno yn cynnwys terfynau amser penodol er mwyn i'r camau gael eu cwblhau. Caiff cynnydd ei yrru trwy gynnal offeryn olrhain electronig a chaiff ei adrodd i'r Pwyllgor Archwilio a'i fonitro ganddo yn ystod pob cyfarfod. Caiff pwyslais penodol ei roi ar yr ymateb y cytunir arno i unrhyw adroddiadau sicrwydd neu adroddiadau dim sicrwydd a roddir yn ystod y flwyddyn ac arwyddocâd yr argymhellion a wnaed. Mewn perthynas ag archwiliadau sicrwydd cyfyngedig, mae camau rheoli wedi'u cymryd i atgyfnerthu trefniadau llywodraethu ac mae gofyn i'r Arweinydd Gweithredol perthnasol adrodd yn bersonol wrth y Pwyllgor Archwilio er mwyn rhoi cyfrif o'r cynnydd a wnaed.

32.4.7 I grynhoi, mae'r tabl canlynol yn manylu ar adroddiadau Archwilio Mewnol a gafodd eu rhoi fel Sicrwydd Cyfyngedig yn ystod y flwyddyn (nid oedd unrhyw faterion adrodd lle nad oedd 'dim sicrwydd') ac a oedd yn sail i farn archwilio, ynghyd ag arwydd o'r cynnydd a wnaed yn nhermau gweithredu'r argymhellion a geir ym mhob archwiliad:

Adolygu Archwilio	Cyfanswm nifer yr argymhellion a wnaed
Trefniadau Dilyniant Busnes	2
Cydymffurfiaeth â Deddfwriaeth Gorfforaethol: Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith 1974	6
Adroddiad Cynaliadwyedd Amgylcheddol	1
Gwerthuso Swyddi	5
Dysgu Gwersi - Digwyddiadau a Adroddwyd wrth Lywodraeth Cymru	5
Safonau Cenedlaethol ar gyfer Glanhau yn GIG Cymru	7
Iechyd Galwedigaethol	7
Strategaeth Rheoli Risg	4
Safehaven	5
Ysbyty Glan Clwyd	15
CYFANSWM	57

32.4.8 Yn ogystal, roedd tri adroddiad sicrwydd cyfyngedig a oedd yn sail i'r farn ond sy'n parhau i fod ar ffurf fersiwn ddrafft ar adeg llunio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn, sef Diogelu, Oedolion a Phlant; Rheoli Newid; a'r Prosiect Cenedlaethol ac Effaith Oedi ar y Bwrdd Iechyd. O ganlyniad, nid oes modd cynnal olrhain gweithredol o ran y rhain yn Nhîm y Canol.

32.4.9 Mae crynodeb o'r canfyddiadau ym mhob un o'r meysydd wedi'u hamlinellu isod gan gynnwys y materion a nodwyd yn yr adroddiadau Sicrwydd Cyfyngedig. Mae pennawd pob maes wedi cael cod lliw i ddangos y sicrwydd cyffredinol o ran y maes hwnnw.

32.4.10 Cydymffurfiaeth Llywodraethu Corfforaethol, Rheoli Risg a Rheoleiddio (Melyngoch)

- Roedd cydymffurfiaeth weithredol â gofynion y Strategaeth Rheoli Risg yn wael ar draws 13 o'r 15 maes gweithredol a gafodd eu hadolygu - sicrwydd cyfyngedig.
- Cydymffurfiaeth â Deddfwriaeth Gorfforaethol: Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati. 1974, roedd cydymffurfiaeth weithredol yn wael; ni ellid cadarnhau manwl-gywirdeb data a adroddwyd a thystiolaeth danategol; mae Cydymffurfiaeth â Statud yn y Pwyllgor sicrwydd sefydledig yn gofyn am ei adolygu - sicrwydd cyfyngedig.
- Roedd cydymffurfiaeth weithredol â Safonau Ymddygiad Busnes yn foddhaol ond mae angen gwella cymeradwyo datganiadau o fuddiant ar draws rhai uwch adrannau gweithredol. Bydd Swyddfa Ysgrifennydd y Bwrdd bellach yn caffael gofynion y Safonau ac yn eu cynnal o ran yr holl roddion a lletygarwch a gofnodir, sy'n sicrhau annibyniaeth yn y broses - sicrwydd rhesymol.

- Cydymffurfiaeth â Deddfwriaeth Gorfforaethol: Gwnaeth Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 gofnodi sicrwydd fel amherthnasol ar adeg ein hadolygiad, nid oedd cyfuno cyllidebau â phartneriaid wedi datblygu yn unol â disgwyliadau'r Ddeddf ac mae'n dal i fod yn aneglur pan gaiff hyn ei ddatblygu. Nid oes unrhyw risg o ddyblygu lle nad yw'r Bwrdd Partneriaethau Rhanbarthol a'r pedwar Bwrdd Gwasanaeth Cyhoeddus yn rhyngweithio.
- Mae'r Bwrdd Iechyd wedi bod yn olrhain argymhellion archwilio mewnol ac allanol trwy gydol y flwyddyn, lle mae pob un yn gofyn am gymeradwyaeth fel y cânt eu rhoi ar waith gan y cyfarwyddwr gweithredol perthnasol.

32.4.11 Cynllunio Strategol, Rheoli Perfformiad ac Adrodd (Melyn)

- Mae sicrwydd cyffredinol yn gadarnhaol ym meysydd y Cynllun Gweithredol Blynnyddol; Strategaeth Rheoli Perfformiad a Deddf Argyfyngau Sifil Posibl 2004 lle y cofnodwyd sicrwydd rhesymol am bob un - cafodd materion eu nodi a chafodd y cynlluniau gweithredu a ddatblygwyd eu cymeradwyo gan reolwyr.
- Gwnaeth Trefniadau Dilyniant Busnes gofnodi sicrwydd cyfyngedig; tra bod yr Adran Dilyniant Busnes (BCD) yn mynd ati'n rhagweithiol i ategu cyflwyno/datblygu'r cynllun gwaith, ni ellir cael sicrwydd ar fanwl-gywirdeb ac effeithiolrwydd y Cynlluniau Dilyniant Busnes hyd nes y byddant yn destun eu profi a disgwylir i hyn ddigwydd yn 2018/19.

32.4.12 Llywodraethu a Rheoli Ariannol (Melyn)

- Gwnaeth yr Adolygiad o Gostau gofnodi barn sicrwydd sylweddol o ran adolygu'r data tanategol ac adrodd ar dempledi cenedlaethol i'w cymharu ar lefel Cymru Gyfan - ni allem weld sut roedd y data hwn yn cael ei ddefnyddio i lywio darpariaeth gwasanaeth.
- Gwnaeth adolygu cronfeydd elusennol gofnodi sicrwydd rhesymol lle'r aethom ar drywydd Adroddiad Cylchdaith Cymru Swyddfa Archwilio Cymru a gwnaethom ystyried y goblygiadau o ran adrodd a gyflwynwyd gan y Rheoleiddiwr Codi Arian.
- Gwnaeth ein hadolygiad o wireddu Buddion gofnodi sicrwydd rhesymol ond gwnaethom nodi nad yw gofynion rheoli gwireddu buddion ar gyfer prosiectau llai o faint/disgresiynol wedi'u diffinio'n glir yn y Bwrdd Iechyd.

32.4.13 Ansawdd a Diogelwch (Melyngoch)

- Gwnaeth yr adolygiad o'r Datganiad Ansawdd Blynnyddol gofnodi sicrwydd sylweddol; ond gwnaeth tri adolygiad yn y maes hwn gofnodi sicrwydd cyfyngedig, fel y'i nodir isod.
- Gwnaeth yr adolygiad o Safehaven ganfod materion yn ymwneud â chwblhau adolygiadau ymhen tri mis ac nid oedd tystiolaeth o gysylltu â'r cyfeiriwr ar gael bob amser, gan nodi y gallai'r cyfathrebu yma fod ar lafar; nid oedd tystiolaeth o wersi a ddysgwyd (lle bo'n briodol).
- Adolygu gwersi i'w dysgu - canfuwyd problemau o ran adrodd digwyddiadau wrth Lywodraeth Cymru a phroblemau cydymffurfio â gofynion a bennir gan Lywodraeth Cymru o ran rhoi gwybod am ddigwyddiadau a'u cau'n brydlon.
- Gwnaeth Diogelu Plant ac Oedolion gofnodi barn sicrwydd cyfyngedig wrth adolygu'r gwasanaeth yn erbyn gofynion Safon Iechyd a Gofal 2.7.

32.4.14 Llywodraethu a Diogelwch Gwybodaeth (Melyn)

- Gwnaeth chwe adolygiad yn y maes hwn gofnodi cymysgedd o gyfraddau sicrwydd.
- Cafodd strwythur llywodraethu gwybodaeth a mynediad gofal cychwynnol at y warws data ysbyty sicrwydd amherthnasol gan fod y ddau yn adolygiadau cynghorol a gwnaed argymhellion i wella'r ddau faes.
- Gwnaeth yr adolygiadau ar Safonau Cadw Cofnodion a Mynediad at Ddata (gweithlu a systemau ariannol) gofnodi sicrwydd rhesymol a gwnaed nifer fach i argymhellion i wella rheolyddion.
- Gwnaeth y ddau adolygiad ar Reoli Newid a'r Prosiectau Cenedlaethol (effaith oedi ar y Bwrdd Iechyd) gofnodi sicrwydd cyfyngedig. Nodwyd materion yn ymwneud â ffurfioldeb gweithdrefnau rheoli newid a oedd ar waith i ddangos tystiolaeth o brofi ac ymgysylltu o ran yr holl welliannau neu ddiwygiadau i systemau. Gwnaeth oedi o ran prosiectau cenedlaethol ganfod diffyg cytundeb lefel gwasanaeth yn manylu ar gyfrifoldeb ac atebolrwydd o ran elfennau'r prosiectau - rydym yn cydnabod y dylai hyn gael ei yrru'n genedlaethol ond mae gan reolwyr gyfrifoldeb i alw'r cyflenwr i gyfrif.

32.4.15 Gwasanaeth Gweithredol a Rheoli Swyddogaethol (Melyngoch)

- Gwnaeth Safonau Cenedlaethol Glanhau yn adolygiad GIG Cymru ganfod heriau i'r Bwrdd Iechyd gyflawni'r lefelau archwilio gofynnol sydd eu hangen ar gyfer meysydd sy'n risg fawr ar wahân i feysydd risg eraill. Gwnaethom nodi nad oedd presenoldeb yn yr archwiliadau bob amser yn cydymffurfio â safonau penodol y Bwrdd Iechyd lle'r oedd ffabrig yr adeilad(au) yn effeithio ar adolygu'r sgoriau a aseswyd. Gwnaethom nodi yr ymddengys fod sgoriau cydymffurfiaeth fesul canrannau fel y'i hadroddwyd yn gorbwysleisio cydymffurfiaeth.
- Y Clystyrau - gwnaeth adolygiad Arfon gofnodi sicrwydd amherthnasol gan fod yr adolygiad cynghorol yn awyddus i ystyried trefniadau llywodraethu a oedd ar waith a nododd nad oedd unrhyw Gylch Gorchwyl wedi'i gymeradwyo a diffyg tystiolaeth bod rheolwyr yn monitro gwaith datblygu arferion a chynlluniau clwstwr.

32.4.16 Rheoli Gweithlu (Melyngoch)

- Staffio meddygol - gwnaeth y system meddygon ar-lein gofnodi sicrwydd rhesymol lle mae gweithredu'n datblygu a chafodd rhaglen gyflwyno ei dechrau ar gyfer dechrau 2018, ond mae angen datblygu trefniadau dilyniant busnes os na fydd y system ar gael.
- Contract Meddygon Ymgynghorol - nododd adroddiad dilynol Swyddfa Archwilio Cymru (WAO) nad yw sicrwydd yn berthnasol; mae'n amlwg bod rhai gweithredoedd wedi'u rhoi ar waith ond mae gwaith i'w wneud ar rai ohonynt er mwyn rhoi tystiolaeth eu bod wedi'u rhoi ar waith yn llawn.
- Gwnaeth adolygiad o Iechyd Galwedigaethol gofnodi sicrwydd cyfyngedig - mae'n wasanaeth cost effeithiol iawn ond nid oes unrhyw strategaeth benodol ar gyfer y gweithlu ond nodwyd bod nifer o staff yn ymddeol dros y pedair blynedd nesaf; mae cyfleoedd i gydweithio'n agosach gydag adrannau eraill, yn enwedig Iechyd a Diogelwch Corfforaethol yn ymwneud â chyd-sgrinio staff mewn meysydd sy'n peri risg.
- Gwerthuso swyddi - gwnaeth cydymffurfiaeth â pholisi gofnodi sicrwydd cyfyngedig a thra'r oedd gweithio mewn partneriaeth yn gweithio'n effeithiol, gwnaethom nodi nad oedd cydymffurfiaeth bob amser â rheolyddion yn ymwneud â hysbysebu swyddi gyda rhif CAJE a bod cansladau'r panel paru swyddi yn uchel.

- Oherwydd oedi cyflenwyr i ddarparu'r data ar gyfer Gorchymyn Ymrwymadau Lleihau Carbon, gwnaeth yr adolygiad hwn nodi nad oedd sicrwydd yn berthnasol.
- Gwnaeth gwaith dilynol o ran Canolfan Is-ranbarthol Gofal Dwys y Newydd-anedig gofnodi sicrwydd sylweddol lle'r oedd angen rhywfaint o dystiolaeth ategol a champau gweithredu rheoli pellach er mwyn rhoi'r camau y cytunwyd arnynt ar waith yn llawn.
- Gwnaeth yr adolygiad o Adran Achosion Brys Ysbyty Gwynedd gofnodi sicrwydd rhesymol lle'r oedd strwythur llywodraethu effeithiol ochr yn ochr â'r broses ddethol a phenodi.
- Gwnaeth gwaith ailddatblygu Ysbyty Glan Clwyd gofnodi sicrwydd cyfyngedig lle gwnaeth yr adolygiad nodi materion yn ymwneud â rheoli costau, monitro ac adrodd.
- Gwnaeth cynaliadwyedd amgylcheddol gofnodi sicrwydd cyfyngedig lle cafodd data am wastraff blyneddod blaenorol ei gofnodi ac na allem gadarnhau dibynadwyedd y data; nodwn fod ymateb rheolwyr i'r argymhelliaid yn cynnig strwythur diwygiedig a systemau gwell er mwyn llunio'r adroddiad.
- Nid yw'r adolygiad yn cynnwys adolygiad o system lawn SuRNICC sy'n dal i fod ar y gweill.

33. Asesu Strwythuredig 2017

33.1 Ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru, gwnaeth staff Swyddfa Archwilio Cymru gynnal Asesiad Strwythuredig, fel y cyfeiriwyd ato yn gynharach yn y Datganiad hwn. Cafodd ei gyflwyno gerbron y Pwyllgor Archwilio ym mis Chwefror 2018 a chafodd negeseuon allweddol eu rhannu gyda'r Bwrdd Cyhoeddus ym mis Mawrth 2018. Manylir ar gasgliadau cryno Adroddiad Blyneddol Archwilio Allanol isod (mae manylion yr adroddiad llawn ar gael trwy wefan Swyddfa Archwilio Cymru):

- Rhoddodd Archwilydd Cyffredinol Cymru farn 'wir a theg' ddiamod ar ddatganiadau ariannol 2016/17 y Bwrdd Iechyd, ynghyd â barn ddiamod ar reoleidd-dra a chyflwynodd adroddiad sylweddol ochr yn ochr â'i farn archwilio.
- Wrth adolygu trefniadau i sicrhau effeithlonrwydd, effeithiolrwydd a chynildeb wrth ddefnyddio adnoddau, canfu'r Archwilydd Cyffredinol fod y Bwrdd Iechyd yn parhau i wynebu heriau ariannol sylweddol a bod angen iddo ddatblygu ymagwedd fwy trawsffurfiol tuag at gynlluniau arbedion pe bai modd iddo leihau ei ddiffyg cronus cynyddol.
- Canfu'r adroddiad fod rhai prosesau llywodraethu'n cryfhau, ond roedd angen i'r Bwrdd ddangos effaith gadarnhaol ar berfformiad a chyllid ar fyrder.
- Cafodd ei gloi trwy ddatgan bod y Bwrdd Iechyd yn gwneud ymdrechion i wella gwasanaethau, ond bod y sefyllfa bresennol yn mynd yn drech fwyfwy na'i drefniadau presennol.

33.2 Ar y cyfan, gwnaeth gwaith asesu strwythuredig SAC ganfod bod y Bwrdd Iechyd wedi gosod rhai sylfeini i ddiogelu ei ddyfodol a bod cyflymdra'r newid yn cynyddu, ond ei fod yn parhau i fod mewn sefyllfa ariannol heriol a bod ganddo gryn waith pellach i'w wneud ar draws amrywiaeth o feysydd pwysig.

33.3 Gwnaeth y Bwrdd Iechyd dderbyn yr argymhellion ffurfiol o waith Asesu Strwythuredig 2017 a oedd yn ymwneud ag arbedion ariannol; trefniadau llywodraethu; rheoli newid; rheoli'r gweithlu a gwybodeg.

- 33.4 Mae'r Bwrdd Iechyd yn gweithio i roi'r argymhellion ar waith sy'n cael ei fonitro eleni trwy'r Grŵp Fframwaith Gwella Mesurau Arbennig. Mae'r adroddiad Asesu Strwythuredig ynghyd â'r ymateb rheoli cychwynnol ar gael o:
<http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/documents/861/Agenda%20bundle%20Board%201.3.18%20Public%20V1.0.pdf>
- 33.5 Yn ystod y flwyddyn, mae'r Bwrdd Iechyd wedi datblygu'r chwe argymhelliad hefyd sy'n deillio o Adroddiad Asesu Strwythuredig 2016 a oedd yn ymwneud ag adrodd ariannol, sicrwydd y Bwrdd, effeithiolrwydd y Bwrdd, Dysgu Gwersi, Diwylliant a Strategaeth a Chynllunio.
- 33.6 Mae amseru cyfarfodydd y Bwrdd wedi'i adolygu a'i addasu er mwyn gwella amserlen adrodd ariannol. Mae gwaith mapio sicrwydd wedi'i gynnal ac mae map Sicrwydd y Bwrdd yn cael ei greu er mwyn ategu at y Gofrestr Risg Gorfforaethol. Cafodd rhaglen Datblygu'r Bwrdd newydd ei chomisiynu a'i chyflwyno, ond mae tystiolaeth o adolygiadau yn 2017/18 fod angen gwaith parhaus i ategu at graffu a herio effeithiol. Mae arweinyddiaeth glinigol o ran PTR wedi sicrhau gwelliannau i amseroedd ymateb a dysgu o bryderon ac mae gwaith yn parhau i sicrhau bod y gwelliannau hyn yn cael eu cynnal a'u rhaeadru. Mae rhaglen gynhwysfawr o ymgysylltu â staff wedi'i chyflwyno ac mae uchafbwyntiau'r cynnydd a wnaed wedi'u cynnwys yn Adran 25 yr adroddiad hwn. Gwnaeth y Bwrdd Iechyd barhau i ganolbwyntio ar gyflwyno ei strategaeth a chafodd amserlen cyflwyno 'Byw'n Iach, Aros yn Iach' ei bodloni. Nododd yr Asesiad Strwythuredig yn 2015 yr angen i greu capasiti a gallu mewnol i ategu at reoli newid a thrawsnewid gwasanaethau. Yn dilyn cyfres o drefniadau cymorth dros dro ac allanol, cafodd Cyfarwyddwr Gweddnewid ei benodi'n barhaol ym mis Mai 2018.

34. Casgliad

- 34.1 Fel Swyddog Atebol, yn seiliedig ar y broses adolygu a amlinellwyd uchod, rwyf wedi adolygu'r dystiolaeth berthnasol a sicrwydd mewn perthynas â rheoli mewnol. Gan ystyried y dystiolaeth y manylir arni yn y Datganiad hwn, ynghyd ag adborth gan Lywodraeth Cymru gan gynnwys Mesurau Arbennig, gan Swyddfa Archwilio Cymru trwy eu Hasesiad Strwythuredig ac Adolygiad ag Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru ac o asesiad sicrwydd Archwilio Mewnol, ynghyd â chanfyddiadau ymchwiliad HASCAS, rwyf wedi dod i'r casgliad bod rhai materion rheoli mewnol/llywodraethu wedi'u nodi. Adroddwyd ar y materion hyn yn y naratif blaenorol sy'n amlinellu'r materion a'r camau sy'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r sefyllfa.
- 34.2 Mae'r 12 mis diwethaf wedi bod yn anodd ac yn heriol i'r sefydliad. Er bod tystiolaeth i ddangos bod cynnydd yn cael ei wneud mewn rhai meysydd, mae nifer o feysydd allweddol yn dal i fodoli sy'n cyfrannu at y ffaith bod y Bwrdd Iechyd yn parhau i fod mewn mesurau arbennig.
- 34.3 Y prif feysydd i'w gwella ac i ganolbwyntio arnynt dros y flwyddyn sydd i ddod fydd:
- Ymateb i Ymchwiliad HASCAS ac Adolygiad Ockenden dan arweiniad tasglu, gyda Chyfarwyddwr Gweithredol Nyrsio a Bydwreigiaeth i gadeirio;
 - Sicrhau dilyniant busnes yn achos trosiant aelodau allweddol o'r Bwrdd a chynnig sesiynau ymsefydlu cynhwysfawr ar gyfer Aelodau newydd y Bwrdd;
 - Gweithgarwch wedi'i ganoli, arolygu a chraffu o ran arwain a llywodraethu; cynllunio strategol a gwasanaethau gyda phwyslais penodol ar weddnewid ariannol a gwelliannau i berfformiad; iechyd meddwl; a gofal cychwynnol gan gynnwys gwasanaethau y tu allan i oriau;

- Sicrhau cydymffurfiaeth â GDPR;
- Datblygu'r gwaith sydd eisoes ar y gweill o ran Fframweithiau Sicrhau Ansawdd ac alinio hyn ag amcanion strategol y Bwrdd Iechyd, Fframwaith Gwella Mesurau Arbennig a Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol;
- Mae angen newid cam hefyd o ran ein parodrwydd i edrych i'r tymor hir, er mwyn cydweithio â phartneriaid a chynnwys dinasyddion yn y broses o ddatblygu gwasanaethau. Yng nghyd-destun y gofynion ar y Bwrdd Iechyd yn ymwneud â Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru), bydd llywodraethu a newid diwylliant yn effeithiol mewn partneriaeth yn fwy heriol. Bydd y Bwrdd Iechyd yn parhau i gymhwyso egwyddorion arfer gorau mewn llywodraethu sector cyhoeddus.

34.4 Fel Swyddog Atebol, rwy'n eglur iawn ar y gwelliannau sydd angen eu gwneud ar fyrder a'r gwaith pellach sydd ei angen i fynd i'r afael â'r amrywiaeth o heriau y mae'r Bwrdd Iechyd yn eu hwynebu. Mae gennyf hyder ym mharodrwydd ac ymrwymiad yr holl aelodau staff yn y sefydliad er mwyn ymdrechu i oresgyn yr heriau lawer y mae'r Bwrdd Iechyd yn eu hwynebu, er mwyn sicrhau llwyddiant sy'n troi'n berfformiad a chanlyniadau gwell i gleifion.

34.6 Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi'i ddatblygu yn unol â threfniadau llywodraethu'r Bwrdd Iechyd a chafod ei gymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio ar 31 Mai 2018. Fel y Swyddog Atebol, rwy'n cymryd sicrwydd ar fanwl-gywirdeb y Datganiad Llywodraethu Blynyddol o'r trefniadau a sefydlwyd gan y Bwrdd Iechyd.

Llofnod:

Gary Doherty
Prif Weithredwr a Swyddog Atebol

Dyddiad: 31 Mai 2018

Atodiad 1 - Aelodaeth y Bwrdd a'r Pwyllgor 2017/18

Mae nifer o newidiadau i aelodaeth y Bwrdd, gan gynnwys trefniadau dros dro a dirprwyo, wedi codi yn ystod 2017/18 ac maent wedi'u hadlewyrchu yn y tabl isod.

Enw	Swydd	Maes arbenigedd / rôl gynrychioli	Aelodaeth Pwyllgor y Bwrdd	Rolau hyrwyddo
Dr Peter Higson	Cadeirydd		- Cadeirydd y Bwrdd - Cadeirydd, Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth	Cyn-filwyr
Mrs Margaret Hanson	Is-gadeirydd	Gofal Cychwynnol ac Iechyd Meddwl	- Is-gadeirydd y Bwrdd - Cadeirydd, y Pwyllgor Iechyd Meddwl - Aelod o Bwyllgor Strategaeth, Partneriaethau ac Iechyd y Boblogaeth - Is-gadeirydd, Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth - Cadeirydd, Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiad	- Glanhau, Rheoli Hylendid a Heintiau - Pobl hŷn - Diogelu
Mr John Cunliffe	Aelod Annibynnol	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu	- Aelod o'r Bwrdd - Aelod o'r Pwyllgor Archwilio - Is-gadeirydd, Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad	
Ms Jenie Dean	Aelod Annibynnol hyd at Ragfyr 2017	Undeb Llafur	- Aelod o'r Bwrdd - Is-gadeirydd y Pwyllgor Archwilio - Aelod o Bwyllgor y Ddeddf Iechyd Meddwl - Is-gadeirydd, y Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiad - Aelod o'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth - Aelod yn rhinwedd ei swydd y Fforwm Partneriaethau Lleol	- Trais ac Ymosodedd - Cydraddoldeb
Mrs Marian Wyn Jones	Aelod Annibynnol	Cymunedol	- Aelod o'r Bwrdd - Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad - Cadeirydd, Pwyllgor Cronfeydd Elusennol	Cynnwys y Claf a'r Cyhoedd
Y Cyng. Bobby Feeley	Aelod Annibynnol	Awdurdod Lleol	- Aelod o'r Bwrdd - Aelod o Bwyllgor Strategaeth, Partneriaethau ac Iechyd y Boblogaeth - Aelod o'r Pwyllgor Archwilio - Aelod o Bwyllgor y Ddeddf Iechyd Meddwl	

Enw	Swydd	Maes arbenigedd / rôl gynrychioli	Aelodaeth Pwyllgor y Bwrdd	Rolau hyrwyddo
Mr Ceri Stradling	Aelod Annibynnol	Cymunedol	• Aelod o'r Bwrdd • Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio • Aelod o'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth • Is-gadeirydd y Pwyllgor Cronfeydd Elusennol	
Mrs Bethan Russell-Williams	Aelod Annibynnol	Trydydd Sector	• Aelod o'r Bwrdd • Is-Gadeirydd, Pwyllgor y Ddeddf Iechyd Meddwl • Is-gadeirydd Strategaeth, Partneriaethau ac Iechyd y Boblogaeth • Aelod o'r Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad	• Y Gymraeg
Mrs Lyn Meadows	Aelod Annibynnol	Cymunedol	• Aelod o'r Bwrdd • Is-gadeirydd Strategaeth, Partneriaethau ac Iechyd y Boblogaeth • Aelod o'r Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiad • Yn bresennol, y Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid	• Pryderon
Mrs Cheryl Carlisle	Aelod Annibynnol	Cymunedol	• Aelod o'r Bwrdd • Aelod o'r Pwyllgor Cronfeydd Elusennol • Aelod o'r Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad • Aelod o'r Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiad	• Gofalwyr • Plant a Phobl Ifanc
Yr Athro Jo Rycroft-Malone	Aelod Annibynnol	Prifysgol	• Aelod o'r Bwrdd	
Mrs Nicola Stubbins	Aelod Cyswllt	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol, Sir y Fflint	• Aelod Cyswllt o'r Bwrdd	
Mr Gary Doherty	Prif Weithredwr		• Aelod o'r Bwrdd • Yn bresennol, Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth • Yn bresennol, y Pwyllgor Archwilio (o leiaf bob blwyddyn) • Is-gadeirydd / Aelod, y Fforwm Partneriaeth Leol • Aelod o'r Pwyllgor Cronfeydd Elusennol hyd at Ragfyr 2017	

Enw	Swydd	Maes arbenigedd / rôl gynrychioli	Aelodaeth Pwyllgor y Bwrdd	Rolau hyrwyddo
Mr Russ Favager	Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid		• Aelod o'r Bwrdd • Yn bresennol, y Pwyllgor Archwilio • Cyfarwyddwr Arweiniol / Aelod, y Pwyllgor Cronfeydd Elusennol • Cyfarwyddwr Arweiniol / Yn bresennol, y Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad	
Miss Teresa Owen	Cyfarwyddwr Gweithredol Iechyd y Cyhoedd		• Aelod o'r Bwrdd • Yn bresennol, y Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiad • Yn bresennol, y Pwyllgor Strategaeth, Partneriaethau ac Iechyd y Boblogaeth	
Mr Martin Jones hyd at 19.11.17	Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithlu a Datblygu Sefydliadol (OD)		• Aelod o'r Bwrdd • Cyfarwyddwr Arweiniol / Yn bresennol, y Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth • Aelod o'r Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad • Yn bresennol, y Pwyllgor Strategaeth, Partneriaethau ac Iechyd y Boblogaeth • Cyfarwyddwr Arweiniol / Aelod, y Fforwm Partneriaethau Lleol	
Mr Richard Jones (O 20.11.17 ymlaen)				
Mr Geoff Lang	Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth		• Aelod o'r Bwrdd • Cyfarwyddwr Arweiniol / Yn bresennol, y Pwyllgor Strategaeth, Partneriaethau ac Iechyd y Boblogaeth • Aelod o'r Pwyllgor Cronfeydd Elusennol • Yn bresennol, y Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad • Cyfarwyddwr Arweiniol / Yn bresennol, y Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid	
Dr Evan Moore	Cyfarwyddwr Meddygol Gweithredol / Dirpwy Brif Weithredwr		• Aelod o'r Bwrdd • Yn bresennol, y Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiad	

Enw	Swydd	Maes arbenigedd / rôl gynrychioli	Aelodaeth Pwyllgor y Bwrdd	Rolau hyrwyddo
Ms Morag Olsen	Prif Swyddog Gweithredu		• Aelod o'r Bwrdd • Yn bresennol, y Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad • Yn bresennol, y Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiad • Aelod, y Fforwm Partneriaeth Leol	
Mrs Gill Harris	Cyfarwyddwr Gweithredol Nyrsio a Bydwreigiaeth		• Aelod o'r Bwrdd • Cyfarwyddwr Arweiniol / Yn bresennol, y Pwyllgor Diogelwch a Phrofiad • Aelod, y Fforwm Partneriaeth Leol • Yn bresennol, Pwyllgor y Ddeddf Iechyd Meddwl • Aelod o'r Pwyllgor Cronfeydd Elusennol o Fawrth 2018 ymlaen	
Mr Adrian Thomas	Cyfarwyddwr Gweithredol Therapiau a Gwyddorau Iechyd		• Aelod o'r Bwrdd • Cyfarwyddwr Arweiniol / Yn bresennol y Fforwm Gweithwyr Gofal Iechyd Proffesiynol • Yn bresennol, y Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiad	
Mr Andy Roach	Cyfarwyddwr Iechyd Meddwl ac Anableddau Dysgu		• Yn bresennol yn y Bwrdd • Cyfarwyddwr Arweiniol / Yn bresennol, Pwyllgor y Ddeddf Iechyd Meddwl • Aelod o'r Fforwm Partneriaeth Leol	
Mrs Grace Lewis-Parry ac eithrio secondiad dros dro o 6.11.17 ymlaen hyd at 31.1.18 Mrs Dawn Sharp Dros dro o 6.11.17 ymlaen hyd at 31.1.18	Ysgrifennydd y Bwrdd		• Yn bresennol yn y Bwrdd • Cyfarwyddwr Arweiniol / Yn bresennol, y Pwyllgor Archwilio	

•

Enw	Swydd	Maes arbenigedd / rôl gynrychioli	Aelodaeth Pwyllgor y Bwrdd	Rolau hyrwyddo
Aelodau Cyswllt y Grŵp Cyngorol				
Mr Ffrancon Williams	Aelod Cyswllt	Cadeirydd y Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid	• Aelod Cyswllt o'r Bwrdd	
Yr Athro Michael Rees	Aelod Cyswllt	Cadeirydd y Fforwm Gweithwyr Proffesiynol Gofal Iechyd	• Aelod Cyswllt o'r Bwrdd • Yn bresennol, y Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiad	

Atodiad 2 - Presenoldeb aelod Bwrdd Iechyd BIPBC yng Nghyfarfodydd y Bwrdd a gynhaliwyd yn gyhoeddus 2017/18

P = Presennol Y = Ymddiheuriadau Rh = Rhannol bresennol

		20.4.17	18.5.17	15.6.17	20.7.17 a Chyfarfod	17.8.17	21.9.17	19.10.17	16.11.17	14.12.17	11.1.18	1.2.18	1.3.18	28.3.18
Dr Peter Higson Cadeirydd	Aelod	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Mrs Margaret Hanson Is-gadeirydd	Aelod	✓	✓	✓	✓	Y	✓	✓	A	A	✓	✓	✓	✓
Ms Jenie Dean Aelod Annibynnol hyd at Ragfyr 2017	Aelod	✓	✓	✓	✓	✓	A	✓	✓	✓				
Y Cyng. Bobby Feeley Aelod Annibynnol	Aelod	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	P	Y	P	✓	Y	Y
Mrs Marian W Jones Aelod Annibynnol	Aelod	Y	✓	✓	✓	✓	Y	✓	✓	✓	✓	Y	✓	✓
Yr Athro Jo Rycroft-Malone Aelod Annibynnol	Aelod	Y	✓	Y	✓	✓	Y	Y	✓	Y	✓	Y	✓	Y
Mr Ceri Stradling Aelod Annibynnol	Aelod	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Mrs Bethan Russell-Williams Aelod Annibynnol	Aelod	✓	✓	✓	✓	Y	✓	✓	✓	✓	✓	Y	✓	✓
Mrs Lyn Meadows Aelod Annibynnol	Aelod	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	Y	✓	✓
Mr John Cunliffe Aelod Annibynnol	Aelod	✓	✓	✓	✓	Y	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Y Cyng. Cheryl Carlisle Aelod Annibynnol	Aelod	Y	Y	✓	✓	✓	✓	P	✓	Y	✓	✓	X **	✓
Mr G Doherty Prif Weithredwr	Aelod	✓	✓	✓	✓	Y	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Dr Evan Moore Cyfarwyddwr Meddygol Gweithredol / Dirpwy Brif Weithredwr	Aelod	✓	✓	✓	Y	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Mr Russell Favager Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid	Aelod	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	P	✓
Miss Teresa Owen Cyfarwyddwr Gweithredol Iechyd y Cyhoedd	Aelod	✓	Y	✓	✓	✓	P	✓	✓	✓	✓	✓	✓	Y
Mrs Gill Harris Cyfarwyddwr Gweithredol Nyrsio a Bydwreigiaeth	Aelod	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	Y	Y	✓	✓	✓	✓
Mr Adrian Thomas Cyfarwyddwr Gweithredol Therapiau a Gwyddorau Iechyd	Aelod	✓	✓	✓	✓	✓	✓	Y	✓	✓	✓	Y	Y	✓

		20.4.17	18.5.17	15.6.17	20.7.17 a Chyfarfod	17.8.17	21.9.17	19.10.17	16.11.17	14.12.17	11.1.18	1.2.18	1.3.18	28.3.18
Mr Martin Jones Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithlu a Datblygu Sefydliadol hyd at 19.11.17	Aelod	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓					
Mr Richard Jones Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithlu a Datblygu Sefydliadol O 20.11.17 ymlaen hyd at 31.3.18	Aelod									✓	✓	X * *	✓	Y
Mr Geoff Lang Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth	Aelod	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Ms Morag Olsen Prif Swyddog Gweithredu	Aelod	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	Y	✓	✓	✓	✓	✓
Mr Andy Roach Cyfarwyddwr Iechyd Meddwl ac Anableddau Dysgu	Yn bresennol	✓	✓	✓	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	✓	✓	Y
Mrs Grace Lewis-Parry Rheolwr Prosiect Secondio - MHLDD	Yn bresennol									✓	✓			
Mrs Grace Lewis-Parry Ysgrifennydd y Bwrdd	Yn bresennol	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓
Mrs Dawn Sharp Ysgrifennydd y Bwrdd Dros Dro	Yn bresennol									✓	✓			
Ms Nicola Stubbins yn cynrychioli Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol hyd at 20.3.18	Aelod Cyswllt	Y	✓	Y	Y	✓	P	P	Y	Y	Y	Y	Y	
Mr Ffrancon Williams Cadeirydd y Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid	Aelod Cyswllt		✓	✓	✓	Y	✓	✓	Y	✓	✓	✓	✓	✓
Yr Athro Michael Rees Cadeirydd y Fforwm Gweithwyr Gofal Iechyd Proffesiynol	Aelod Cyswllt	Y	✓	Y	✓	P	Y	P	✓	✓	✓	x	Y	✓

Atodiad 3 - Cofnodion y Bwrdd Iechyd a'r Pwyllgorau a gynhaliwyd yn gyhoeddus 2017/18:

Cyfarfod													
Y Bwrdd Iechyd	20.4.17	18.5.17	15.3.17	20.7.17 a Chyfarfod Cyffredinol Blynyddol	17.8.17	21.9.17	19.10.17	16.11.17	14.12.17	11.1.18	1.2.18	1.3.18	28.3.18
Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiad (QSE)	9.5.17	6.6.17	11.7.17	12.9.17	10.10.17	7.11.17	5.12.17	23.1.18*	20.2.18	20.3.18			
Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad (F&P)	25.4.17	23.5.17	20.6.17	25.7.17	22.8.17	26.9.17	24.10.17	21.11.17	19.12.17	25.1.18	22.2.18	22.3.18	
Pwyllgor Strategaethau, Partneriaethau ac Iechyd y Boblogaeth (SPPH)	25.5.17	27.7.17	5.9.17	30.10.17	21.12.17	8.2.18	5.3.18						
Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth	4.5.17	17.7.17	16.10.17	23.1.18									
Pwyllgor Deddf Iechyd Meddwl	5.5.17	28.7.17	10.11.17	23.2.18									
Pwyllgor Cronfeydd Elusennol	12.6.17	18.9.17	4.12.17	5.3.18									
Pwyllgor Archwilio	30.5.17	13.7.17	14.9.17	23.11.17	9.2.18								

* roedd cworwm o ran yr holl gyfarfodydd ac eithrio'r cyfarfod hwn lle nad oedd cworwm am ran o'r cyfarfod - ni wnaed unrhyw benderfyniadau tra'r oedd diffyg cworwm